

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Een overheid op drift: de strafrechtelijke beheersing van seks en jongeren

Gooren, J.C.W.

Citation

Gooren, J. C. W. (2016, February 16). *Een overheid op drift: de strafrechtelijke beheersing van seks en jongeren*. *Meijers-reeks*. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/37813>

Version: Corrected Publisher's Version

License: [Licence agreement concerning inclusion of doctoral thesis in the Institutional Repository of the University of Leiden](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/37813>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Cover Page

Universiteit Leiden

The handle <http://hdl.handle.net/1887/37813> holds various files of this Leiden University dissertation

Author: Gooren, Juul

Title: Een overheid op drift : de strafrechtelijke beheersing van seks en jongeren

Issue Date: 2016-02-16

Een overheid op drift

De strafrechtelijke beheersing van seks en jongeren

Een overheid op drift

*De strafrechtelijke beheersing
van seks en jongeren*

PROEFSCHRIFT

ter verkrijging van
de graad van Doctor aan de Universiteit Leiden,
op gezag van Rector Magnificus prof. mr. C.J.J.M. Stolker,
volgens besluit van het College voor Promoties
te verdedigen op dinsdag 16 februari 2016
klokke 16.15

door

Juul Cornelis Willem Gooren

geboren te Venlo

in 1984

Promotoren: prof. dr. mr. L.M. Moerings
prof. dr. R. Van Swaaningen (Erasmus Universiteit Rotterdam)

Promotiecommissie: prof. mr. dr. C.P.M. Cleiren
dr. G. Hekma (Universiteit van Amsterdam)
prof. dr. J.P. van der Leun
mr. dr. M.B. Schuilenburg (Vrije Universiteit Amsterdam)

Lay-out: AlphaZet prepress, Waddinxveen
Printwerk: Wöhrmann Printservise

ISBN 978-94-6203-973-5

© 2016 J.C.W. Gooren

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden vervoelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Het reprorecht wordt niet uitgeoefend.

No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, made available or communicated to the public, in any form or by any means, without the prior permission in writing of the publisher, unless this is expressly permitted by law.

"Youth was the time for happiness, its only season; young people, leading a lazy, carefree life, partially occupied by scarcely absorbing studies, were able to devote themselves unlimitedly to the liberated exultation of their bodies. They could play, dance, love, and multiply their pleasures. They could leave a party, in the early hours of the morning, in the company of sexual partners they had chosen, and contemplate the dreary line of employees going to work. They were the salt of the earth, and everything was given to them, everything was permitted for them, everything was possible. Later on, having started a family, having entered the adult world, they would be introduced to worry, work, responsibility, and the difficulties of existence; they would have to pay taxes, submit themselves to administrative formalities while ceaselessly bearing witness--powerless and shame-filled--to the irreversible degradation of their own bodies, which would be slow at first, then increasingly rapid; above all, they would have to look after children, mortal enemies, in their own homes, they would have to pamper them, feed them, worry about their illnesses, provide the means for their education and their pleasure, and unlike in the world of animals, this would last not just for a season, they would remain slaves of their offspring always, the time of joy was well and truly over for them, they would have to continue to suffer until the end, in pain and with increasing health problems, until they were no longer good for anything and were definitively thrown into the rubbish heap, cumbersome and useless. In return, their children would not be at all grateful, on the contrary their efforts, however strenuous, would never be considered enough, they would, until the bitter end, be considered guilty because of the simple fact of being *parents*. From this sad life, marked by shame, all joy would be pitilessly banished. When they wanted to draw near to young people's bodies, they would be chased away, rejected, ridiculed, insulted, and, more and more often nowadays, imprisoned. The physical bodies of young people, the only desirable possession the world has ever produced, were reserved for the exclusive use of the young, and the fate of the old was to work and to suffer. This was the true meaning of *solidarity between generations*; it was a pure and simple holocaust of each generation in favor of the one that replaced it, a cruel, prolonged holocaust that brought with it no consolation, no comfort, nor any material or emotional compensation."

Michel Houellebecq, *The Possibility of an Island*

Voorwoord

Dit proefschrift was er nooit gekomen zonder mijn promotoren Martin en René. Hun geloof in mijn 'ongedisciplineerde' manier van denken en schrijven waardeer ik zeer. Mijn dank is groot. Daarnaast gaat mijn dank uit naar collega's en studenten op de Haagse Hogeschool die mij tijdens (de voorbereiding van) vakken en projecten scherp houden. Als docent van de opleiding Safety & Security Management Studies heb ik aan de wieg gestaan van de huidige opleiding. Ik ben trots op wat we hebben bereikt en nog gaan bereiken. Mijn vader en moeder dank ik voor de ruimte om mij te kunnen ontwikkelen als individu buiten het gezin. Mijn eigen gezin zorgt voor de noodzakelijke relativering. Ik draag dit proefschrift op aan Chabeli, Tomás, Sara en Lisa. Ook in dit geval ben ik trots op wat we hebben bereikt en nog gaan bereiken...

Juul Gooren
Februari 2016

Inhoudsopgave

CITAAT/MOTTO	5
PROLOOG	11
ARTIKELLEN	27
DECIPHERING THE AMBIGUOUS MENACE OF SEXUALITY FOR THE INNOCENCE OF CHILDHOOD	29
CONTAINING THE SEXUAL TEENAGER IN AN ERA OF SEXUAL CONSUMPTION	47
‘PRE-ADULTS’ HAVING ‘CASUAL’ SEX WITH NO STRINGS ATTACHED? TEENAGE SEXUAL ACTIVITY AND DUTCH CRIMINAL LAW	67
DE STRAFRECHTELIJKE BESCHERMING VAN JONGEREN TEGEN SEKSUELE CONTACTLEGGING	91
ONGELIJKWAARDIGE SEKS. ENKELE REFLECTIES OP DE STRAFRECHTELIJKE HANDHAVING VAN ONTUCHT MET JONGEREN	111
AFSLUITEND HOOFDSTUK	129
CONCLUSIE: HET ASEKSUELE KIND EN DE SEKSUELE RELATIE	131
SAMENVATTING	147
SUMMARY	155
BIJLAGE	161

Proloog

RELEVANTIE

In deze studie staat de beheersing van seks en jongeren middels de reactie van met name strafrechtelijke autoriteiten centraal. Dit proefschrift bestaat uit vijf artikelen en een afsluitend hoofdstuk. De opbouw wordt duidelijk uit deze proloog, die dient als inleiding op wat komen gaat. Het accent ligt op de belangen die de autoriteiten beogen te beschermen. Deze invalshoek biedt een nuttige aanvulling op meer gangbaar onderzoek naar seksueel misbruik en seksuele ontsporing (zie onder meer Van Wijk, 2008). In veel studies staat het gedrag van individuen centraal en niet de reactie van autoriteiten, hetgeen iets kan zeggen over de gewenste inrichting van de samenleving. Het is deze inrichting via de reactie op seks en jongeren die deze studie van vele andere studies onderscheidt.

Wat de wetenschappelijke relevantie betreft, is er weinig concreet onderzoek gedaan naar de toepassing van het strafrecht en hoe die zich verhoudt tot een samenleving waarin een beroep op collectiviteit problematisch is geworden (Boutellier, 2008). De samenleving is pluriform. Dat is ook relevant voor seksuele normen en waarden. Het strafbaar stellen van seksuele gedragingen met jongeren biedt een ingang om te onderzoeken wat het strafrecht in dat kader te betekenen heeft. De sociaal-ethische normen betreffende seksualiteit fluctueren door de tijd en dat impliceert dat de strafwaardigheid van seksuele gedragingen een verbreding dan wel verenging kan vertonen. Tegelijkertijd is de strafrechtelijke reactie niet alleen een reflectie van de collectieve moraal, maar ook een constituerend element van het collectieve geweten. Het strafrecht neemt toe in betekenis daar waar het collectieve bewustzijn is opgelost in een geïndividualiseerde moraal rond slachtofferschap (ibid.). In dit proefschrift zullen ontwikkelingen in de samenleving worden geduid via artikelen in het Wetboek van Strafrecht, beoordelingen door politie en justitie en uitspraken van de rechter. De relatie tussen de strafrechtelijke reactie op seks met minderjarigen en ontwikkelingen in de samenleving is nog weinig onderzocht en zal centraal staan. Het gaat dan om de koppeling tussen het macroniveau via theorie over ontwikkelingen in de samenleving en het niveau van reageren door autoriteiten via empirie over de toepassing van het strafrecht in Nederland.

De maatschappelijke relevantie van dit onderzoek is gelegen in de fundamentele vraag wanneer via het strafrecht wel of geen grenzen worden gesteld aan seksuele handelingen die zich in de relationele sfeer van jongeren bevinden. Juridisch kan seks met minderjarigen vallen onder het begrip ontucht wanneer er geen sprake is van aanranding of verkrachting. Hoe wordt dit juridische begrip ingevuld door strafrechtelijke autoriteiten? Door

in te zoomen op de meer ambigue gevallen van seks met jongeren kan de spanningsverhouding tussen enerzijds effectieve bescherming en anderzijds inmenging nader worden onderzocht en worden getoetst aan de achterliggende beginselen van de strafbaarstelling. Zodoende kan mogelijk een betere balans worden gevonden, die instructief kan zijn voor overheidsoptreden waarbij bescherming tegen schadelijke seksuele gedragingen wordt gegarandeerd en waarbij tegelijkertijd de seksuele zelfbepaling van de burgers wordt gerespecteerd.

Het strafrecht is een middel om actuele normen en waarden binnen de huidige samenleving door te geven en als zodanig is het een belangrijk onderdeel van de maatschappelijke reactie. Bij de strafrechtelijke reactie moet worden bedacht dat het gaat om het door de autoriteiten wel of niet stellen van grenzen aan seks met jongeren in het belang van hun bescherming en ontplooiing. Voor een bredere context bij het analyseren van ontuchtzaken zijn daarnaast nog reacties vanuit de media van belang. Deze reacties komen tot stand via opiniemakers zoals politici, journalisten en onderzoekers. Deze studie is primair gericht op de vraag: *Wat betekenen de strafrechtelijke reactie en reacties vanuit de media op seks met jongeren voor de wijze waarop seksueel gedrag van jongeren in onze samenleving wordt geduid en op welke wijze werkt deze duiding omgekeerd door op deze reacties?*

SEKSUELE TIENER

De reactie op pedofilie als ingang om na te denken over seks met jongeren wordt in de daaropvolgende artikelen gevolgd door de studie naar de problematische relatie tussen seks en jongeren zoals belichaamd door de seksuele tiener. Deze figuur is minder eenduidig dan de voorstelling van de gevaarlijke pedofiel. De seksuele tiener maakt seks en jongeren minder beheersbaar en dat is naar mijn idee de crux van de film *Jagten*¹, waarin een onderwijzer wordt beschuldigd van seksueel misbruik op een kleuterschool. In het verhaal beschrijft een meisje beelden van pornofoto's die haar tienerbroer en zijn vrienden terloops in haar bijzijn hebben bekeken. Het vermeende slachtoffer is dus iemand die dergelijke beelden door haar leeftijd niet goed kan verwerken. Haar onsamenhangende verhaal wordt door de autoriteiten vervolgens geïnterpreteerd als seksueel misbruik, waarop excommunicatie van de onderwijzer volgt. Middels deze bijna symbolische daad lijkt de eenheid van de gemeenschap weer te worden hersteld (Girard, 1977). De scène met de tieners is naar mijn idee echter het sleutelmoment van de film, omdat hierdoor alles in gang wordt gezet. Het is ook de insteek van deze studie; de seksuele tiener in algemene zin is veel moeilijker uit te sluiten van de samenleving dan de pedofiel in algemene zin en levert problemen op voor de sociale orde.

1 *Jagten* (*De Jacht*, Engelse titel: *The Hunt*) is een Deense dramafilm uit 2012, geregisseerd door Thomas Vinterberg, naar een scenario van Tobias Lindholm en Vinterberg zelf.

De relatie tussen het seksuele domein van volwassenen en het asexuele domein van kinderen is per cultuur verschillend en door de tijd heen steeds aan verandering onderhevig (Jenks, 2006). Dat laatste hangt samen met veranderende opvattingen over seks in relatie tot bescherming en ontplooiing. Volgens Jenkins (1998, 232) is er een aantal sociale omstandigheden dat kan verklaren waarom het denken over seksuele gedragingen waarbij jongeren zijn betrokken de afgelopen decennia in het Westen is veranderd. Hij wijt dat aan demografische cycli, de groei in status en economische onafhankelijkheid van de vrouw, de afname van het nucleaire tweeoudergezin, de groei van een politiek feminisme en een verhoogde sensitiviteit voor seksueel geweld. In de jaren zeventig van de twintigste eeuw trekken homofielen en pedofielen nog gezamenlijk op in het kader van seksuele emancipatie. In de jaren tachtig wordt seks steeds meer in verband gebracht met machtsmisbruik. In de jaren negentig ten slotte leiden zaken zoals die van Dutroux² tot de koppeling van seks aan kindermisbruik (Hekma, 2013). Het thema seks en jongeren gaat dan al lang niet meer over bevrijding. In Nederland zien we het denken over kinderseksualiteit en pedofilie radicaal veranderen als de programma's van grote politieke partijen worden bestudeerd. Die verschillen enorm ten opzichte van een aantal decennia geleden. De Partij voor Naastenliefde, Vrijheid en Diversiteit (PNVD) spreekt in dit verband van 'liberale politiek morsdood; partijverleden houdt men angstvallig geheim'.

Het denken over seks met jongeren heeft bijna mythische proporties (Rossen & Schuijjer, 1992; Furedi, 2013) aangenomen. Het gebeurt veelal in termen van goed en kwaad en door de associatie met pedofilie blijft een nadere duiding van het seksuele gedrag veelal achterwege (Van Lieshout, 2012). Wie- en hoe-vragen worden nauwelijks gesteld. Er zijn echter tal van gradaties in seksuele contacten met jongeren. Die gradaties hangen niet in de laatste plaats samen met de inflatie van het begrip 'kind', waaronder ook tieners kunnen worden begrepen, en de inflatie van het begrip 'seksueel misbruik', waaronder ook vrijwillige seks tussen jongeren kan vallen. Waar het kind vaak wordt opgevat als wezenlijk anders dan de volwassene (lees: asexueel), daar kan de tiener enkel gradueel anders worden opgevat; als min of meer gelijk aan de volwassene.³ De tegenstelling van het asexuele kind en de seksuele volwassene is belangrijk voor de sociale orde, maar is bijzonder wankel als het gaat om tieners die seksuele ontluiding beginnen te vertonen. Wat in het afsluitende hoofdstuk zal blijken, is dat deze tegenstelling op een abstract niveau een bijzonder wankel basis kent, en op een meer concreet niveau problemen oplevert bij het strafrechtelijk beschermen van minderjarigen tegen inbreuken op hun seksuele integriteit. Het als inherent veronderstelde, onderscheidende karakter tussen kind en volwassene, dat

2 Marc Dutroux is een Belgische misdadiger, veroordeeld tot levenslang voor ontvoering, gijzeling, verkrachting, moord en illegale handel. Hij werd in 1996 opgepakt voor de ontvoering van zes meisjes, van wie slechts twee overleefden, bekend als de zaak-Dutroux.

3 Het culturele doel van de adolescentie is een voorbereiding op de rol van volwassene in het maatschappelijke verkeer (zie ook Larson & Wilson, 2004).

wel wordt toegeschreven aan seks, is problematisch doordat tieners eerder seksueel actief worden dan dat zij volwassen verantwoordelijkheden gaan dragen. Het ontbreekt met andere woorden aan een duidelijke *rite de passage* (Van Gennep, 1960).

Hoewel in dit proefschrift vooral wordt ingaan op de reactie van autoriteiten, is het gedrag van seksuele tieners natuurlijk ook van belang. De adolescentie is een fase waarin onder meer wordt geëxperimenteerd met seks. Hoe jongeren dat doen, hangt ook samen met technologie. Denk onder andere aan de toenemende rol van het internet en de sociale media die ertoe leidt dat seks steeds toegankelijker is geworden voor jongeren. Wouters (2009) merkt op dat er vanaf het einde van de negentiende eeuw sprake is van een informalisering van omgangsvormen, een emancipatie van emoties en een voortgaande seksualisering. Dit houdt in dat seksueel verlangen steeds meer openbaar is geworden.⁴ De sociale controle is volgens Wouters tegenwoordig minder strak en autoritair, maar meer omvattend en indirecter waardoor het niveau van wederzijds verwachte zelfcontrole stijgt (ibid, 68). De keerzijde van deze democratisering is dat lossere omgangsvormen kunnen ontaarden in ontregeling, doordat jongeren zich overgeven aan verleiding vanwege een gebrek aan zelfcontrole. Als we de berichtgeving uit de media mogen geloven, dan is dergelijke seksuele grensoverschrijding bij tieners aan de orde van de dag. Er zijn natuurlijk altijd misstanden en het feit dat veel vormen van seks zich steeds meer in de openbaarheid afspelen, leidt ertoe dat verruwingen zichtbaarder zijn en door de media en politiek kunnen worden uitvergroot. In 2008 sprak de toenmalige minister van Jeugd en Gezin over een 'losgeslagen seksmoraal van de jeugd'. Uit rapporten van de Rutger Nisso Groep blijkt echter dat relationele intimiteit voor jongeren nog altijd belangrijker is dan seksuele bevrediging. Er is minder machtsongelijkheid tussen mannen en vrouwen en dat leidt volgens Wouters (2009) tot een meer gelijkwaardige seksuele omgang. Wat we volgens een socioloog als Giddens (1992) kunnen stellen, is dat de eisen aan relaties en seks alsmaar zijn toegenomen. Dat betekent dat de aandacht voor eventuele misstanden groter is geworden. Voor deze studie is daarnaast van belang dat de periode waarin jongeren experimenteren om seksueel contact binnen relaties een plek te geven steeds langer lijkt te duren.

STRAFRECHT

De minimale leeftijd voor seks is gecodificeerd in het Wetboek van Strafrecht, waarin wordt aangegeven op welke leeftijd seksueel contact legaal is en wanneer jongeren er derhalve 'volwassen' genoeg voor zijn. Dat is zestien of achttien jaar, afhankelijk van de gedraging. Vanwege hun als extra kwetsbaar veronderstelde seksuele integriteit worden jongeren extra beschermd

4 Internet en sociale media hebben die processen alleen maar versterkt.

tegen seksuele toenaderingen (Kool, 1999). Het strafrecht kan ook grenzen stellen aan seksueel contact dat zonder dwang tot stand is gekomen en waarbij de seksuele interesse van jongeren zelf een rol heeft gespeeld. Naast persoonlijke drijfveren van het vermeende slachtoffer en diens omgeving lijkt ook de gemeenschap een belangrijke rol te spelen. Een juridisch begrip als ontucht staat namelijk voor zoveel als sociaal onethische seks, waarbij de appreciatie door de gemeenschap voorop staat. Het gaat dan om de schending van de seksuele integriteit zoals deze door het collectief bewustzijn van een bepaalde samenleving op een bepaald tijdstip wordt ervaren (Stevens, 2008). Een seksueel contact met jongeren is in veel gevallen strafbaar en dat geldt voor zeer verschillende typen ontuchtplegers. Net als bij alcohol gaan de leeftijdsgrenzen voor seks alsmaar omhoog en dat wijst op een toenemende gevoeligheid vanuit de samenleving.

Vóór de Franse Revolutie konden vrijwel alle seksuele gedragingen die in de heersende christelijke moraal zondig geacht werden aanleiding geven tot strafvervolgning. Hierna ging het strafrecht zich beperken tot inbreuken op seksuele zelfbepaling en de openbare orde: verkrachting, gedwongen prostitutie en aanstotelijk gedrag in het openbaar. Een groot gedeelte van de negentiende eeuw (1811-1886) was in Nederland de Code Penal van kracht, en in die geest was een zedelijke veroordeling van bepaalde daden alleen dan mogelijk als er aantoonbare schade werd toebracht. Het liberale gedachtegoed van de Code Penal wordt ook met de invoering van ons eigen Wetboek van Strafrecht onderschreven. Toch zien we, daar waar het seksuele contacten van minderjarigen betreft, een omslagpunt: er is meer behoefte aan het legaliseren van de morele publieke code. Op de meeste terreinen heeft de overheid niet het langer recht om te interveniëren in het leven van burgers. Voor het private seksuele leven geldt echter dat dit ondergeschikt wordt gemaakt aan het meer publieke belang van het opvoeden van de jeugd (Kool, 1999). Voor de laakbaarheid van seks met minderjarigen is geweld dan niet langer het doorslaggevende criterium. De jeugdige leeftijd van het slachtoffer vormt een zelfstandige grond voor strafbaarstelling. Met de komst van de Wet Regout in 1911 worden onder andere 'de verbreiding van pornografische boeken', het etaleren van zaken die 'de zinnelijkheid van de jeugd konden prikkelen', de verkoop van anticonceptiemiddelen, de homoseksuele omgang met jongeren van 16-21 jaar en de verleiding van 'minderjarigen met onbesproken gedrag' onder het strafrecht gebracht (Brongersma, 1980). Hoewel algemeen geformuleerd via 'minderjarigheid', bestaat de ware reden volgens Kool (1999) uit paniek voor het zedelijke verval van de lagere sociale klasse. Eind jaren zestig wordt deze legitimatie ernstig in twijfel getrokken; een herwaardering van seksualiteit leidt tot het recht op seksuele zelfbeschikking. Een liberalisering van de criminele zedelijkheidspolitiek is het gevolg. In de jaren zeventig, de periode waarin de seksuele revolutie plaatsvindt, draait men ook de vroegere censuur en sancties op gevoelig en obscene materiaal weer terug; in het fameuze 'Deep Throat'-arrest (HR 28-11-1978, NJ 1979, 93) wordt het concept 'aanstotelijk voor de eerbaarheid' een stuk beperkter geformuleerd, zodat het minder

toepasbaar is. De adviescommissie Zedelijkheidswetgeving uit 1980, de commissie-Melai, stelt voor om seksuele contacten met iemand beneden de zestien jaar alleen strafbaar te laten zijn wanneer de dader de jongere bewoog tot het dulden of plegen ervan. Als criterium wijst men naar respect voor de wilsvrijheid van de minderjarige. Ook leeftijd en maatschappelijke positie kunnen hierop van invloed zijn; een voorstel dat in de praktijk tot grote rechtsonzekerheid en -ongelijkheid kan leiden, omdat in elk concreet geval dat 'bewegen' moeilijk is vast te stellen (Brongersma, 1980). In de jaren tachtig begint de victimologie voet aan de grond te krijgen en ontstaat er zorg om seksueel geweld tegen minderjarigen. De zorg om de jeugd verenigt vrijwel alle politieke partijen als het gaat om zedelijkheidswetgeving: liberalen stellen de schade centraal, conservatieven de moraliteit. Bij seksueel contact met jongeren gaan deze uitgangspunten vaak samen, omdat dergelijke contacten door de autoriteiten worden gewaardeerd als onveilig (lees: schadelijk) en onjuist (lees: immoreel). Bescherming van individu en collectief staat dan voorop.

Zoals opgemerkt gaat het in deze studie met name om de strafrechtelijke reactie op seks met minderjarigen. Wanneer is bescherming tegen seks volgens de autoriteiten aan de orde en wanneer is er ruimte voor seksuele ontplooiing? Elk geval is uiteraard uniek, maar in deze studie is een categorie gevallen onderzocht waar dit dilemma zich heel duidelijk manifesteert en waar de rol van het strafrecht problematisch is. Om de spanningsverhouding tussen effectieve bescherming en ongewenste inmenging concreet te maken, is de werking van het zogenaamde klachtvereiste in relatie tot ontucht onderzocht. In de jaren negentig is het klachtvereiste ingevoerd voor seksuele contacten waarbij jongeren tussen de twaalf en zestien jaar betrokken waren. Het zonder meer vervolgen van mensen die zich seksueel hadden ingelaten met minderjarigen was niet mogelijk, omdat deze laatsten de mogelijkheid moesten hebben op seksuele ontdekkingstocht te gaan. Slechts als zijzelf of hun ouders niet met het contact instemden en naar de politie stapten om een klacht in te dienen, kon dat strafrechtelijke gevolgen hebben voor de volwassene met wie zij dat contact of die seksuele relatie onderhielden. Ruim tien jaar later is dit klachtvereiste als gevolg van de maatschappelijke en politieke druk weer uit de wetgeving verdwenen. Wel is er een hoorrecht voor in de plaats gekomen, dat het Openbaar Ministerie verplicht om de minderjarige in de gelegenheid te stellen zijn of haar mening over het gepleegde feit kenbaar te maken. Er kan nu zonder klacht van de persoonlijk betrokkenen worden opgetreden tegen iemand die seksueel contact met 12-16-jarigen heeft. Dit is ingegeven door de gedachte dat jongeren bescherming verdienen en onvoldoende in staat zijn zelf te beslissen over hun seksuele wensen en verlangens. De keuze voor de bescherming van de jongere staat op gespannen voet met de tien jaar eerder nog aangehangen opvatting dat het belangrijk is dat jongeren ook in seksueel opzicht ontdekken wie zij zijn en waar hun voorkeuren liggen. Een toenemende maatschappelijke en politieke druk om jongeren te beschermen (Hekma, 2013) heeft voor jongeren dus ook strafrechtelijke gevolgen.

SAMENLEVING

In de criminologische literatuur representeren de begrippen 'crime', 'control' en 'order' een drie-eenheid (Melossi, 2008). In dit proefschrift staat ontucht voor *crime*, het strafrecht voor *control* en de sociale orde voor *order*. Dit onderzoek past in de traditie van de culturele criminologie waarbij betekenisgeving wordt gekoppeld aan macrosociologische processen: "In this regard, cultural criminology conceptualizes many transgressive behaviours as attempts to resolve internal conflicts that are themselves spawned by the contradictions and peculiarities of contemporary life; put in different terms, 'cultural criminology seeks to fuse a phenomenology of contemporary transgression with a socio-cultural analysis of late modern culture'... (Hayward, 2010, 4)." De seksuele transgressie van jongeren moet tegen de achtergrond van deze "late modern culture" worden begrepen. Deze cultuur staat in het teken van onmiddellijke behoeftebevrediging (Young, 1999) en de verdwijning van levensfases (Hayward, 2012). In relatie tot seks en jongeren verwijst ik naar het werk van Kimmel (2010), die spreekt van de verwarrende transitie van kind naar volwassene tussen de leeftijden zestien en zestienentwintig jaar. Hij refereert onder andere aan zogenaamde 'wegwerpseks' op studentencampussen, ter bevordering van het ego van vooral mannen, die de verantwoordelijkheden van volwassenheid zo lang mogelijk willen uitstellen. Dergelijk onderzoek sluit ook aan bij de Nederlandse discussie over zogenaamde 'pandapunten'⁵ binnen het Amsterdamse studentenleven, waar de frequentie van seks en niet zozeer de duur van een relatie centraal lijkt te staan (Laura, 2013). De specifieke "contradictions and peculiarities of contemporary life" (Hayward, 2010, 4) brengen weliswaar aan het licht dat onmiddellijke behoeftebevrediging en de verdwijning van levensfases het sociale verkeer domineren, maar uit deze studie zal blijken dat dit strafrechtelijk niet wordt geaccepteerd wanneer het seksueel gedrag van jongeren betreft.

Deze studie begint met een theoretische analyse van de wijze waarop het thema seks en jongeren een zekere plaatsbepaling heeft gekregen in de samenleving, en zet zich voort in een empirische studie naar de opsporing en vervolging van ontucht met jongeren. De sociaal-culturele analyses zijn bedoeld om het juridische materiaal te duiden. De meer juridische plaatsbepaling legt omgekeerd weer sociaal-culturele processen bloot. De titel van dit proefschrift luidt: *Een overheid op drift? De strafrechtelijke beheersing van seks en jongeren*. De betekenis achter het begrip 'beheersing van seks en jongeren' is tweeledig: ontucht staat van oudsher voor zoveel als gebrek aan beheersing; tegelijkertijd kunnen de autoriteiten middels de eigentijdse en juridische kwalificatie van ontucht seksueel gedrag en jongeren beheersen.

5 Pandapunten geven aan hoelang iemand geen seks heeft gehad. De waarde van een pandapunt is afhankelijk van de status van de persoon in kwestie. Voor studenten staat één pandapunt gelijk aan één week zonder seks. Voor alle andere personen geldt een seksloze maand als één pandapunt. Zie: <http://www.pandapunt.nl/>

In dat verband zijn het ‘aseksuele kind’ en de ‘seksuele relatie’ twee belangrijke sociale constructies die aandacht verdienen. Met het begrip asexuele kind doel ik op de voorstelling van kinderen als pre-seksueel in tegenstelling tot volwassenen als seksueel. Met het begrip seksuele relatie doel ik op de voorstelling van seks als een relatie tussen twee mensen, waarbij seksueel contact een uitdrukking is van affectie, te onderscheiden van seks zonder relatie waarbij geen verdere gevoelens spelen dan de seksuele lust. Dit zal door de artikelen heen telkens impliciet aan bod komen en expliciet in het afsluitende hoofdstuk worden uitgewerkt. Het gaat hier om sociale constructies, omdat het denken over seks en jongeren wordt bepaald door sociale en culturele factoren en geen natuurlijke en onveranderlijke status heeft. Achter deze sociale constructies, die werken als ordeningsprincipe van de samenleving, gaan grotere belangen schuil. De idee van ordening zal dieper worden uitgewerkt in het afsluitende hoofdstuk. Hier volstaat het om op te merken dat het gezin de plek is om kinderen te socialiseren en dat het huwelijk de plek is om seksueel gedrag te reguleren.

METHODE

De manier waarop dit onderzoek is uitgevoerd, past in de traditie van het constructivisme. Het gaat ervan uit dat er geen externe en objectieve werkelijkheid bestaat buiten het individu dat kennis vergaart. Anders dan verklaren (*Erklärung*), zoals gebruikelijk in de exacte wetenschappen, richt het constructivisme zich op begrijpen (*Verstehen*). Met begrijpen wordt bedoeld dat niet op zoek wordt gegaan naar oorzaak-gevolgrelaties die empirisch kunnen worden vastgesteld, maar dat de constructie van kennis en ervaring via sociale interactie tot stand komt (Given, 2008). Meer in het bijzonder is onderzoek in de traditie van het sociaal constructivisme bedoeld om de belangen bloot te leggen achter de betekenis die we toekennen aan kennis. In dit proefschrift gaat het dan met name om kennis van autoriteiten die reageren op seks met jongeren. Het gaat dus niet om de betekenis voor jongeren die seksuele grenzen overschrijden (*‘the meaning in crime’*) maar om de betekenis van autoriteiten die grenzen stellen (*‘the meaning about crime’*). Die autoriteiten kunnen worden uitgesplitst in 1) opiniemakers die maatschappelijk reageren zoals politici, journalisten en onderzoekers en 2) rechtshandhavers die strafrechtelijk reageren zoals zedenrechercheurs, zedenofficieren en rechters. De data uit het Nederland van de 21ste eeuw dienen als ingang om een aantal bredere ontwikkelingen in het huidige Westen te duiden. Denk bij categorie 1 met name aan berichtgeving in kranten en op televisie over seksuele grensoverschrijding. De representatie van seks met jongeren in de media heeft tot gevolg dat culturele kennis wordt gecreëerd, geclassificeerd en gedistribueerd (Sanders & Lyon, 1995). In de media circuleren tal van beelden over seks met jongeren die niet feitelijk hoeven te kloppen, maar desalniettemin gevolgen in het leven roepen; om het fameuze Thomas-theorema aan te halen: *“If men define situations as real, they are*

real in their consequences.” De laatste jaren houdt seksueel contact van jongeren de gemoederen in de maatschappij bezig, getuige discussies over de seksualisering van de samenleving en berichtgeving over seksuele ontsporing onder scholieren die zich inlaten met ruilseks. Als berichtgeving over seksuele grensoverschrijding karikaturaal van aard is en geen recht doet aan de feitelijke situatie, dan heeft dat desondanks gevolgen voor jongeren. Niet in de laatste plaats omdat de professionals in de strafrechtsketen zich bij het selecteren van zaken en de toepassing van ontucht ook laten informeren door deze maatschappelijke beelden.

In deze studie gaat het vooral om de autoriteiten uit categorie 2 die empirisch zijn bestudeerd. Hoewel de sociaal-culturele analyses betrekking hebben op de westerse samenleving, moet worden opgemerkt dat de eigen empirische data alleen betrekking hebben op Nederland. Waar het gaat om trends wordt theoretisch vooral gekeken naar de periode van voor en na de seksuele revolutie (eind jaren zestig) terwijl empirisch met name de periode van voor en na het klachtvereiste (2002) van belang is voor het duiden van bepaalde ontwikkelingen in de samenleving. De data over de bestraffing van ontucht in Nederland zijn verzameld door het interviewen van professionals in de strafrechtsketen. Deze interviews werden gehouden vanaf juni 2008 tot en met januari 2010 in heel Nederland.⁶ De interviews duurden gemiddeld anderhalf uur en vonden plaats bij de respondenten. In de artikelen wordt gebruik gemaakt van deze interviews. De respondenten werd gevraagd te reflecteren op aangedragen strafrechtelijke casussen die zich laten omschrijven als seks met jongeren tussen de twaalf en achttien jaar (245/247/248a/249 Sr) waarbij meer dan enkel en alleen de seksuele integriteit van het slachtoffer centraal lijkt te staan. Daarnaast konden de respondenten zelf met casuïstiek komen. Daardoor zijn verschillende zaken met verschillende professionals besproken. De strafzaken waar de professionals zich over uitlaten zijn te relateren aan diverse fases in de strafrechtsketen, variërend van meldingen en aangiftes waarmee door de zedenrecherche weinig tot niks wordt gedaan tot en met een onderzoek ter terechtzitting met uiteindelijk een uitspraak van de rechter.

Om zicht te krijgen op het veld zijn uiteenlopende actoren geïnterviewd. De juridische bijstand bij zedenmisdrijven is een betrekkelijk kleine niche en er is een aantal advocaten in dat circuit via een wervingsbrief (zie bijlage) gevraagd om medewerking. Een aantal *daderadvocaten* is via confrontatievragen nogmaals ondervraagd. Die confronterende aanpak heeft plaatsgevonden op basis van opmerkingen uit eerdere interviews met de politie en het OM.

6 In eerste instantie ben ik op basis van een opdracht onderzoek gaan doen en pas later is dat materiaal in de vorm van artikelen gaan dienen als onderdeel van een proefschrift. De interviews vonden destijds plaats in Amsterdam, Alkmaar, Den Haag, Leeuwarden, Bergen, Maastricht, Leiderdorp, Nijmegen, Venlo, Apeldoorn, Zeist, Den Helder, Uden, Haarlem, Arnhem, Roermond, Breda, Zutphen, Doetinchem, Utrecht, Groningen, Leeuwarden, Den Bosch, Rotterdam, Leiden, Amersfoort en Zoetermeer.

Daarnaast is ook speciale aandacht uitgegaan naar *slachtofferadvocaten* en de wijze waarop zij het belang van het slachtoffer behartigen. Aan de zedenpolitie en zedenofficiëren is gevraagd om aan te geven welke handelingen in het verloop van een strafrechtelijk onderzoek plaatsvinden en welke afwegingen daarbij worden gemaakt. Bij de politie is naar de praktijkervaring van gecertificeerde *zedenrechercheurs* in negen politieregio's geïnformeerd. Bij één politieregio hebben ter aanvulling op de interviews ook dossieranalyses plaatsgevonden. Er is tevens een formele brief uitgegaan naar de parketten in Nederland, met het verzoek om medewerking te verlenen en om de desbetreffende zeden-aanspreekofficier op de hoogte te stellen van mijn onderzoek. Op die manier is naar de praktijkervaring van *zedenofficiëren* in elf arrondissementsparketten geïnformeerd. Naast de interviews zijn zelfstandige dossieranalyses uitgevoerd bij het Openbaar Ministerie in Den Haag. Als contactpersonen hebben zedenofficiëren op het parket in Den Haag mij daarbij begeleid. Voorts is een uitgebreidere reeks van *forensisch deskundigen* bevraagd om een nog breder en meer omvattend beeld van de strafrechtelijke reactie op seks met jongeren te kunnen geven. Via de methode van snowball-sampling is de uiteindelijke samenstelling van de groep respondenten tot stand gekomen. Advocaten verwezen veelvuldig over en weer naar elkaar en soms ook naar forensisch deskundigen. Zedenofficiëren en zedenrechercheurs verwezen ook over en weer naar elkaar (uiteraard vanwege de innige samenwerking tussen de opsporing en de vervolging) en soms ook naar forensisch deskundigen. In deze studie zal aan de desbetreffende categorie worden gerefereerd als een citaat van een respondent wordt gebruikt om het een en ander toe te lichten. De citaten worden zover mogelijk letterlijk weergegeven en bevatten zodoende de nodige spreektaal. Versprekingen zijn omwille van de leesbaarheid gecorrigeerd.

Tabel 1: Respondenten (N=66)

Daderadvocaten	17
Slachtofferadvocaten	8
Zedenrechercheurs	23
Zedenofficiëren	13
Forensisch deskundigen	5

Voor het kwalitatief analyseren van de data is gebruikgemaakt van thema's rondom de vraag hoe in de opsporing en vervolging gestalte wordt gegeven aan de contouren van *bescherming* in het belang van de jongere, en hoe uitdrukking wordt gegeven aan de *zelfbepaling* van de jongere alsook de *rechtsbescherming* van de verdachte. De doelstelling bestaat uit inzicht vergaren in de strafrechtelijke waardering van seksuele voorvallen van en met jongeren waarbij geen dwang komt kijken. Het instrument waarmee data zijn vergaard, valt onder de noemer van *semi-gestructureerd interview*. Dat houdt in dat de interviews met experts niet volledig zijn gestructureerd, maar aan de hand van een vooraf opgezette topiclijst (zie bijlage) zijn afgenomen. De audio-opnames van de open interviews zijn vervolgens via transcripten uit-

gewerkt en daarop hebben via codering zelfstandig analyses plaatsgevonden. Hiervoor zijn thema's gebruikt die veelvuldig komen bovendrijven bij het bestuderen van relevante literatuur en jurisprudentie over ontucht met jongeren. Daarnaast is de lijst met thema's mede uitgebreid door de gesprekken met de respondenten die tijdens het bespreken van gevallen met nieuwe inzichten kwamen. De volgende thema's zijn gebruikt bij het analyseren van de data:

formele afhankelijkheid
overwicht
closure en disclosure
rol (in)formele autoriteiten
retrospectief herwaardenen
rancune vermeende slachtoffer
bewijsgraving via (digitale) correspondentie
seks binnen affectieve relatie en seks buiten affectieve relatie
grooming
direct rechtsgoed van seksuele integriteit en andersoortige belangen
weerbaarheid van het vermeende slachtoffer en kenbaarheid voor de verdachte
seksuele ontplooiing

Een punt van kritiek op dit type kwalitatief onderzoek is de betrouwbaarheid: het verwijt van subjectiviteit wordt snel gemaakt (Goodwin & Horowitz, 2002; Noaks & Wincup, 2004). Het onderzoek zou niet objectief zijn omdat de onderzoeker oordeelt over motieven en interpretaties van mensen. Een manier om dit te ondervangen, is door open te zijn over de selectie van zaken en de thema's die zijn gebruikt om data te analyseren. Bij de selectie van zaken moet bedacht worden dat bewust is gezocht naar ambigue gevallen 'waarbij meer dan enkel en alleen de seksuele integriteit van het slachtoffer centraal lijkt te staan' en waar politie en justitie mee worstelen gezien de complexiteit van de materie. Dat betekent dat moeilijke afwegingen worden gemaakt in het belang van lopend onderzoek. In veruit de meeste zedenzaken is bescherming van de jongere veel evidentier dan zijn ontplooiing en is de nadruk op het gedrag van de dader in plaats van het slachtoffer veel minder problematisch. Deze studie richt zich juist op de moeilijke zaken. Een kwalitatief onderzoek zoals dit biedt de mogelijkheid om via rijke data een dieper begrip te krijgen van de betekenis achter het stellen van grenzen door autoriteiten. De diepgravende gesprekken over dit onderwerp met sleutelpersonen in de strafrechtspleging maken dat er na verloop van tijd een coherent beeld ontstond van de strafrechtelijke reactie. De resultaten uit het onderzoek laten zien welke impliciete aannames en belangen er achter de strafrechtelijke reactie zitten. Door de autoriteiten onder één noemer te brengen, kunnen dus overeenkomsten worden blootgelegd. Een nadeel hiervan is dat de analyse geen rekening houdt met het feit dat de diverse betrokken actoren verschillende rollen vervullen. Denk bijvoorbeeld aan individuele advocaten die slachtoffers bijstaan, agenten die aangiftes opne-

men, officieren die beslissen over wel of niet vervolgen en ten slotte rechters die uitspraak doen. Door de abstractie 'autoriteiten' gaan de verschillen tussen de actoren wat verloren. Een voordeel is echter dat de strafrechtelijke reactie in samenhang bekeken kan worden. Ten slotte nog een laatste opmerking over de generaliseerbaarheid van de resultaten uit dit onderzoek. Hoewel intern valide zijn de uitkomsten van een onderzoek zoals dit moeilijk te generaliseren. Zoals eerder vermeld, betreft het empirische gedeelte data uit het Nederland van begin 21ste eeuw en derhalve zijn de conclusies tijds- en plaatsgebonden. Hoewel theoretisch wordt gesproken over de westerse samenleving is er empirisch geen comparatief onderzoek verricht tussen landen die deel uitmaken van dat Westen. De conclusies zijn daarmee beperkt in reikwijdte en gaan alleen op voor Nederland.

ARTIKELEN

In het eerste artikel⁷ wordt stilgestaan bij de maatschappelijke woede jegens de figuur van 'de pedofiel' en wat deze woede zegt over de betekenis van kinderen als asexueel. Seks met kinderen raakt een gevoelige snaar. Onder de noemer pedofiel kunnen deze personen rekenen op een enorme afkeer. Wat zal blijken, is dat de seksualisering van kinderen ook door niet-pedofielen plaatsvindt, en dat de pedofiel dient als zondebok. De aandacht voor de pedofiel is onder andere te verklaren door het ongeproblematiseerde gebruik van de term 'kind' en de onvermijdelijkheid van schade als gevolg van iets seksueels. Een onderscheid tussen kinderen en jongeren wordt in veel gevallen niet gemaakt. De laatste categorie kan niet a priori als asexueel worden beschouwd en er moet erkend worden dat jongeren seksueel kunnen zijn. In feite is de aandacht voor jongeren een eerste aanzet om na te denken over de figuur van de seksuele tiener. In dit eerste artikel ligt de focus echter met name op seks met kinderen door volwassenen.

In het tweede artikel⁸ wordt ingegaan op het wegvallen van onderscheid tussen kinderen en volwassenen vanwege jongeren als tussencategorie. Hoewel seks wordt geproblematiseerd als het minderjarigen betreft, vertonen jongeren regelmatig seksueel gedrag. Daarnaast vangt de adolescentie eerder aan en duren deze langer, waardoor een steeds groter cohort kinderen ontstaat dat niet volwassen is, maar al wel seksueel actief. Het gaat dan om adolescenten in het begin van hun tienerjaren tot midden twintig. Met het wegvallen van het onderscheid tussen asexuele kinderen en seksuele volwassenen kan de reactie van de autoriteiten worden geïnterpreteerd als een manier om grenzen weer zichtbaar te maken. Het artikel gaat in op het wegvallen van het fundamentele onderscheid tussen kinderen en volwas-

7 Gooren, J. (2011) Deciphering the ambiguous menace of sexuality for the innocence of childhood. *Critical Criminology*, 19 (1), 29-42.

8 Containing the sexual teenager in an era of sexual consumption. Enjoy responsibly. Artikel ingediend bij *Cultural Studies*.

senen via de figuur van 'de seksuele tiener'. Niet alleen wordt via het begrip 'leeftijdssadequaaf' duidelijk *wie* seks mag hebben, maar tegelijkertijd wordt aangegeven *hoe* uiting moet worden gegeven aan seksueel contact. In tegenstelling tot het vorige artikel ligt de focus hier op seks tussen jongeren.

In het derde artikel⁹ wordt een brug geslagen tussen de theoretische artikelen en de empirische analyse van de strafrechtelijke reactie in Nederland. Het betreft een artikel waarin dieper wordt ingegaan op de vraag *hoe* jongeren volgens de autoriteiten uiting mogen geven aan seks. Er wordt opgemerkt dat er een spanningsveld is tussen enerzijds jongeren die op zoek zijn naar seksueel genot en anderzijds de strafrechtelijke autoriteiten die de leeftijdsgrenzen voor seks handhaven. Naast de strafrechtelijke normen staat ook de seksuele moraal van jongeren centraal. Door juridische casussen te bestuderen over seks onder jongeren wordt duidelijk dat het strafrecht een ingang biedt om een dubbele standaard af te dwingen, waarbij meisjes als slachtoffer en jongens als dader worden begrepen. Daarnaast wordt duidelijk dat de strafrechtelijke autoriteiten meer waarde hechten aan seks binnen een relatie dan seks buiten een relatie. De focus ligt hier op seks tussen jongeren.

In het voorlaatste artikel¹⁰ wordt stilgestaan bij de kwalificatie door politie en justitie van seksueel contact als ontucht. Anders dan in het vorige artikel richt dit artikel zich, daar waar het gaat om seks met jongeren, veel meer op de afweging van de strafrechtelijke autoriteiten. Verschillende daders en gedragingen komen aan bod, waarbij wordt bekeken welke rol de strafrechtelijke leeftijdsgrenzen hierbij spelen en hoe die grenzen zich verhouden tot de feitelijke seksuele gedraging. Het probleem met de onderzochte ontuchtartikelen is dat ze bedoeld zijn voor specifieke misbruiksituaties, maar veel breder kunnen worden toegepast. Hierbij bestaat het risico dat een juridisch begrip zoals ontucht ruimer wordt toegepast, omdat het meer en meer gedragingen en daders strafrechtelijk relevant kan maken. Denk aan de criminalisering van invloed (uitgeoefend door de oudere persoon in het contact) in plaats van dwang en van seksuele handelingen van jongeren (uitgeoefend door minder- en meerderjarigen) in plaats van enkel die van ouderen. Deze criminaliseringstendens is vooral aan de orde als het uitgangspunt van de bestraffing moraliteit lijkt te zijn, in plaats van schade. De focus ligt hier zowel op seks tussen jongeren onderling als op seks tussen jongeren en volwassenen.

In het laatste artikel¹¹ zijn de haken en ogen van moralisme in relatie tot de handhaving van zedenwetgeving verder uitgewerkt door de achterliggende belangen van een eventueel optreden door de strafrechtelijke auto-

9 Gooren, J. (2014) 'Pre-adults' having 'casual' sex with no strings attached? Teenage sexual activity and Dutch criminal law. *Sexuality & Culture*, 18, 257-278.

10 Gooren, J. (2011) De strafrechtelijke bescherming van jongeren tegen seksuele contactlegging. *Tijdschrift voor Veiligheid*, 10 (2), 17-36.

11 Gooren, J. (2011) Ongelijkwaardige seks. Enkele reflecties op de strafrechtelijke handhaving van ontucht met jongeren. *Delikt en Delinkwent*, 41 (2), 132-152.

riteiten nader te beschouwen. In gevallen van ontucht met jongeren is het opmerkelijk dat de individuele verwijtbaarheid van de dader en het individuele aandeel van het slachtoffer door de strafrechtelijke autoriteiten betrekkelijk irrelevant gevonden worden. Door de uitbreiding van de strafbaarsstelling van seks onder dwang met die van seks zonder dwang bestaat het risico dat de verwijtbaarheid van de verdachte te zeer ondergeschikt wordt gemaakt aan de subjectieve en mogelijkterwils niet-kenbaar gemaakte negatieve ervaring van het slachtoffer en/of de morele opvatting door autoriteiten. Dit is typerend voor een strafrechtelijk traject dat inzet op de berechting van hen die misdrijven tegen de openbare zeden hebben gepleegd. Hoe de betrokkenen het zelf hebben ervaren, wordt van ondergeschikt belang geacht. Het effect van het misdrijf op de openbare orde staat centraal. Wederom ligt de focus hier zowel op seks tussen jongeren onderling als op seks tussen jongeren en volwassenen.

In het afsluitende hoofdstuk¹² wordt gekeken naar wat al het voorgaande te betekenen heeft voor de sociale orde. Middels het 'aseksuele kind' en de 'seksuele relatie' als sociale constructies wordt duidelijk welke belangen op het spel staan. Middels de tweeledige kwalificatie 'verkeerde seks op de verkeerde leeftijd' pogen de autoriteiten orde te scheppen. Die orde komt tot stand in naam van jongeren via het aseksuele kind, en in naam van seks via de seksuele relatie. Aangaande het aseksuele kind en de seksuele relatie wordt de reactie op seks met minderjarigen geïnterpreteerd tegen de achtergrond van het gezin en het huwelijk als blauwdruk voor de samenleving. De eigenlijke plaats van jongeren is dan binnen het gezin en de eigenlijke plaats van seks is dan binnen het huwelijk. Wat blijkt is dat de genoemde constructies onder druk staan vanwege seks als consumptie, en de beleavingswereld van jongeren zelf.

LITERATUURLIJST

- Boutellier, H. (2008) *Solidariteit en Slachtofferschap. De morele betekenis van criminaliteit in een post-moderne cultuur*. Amsterdam: Amsterdam University Press.
- Brongersma, E. (1980) The meaning of "indecentcy" with respect to moral offences involving children. *British Journal of Criminology*, 20(1), 20-31.
- Furedi, F. (2013) *Moral Crusades in an Age of Mistrust: The Jimmy Savile Scandal*. Basingstoke: Palgrave Macmillan.
- Gennep, A. van (2004) *The Rites of Passage*. London: Routledge.
- Giddens, A. (1992). The transformation of intimacy; sexuality, love and eroticism in modern society. Cambridge: Polity Press.
- Girard, R. (1977) *Violence and the Sacred*. Baltimore and London: John Hopkins University Press.
- Given, L.M. (2008) *The SAGE Encyclopedia of Qualitative Research Methods VOLUMES 1 & 2*. Thousand Oaks: SAGE Publications, Inc.
- Goodwin, J. & R. Horowitz (2002) Introduction: the methodological strengths and dilemmas of qualitative sociology. *Qualitative sociology*, 25(1), 33-47.

12 Gooren, J. (geaccepteerd voor publicatie) De seksuele tiener en de sociale orde. *Tijdschrift over Cultuur & Criminaliteit*.

- Hayward, K.J. (2010) Opening the lens: cultural criminology and the image. In: K.J. Hayward, and M. Presdee (Eds.), *Framing Crime: Cultural Criminology and the Image* (1-16). London: Routledge.
- Hayward, K. (2012) Pantomime justice: A cultural criminological analysis of 'life stage dissolution'. *Crime, Media, Culture*, 8(2), 213-229.
- Hekma, G. (2013) Kinderen, seks en zelfbepaling. Praten over pedofilie. *Sociologie*, 9(3/4), 277-294.
- Jenkins, P. (1998) *Moral panic: Changing concepts of the child molester in modern America*. New Haven and London: Yale University Press.
- Jenks, C. (1996). *Childhood*. London: Routledge.
- Kimmel, M. (2010) *Guyland. The Perilous World Where Boys Become Men*. New York: Harper Collins.
- Kool, R.S.B. (1999) *De strafwaardigheid van seksueel misbruik*. Deventer: Gouda Quint.
- Larson, R., & Wilson, S. (2004) Adolescence across place and time: Globalization and the changing pathways to adulthood. In: R. Lerner and L. Steinberg (Eds.), *Handbook of adolescent psychology*. New York: Wiley.
- Laura (2013) 'Seks is niet altijd leuk, en gebrek aan seks is niet altijd slecht'. *de Volkskrant*. November 29.
- Lieshout, T. van (2012) 'Het pedogevaar is het grootst als het gezichtloos blijft'. *NRC Handelsblad*, Maart 17.
- Melossi, D. (2008) *Controlling Crime, Controlling Society*. Cambridge: Polity Press.
- Noaks, L. & E. Wincup (2004) *Criminological research. Understanding Qualitative methods*. London: Sage Publications.
- Rossen, B. & Schuijjer, J. (1992) *Het seksuele gevaar voor kinderen: mythen en feiten*. Amsterdam: Swets & Zeitlinger.
- Sanders, C.R. & Lyon, E. (1995) Repetitive Retribution: Media Images and the Cultural Construction of Criminal Justice. In: J. Ferrell and C.R. Sanders (Eds.), *Cultural Criminology* (25-44). Boston: Northeastern University Press.
- Stevens, L. (2008) Van tongzoen tot parenclub. Recente evoluties in het seksueel strafrecht. *Presentatie op het congress Strafrecht & Seksualiteit, 18 april 2008, Leuven*.
- Wijk, A. van (2008) Seksueel delinquent gedrag van jongeren. In: I. Weijers en C. Eliaerts (red.), *Jeugdcriminologie. Achtergronden van jeugdcriminaliteit*. Den Haag: Boom Juridische Uitgevers, 393-412.
- Wouters, C. (2009) Is het seksualiseringsproces van richting veranderd? *Tijdschrift voor Seksuologie*, 33, 65-75.

ARTIKELN

Deciphering the Ambiguous Menace of Sexuality for the Innocence of Childhood

ABSTRACT

This article examines how late modern Western society/culture deals with the utterly despised phenomenon of paedophilia. It will be argued there are ambiguous factors and forces, which are an inherent part of mainstream culture and the wider social fabric, that make an unequivocal stand against sexuality interfering with children somewhat hypocritical. The zealous efforts in battling sexual child molesters as the primordial danger for the innocence of childhood are seen as a strategy for overt redemption. A hidden agenda is detected by recovering complicit support from a diverse range of adjacent sources that defies the genuineness of guarding the sexual innocence of children.

The perversions that command the greatest attention and/or intensity of response are those whose incomprehensibility is lessened by a diminishing of differences that certify their very status as perversion. In other words, attention is paid to those perversions that begin to appear on the shadowy borders of plausibility and, as a result, where the increased scrutiny for signs of such taint in others occasions a similar scrutiny of the self (Simon 1994, 10).

INTRODUCTION

In Spring 2006 The Netherlands was confronted by a new and curious political party that held rather libertarian beliefs for organizing Dutch society, particularly radical and subversive with regard to sexuality and youth 'emancipation'. The founders viewed sex as something fundamentally good and healthy and, in the spirit of Herbert Marcuse and Wilhelm Reich, as a positive force blocked only by the corrupting influences of civilization and capitalism (Weeks 2003). Very soon the PCFD¹ was exposed as a perverse club and in popular parlance labelled the 'Paedo Party'. Although its programme was more extensive, the outrage was exclusively focused on ideas concerning the abolishment of statutory rape, pushing for a cut in the legal

1 The Party of Charity, Freedom and Diversity. See: <http://www.pnvd.nl/>.

age of consent² and legalizing the production and consumption of pornography featuring young people. National and international press coverage unleashed massive protest; in a few days the political platform caused worldwide agitation. Reactions of bewilderment such as 'these people need a psychiatrist, not a political party,' 'such sick ideas,' 'look at all possibilities to ban this absolutely disgusting initiative' (see Smits 1st of June 2006) illustrate that there was absolutely no social basis for the revision of moral laws/codes regarding fornication and sexual vice when it concerns children, except to strengthen them. Hence, the phenomenon of paedophilia was staged as a model of 'pure evil.'

What are the interests, contradictions and paradoxes in labeling inter-generational intimacy (let alone take a positive political stance) as the most appalling act of interpersonal contact? Every age has its own folk devils, producing a particular equation for (im)morality. By using various disciplines, most importantly cultural criminology, this article aims at the deconstruction of the symbolic performance of the paedophile in the beginning of the twenty-first century. This essay is not concerned with paedophilia as such; more specifically it analyses Western culture and its spasmodic reaction toward this phenomenon. Instead of focusing on child molestation or the misuse of an advantaged position, the focal point is the cultural ambiguity regarding sexuality between generations. Therefore, paedophilia will not be analyzed as pathological or problematic, but as a painful subject/area where a plethora of conditions of late modern society are condensed. In most studies, sexual deviance is seen as something inherently pathological. Conventional frames focus upon the paedophile as a malicious and sex obsessed child molester operating in an otherwise 'normal' and 'healthy' society. Out of an interest in the field of tension between norms and deviance, I emphasize the interconnection of sexual deviance and bourgeois behavior/aesthetics.

In the first section the misunderstanding which makes the topic at hand so controversial will be explicated; antipodal notions of childhood innocence versus malicious paedophilic desire will be scrutinized as to illuminate exaggeration and misinterpretation. This duality facilitates an explicit discourse; a polar diagram of pure innocence and malevolent danger (Douglas 1966; Pratt 2005; Spencer 2009). However, as will be demonstrated in the second section, there are also more ambiguous forces. Especially relevant: that what is portrayed as criminal and deviant is often a reflection and manifestation

2 The PCFD opted for dropping the consent age from 16 to 12, before having it scrapped completely. It should be noted that until 2002 statutory rape was already decriminalized in The Netherlands if a minor aged twelve plus insisted that the criminal prosecution should not ensue because the sexual encounter was experienced mutually and freely. At the time, the blockade was considered useful in order to find a balance between the sexual experimentation of adolescents and their protection against potential sexual abuse (Moerings 2000). Now the criminal prosecutors have the authority to decide autonomously if they deem a sexual encounter of a person of age with a youngster (between 12 and 16 years of age) indecent.

of something that is covertly normal and desirable. The innocence/danger dichotomy is undermined by youngsters themselves, cultural aesthetics, the commercial lifestyle/entertainment industry, the social implications of technology, the fight against child pornography, the fluidity of sexual identities and tensions within the family. These are all sources of power that trouble the asexuality of childhood, therefore hinting at the generality of paedophilic desire which is far more diffuse and blurry.

BINARY OPPOSITIONS: THE INNOCENT CHILD AND THE MALICIOUS PAEDOPHILE

The Child as Tabula Rasa

All attention given to paedophilia hides from view that the supposedly inherent asexual nature of the innocent child, considered a sanitary phase gradually moving into defiled maturity is an ideal that does not correspond with reality. Philosophically, distinguishing evolutionary stages for child development and the attribution of innocence to childhood can be accorded to the Romantic movement (Kincaid 1998). More specifically Rousseau, who viewed the unsmothered nature boy as an unstained tabula rasa, a primitively conditioned noble savage as opposed to cultural corrupted sphere of adulthood. In modern day, when it comes to the alleged asexuality of children and the unnatural influence of sexuality, the impact of feminism upholding the child as sexual innocent is of utmost importance (Angelides 2004a). The infant functioning as a precious 'ground zero', is thus useful in organizing narratives for proper childhood as well as proper sexuality. Next to asexuality, childhood is intrinsically linked to happiness; any child affected by misfortune incites a heavy burden onto us adult sinners.³ Thus, we grown-ups face blame for the omission of guaranteeing safety for the most vulnerable and therefore extremely precious. Our culture is constructed on the assumption that happiness is the birthright of every child. By far this utopia is not met; many children suffer immensely.

This can offer a partial explanation for the intensity of response towards suspects and offenders accused of sexual child abuse. Besides the individual harm against the child, something else is going on. From an ontological point of view the perpetrator has dishonoured the cultural conception of childhood. Because the category of the 'child' maintains an existential relationship with adults, a premature sexually awakened person disrupts the prevailing idea of that quintessential aspect that distinguishes grown-ups from children. The sexually active child ceases to perform its function as a divine creature among adults and closes a symbolic deal with an already corrupted and depraved world. However, there is no such thing as an evidently normal path for healthy sexual development, uncontested guidelines

3 Haven't we all lost Maddy McCann in some way with the unexplained disappearance of this little girl, possibly kidnapped while her parents were off dining, in May 2007?

are absent. Freud (1946) already noticed that our modern Western culture is steeped with the idea that childhood is a precarious developmental phase, a period of time necessarily devoid of carnal knowledge. Sex with children interferes with the uniqueness of being a 'child'.

It is quite possible that the fear of paedophilia is a spurious relation and that the anguish over the inner life of children is of more importance. Their libinal experiences, often termed polymorphous conduct, remain rather obscure, even for scientists. Following Freud (1946) one could state that children obey the principle of lust. Later on, this candid attitude of affection is forced to incorporate shame. Because of this adjustment, rational control becomes possible and that is when the young person moves into the reality of discipline.⁴ But there are many boys and girls who do not accept the temporal register that reduces them to asexual creatures who do not yet realize 'something' (Bruhm and Hurley 2004). These queer desires and feelings are treated as if they are aberrations, considered a danger for the child and its immediate habitat. Love and sexuality are inscrutable grounds and thus very hard to control in a proactive sense. Therefore, in spite of close monitoring, minors can engage in sexual contact. If they do so, authorities tend to blame the elder person as an intruder taking advantage of the naïve minor. The mature is seen as a thief robbing a phantasmographic infantile core.

It becomes even more confusing when the youngster is not passive at all regarding sexual matters. As a mechanism of negating the language of childhood sexuality, this 'disturbance' is replied to with the interpretive notion of the temporal, viewed as a silly rite of passage (Ohi 2004). His/her 'queerness' is incompatible with the future, but is acceptable as long as it stays a part of the distant past. Childhood sexual desires in the present are thus transferred to a comforting future (in retrospect, the child will think differently) or to a closed past (the anterior future where childish fantasies and fairy tales belong). If that does not work, the only thing left to do is to victimize; making the child irresponsible and ignoring its feelings, deemed far too premature to take into serious account. When a youngster claims the sexual contact was consensual and imbedded in a relationship of affection, authorities have a propensity to validate such feelings as a Stockholm syndrome. Furthermore, if children take a proactive stance regarding sexual manners it is quite possible that authorities view it as a symptom of underlying psychosocial problems. Hence, the uninhibited sexual conduct of minors can be medicalized when it doesn't fit the cliché of passiveness. This type of narrative makes non-coercive consent suspect per se. Regardless of personal feel-

4 On a more aggregated level Foucault (1978, 103) deals with the micro physics of power, a force producing docile bodies:

Sexuality must not be described as a stubborn drive, by nature alien and of necessity disobedient to a power which exhausts itself trying to subdue it and often fails to control it entirely. It appears rather as an especially dense transfer point for relations of power: between men and women, young people and old people, parents and offspring, teachers and students, priests and laity, an administration and a population.

ings at the time, subsequent traumas are seen as unavoidable for someone at a less mature stage of life engaging in sex (Gooren 2009).

The reason we need authorities governing the vice of childhood sexuality is because almost every child engages in sexual conduct, while at the same time this behavior is seen as inappropriate and unnatural. Children are valued as 'pre-sexual' creatures who move on a dividing line, a dangerous border that has to be monitored. Sex and risk are played out on the site of children's bodies and minds. Because these bodies are 'unfinished' and particularly unruly, they are in the need of protection (Brownlie 2001). There is this constant menace that keeps professionals and laymen busy; parents, families, guardians, doctors and psychologists are the primary agents for neutralizing this omnipresent threat (see Foucault 1978). Viewed more closely, childhood sexuality and child abuse are typically 'modern problems'; in previous times children ('little people') moved in the same social spheres as adults and on a physical level, they kept far more multiform contacts with older people (Killias 2000). As Western society became more complex it took longer to transfer knowledge and experience. That is when emotional and sexual maturation became postponed and repressed. A distinct period of protectionism emerged; young people become a specific niche and are placed in social quarantine ever since. This relatively recent social construction of childhood restrains the freedom youngsters had in previous decades and centuries. The family represents the safe haven of protection, but at the same time it carries out intensive control:

Childhood is seen as being at risk from pressures towards early maturity, conspicuous consumption and precocious sexuality (as well as any experience of pain, suffering or loss), highlighting a fundamental contradiction in discourses around children and childhood: childhood is regarded as a natural state and yet also a perpetually at risk (Scott et al. 1998, 696).

Grown-ups get uncomfortable with the idea that children lose their (sexual) innocence at too young an age. The concern for the potential loss of the highly valued period of childhood, at least in modern Western culture, goes hand in hand with an increase of protection measures that cause a lessening of the playful autonomy of the child. That is why Scott et al. (1998) observe that childhood is the only form of social subordination that can be equated with a state of freedom. A by-product of the guardianship and the containment of childhood innocence, as such a scarcity value, is a growing pervasiveness of youth captivity. Nowadays, minors have less mobility in that their freedom suffers from serious erosion (Brownlie 2001). Now, being a responsible parent equals the paranoia supervision of offspring; preventing and detecting antisocial activities such as smoking, drinking and sex is of outmost importance for any guardian in charge. Of course the commercial sector is there to provide the necessary technological aid: bugging children's telephones, installing secret cameras in children's bedrooms, or implanting tracking devices in children's clothes are useful in the modified task of good parenting. In today's climate, child protection services create ever more

'guidelines' for raising children; for official agencies it is now common sense that a child under 12 years of age should not be left alone 20-30 min (see Furedi 2001).

To a certain extent, immaturity among children is a biological fact. However, the symbolic performance of 'child innocence' is of immense importance in terms of how to understand the way this specific phase is valued. According to Pratt (2005, 269), 'amidst the erosion of certainty and security elsewhere in the social fabric it is as if children have been invested with even more profound emotional and moral significance... One can argue that the separation of biological and social maturation is the crux of the matter when it comes to conflicts between generations and is essential in understanding why romantic intimacy between young and old is such a tricky business (Sax 1992). Transgression from the realm of childhood into the murky territories of maturity happens at precisely that moment when someone crosses the culturally heavily guarded frontier by acting sexually (Walkerline 1999). By symbolizing the child as vulnerable and sacred, and utilizing it as a functional category, it cannot but attract its antithesis. However, it is misleading to ascribe sexual activity with youngsters solely to adult males (or paedophiles for that matter), many teenagers engage in consensual sexual conduct among peers and by doing so they themselves turn their presumed asexuality into sexuality.

The Paedophile as Predator

The danger lies within the marginalized sex deviant. In the United States the term Child- Sexual-Abuse (CSA) is used to cover a whole range of unrelated behaviour (for the inflated definition of 'abuse' see Furedi 2006). The unsophisticated application of this label is interesting on the level of semantics and is typical for the discourse surrounding intergenerational intimacy (Southwell 2003; Faller 2004; Green 2006). With regard to those fundamental areas of life where erotic feelings and sexual experiences come to the fore, there is virtually no transparency between generations. Generations tend not to mingle and are thus disharmonious fragmented. It is only when the negative implications of sex at a young age are to be uncovered, such as abuse or teenage pregnancy for that matter, that grown-ups employ interest in the combination of youth and sexuality.

Affairs concerning this explosive mixture tend to attract media attention when something malevolent has happened; something horrible performed by a child molester, a child rapist or a child murderer. People incite the discourse (see Foucault 1978) at those moments when the experiences of child sexuality are evidently negative and unpleasant. The label 'paedophile' is inextricably linked with the theme of sexual abuse (Jenkins 1998). Within the public imagination the paedophile is a sexual beast, a predator hunting in parents' nightmares with the objective of taking away their infants. Our culture considers sex with children worse than murder and manslaughter; a sexual child is no longer a child, it loses its existential status of pure and

innocent. The child is 'dead' and becomes like one of us adult sinners. By way of tackling this defeat, groups and societies search for a totem to grasp: a symbol of evil. At that point, those with a paedophilic master status function as a relieving catharsis (Ippel 1999; Evans 2003; Pratt 2005).

All sinister connotations with respect to paedophilia have led to a host of horror stories and urban myths. A popular 'script' in the 1990s figured clans of Satan worshippers. Lost children were supposed to be randomly abducted in broad daylight, thereafter presumed to be engaged in sadistic gang bangs and finally assumed to be sacrificed via occult rituals. These terrible acts were seen as the *modus operandi* of dangerous paedophilic rings. In The Netherlands everyone is familiar with the salient 'Oude Pekela-gate'; clowns were seen as the bogey men who lured and drugged local children. Despite the media hype and the speculations, tangible evidence was entirely absent (apart from a single clown's suit on a nearby rubbish-dump). In line with these types of stories are alleged conspiracies in the shadowy 'industry of child pornography'. Related to this is the Dutroux affair: a Belgian sex-murderer convicted of having kidnapped, tortured and sexually abused six girls during 1995 and 1996. His crimes were presumed to be just a small tip of the iceberg; a massive interconnected network of the country's political and industrial elite was thought to play a major role in profiting from an industry of sexual child abuse.

Another example is the frightening image of the Internet; a virtual space expanding the hunting field of paedophiles from deserted parks to the digital highway. It is there where obscene material circulates and children are tricked into making sexual contact or performing sexual acts in front of their web cam. The publicity about these 'online predators' is again exaggerated and largely inaccurate, a recent study (Wolak et al. 2008) shows interactions via Internet do not fit the model of forcible sexual assault, but are mostly based on the development of relationships. The aim of this folklore idiom, with the paedophile as the lead star, is not to take tensions and fear away, but to arouse and fuel it (Kincaid 1992, 1998). It is the adrenaline we long for, because of that, fear is not allowed to be taken away in our popular climate. Therefore, we rely on myths of sexual maniacs that, by talking about it over and over again, reinforce clear dichotomies. The many news bulletins, newspaper headlines, talkshows, (auto) biographical novels and movies that take sexual abuse as a selling issue are illustrative.

When analyzing the wider ramifications of the menace of sexuality for the innocence of childhood and using cultural criminology it is also relevant how deviant sexual behavior is consumed by our society of spectators. Sexual deviants and their peripheral behavior is devoured by means of infotainment through various forms of media. What is rejected gets consumed en masse in order to spice up daily life; an everyday life that is less spectacular, more flat and rather monotonous. Besides the inherent entertainment value, we consume to buy our own self-righteousness and holiness (Kincaid 1992, 1998; Schofield 2004). Legends are there to protect its producers; they free themselves by not playing a part in particular narratives. Nobody asks

the fundamental question why child sexuality has such a magnetic quality. There is a tacit consensus that the theme under discussion can never leave the form of a shocking anecdote. Historical, sociological and literary lines of approach could destabilize the premises with regard to sexually active children and potential abuse (Kincaid 1998; McCreery 2004). Kincaid (1998) compares the dominant narrative of child abuse in our culture with that of a Gothic universe, a morbid fairy tale that reassures us we are not complicit. In late modern society the paedophile plays the Big Bad Wolf whom we as Hunters/Woodsmen have to eliminate so Little Red Riding Hood can make a safe journey whenever visiting Grandma.⁵ To focus on these scapegoats is a cultural quest, a way of denying having any complicit part in the discourse of CSA.

However, the complicity is furtive and consists of a particular dead-lock; late modern Western culture is entrapped in a state of schizophrenia, because it sexualizes children and simultaneously denies it is doing so. Stories of molestation, incest, abduction and child pornography are fascinating precisely because they refer to the 'erotic child'. The omnipresent 'sexual danger' vision towards children makes us to a certain extent uncomfortable; it brings and keeps children in danger. Freud (1946) remarked that those who are in a state of neurotic fear are most dreadful of the excessive demands of their own libido. The fearful and hostile reactions towards someone with a disposition to paedophilia can be characterized as a way of overcompensation. The heavy denunciation of this evil facilitates the projection of latent cultural unease. The ones responsible for child abuse do not fit the archetype of the socially incompetent dirty old man; it can be anybody: (grand) parents, (gym) teachers, priests, teenagers or even children themselves.⁶ Sexual interest in children appears to be present in all ranks. On a wider scale, in our cultural practices we can witness a process of eroticizing that which is young and innocent; the discourse of childlike innocence is responsible for such a complex phenomenon as nymph attraction (Mohr 2004).

EROTICIZING THE CHILD: OBSCURING THE DICHOTOMIES

Innocence and Erotica Overlapping

The explosive cocktail of innocence/purity and sex appeal/irrepressible allure is what makes modern perceptions towards children so unmanageable and confusing. A child is the incarnation of all those forms which are desirable in our world: sweet, innocent, vacant, smooth-skinned, spontaneous and mischievous. In what we regard as sexually arousing we are cultur-

5 Fromms (1980) dissection of classic fairy tails and the cultural significance of these archetypical narratives is instructive here.

6 For the implausibility of containing fear by a clear morphology of evil with respect to the sexual child abuser, see Meyer (2007).

ally instructed to find/create it in the vacuum, to see the erotic in what can be smothered, the blank page that can easily be overwritten. 'Cute' innocence attracts guilt and is therefore always in danger of becoming 'vamp like' sexy (Kincaid 1998).

The outwards appearance of the suppression of child sexuality leads, in a paradoxical fashion, to the sexualization of suppression. On a more perverse level, the characterization of the child as vulnerable and needy and the maintenance of its naiveté and ignorance has erotic implications. The official injunction is that adults cannot have sex with youngsters who are seen as sexual innocent. Nevertheless, Millett (1984) traces an unofficial line: maidens, youth and the blush of virgins are fair game after all. As a practice, the courting of youth, the helpless, the vulnerable, the innocent and the ignorant are as old as the bible. People in a less advantaged position, the structural underprivileged imbedding of children in society is obvious here, can be seduced with a power linked to gallantry. So, we are burdened with a culture that sexualizes children, while at the same time preaching divine innocence with respect to minors:

I am not saying the solution came first, that we invented child molesting in order to talk about child sex. But I think the reverse causality, that the existence of child molesting necessitated the talk about it, is just as suspect. The problem and the cure are happily married; it doesn't matter who proposed to whom, they came into being together, made for each other (Kincaid 1998, 260-261).

The Commercial Lifestyle/Entertainment Industry

With the introduction of television children have started to behave more and more like grown-ups. In the visual media and other platforms kids are supposed to behave in a precocious way. Is it not remarkable why moms put their daughters on stage for something like beauty pageant contests? Ambivalence regarding phantasmographic 'Lolitas', the ambiguous interplay of manipulation, is a force of attraction for those males who are caught off their guard in dealing with precocious children. The many pornographic websites dealing with 'barely legal'/'teenage fantasies' videos and photos complete with images that contain scenes of naughty girls (dressed in school uniform, with two pigtails and accompanied by a lollypop) who 'have to stay in after school' and 'receive punishment' is a proof of that alluring borderline availability.⁷

7 For pornography on the internet such an allure is also relevant with respect to the inter-generational taboo resting on boys having sex with older women. More specifically 'sons' having sex with 'mothers', thus evoking an incestuous dimension. Pornographic genres dealing with this taboo are popularly referred to as MILF ('Mother(s) I(d) like to fuck') or Cougar ('A woman of middle age who actively seeks the casual companionship of younger males').

The sexual gaze towards girlhood is not a marginal or an exceptional phenomenon; as stated above, innocence and sexuality coincide strongly in our culture. Apparently, all that is condemned as deviant and fought publicly is a source of excitement in a more private setting; safely at home behind the personal computer. For a society that considers sex with children absolutely pernicious it is ambiguous how one might value prepubescent girls in the before-mentioned beauty pageant contests⁸ or in commercial advertisement strategies that entice the mature by framing young people as evocative. Conversely, these types of images in which 'youngness' and 'freshness' becomes sexualized, enhance the sexuality of youth. Some authors (Merkskin 2004) label this as corporate paedophilia: the sexualization of the child whose childhood is brought into action to make profit.

Bauman (2003, 57) directs attention to the broader hegemony of hedonistic consuming over ascetic production:

After the era in which sexual energy had to be sublimated in order to keep the car assembly line moving came an era when sexual energy needed to be beefed up, given freedom to select any channel of discharge at hand and encouraged to go rampant, so that the cars leaving the assembly line might be lusted after as sexual objects.

Sex is a lucrative product and, even more important, a pervasive byproduct that can be marketed on a global scale. In such an economy children and teenagers are themselves commodities⁹; this is bluntly illustrated by child prostitution in Third World countries but also apparent in numerous and often controversial ads of fashion companies. In the fashion industry models are purposefully selected for their embodiment of preadolescent mystique. Supermodels such as Twiggy and Kate Moss were still adolescents (respectively, 16 and 14 years of age) when they were 'discovered', they had remarkable androgynous features that made them alluring. One could say it is exactly innocence and naivety that makes a lot of teenage fashion/pop stars sexually attractive. So, despite the overt propagation that sexuality belongs to the domain of the mature, in popular culture we witness a process wherein the developmental phase of young girls becomes smothered with erotica. Commercial life exploits the expression of young girls; coquettishly posed nymphs perform an ambivalent role within this industry of enticement. There are many degrees in which youthfulness can be marketed as sexual and consumer lust can be made dependent on naiveté.

Contrary to the previously mentioned trend of 'dressing up' little children, there is a 'dressing down' trend to discern. Youthful looks are not limited to minors; everything shifts to the desired state of youngness. Plastic

8 For a brilliant parody and cultural critique addressing the grotesqueness of these shows see the movie *Little Miss Sunshine*.

9 Besides the role of supplying sexual services and goods, young people are also the consumers of sexuality; products that take various forms in our popular culture, ranging from Barbie dolls that convey a particular aesthetic ideal for little girls to the naughty teen idol Britney Spears turning on a teen public (Levine 2002).

surgery is major business and is aimed at reinstating the divines of everlasting youth. Becoming older and having chiseled features is starting to have a taboo quality. Having the smooth and hairless skin of a preadolescent is regarded as an attractive mark.¹⁰ The combination of childish smoothness and mature sexual characteristics is unsettling and can be held accountable for undermining the prohibition when it comes to converging sexuality and minors. On a macro level there seems to be a progression towards wide scale infantilization, which, in a paradoxical way, makes the construction 'youth hood' fade away as a moral compass in a world that navigates along the lines of generation cohorts. The focus on sexual child abusers is a manoeuvre to keep the 'child' visible and guard the 'child' from total disappearance:

... in all societies, purity and danger are important symbols and are linked symbiotically. That which is 'pure' not only conveys a sense of order and rightfulness, but it also draws attention to the menace of the pollutants to it. Impurities, pollutants and abuses, then, are ways of organizing a society's borders (Pratt 2005, 266).

The Blurring of Mature/Immature as a Consequence of Technology

Without a doubt, not many parents would openly claim that their child is a sexual being, being an interactive subject in the know-how of eroticism. There is an ever growing need to mark borders and keep the ranks closed when it concerns the distinction between 'young' and 'old(er)'. At the same time the ontological division of the mature and immature becomes more and more blurred. Some authors claim the distinct phase termed 'childhood' already disappeared at the moment the telegraph was discovered. If the mass media are capable of revealing every sexual secret to any age-group, then the foundation for the split of these spheres is lost. According to this thinking, there is no such thing as childhood when fundamental secrets are absent. With Internet as the prime source of unfiltered information, there are now all kinds of unofficial and anarchistic spaces where young people obtain or gather to exchange implicit and explicit erotic data.

10 There are possibilities to whet ones appetite in a socially acceptable way without the immediate paedophilic connection whenever it involves real children. Here, the child-wife enters. An example is the orchestrated tour de homage for sportswomen who have won Olympic medals. Proud and enthusiastic audiences come for more than just the viewing of medals:

In the female athletes, we are told, America "glorifies a hyper-niche body type." And what type is that? Well, it falls in a "specific lacuna between girl and woman." And what are the specifics of this lacuna and what is the source of "mystery" that gives these females a porn-star quality? Well, petite bodies are part of it, but the main explanation is that in these females' bodies "years of intense training suppress oestrogen production, delaying puberty and causing 18- and 19- year-olds to look and sound like 12-year-olds." In other words these petite females are "street legal" prepubescent girls. America could have sex with these girls (Bruhm and Hurley 2004, 29).

Once, the wall that stood between the legally defined minor and the sexual world that belonged to the mature seemed solid, now it has fallen into irreparable decay. The important concept of 'sexuality' is no longer capable of doing the ontological task of segregating generations, therefore this pivotal center can no longer hold. By exclusively searching for the responsible vandals in paedophilic circles, we miss the crucial point that the medium of technology itself is to a certain extent to blame for the erosion of a clear demarcation, since the consequence is that today youngsters become sexual subjects through knowledge and experience by means of a largely unregulated cyberspace.

The Fight Against Child Pornography

It would be absurd to ascribe the negation of the presumed asexuality in youngsters solely to paedophiles. Although the paedophile is blamed to be obsessive when it comes to sexual interest in a youngster, this also holds true for those who react in a furious manner in dealing with the mixture children and sex. Revealing is the discussion of what can be accounted 'child pornography', more and more is included. Such as the production of child pornography by youngster themselves, referred to as 'sexthing' (see Goldstein 2009) and even the virtual format is now punishable in many Western countries (in such a simulacrum the child becomes a metaphorical symbol par excellence), one becomes aware of this dialectic. Constructing stricter and harsher laws on child pornography is a part of larger process that makes our gaze towards children ever more sexual. A child pictured as a sexual victim rather than a sexual siren nevertheless reinforces the child as a sexual creature. Elaborate discussions and intricate analyses of what to regard as 'sexual coyness' (the potential to arouse) not only preserves but multiplies and enhances the sexuality of children. Detailed and very often bizarre descriptions of what counts as illegal child pornography summons a problem intrinsic in censorship laws. That is: language can perpetuate the very thing it seeks to undo. Regardless of its criminalizing intentions, a space is created where children and sex are bound together. (Adler 2001).¹¹

One can draw an interesting parallel with the criminalization of sub cultural (youth) styles. Ferrell and Saunders (1995, 6) state that 'while this criminalization of group style may, in essence, constitute a simple-minded attempt to stamp out dissenting groups and acts by denying the display of membership symbols, its ironic consequence is often the amplification of these symbols' stylistic power ...' Viewing social reality with sexually tinted spectacles makes ever more poses and settings something maliciously erotic (Schuijjer 1997; Mohr 2004; Furedi 2006). In this hypersexual world visual material containing innocent images of children become something porno-

11 The collusion also holds true for an academic and reflexive article like this one. By addressing the above stated complicity children become nevertheless sexualized and thus viewed as such.

graphic in a split second. Child pornography is indeed a fetish for both the enforced and the enforcers. Interest and concern for the sexual has the highest magnitude whenever the degree of enforcement is most fierce. There is a secret alliance between punishment and transgression; the two are made for each other. They foster perpetual spirals of power and pleasure. Illegality is a device of sexual saturation, it is beneficial in producing and consolidating a sexual mosaic. That is why Foucault (1978, 47) is not in favor of the one-dimensional repression hypothesis; power is not aimed at constructing boundaries for the guaranty of 'healthy' sexual procreation, 'modern society is perverse, not in spite of its puritanism or as if from a backlash provoked by its hypocrisy; it is in actual fact, and directly, perverse...'

Sexual Identity Politics

It is very convenient to marginalize this constellation and to ascribe the predicament to a specific category of sick people. Yet, peace will not be restored because this 'specie' cannot be 'othered' in an orderly fashion. This failure points to the epistemological borders of constructing a solid sexual identity. According to Weeks (2003) no identity is as paradoxical as a sexual identity. One presupposes a fixated and uniform essence, in reality it is a precarious construction. Sexuality is something that is extremely diverse, not clearly fixated, and based on difference. Moreover, while an identity is considered a deeply personal choice, at the same time it is also an important signal in marking to which social group a person wants, or does not want, to belong. In times like these, when (sexual) identities are much more precarious and the search for a quintessence becomes obsolete, people cling to a robust anti-type.

Unlike the authoritative criteria of DSM¹² suggest, everyone has more in common with (sexual) pathological categories than is openly acknowledged and admitted. In reacting extremely negatively towards intergenerational intimacy this ambiguity becomes clear (Angelides 2004b; Maruna and Matraverse 2004). If a homophobe heterosexual has a percentage of homophile tendencies, one could state that when that percentage is high and the socially demanded repression of these urges costs more energy, the overtly expressed aversion against homosexuality becomes far more furious and emotional. In a similar way, this argument holds true for the physical attraction towards children in general, and at the same time for the taboo that rests on giving in (Brongersma 1979).

The emergence of 'the paedophile/pederast' can be described as a useful identity category for the displacement of anxieties of manhood. By marginalizing this erotic preference, instead of seeing it as a problem congruous with dominant forms of male sexuality, the severed masculine hegemony

12 Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders (DSM) is an American handbook for mental health professionals that lists different categories of mental disorders and the criteria for diagnosing them.

can be restored (Angelides 2005). Moreover, research constantly shows that incestuous acts can happen in all sorts of families and because of its universal occurrence, the family, as a key institution, is something inherently dysfunctional for many. By locating the thread of sexual abuse outside our homes, the family can be saved from fundamental critical review.

Mass media portray paedophilia as if it were a perverse peripheral phenomenon. However, paedophiles are in a Freudian sense utterly 'Unheimlich', because they reveal hidden neuroses in the human being and his culture, that is: an awkward feeling that stirs up reminders and recollections. Therefore, it is uncanny: it touches upon primitive elements hiding in the unconsciousness. In reality, sex with children is much more complex and much more uncomfortable than clear representations in the media make us believe.

Within the Family

Parenting is not exempt from erotic mutuality. Child sexuality is to be located very early on; the infant experiences pleasant bodily sensations from the caregiver. This is replied to with the infantile language of tenderness. Because the caregiver is not always present, babies incorporate skills which give them a pleasant feeling in the temporal absence of external stimulation. Subsequently, there is no such thing as an unmarked period of time or an asexual blank slate. The first experiences of pleasure are already marked by fantasies inherent to the presence of the mother and the father. That makes the first object choice incestuous; by externalization, these desires become acceptable later on in life. However, all later choices remain somehow based on the parental prototypes. According to the 'enigmatic signifier' theory of Jean Laplanche, the child is seduced by the mother, more particular by her total persona and thus also by her sexuality (Angelides 2003). It is difficult to acknowledge this openly, however, in the unconsciousness there remains a reservoir of full sensual love between parents and their children. Unavoidably, parents have to live up to restrictions, adapting to the wishes of the child, and perhaps more importantly, society.

The irrational anger and hate towards paedophiles has to arise from something that is much closer to us than we dare to admit publicly. What the constellation of parenthood clarifies is that not all incestuous desires emanate from the oedipal deadlock of the child; caregivers structure their relationship in a similar fashion. Mutual psychological traumas and conflicts are inevitable aspects in the evoking process that centers on the child. Erotic desire from/of children is everywhere and cannot be successfully 'othered' to the sexual deviant. The out-of-proportion protection of artificial asexuality in the 'child', and the lynching of a small sub-group as the main source of danger, appears as a defense mechanism for the control of deeply imbedded fears. As long as erotica and youth, in connection with an incomprehensible intimate desire for children, falls under the exclusive heading of sexual child abuse, a constructive confrontation is ruled out per definition.

CONCLUSION

The witch-hunt that has befallen the PCFD, in the sociology of deviance termed 'moral panic,' is chosen here to elucidate the uncomfortable deadlock in our late modern culture, an impasse the paedophile lays bare as a catalytic agent. With the deconstruction of the 'Unheimlich' feeling people experience whenever a 'paedophilic play' is staged, we encountered some painful areas. Of importance is the hypocrisy in an 'anti-paedo' spirit of our age. This is an era in which the 'child' and youthfulness is sexualized as it were a normal form of aesthetic functioning; at the same time this contribution is redeemed by means of a simplistic mechanism of scapegoating that puts to blame the pathological individual.

In analyzing discomfort in relation to sex with children, a hypocritical (popular) culture becomes manifest. Hysteria and hypocrisy go hand in hand. Greer and Jewkes (2005, 29) put forward two important questions with regard to this cultural hypocrisy. Why do we keep holding onto the idea of 'stranger danger' as the number one menace to children? We do this despite the known fact that sexual child abuse is mostly accountable to the familiar. And, why did our culture 'invent' the paedophile at a time when the sexualization of children, coupled with the cross-fertilization of childish expression and mature sexuality, took an accelerating pace?

Paedophiles lend themselves as a 'suitable enemy' for the projection of hidden desire; by isolating them it becomes possible to disown our own shadow (Maruna and Matraverse 2004). It is the paedophile who triggers and reactivates the traumatic origin of repressed material. Angelides (2003) remarks there is a dual identification at the moment we are dealing with a paedophilic spectacle; the intergenerational aggressor incites associations of ourselves as children (the incestuous desires stemming from the Oedipus complex) and simultaneously it calls into question the relation we have with children (the mysterious seduction of the parents). Because of their blatant intergenerational erotica excursions, paedophiles are uncanny nomads who unleash an existential crisis on society. But, on whatever level, one becomes aware of an omnipresent non-coherent aversion against sexual intimacy with children. By evoking a false binary opposition, attention is deflected away from ourselves.

As criminologists we need to be aware that there are some omnipresent misunderstandings with regard to the sexual menace for children. Uninformed hysteria should be counteracted with informed nuance so the real damage and harm of sexual abuse can be addressed and sanctioned more properly. Next to the misleading figure of the paedophile the mix-up is partly fueled by the unproblematized use of the term 'child' and the presupposed harm of any sexual activity. It would be much more useful to make a distinction between prepubescent children and adolescents. The latter should not be treated *a priori* as asexual and it should be openly acknowledged that this category can engage in autonomous sexual expression. Hence, for these minors the presence of sexuality as an external and alien force penetrating

their sexual innocence is inaccurate. For that reason, future directions for research should deal with the immediate *Lebenswelt* of teenagers and the way they handle themselves as sexual subjects as well as sexual objects in our highly sexualized Western society/culture in which they partake.

REFERENCES

- Adler, A. (2001). The perverse law of child pornography. *Columbia Law Review*, 101(2), 209-273.
- Angelides, S. (2003). Historicizing affect, psychoanalyzing history: Paedophilia and the discourse of child sexuality. *Journal of Homosexuality*, 46(1/2), 79-109.
- Angelides, S. (2004a). Feminism, child sexual abuse, and the erasure of child sexuality. *GLQ: A Journal of Lesbian and Gay Studies*, 10(2), 141-177.
- Angelides, S. (2004b). Paedophilia and the misrecognition of desire. *Regions of Sexuality*, 8.
- Angelides, S. (2005). The emergence of the paedophile in the late twentieth century. *Australian Historical Studies*, 126, 272-295.
- Bauman, Z. (2003). *Liquid love*. Cambridge: Polity Press.
- Brongersma, E. (1979). "Pedofilie" als verzamelnaam voor ongelijksoortig gedrag. *Tijdschrift voor Criminologie*, 4.
- Brownlie, J. (2001). The 'Being Risky' child: Governing childhood and sexual risk. *Sociology*, 35(2), 519-537.
- Bruhm, S., & Hurley, N. (2004). *Curiouser: On the queerness of children*. Minneapolis and London: University of Minneapolis Press.
- Douglas, M. (1966). *Purity and danger: An analysis of concepts of pollution and taboo*. London: Routledge Classics.
- Evans, J. (2003). Vigilance and vigilantes: Thinking psychoanalytically about anti-paedophile action. *Theoretical Criminology*, 7(2), 163-189.
- Faller, K. C. (2004). Sexual abuse of children: Contested issues and competing interests. *Criminal Justice Review*, 29(2), 358-376.
- Ferrell, J., & Saunders, C. (1995). Culture, crime and criminology. In J. Ferrell & C. Saunders (Eds.), *Cultural criminology* (pp. 3-21). Boston: Northeastern University Press.
- Foucault, M. (1978). *History of sexuality Vol. 1: An introduction* (R. Hurley, Trans.). New York: Vintage Books.
- Freud, S. (1946). *Totem and Taboo: Enkele punten van overeenkomst in het zielenleven van wilden en neurotici*, vert. Wilfred van Oranje en Robert Starke. Amsterdam: Boom Meppel.
- Fromm, E. (1980). *Dromen, sprookjes, mythen: Inleiding tot het verstaan van een vergeten taal*. Utrecht: Bijleveld.
- Furedi, F. (2001). *Paranoid parenting*. Harmondsworth: Allen Lane/Penguin.
- Furedi, F. (2006). *Culture of fear revisited*. London and New York: Continuum.
- Goldstein, L. (2009). Documenting and denial: Discourses of sexual self-exploitation. *Jump Cut: A Review of Contemporary Media*, 51.
- Gooren, J. C. W. (2009). Over de bestraffing van ontucht met instemming van jongeren. *PROCES*, 88(4), 220-232.
- Green, L. (2006). An overwhelming sense of injustice? An exploration of child sexual abuse in relation to the concept of justice. *Critical Social Policy*, 26(1), 74-100.
- Greer, C., & Jewkes, Y. (2005). Extremes of otherness. *Social Justice*, 32(1), 20-31.
- Ippel, P. (1999). Seks, vrijheid, vervolging: Kinderporno en pedofilie als 'zuiver kwaad; de noodzaak van nieuwe nuchterheid. In J. Blad (red.), *Crimineel jaarboek* (pp. 139-154). Nijmegen: Coornhert Liga/Ars Aequi.
- Jenkins, P. (1998). *Moral panic: Changing concepts of the child molester in modern America*. New Haven and London: Yale University Press.
- Killias, M. (2000). The emergence of a new taboo: The desexualisation of youth in western society since 1800. *European Journal on Criminal Policy and Research*, 8(4), 459-477.
- Kincaid, J. R. (1992). *Child-loving: The erotic child and Victorian culture*. New York: Routledge.

- Kincaid, J. R. (1998). *Erotic innocence: The culture of child molesting*. Durham and London: Duke University Press.
- Levine, J. (2002). *Harmful to minors: The perils of protecting children from sex*. Minneapolis: University of Minneapolis Press.
- Maruna, S., & Matraverse, A. (2004). Contemporary penalty and psychoanalysis. *Critical Review of International Social and Political Philosophy*, 7(2), 118-144.
- McCreery, P. (2004). Innocent pleasures? Children and sexual politics. *GLQ: A Journal of Lesbian and Gay Studies*, 10(4), 617-630.
- Merskin, D. (2004). Reviving *Lolita*? A media literacy examination of sexual portrayals of girls in fashion advertising. *American Behavioural Scientist*, 48(1), 119-129.
- Meyer, A. (2007). *The child at risk. Paedophiles, media responses and public opinion*. Manchester: Manchester University Press.
- Millett, K. (1984). Beyond politics? Children and sexuality. In C. Vance (Ed.), *Pleasure and danger: Exploring female sexuality* (pp. 217-224). London: Routledge & Kegan Paul.
- Moerings, M. (2000). De strijd tegen seks met kinderen. Een doorslaand succes. *Proces*, 1(2), 17-24.
- Mohr, R. D. (2004). The paedophilia of everyday life. In S. Bruhm & N. Hurley (Eds.), *Curiouser: On the queerness of children* (pp. 17-30). Minneapolis and London: University of Minneapolis Press.
- Ohi, K. (2004). Narrating the child's queerness in *What Maisy Knew*. In S. Bruhm & N. Hurley (Eds.), *Curiouser: On the queerness of children* (pp. 81-106). Minneapolis and London: University of Minneapolis Press.
- Pratt, J. (2005). Child sexual abuse: Purity and danger in an age of anxiety. *Crime, Law & Social Change*, 43, 263-287.
- Sax, M. (1992). Seksualiteit: We leven in een maatschappij die onder schuld gebukt gaat. In: M. Sax en S. Deckwitz (red.), *Op een oude fiets moet je het leren. Erotische en seksuele relaties tussen vrouwen en jonge meisjes en jongens* (pp. 46-54). Amsterdam: Schorer.
- Schofield, K. (2004). Collisions of culture and crime: Media commodification of child sexual abuse. In J. Ferrell, K. Hayward, W. Morrison, & M. Presdee (Eds.), *Cultural criminology unleashed* (pp. 121-132). London: GlassHouse Press.
- Schuijjer, J. (1997). Schieten op een bewegend doel: De nieuwe kinderpornowet. *Delikt en Delinkwent*, 27, 443-453.
- Scott, S., Jackson, S., & Backett-Milburn, K. (1998). Swings and roundabouts: Risk anxiety and the everyday worlds of children. *Sociology*, 32(4), 689-705.
- Simon, W. (1994). Deviance as history: The future of perversion. *Archives of Sexual Behaviour*, 23(1), 1-20.
- Smits, V. (2006 June 1). Dutch paedophiles to launch political party. *The (London) Independent*.
- Southwell, J. (2003). Rethinking our knowledge about child sexual abuse. *Domestic Violence & Incest Resource Centre Newsletter Autumn, 2003*, 3-7.
- Spencer, D. (2009). Sex offender as homo sacer. *Punishment & Society*, 11(2), 219-240.
- Walker-dine, V. (1999). Violent boys and precocious girls: Regulating childhood at the end of the millennium. *Contemporary Issues in Early Childhood*, 1(1), 3-23.
- Weeks, J. (2003). *Sexuality*. London and New York: Routledge.
- Wolak, J., Finkelhor, D., Mitchell, K. J., & Ybarra, M. L. (2008). Online "Predators" and their victims: Myths, realities, and implications for prevention and treatment. *American Psychologist*, 63(2), 111-128.

Containing the sexual teenager in an era of sexual consumption

Enjoy responsibly

ABSTRACT

We live in inconsistent times for the distinction between childhood and adulthood is greatly valued, but under erosion due to 1) underage sex and 2) adolescence. Underage sex is now much more visible due to social media. Adolescence as a transition between youth and adulthood is now much more prominent due to the postponement of adulthood. In both cases the distinction between children and adults on the basis of sex and age becomes less attainable. It is the pre-adult embodying a pre-sexual hybrid who is responsible for the loss of this fundamental distinction. What is of particular interest here is not the greatly despised configuration of inter-generational sex as associated with paedophilia, but intra-generational sex of those underage and the teenage girl in particular. By arguing underage sex and adolescence are taking center stage, it will be argued the cultivation of 'asexual childhood' is becoming problematic. Teenage restriction with regard to sex is furthermore heavily undermined by the dissemination of sexual images featuring teenagers and the circulation of pre-adults having casual sex. It will further be argued that underage sex among adolescents is increasingly criminalized by employing the quasi-legal notion of 'age appropriate sex' in order to make clear once again the proper place of youth and sex and the proper transition from childhood to adulthood. This transition is crucial for the sake of upholding the aforementioned distinction. I will turn to law as an instrument for containing underage sex within appropriate parameters. In conclusion some final remarks will be made on the (im)possibility to contain teenage sex.

Keywords: youth - sex - adolescence - enjoyment - containment

Jasira Maroun: *[about girlie magazine]* Women look at these pictures?

Melina Hines: *Yeah. They look at them and feel like crap.*

Jasira Maroun: *Do women ever look at them and feel good?*

Melina Hines: *Well, maybe. Is that how you feel? I mean, they're sexy pictures. How anyone feels when they look at them doesn't really matter. It's private. But how a kid your age got a magazine like this, that isn't private. Who gave you this?*

Jasira Maroun: *[no answer]*

Melina Hines: *Jasira, did an adult give you this?*

Jasira Maroun: *[no answer]*

Nothing is Private (a.k.a. Towelhead).

INTRODUCTION

The late modern West is very much concerned with youth and sex.¹ Although youth and sex are biological in nature it is ultimately culture that gives meaning. By using cultural criminology and its interest in representation, meaning and style I will try to unravel meaning and its consequences. Like crime, the meaning of youth and sex are unstable depending on specific temporal and spatial circumstances (see also Parsons, 2000). With respect to temporal contingency the contrast between the nineteen sixties and seventies and this day and age is quite telling. With respect to spatial contingency there is even within the West a lot of difference between countries. On both contingencies take for example the media attention surrounding Roman Polanski who had sexual contact with a minor in the heydays of the sexual revolution and who has ever since been hiding in Europe as to escape his prison sentence in the United States. The case is very illustrative for it makes clear that in dealing with youth and sex, time and place matter tremendously (see also Nieto, 2004; Malón, 2011).² It is therefore that youth and sex have to be understood as social constructions. Particularly in this day and age the relationship between the both is ambiguous. On the one hand it is reasoned that children should be excluded from sex and that sex is something exclusive for adults (Allen, 2001; Furedi, 2001; Hawkes & Egan, 2008a). On the other hand there is a place between childhood and adulthood as represented by the sexual teenager who signifies dirt as elaborated by Mary Douglas:

"If we can abstract pathogenicity and hygiene from our notion of dirt, we are left with the old definition of dirt as 'matter out of place'. This is a very suggestive approach. It implies two conditions: a set of ordered relations and a contravention of that order. Dirt then, is never a unique, isolated event. Where there is dirt there is system. Dirt is the by-product of a systemic ordering and classification of matter, in so far as ordering involves rejecting inappropriate elements (1966, p. 36)."

The loss of a hair and its isolated presence in a different context is a concrete example of 'matter out of place'. A displacement implies the move from the usual or correct location. In this article I will focus on the sexual teenager; the child as being 'out of control' and disrupting a place from within (Jackson & Scott, 1999). The sexual teenager defies classification and is impure for it does not respect its designated place of being asexual. Hence losing its status as child and troubling the status of adulthood resting on being exclusively sexual. Besides the possibility of giving birth, the term 'sexual' stresses that teenagers can use sex as a means to establish relationships and gain pleasure.

-
- 1 The act of sex is nowadays much less of a taboo but certainly not in relation to youth. The only major limitations because of law and/or societal disapproval concern the consumption between generations and the age at which sex is consumed.
 - 2 In most places the old paradigm of sexual liberation is now completely overshadowed by the new paradigm of sexual abuse.

It should be noted however that there are a lot of gradations of being sexual and teenagers differ of course in terms of acting out desire. What a lot of teenagers share however is a certain propensity for behavior aimed at physical titillation. Whenever this physical titillation lacks a goal such as establishing a relationship, sex is regarded as problematic. A popular take on underage sex is that it is in principle an uprooting experience. Those underage are thought of as being rooted in an asexual place and once sexual this is thought of as being 'out of place' and in need of guidance.

"I know I'm still really immature, but I don't feel like I'm 15," Becca says. "I'm not stupid like a regular 15 year old. I don't do immature things." "You started dating these guys when you were 14, right? You're 15 now. You say you've been through eight or nine. How's that working for you?" Dr. Phil asks. "Well, that's because relationships just don't work out for me. They just don't," she says. "They don't work out for you because you're getting with guys that use you. They find you, they use you, they abuse you, they rape you. A 20-year-old having sex with you is rape," Dr. Phil says. "So, you have hooked up with eight or nine guys, who, if we can find out who they are, will very likely be charged, they will be convicted, they will be put on the registered sex offender list and spend the rest of their lives [in jail] because they used and abused you." "How do you know they used me? You weren't in my position. You weren't there at the moment," Becca argues. "You said you had sex with them all. That's all I need to know," he says. Dr. Phil turns to Debi. "You need to get her professional help. She needs to be dealing with someone who will teach her how to value herself and where to put boundaries in her relationships." Dr. Phil offers to arrange for a counselor for Becca. "There are certain responsibilities with becoming a young woman. And you are not protecting yourself. You're subject to getting abused, you're subject to STDs, you're subject to getting killed." Becca argues that she uses protection, and her mother tells her that it won't save her from being attacked by some guy. "Look, save your eye rolls for somebody who's impressed with that rebellious crap, because I am not," Dr. Phil tells her. "You need to understand that there just might be some things you don't know."

Dr. Phil (The Cost of Beauty) 09/21/11

In the public perception the sexual teenager is equated with endangerment. The newsworthiness of teenage sex fits an important news imperative referred to by Chibnall (1977) as titillation. It provides the perfect opportunity to ascribe moral decay to a younger generation while simultaneously enjoying the spectacle at a safe distance. Although having a voyeuristic quality those of respectability thus maintain "a self-righteous moral rectitude which denies the desirability of illicit pleasure (ibid: 208)." If media representations of teenage sex gone wrong are representative is up for debate. It is very likely that these images are in fact atypical and not the norm (see for instance De Graaf et al., 2007). However these images do seem to resonate within the general public. Media representations of teenage sex gone wrong seem to pop up regularly and express wider concerns with respect to youth and sex as currently embedded in society. The focus on youth as not keeping up the promise of a bright future is of course age old, but it is particular salient these days. The act of sex contains the seeds of that future quite literal. In that sense, a girl like the one on the Dr. Phil show seems to envisage the breakdown of social order because of her inappropriate sexual behavior.

Talks about underage sex tap into a wide range of social anxieties and have major symbolic functions. With Durkheim we can interpret the reactions of those in authority as a means to demarcate clear boundaries once again and to revitalize the collective conscience (see Plummer, 2003). In dealing with anxiety over the proper place of youth and sex people rely on moral panics (Cohen, 1973; Ailon, 2013) in order to counter inconsistency with intensity. It is this inconsistency that will be uncovered (see also Garland, 2008).

We live in inconsistent times for the distinction between childhood and adulthood is greatly valued, but under erosion due to 1) underage sex and 2) adolescence. Underage sex is now much more visible due to social media. Adolescence as a transition between youth and adulthood is now much more prominent due to the postponement of adulthood. In both cases the distinction between children and adults on the basis of sex and age becomes less attainable. It is the pre-adult embodying some sort of a pre-sexual hybrid who is responsible for the loss of this fundamental distinction. What is of particular interest here is not the greatly despised configuration of inter-generational sex as associated with paedophilia (Gooren, 2011) but intra-generational sex of those underage and the teenage girl in particular (Gooren, 2014). By arguing underage sex and adolescence are taking center stage it will be argued the cultivation of 'asexual childhood' is becoming problematic. Teenage restriction with regard to sex is furthermore heavily undermined by the dissemination of sexual images featuring teenagers and the circulation of pre-adults having casual sex. It will be argued that underage sex among adolescents is increasingly criminalized by employing the quasi-legal notion of 'age appropriate sex' in order to make clear once again the proper place of youth and sex and the proper transition from childhood to adulthood. This transition is crucial for the sake of upholding the aforementioned distinction. I will turn to law as an instrument for containing underage sex within appropriate parameters. In conclusion some final remarks will be made on the (im)possibility to contain teenage sex.

THE TROUBLING OPPOSITION OF 'CHILDHOOD' AND 'ADULTHOOD'

Underage sex

The asexual child and the sexual adult make up a powerful configuration and reproduce a fundamental divide on the basis of sex. This divide is however at risk considering teenagers move on a line closely monitored by authorities. The line is dividing but precarious because of the inherent temporality of childhood. The lack of sex is thought to be constitutive of childhood and therefore any expression of underage sex is quickly regarded as a surplus since it leads to a displacement eroding the places of childhood of adulthood. Borrowing a concept of Žižek (2006, p. 4) we are dealing with a parallax gap meaning the confrontation of two closely linked perspectives between which no neutral common ground is possible. A 'short-circuit'

occurs when there is a faulty connection in the network from the standpoint of the network's smooth functioning. It is the space between two perspectives that cannot be reduced to either one of them. Moreover, it is a productive site; it is not a question of overcoming the gap, but of conceiving it as 'becoming'. The sexual teenager should be understood as 'becoming' because he/she has already departed from childhood but has not yet arrived at adulthood (see also Deleuze & Guattari, 1987, p. 232-309). Teenagers have to be understood as pre-sexual in the sense of being close to sexual.

To sustain the places of childhood and adulthood by using sex as a marker Western societies used to have a place where pre-sexual beings could be outsourced to the periphery:

"For girls, there was, until the middle of the twentieth century, a tradition called the "honeymoon trip" which was an ancestral theme. The young woman's deflowering could take place "nowhere" and, at the moment of its occurrence the train or honeymoon hotel was indeed the place of this nowhere, this heterotopia without geographical markers (Foucault, 1986, p. 22-27)."

The place described as heterotopia, making the transition from childhood to adulthood invisible, is less obtainable in this day and age as underage sex is no longer "nowhere" but "everywhere". However this cannot be solely attributed to the sexual desire of teenagers for I concur with Butler (1990, p. 131) who argues that the polarity between an unruly nature and an order imposed by cultural means is a false opposition for it is actually cultural unruliness and disorder by which taboos maintain boundaries. It is this cultural 'untidiness' in relation to youth and sex that is important in order to understand the fundamental erosion of childhood and adulthood as distinct places. In this regard the cultural meaning of adolescence as a transitional stage of physical and psychological development generally occurring during the period from puberty to legal adulthood (age of majority) is crucial. The period of adolescence is most closely associated with the teenage years though its physical, psychological and cultural expressions may begin earlier and end later. What does underage sex have to do with adolescence?

Adolescence

Not only is sex not properly contained by adults, but equally important is that youth is not contained by children. Angelides (2012, p. 834) observes a contradiction between the extension of youth, as a result, for example, of greater age stratification in society and increased time in formal education,

and their premature sexualization by the market and mass media.³ On problems related to age-specific expectations and the transition between phases of life see Simon & Gagnon (1999, p. 37) who argue contemporary societies “often appear to do very little to instruct individuals in how to manage such transitions; failing not only to provide training in the behaviors associated with a new stage, but to provide a clear basis for recognitions by others.” What is specifically relevant is generational confusion (see Davidson Hunter, 2009; Hayward, 2012, 2013). ‘The child’, ‘the adolescent’ and ‘the adult’ have no autonomous meaning but are mutually constitutive domains of meaning. The combination of accelerated development (children), arrested development (adolescents) and regressive development (adults) implies childhood and adulthood lose their boundary while adolescence takes centre stage eroding the previous pillars separated by sex. Without a clear separation between the three domains mentioned above, transitions become indeed problematic. Regarding transitions, a comparative and historical perspective is very interesting in that it reveals that in more ‘paradigmatic’ societies becoming an adult is intimately tied to having sex with an adult (see Tsang, 1981). Male homosexual paedophilia exists and existed in relation to education, initiation or acculturation for boys. It is for instance well known that in ancient Greece educational functions and sexual activity were combined whenever a man was responsible for preparing a boy to fulfil his adult civic and military responsibilities. Over time these relationships became increasingly hedonistic and were eventually frowned upon and in the end pathologized. However at some point in history inter-generational sex did thus stabilize the social order and facilitated the transition from childhood and adulthood. This is very different in the late modern West where it is in fact intra-generational sex between adolescents destabilizing the social order resting on childhood and adulthood.

TECHNOLOGY AND IMAGE: DISSEMINATION

The revelation of sex is nowadays far more present than in earlier days when such information was for the most part distributed only by precocious classmates (Egan & Hawkes, 2009). Although considerable effort is put into con-

3 The sexual teenager is now an aesthetic value widely pursued and celebrated (see also Giroux, 2011). Schor (2003) for instance shows how being young and sexy is itself produced for the purpose of being sold as an image. Both assets are commodities within the current capitalist mode based on mediated representation, marketing strategy and life-style consumption (Ferrell, 2007). Adatto (2003) for instance understands the sexualization of childhood as a commercial strategy for controversy sells (see also McRobbie & Thornton, 1995). Youngsters long for sex appeal for this signifies adulthood and rebellion, whereas adults long for youthfulness for this signifies the sex appeal that is related to being a teenager. The underlying message is that one can be sexual and relive youth at any age. In an age of consumerism these assets have a lot to do with the promise of pleasure and escape which is very much related to being an adolescent (see Hayward, 2013).

cealing sex, it is likely children consume far more sexual images nowadays than in the past and it also likely this happens at an earlier age hence turning children into adolescents (Janssen, 2004; Jackson, 2005; Bragg, Buckingham, Russell & Willett, 2011). This is seen as a danger for childhood in general and especially for girls who are thought to be easily corrupted as both desiring and desirable (Egan & Hawkes, 2007). The contamination by sexual images might lead to having underage sex for real and this is according to Levine (2002) the founding principle of obscenity laws. Internet makes the sources of contamination unlimited (see Thie, 2009; Kool, 2010; Kerstens, Veenstra & Stol, 2011). The crux of the matter is the level of display far beyond peers contaminating each other. Images of sex are inescapable and this is especially true for teenagers consuming and producing images in a multi-mediated world. It is through these images that it becomes clear ethics and aesthetics do not add up when dealing with underage sex (see Carrabine, 2012). The fact that teenagers are sexual objects becomes clear, for instance, through mainstream pornography which has a firmly embedded genre called 'teen'.⁴ The fact that they are themselves desiring subjects is reflected in the act of sending sexually explicit messages or photographs referred to as 'sexting'.

'Sexting' underlines that there is a lot of agency involved when it comes to the expression of sex by youngsters and also that these youngsters are not necessarily victims but sometimes even offenders. Technology is crucial here for it has consequences for human interaction. Technology alters how people behave for people seem to become more transparent simply because they have the means to do so (see also Mathiesen, 1997; Smith, 2010). The current usage of social media is a strong case in point. It is hard to distinguish indoors from outdoors because in today's climate people are more willing to share their intimate life (on the end of intimacy see Wollein & Weinhart, 2012). This is especially relevant with for teenagers who are quite literal less domesticated with respect to outdoor sexual activity, but also with respect to sexual images circulating outdoors. An image of a sexual teenager is however illegal and can therefore be qualified as child pornography. In fact, the presence of cameras and webcams on phones and computers and the massive exchange of photos and films make teenagers the number one producer of child pornography.⁴

In addition to this, no real youth and sex are even required in order to produce imagery of sexual teenagers. Age does not prove to be a rigid biological fact. Think for instance about virtual child pornography (Kleinhans, 2004). Moreover, the internet proves to be a very effective smokescreen when it comes to age and sex. If underage sex is staged by those who are not below the age of minority this nonetheless reactivates the taboo for youth and sex remain intimately linked. It is then argued that this might send the wrong message making underage sex 'normal' (see also King, 2008; Luck, 2009;

4 This is referred to as *child* pornography whereas imagery of sex in general is referred to as *adult* content. What is thus missing is *teen* despite the obvious fact that teen sex represents a host of sexual images and naturally teenagers play an important role in this regard.

Russell, 2008). This way of thinking presumes fiction can alter the real in that massive exposure to imagery can lead to desensitization (see also Jameson, 1991; Sontag, 2004).⁵ Moreover current times are by some (Ferrell, Hayward & Young, 2008) described as an 'infinite hall of mirrors' where the real and the represented are increasingly blurred. In following Prozorov (2011) and arguing reality is only established by means of extreme and vulgar visibility, the child is perhaps all the more visible when directly linked to sex as is the case with child pornography. I am tempted to claim the asexual child is rediscovered precisely through the defilement of sex. It is through the paradoxical contamination and outsourcing of sex that the child can thus be asexual once again (see Gooren, 2011). The status of clear-cut victimhood makes this possible.

This is however much more difficult when dealing with 'teen' pornography produced by teenagers expressing sexual desire via technology (on self-representation see Albury, Funnell & Noonan, 2010). In our age of voyeurism and exhibitionism (Lyon, 2007, p. 139-158) sexual images are easily produced and even more effortlessly distributed and thus attracting a wide audience viewing that open secret of underage sex. Perhaps the nature and degree of underage sex has not really changed over time, but the existence as such is now much more present due to the massive dissemination of imagery related to the taboo of being sexual at a premature age. Hence, the sexual teenager is visible at an unprecedented scale. The negation of teenage sex is constantly discredited and above all by youngsters themselves creating sexual images of themselves (see also Karaian, 2012). Their 'will-to-representation' (Yar, 2012) is crucial in that a lot of youngster are no longer backstage when they are acting sexual, but actually onstage reinforcing their sexual status for an ever larger audience as an image abandons the unity of time, place and action. Following Butler (1990) not only is underage sex performed it also performative for it produces a series of affects consolidating the impression that pre-adults are not asexual beings. One could argue that the official regime of representation is under erasure due to the resistance of the sexual teenager whose transgression is now very much visible and audible.

THE ECONOMY OF SEX: CIRCULATION

The logic of the market is not only operative in the economy but has also an impact on sexual relations. In this regard neoliberalism (Harvey, 2007) and erotic deregulation (Wouters, 2002) prove to be communicating vessels.

5 It is interesting to note that in an age of consumerism investing in subjects is largely replaced by consuming them as objects. This relates nicely to Debords (1968) observation that 'the image has become the final form of commodity reification'. In view of the fact that images of the sexual teenager are paramount, those being underage are thus very much accessible as objects within the economy of sex. At an abstract level, youngsters are consumed as sexual objects. At a concrete level, youngsters have sex according to a consumer logic.

Moreover, contemporary sexualities are structured in global capitalist markets; selling bodies, selling images, selling sex objects, selling new technologies, selling relationships etc. (Macionis & Plummer, 2008, chapter 12). Whereas Freud (1961) focussed on the repression of sex in an era of Fordism resting on discipline, this is certainly less relevant in an era of post-Fordism resting on immediate gratification. The experience of sex is omnipresent and this makes sublimation somewhat obsolete. The shift from prohibition to enjoyment is very manifest in present-day consumerism for we are in fact commanded to enjoy (see McGowan, 2004, p. 11-73). Is it not possible that in a sexually permissive age wherein we are obliged to enjoy the sexual gaze is focused more and more on sexual teenagers since they represent the last bastion where prohibitions make genuine enjoyment possible? A psychoanalytic reading would have it that without injunction there can be no *jouissance*.

Enjoyment however is not limited to adults for youngsters are also consumers in every possible way. The 'commodification of everyday life' (Presdee, 2001) implies teenagers are the perfect embodiment of neoliberal subjectivity (Gammon, 2012) and deal with sex in a much more casual way considering the inauthenticity of virtually everything touched by the market. This is reminiscent of Simmel (1950) who argues people can only cope with rapid urbanization and tolerate its extremes by investing in a blasé attitude. The same is perhaps true for the stimuli that stem from the unprecedented rush of sexualization in late modern life. The adolescent years are moreover a period of sexual experimentation. Most people have not yet settled so there is a lot of circulation going on with respect to making bodies available for sexual seduction. This applies to more and more people because the period of adolescence is expanding, including evermore children and adults. All of this relates very nicely with living in liquid times whereas having a longstanding relationship seems to belong to the solid times of yesteryear (Bauman, 1998, 2003, 2007). This is not completely new of course as free sex had been celebrated by those parents belonging to a previous generation who are now anxious about the alienating effects this has on their children. In linking sexual emancipation and commodification Žižek (2006, p. 311) remarks:

"Here one is tempted to oppose the post- '68 Leftist drive to *jouissance* (to reaching the extreme of forms of sexual pleasure that would dissolve all social links and allow me to find a climax in the solipsism of absolute *jouissance*) to the consummation of commodified products promising *jouissance*: the first still stands for a radical, even "authentic," subjective position; while the second implies a defeat, a surrender to market forces."

Is the case of casual sex not the perfect incarnation of both these drives? Think also about the multiple meaning of the word 'consummating'. If one understands consumption as a libidinal discharge then casual sex is its most pure manifestation. Regarding sex we might have moved from an emphasis on reproduction (birth) to relational (love) and now to recreational (fun) (Plummer, 2003). The phase of adolescence is of course all about having fun

and suspending the commitment related to children and relationships. See also the work of Kimmel (2010, p. 193) on hooking up who argues that the complex dance called "rating-dating-mating" has been abandoned by a lot of young adults nowadays due to the absence of courtship rituals. According to his research youngsters move directly to mating through the use of alcohol and so called 'planned spontaneity'. However Bauman (1998) notes that this comes with the price of more uncertainty and anxiety. Moreover, casual sex is not liberating per se for co-option by the market is ever present. It is there where new hierarchies are formed around sexual attraction and bodily health (Noys, 2007).

"To enter the society of consumers and be issued permanent residence permits, men and women must meet the conditions of eligibility defined by market standards. They are expected to make themselves available on the market and to seek, in competition with the rest of the members, their most favourable 'market value'. While exploring the market-place in search of consumer goods (the ostensibly purpose of their presence there), they are drawn to shops by the prospect of finding the tools and raw materials they may (and *must*) use in making themselves 'fit for being consumed' - and so market-worthy (Bauman, 2007, p. 62)."

Due to the high level of sexual circulation, this is certainly applicable to pre-adults having casual sex. They correspond with Hardt's (2010) observation of what new capitalism entails. In this regard old capitalism refers to private property as exclusive whereas under new capitalism the production of ideas, affects, social relations and forms of life makes ownership counter-productive since these less tangible products have to circulate in order to become more valuable.

There is however an unmistakable asymmetry. Having casual sex as a pre-adult is simply more stigmatic for women than for men. On this more 'permissive' discourse favoring the 'male sexual drive' instead of the more female logic of 'have/hold' see also Gadd & Jefferson (2007, chapter 4) who argue it is more easier for men to adopt. The imagination of being equal subjects of exchange mystifies the fundamental inequality between boys and girls. The latter are far more contained by values related to reproduction and relationships and have therefore less discursive positions when it comes to sexual expression. Elsewhere (Gooren, 2014) I have argued gender asymmetry might be the reason why bringing a case of underage sex to trial might function as a legal antidote for girls who feel exploited by casual sex while the extralegal problem of inequality is left untouched through the isolation of individual culpability. The act of having casual sex is not regarded as emancipatory for girls as the earlier discussion on the Dr. Phil show makes clear. Hook-up cultures might be viewed as liberating and empowering for some but are thought to be exploitive and sexist for girls (see Gavey, 2011). The Dutch novelist Arnon Grunberg remarked in a Dutch newspaper that it is inconceivable that something similar like the annual parade that goes by the name *Amsterdam Gay Pride* and which expresses tolerance for homosexuality would be extended to women having their own *Slut Pride* (Grunberg,

2011). In our culture girls are instructed not to behave as 'fast moving consumer goods' and ought to strive for sustainability if they are in search of value. This value is very much related to love and monogamy.⁶

In accord with Hayward (2002, p. 90) and extending his general argument about youth crime to sexual matters, one could state that the state represents "more 'rational' forms of control and authority" in dealing with excitement and emotionality whereas "the market chooses instead to celebrate and, very importantly, commodify, these same sensations". Linked to this logic there is a popular belief that teenagers navigate a world of instant sex expressing only interest in sexual gratification and/or material gain. This shift is exemplified by the public perception that girls used to kiss to get attention whereas now they allegedly give blow jobs (De Graaf et al., 2007). These are forms of sex which are less affective and because of its volatile nature considered excessive. The excessiveness stems from the fact that the juvenile sexual energy is not contained by love and therefore believed to have run amok. For teenagers in general, the commodification of sex and the message to enjoy runs parallel to the restriction of underage sexual experimentation and the message of risk and danger. For authorities in search of stability love seems to be crucial whenever assessing underage sex. To me this signals a return to old capitalism with the aim of restoring the instability of neoliberalism. On the notion of love and its relation with old capitalism Illouz (1997, p. 7) remarks:

"The idea that romantic love is at the cornerstone of the culture of capitalism is not new. In his *Origin of the Family, Private Property and the State*, a sweeping critique of the family from Greek civilization to the bourgeois era, Friedrich Engels condemned the family for subjugating women to men and for preserving private property (through laws of inheritance). For Engels, the monogamous bourgeois "affectionate" marriage is a hypocritical illusion, conditioned by class rather than sentiment, and remains ultimately a marriage of convenience rather than love."

THE CRIMINALIZATION OF UNDERAGE SEX AMONG ADOLESCENTS: CONTAINMENT

How to understand the setting up of boundaries in order to contain the sexual teenager in an era of sexual consumption? What will follow is an elaboration on the deeper meaning of these boundaries in relation to the social order. I will turn to law as an instrument for containing underage sex within appropriate parameters. The Netherlands has been chosen as the spatial locality in order to link the more general cultural dynamics to criminal justice as operative within a particular state territory. However it is possible that the criminalization of underage sex is perhaps also generalizable to more

6 Having sex based on love is viewed as less inordinate than casual sex. Ironically however, love provides also no lasting duration as Luhmann (1986) demonstrates when he argues that the essence of love itself is its excessiveness and that this is also the very reason for its end.

state territories within the West. The application of criminal law in the Netherlands will be analyzed as to serve as an example of setting up boundaries when it comes to underage sexual experimentation and the message of risk and danger. Jackson & Scott (2004) note that it is medicine and law which tries to fix sexual desire by containing it within appropriate parameters. For minors, what is often at stake are the speed of development, the problematic expression and gender (Smith & Attwood, 2011). Moreover Boutellier (2004) emphasizes the relationship between criminal law and victim culture and it is precisely victimhood which is the key to understand the intervention of the state when it comes to the policing of pre-adults having casual sex. To be a victim of underage sex because a teenager has not yet reached the age of majority implies that the dynamics, meanings and effects are largely predetermined by legal idiom (Angelides, 2007). Law can moreover redefine sexual experiences according to predefined standards of health and normalcy (Grondin, 2011). The 'official' state of affairs is consequently normalized by negating those sources that question the binary opposition of passive asexuality and aggressive sexuality, respectively ascribed to the child and the adult if they were to collide.

It seems clarification is expected from criminal law at a time when it becomes more difficult to define what constitutes youth and sex. Hence *a contrario* notions such as the age of minority and statutory rape come into force whenever dealing with underage sex. In a lot of Western countries it is only after sixteen years of age that one is fully *authorized by authorities* to have sex. Authorities are of course not completely blind to the *law in action* when applying *law in the books*. There is therefore an escape with regard to rigid age limits. A nineteen year old boy can have sex with his fifteen year old girlfriend but a nineteen year old boy having sex with a fifteen year old who might not be his steady girlfriend is much less likely to be accepted. The acknowledgement that youngsters have sex at some point makes the enforcement of abstinence problematic, but this is replaced by enforcing *how* youngsters should become sexual. The underlying message is that sex should be embedded in the relational whereas in former times this was exclusively linked to the reproduction.⁷ Even in this day and age this still expresses the prescription of the holy sanctimony between the 'nuclear family' and 'marriage'. The nuclear family refers to the subordinate position of youngsters and marriage refers to the housing of sex. If not contained by these, authorities generally disapprove of underage sex and are eager to intervene. The intervention is primarily done with the intent of putting the act of sex and youngsters back in their respective containers. These containers being the nuclear family (the child belongs to the father) and marriage (sex belongs to the husband). In the same spirit Kristeva (2007, p. 721-722) argues "the "couple" became the miracle formula intended to create a biface

7 All of this shares important similarities with a general criminological theory that goes by the name of social bonding as elaborated by Travis Hirschi (1969). In this regard, casual sex is valued along the same lines. It is deviant because it lacks bonding.

subject guaranteeing both the parent-child and state-citizen bond." All of this makes perfect sense if one understands that the family is the basic unit of control for the contemporary state (Jenks, 1996, p. 100).

For youngsters *becoming* sexual, the enforced route through the use of criminal law expresses the good old Malthusian couple; the iconic coupling of middle-class morality, heterosexual desire and legitimate procreation that Foucault (1978, p. 103-114) suggests came to prominence in the late eighteenth and early nineteenth centuries. Because this notion is only operative whenever someone is below the age of majority, society is able to reproduce a subtle version of heteronormativity without invoking the critique of moral crusading whenever this interferes with the lives of adults. 'The child' thus plays a pivotal role in the process of propagating 'proper sexual conduct' (Foucault, 1978). When it comes to sex, those underage are very explicitly subjected to the confining parameters of love and monogamy (see also Moore & Prescott, 2010) and these are in fact legally enforceable since underage sex falling outside the romance of a monogamous couple engaged in 'missionary position' is likely to be considered wrong. This is a prime example of ideology in its operational form since it determines the proper route from point a (asexual) to b (sexual). If a minor diverges from this route he/she can encounter criminal law for disobeying the magic formula of 'age appropriate sex'. The sexual progression among those underage is however not nicely tied to a specific age for there is a lot of heterogeneity among minors expressing sexual appetite.

Perhaps even more important and less arbitrary than age distinctions is that sexual experiences are related to historical and cultural assumptions with respect to gender (Angelides, 2007). With regard to sexual contact, girls are mostly thought of as passive and receptive whereas boys are viewed as active and productive. The aforementioned dichotomy ascribed to child and adult is equally applicable to feminine and masculine adolescents whereby either victim or agent signifies a kind of unitary, rationalistic straitjacket negating the inconsistent and/or contradictory aspects of sexual experimentation (Jefferson, 1997, p. 297-298). In order to provide consistency the sexual danger is often thought of as older and masculine and imposed on the young and feminine. The latter combination is thought of as responding to male sexual desire (see Wilks, 2009; Smith, 2012). It is the sexually activated teenage girl however where the true problem for the social order lies and not so much masculinity allegedly making this happen. An uncontained sexual girl represents the opposite of a docile body as Foucault understands it for she defies not only the asexual containment guarded by her father but also the sexual containment guarded by her soon to be husband.⁸ The pathological nature of women's sexuality is of course an old theme and always thought to be present under surface and excessively manifest once catalyzed

8 Her promiscuous sexual activity is truly subversive because she transgresses in more than one way the exclusive entitlement of having her as property.

(Egan & Hawkes, 2007). The prescription of going steady thus seems crucial if a teenage girl wants to become sexually active in a responsible way.⁹

THE (IM)POSSIBILITY OF KEEPING TEENAGE SEXUALITY IN PLACE

The act of *sexual transgression* should not be mistaken with *child sexual abuse* for transgression refers to the far more slippery notion of health. In order to promote sexual health and to ward off risk and danger the state has numerous techniques to govern a population. This biopolitical act of managing people as a group is according to Foucault (2009) an integral feature and essential to the workings of and made possible the emergence of the modern nation state and capitalism (see also Deutscher, 2012). Youth is of course an important target for state governance and it especially through the act of sex that youngsters reproduce the present in the future. The act of 'age appropriate sex' is of course most effective when it relies on those deviations not fitting the prescription. The defiance of uncontained underage sex signifies a resilient vice for adolescents will always resist and exceed efforts at containment, control and definitional closure related to the master narrative of sexual danger (Angelides, 2004, 2009, 2010). By focusing on displacement the right place is implicitly revealed. Young (2007, p. 113) argues: "The overtypical is the presumption of the normal, it is the stereotype of the normal just as the atypical forms the stereotype of the deviant." In this case the overtypical would be a teenager only having sex within a committed relationship like the romantic couple in *The Blue Lagoon* whereas the atypical would resemble an amoral teenager having lots of uncommitted sex like the ones in Larry Clark's *Kids*. The latter signifies a resilient vice which is in fact supportive for authorities because the alleged loss of asexuality is productive as it reinforces there was such a thing as asexual childhood and a responsible way to sexual adulthood. What is crucial is that the act of underage sex is no longer an obscure entrance into adulthood. It seems that the watersheds separating distinct stages in life are dissolving and what we are left with is a chronic stage of adolescence which is less guided by a specific age. It is therefore that 'age appropriate sex' comes into play. It is in these agonistic times that the blurring of youth and sex provides a fertile ground for moral panics and normative regulation (see Critcher, 2009).

This process is however in danger of covering up inherent contradictions within a rather schizophrenic society in which children are contained asexually but at the same time set free as sexually desirable and desiring. The contamination of youth and sex is thus omnipresent, but so is the reclaiming of childhood and adulthood. The idea is that the spirit of the child should be protected against the carnal knowledge of adulthood. This knowledge is

9 The way authorities deal with underage sex is at its core heteronormative and more specifically gendered; girls should comply with their associated gender roles and the notion that random meaningless sex with strangers is wrong (Rubin, 1984; Weiss, undated; Bale, 2011).

however not only to be found in outside forces and that is what makes containment virtually impossible. In order to stress the homology between the sexual teenager and the *paedophile* I would like to refer to Wacquant (2009, p. 209-234) who states that the focus on *stranger danger* serves to purify the family and reassert its established role as a haven against insecurity even as accelerating neoliberal trends in the culture and economy undermine this. Related to the topic at hand, this trend could be thought of as the sexualization of youngsters whereas the family allegedly represents the asexual containment guarding against this. The crux of the matter is that something within the minor is apparently triggered. The teenager was already sexual in the first place. It is not only the perpetrator of underage sex who taps into this. The logic of the market has the same *modus operandi* as the offender in the case of underage sex in that both drive teenagers into the sexual awareness that they are not only objects but also subjects. They both activate sexual agency via seduction and in both cases the youngster is not 'pushed' but 'pulled' towards that place called sex, just as adults are pulled towards that place called youth. The act of sex can no longer perform a plausible distinction despite the construction of the child as an asexual beacon in a thoroughly rejuvenated and sexualized social order. In this order 'the center cannot hold' for the founding myth of youth is increasingly unmasked due to the presence of sexual teenagers.

Those in authority like a TV personality such as Dr. Phil intervene in order to send the message that underage sex is not something casual (Gooren, 2014) but significant. In line with Simon (2007) the criminalization of underage sex fits with the general pattern of governing through crime. That what is governed is not only the sexual integrity of a minor but asexual childhood in general as one of the pillars reproducing social order through the heterosexual family (Butler, 2008). Whenever asexuality moves progressively towards sexuality this poses an inherent contradiction and that is why authorities ascribe this process to an external threat or install love as the missing signifier enabling societal and legal trespassing. Developing the volatile and polymorphic sexual instinct of *childhood* into *adulthood* implies the sexual teenager has to be subsumed under erotically inadequate monogamous gendered heterosexuality and this is perhaps the reason why underage sex resembling properly gendered adult marital coitus is granted permission by authorities (see also Egan & Hawkes, 2009, p. 149-150). It is however not only the control of sex that is at stake, but also that of youth as upheaval over teenage pregnancies makes clear. A teenage pregnancy erodes the notion of youth for the teenage years reflect a high degree of freedom and a minimal amount of responsibility. Having a baby at that age implies ones youth is effectively over and this is almost seen as crime due to the fact that the condition of youth is valued so greatly in late modern Western society glorifying the everlasting phase of adolescence. To conclude, teenage sexual activity is made into a principle of classification and intelligibility for the purpose of structuring and ordering society (Appell, 2009; Chenier, 2011). The assessment of intra-generational sex of those underage should be

understood as an elaborate expression of sexual politics and sexual policing related to asexual childhood under pressure. However, the transgression of asexual childhood by sexual teenagers is no less subject to rules than the taboo itself (see Bataille, 1962). As long as sexual expression takes place within limits there is still containment. In effect the corporate slogan 'Enjoy responsibly' by Heineken® applies also to underage sex which is an act of transgression, but does not deny the taboo. In fact it transcends it and completes it.¹⁰

REFERENCES

- Adatto, K. (2003) 'Selling out childhood', *The Hedgehog Review*, pp. 24-40.
- Ailon, G. (2013) 'The psycho-discursive origins of moral panics: Attempting a new theoretical synthesis', *Psychoanalysis, Culture & Society*, 18(1), pp. 35-55.
- Albury, K., Funnell, N. & Noonan, E. (2010) The politics of sexting: young people, self-representation and citizenship. *Refereed Conference Proceedings, Australian and New Zealand Communication Association Conference: 'Media, Democracy and Change'*, Old Parliament House, 7-9 July 2010.
- Allen, D. (2001) Is Childhood Disappearing? *Paper given at the International Social Theory Consortium Second Annual Conference at Sussex University in July 2001*.
- Angelides, S. (2004) 'Sex and the Child', *Meanjin*, 63(4), pp. 28-36.
- Angelides, S. (2007) 'Subjectivity Under Erasure: Adolescence, Gender Equality, and Teacher-Student Sex', *Journal of Men's Studies*, 15(3), pp. 347-360.
- Angelides, S. (2009) 'Inter/subjectivity, Power, and Teacher-Student Sex Crime', *Subjectivity (formerly International Journal of Critical Psychology)*, 26, pp. 87-108.
- Angelides, S. (2010) 'Hot for Teacher: The Cultural Erotics and Anxieties of Adolescent Sexuality', *Media International Australia*, pp. 135, 71-81.
- Angelides, S. (2012) 'The "Second Sexual Revolution", Moral Panic, and the Evasion of Teenage Sexual Subjectivity', *Women's History Review*, 21(5), pp. 831-847.
- Appell, A.R. (2009) 'The Pre-Political Child of Child-Centered Jurisprudence', *Houston Law Review*, 46, pp. 703-757.
- Bale, C. (2011) 'Rauch or romance? Framing and interpreting the relationship between sexualized culture and young people's health', *Sex Education*, 11(3), pp. 303-313.
- Bataille, G. (1962) *Death and Sensuality. A Study of Eroticism and the Taboo*, New York, Walker and Company.
- Bauman, Z. (1998) 'On Postmodern Uses of Sex', *Theory, Culture and Society*, 15, pp. 19-33.
- Bauman, Z. (2003) *Liquid Love*, Cambridge, Polity Press.
- Bauman, Z. (2007) *Consuming Life*, Cambridge, Polity Press.
- Boutellier, H. (2004) *The Safety Utopia. Contemporary Discontent and Desire as to Crime and Punishment*, Dordrecht, Kluwer Academic Publishers.
- Bragg, S., Buckingham, D., Russell, R. & Willett, R. (2011) 'Too much, too soon? Children, 'sexualization' and consumer culture', *Sex Education*, 11(3), pp. 279-292.
- Butler, J. (1990) *Gender Trouble: Feminism and the Subversion of Identity*, New York, Routledge.
- Butler, J. (2008) 'Sexual politics, torture, and secular time', *The British Journal of Sociology*, 59(1), pp. 1-23.

10 The link between the notification of drinking alcohol moderately and the punishment of sexual transgression is relevant in more than one way for the irresponsible consumption of alcohol can quite often serve as a vehicle for irresponsible sex (see again Kimmel, 2010) whereby both parties can claim a lack of responsibility in their own gendered terms.

- Carrabine, E. (2012) 'Just Images. Aesthetics, Ethics and Visual Criminology', *British Journal of Criminology*, 52, 463-489.
- Cavanagh, S.L. (2004) 'Upsetting Desires in the Classroom: School Sex Scandals and the Pedagogy of the Femme Fatale', *Psychoanalysis, Culture and Society*, 9, pp. 315-332.
- Chenier, E. (2011; Online first edition) 'The Natural Order of Disorder: Pedophilia, Stranger Danger and the Normalising Family', *Sexuality and Culture*.
- Chibnall, S. (1977) 'Press Ideology: The Politics of Professionalism', in *Crime and Media: A Reader*, ed. C. Greer, London, Routledge.
- Cohen, S. (1973) *Folk Devils and Moral Panics*, London, Paladin.
- Cohen, S. (2001) *States of denial: Knowing about atrocities and suffering*, Cambridge, Blackwell.
- Critcher, C. (2009) 'Widening the Focus: Moral Panics as Moral Regulation', *British Journal of Criminology*, 49, pp. 17-34.
- Davidson Hunter, J. (2009) 'Wither Adulthood', *The Hedgehog Review*, pp. 7-17.
- Debord, G. (1968) *The Society of the Spectacle*, New York, Zone Books.
- Deleuze, G. & Guattari, F. (1987) *A Thousand Plateaus*, Minneapolis, University of Minnesota Press.
- Deutscher, P. (2012) 'Foucault's *History of Sexuality*, Volume I: Re-reading its Reproduction', *Theory, Culture and Society*, 29, pp. 119-137.
- Douglas, M. (1966) *Purity and danger: An analysis of concepts of pollution and taboo*, London, Routledge Classics.
- Edlinger, T. (2007) (After) the Pornographic Turn. Magazine published on the occasion of the exhibition BODYPOLITICX at Witte de With, September 8 to December 16, 2007.
- Egan, R.D. & Hawkes, G. (2007) 'Producing the Prurient through the Pedagogy of Purity: Childhood Sexuality and the Social Purity Movement', *Journal of Historical Sociology*, 20(4), pp. 443-461.
- Egan, R.D. & Hawkes, G. (2009) 'The problem with protection: Or, why we need to move towards recognition and the sexual agency of children', *Continuum*, 23(3), pp. 389-400.
- Egan, R.D. & Hawkes, G. (2009) *Theorizing the Sexual Child in Modernity*, New York, Palgrave Macmillan.
- Ferrell, J. (2007) 'For a ruthless cultural criticism of everything existing', *Crime, Media, Culture*, 3(1), pp. 91-100.
- Ferrell, J., Hayward, K. & Young, J. (2008) *Cultural Criminology. An Invitation*, London, SAGE Publications Ltd.
- Foucault, M. (1978) *History of sexuality Vol. 1: An introduction* (R. Hurley, Trans.), New York, Vintage Books.
- Foucault, M. (1986) 'Of Other Spaces', *Diacritics*, 16, pp. 22-27.
- Foucault, M. (2009) *Security, territory, population. Lectures at the Collège de France 1977-1978*, New York, Picador.
- Freud, S. (1961) *Civilisation and its discontents*, SE 21, pp. 57-145.
- Furedi, F. (2001) *Paranoid Parenting*, Harmondsworth, Allen Lane/Penguin.
- Gadd, J. & Jefferson, T. (2007) *Psychosocial Criminology*, London, SAGE Publications.
- Gammon, E. (2012; Online first edition) 'The Psycho- and Sociogenesis of Neoliberalism', *Critical Sociology*.
- Garland, D. (2008) 'On the concept of moral panic', *Crime, Media, Culture*, 4(1), pp. 9-30.
- Gavey, N. (2011; Online first edition) 'Beyond "Empowerment"? Sexuality in a Sexist World', *Sex Roles*.
- Giroux, H.A. (2011) 'Teenage Sexuality, Body Politics and the Pedagogy of Display', in *The Sexuality Curriculum and Youth Culture*, eds. in D. Carlson & D.L. Roseboro, New York, Peter Lang.
- Gooren, J. (2011) 'Deciphering the ambiguous menace of sexuality for the innocence of childhood', *Critical Criminology*, 19 (1), pp. 29-42.
- Gooren, J. (2014) 'Pre-adults' having 'casual' sex with no strings attached? Teenage sexual activity and Dutch criminal law', *Sexuality & Culture*, 18, pp. 257-278.
- Graaf, H. de et al. (2007) *Tieners seks. Vormen van instrumentele seks onder tieners*, Den Haag, Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum & Utrecht, Rutger Nisso Groep.

- Grondin, AM. (2011) 'Thinking outside specious boxes: constructionist and post-structuralist readings of 'child sexual abuse'', *Sex Education*, 11(3), pp. 243-254.
- Grossman, A. (2010) 'Freedom from the Pedomorphic Ideal: A Speculation on the Tragically Cute', *Bright Lights Film Journal*, November 2010 issue 70.
- Grunberg, A. (2011) 'Slut Pride', *de Volkskrant*, August 6.
- Hall, S. (2012) *Theorizing Crime & Deviance. A new perspective*, London, Sage.
- Hardt, M. (2010) 'The Common in Communism', in *The Idea of Communism*, eds. C. Douzinas & S. Žižek, London, Verso.
- Harvey, D. (2007) *A Brief History of Neoliberalism*, Oxford, Oxford University Press.
- Hawkes, G. & Egan, R.D. (2008a) 'Developing the Sexual Child', *Journal of Historical Sociology*, 21(4), pp. 443-465.
- Hawkes, G. & Egan, R.D. (2008b) 'Landscapes of Erotophobia: The Sexual(ized) Child in the Postmodern Anglophone West', *Sexuality and Culture*, 12(4), pp. 193-203.
- Hayes, S. & Carpenter, B. (2011; Online first edition) 'Out of Time: The Moral Temporality of Sex, Crime and Taboo', *Critical Criminology*.
- Hayward, K.J. (2002) 'The vilification and pleasures of youthful transgression', in *Youth Justice: Critical Readings*, eds. J. Muncie, G. Hughes & E. McLaughlin E, London, Sage.
- Hayward, K. (2012) 'Pantomime justice: A cultural criminological analysis of 'life stage dissolution'', *Crime, Media, Culture*, 8(2), pp. 213-229.
- Hayward, K. (2013; Online first edition) 'Life stage dissolution' in Anglo-American advertising and popular culture: Kidults, Lil' Britneys and Middle Youths', *The Sociological Review*.
- Hirschi, T. (1969) *Causes of Delinquency*, Berkeley, CA, University of California Press.
- Hollein, M. & Weinhart, M. (2012) *Privat/Privacy*, Schirn Kunsthalle Frankfurt: Distanz Verlag.
- Illouz, E. (1997) *Consuming the Romantic Utopia. Love and the Cultural Contradictions of Capitalism*, Berkeley, University of California Press.
- Jackson, S. & Scott, S. (1999) 'Risk anxiety and the social construction of childhood', in *Risk and Sociocultural Theory: New Directions and Perspectives*, eds. D. Lupton, Cambridge, Cambridge University Press.
- Jackson, S. & Scott, S. (2004) 'Sexual Antinomies in Late Modernity', *Sexualities*, 7(2), pp. 233-248.
- Jackson, S. (2005) The Social Complexity of Heteronormativity: Gender, Sexuality & Heterosexuality. *Lecture at the international conference 'Heteronormativity - a Fruitful Concept?' in Trondheim, June 2nd - 4th 2005*.
- Jameson, F. (1991) *Postmodernism, or; the Cultural Logic of Late Capitalism*, London, Verso.
- Janssen, D.F. (2004) Postdevelopmental Sexualities: Don't Bring the Kids. *Paper delivered to the XVIth DGSS Conference: June 25 - 27, 2004, in Lüneburg, Germany*.
- Jefferson, T. (1997) 'The Tyson rape trial', *Social & Legal Studies*, 6(2), pp. 281-301.
- Jenks, C. (1996) *Childhood*, London, Routledge.
- Karaian, L. (2012; Online first edition) 'Lolita speaks: 'Sexting', teenage girls and the law', *Crime, Media, Culture*.
- Kerstens, J., Veenstra, S. & Stol, W.Ph. (2011) 'Risico's van online seksuele activiteiten voor jongeren: een literatuuronderzoek', in *Onderzoek aan hogescholen: een impressie van veiligheidsonderzoek bij lectoraten*, eds. J. Timmer & B. Schoorel, Den Haag, Boom Juridische Uitgevers.
- Kimmel, M. (2010) *Guyland. The Perilous World Where Boys Become Men*, New York, Harper Collins.
- King, P.J. (2008) 'No Plaything: Ethical Issues Concerning Child-pornography', *Ethic Theory Moral Prac*, 11, pp. 327-345.
- Kleinhans, C. (2004) 'Virtual Child Porn: The Law and the Semiotics of the Image', *Journal of Visual Culture*, 3(1), pp. 17-34.
- Kool, R.S.B. (2010) 'Better safe, than sorry? Over de legitimiteit van strafbaarstelling van seksueel corrumpieren van minderjarigen en grooming', *Delikt & Delinkwent*, 40(10), pp. 1264-1294.
- Kristeva, J. (2007) 'Adolescence, A Syndrome Of Ideality (translated by M. Marder & P.I. Vieira)', *Psychoanalytic Review*, 94(5), pp. 715-725.

- Levine, J. (2002) *Harmful to minors: The perils of protecting children from sex*, Minneapolis, University of Minneapolis Press.
- Luck, M. (2009) 'The gamer's dilemma: An analysis of the arguments for the moral distinction between virtual murder and virtual paedophilia', *Ethics and Information Technology*, 11, pp. 31-36.
- Luhmann, N. (1986) *Love as Passion. The Codification of Intimacy*, Cambridge, Polity Press.
- Lyon, D. (2007), *Surveillance Studies: An Overview*, Cambridge, Polity Press.
- Macionis, J.J. & Plummer, K. (2008) 'The Gender Order and Sexualities', in: *Sociology: A global introduction*, eds. J.J. Macionis & K. Plummer, New Jersey, Prentice Hall.
- Malón, A. (2011) 'The "Participating Victim" in the Study of Erotic Experiences Between Children and Adults: An Historical Analysis', *Archives of Sexual Behaviour*, 40, pp. 169-188.
- Mathiesen, T. (1997) 'The Viewer Society: Michel Foucault's "Panopticon" revisited', *Theoretical Criminology*, 1(2), pp. 215-33.
- McGowan, T. (2004) *The End of Dissatisfaction? Jaques Lacan and the Emerging Society of Enjoyment*, Albany, State University of New York Press.
- McRobbie, A. & Thornton, S. (1995) 'Rethinking "moral panic" for multi-- mediated social worlds', *British Journal of Sociology*, 46(4), pp. 559-574.
- Moore, A. & Prescott, P. (2010) 'Sexualizing Citizenship? A Critical Consideration of Contemporary Youth Policy in the UK', in: *Negotiating Childhoods*, eds. L. Hopkins. M. Macleod & W.C. Turgeon, Oxford, Inter-Disciplinary Press.
- Nieto, J.A. (2004) 'Children and adolescents as sexual beings: cross-cultural perspectives', *Child and Adolescent Psychiatric Clinics of North America*, 13(3), pp. 461-477.
- Noys, B. (2008) 'The End of the Monarchy of Sex': Sexuality and Contemporary Nihilism', *Theory, Culture and Society*, 25, pp. 104-122.
- Parsons, M. (2000) 'Sexuality and perversion a hundred years on: discovering what Freud discovered', *The International journal of psycho-analysis*, 81, pp. 37-51.
- Plummer, K. (2003) 'The Sexual Spectacle: Making a Public Culture of Sexual Problems', in *The Handbook of International Social Problems*, G. Ritzer, London, Sage.
- Pratt, J. (2005) 'Child sexual abuse: Purity and danger in an age of anxiety', *Crime, Law & Social Change*, 43, pp. 263-287.
- Presdee, M. (2000) *Cultural Criminology and the Carnival of Crime*, London and New York, Routledge.
- Prozorov, S. (2011) 'Pornography and Profanation in the Political Philosophy of Giorgio Agamben', *Theory, Culture and Society*, 28(4), pp. 71-95.
- Rubin, G. (1984) 'Thinking sex', in *Pleasure and Danger: Exploring Female Sexuality*, eds. C. Vance, London, Routledge & Kegan Paul.
- Russell, G. (2008) 'Pedophiles in Wonderland: Censoring the Sinful in Cyberspace', *The Journal of Criminal Law and Criminology*, 98(4), pp. 1467-1499.
- Schor, J.B. (2003) 'The commodification of childhood', *The Hedgehog Review*, pp. 7-23.
- Simmel, G. (1950) 'The Metropolis and Mental Life', in *The Sociology of Georg Simmel*, eds. K.H. Wolff (translator), New York, Free Press.
- Simon, J. (2007) *Governing Through Crime: How the War on Crime Transformed American Democracy and Created a Culture of Fear*, Oxford, Oxford University Press.
- Simon, W. & Gagnon, J.H. (1999) 'Sexual scripts', in *Culture, Society and Sexuality. A Reader*, eds. R. Parker & P. Aggleton, London, Routledge.
- Smith, C. (2010) 'Pornographication: A discourse for all seasons', *International Journal of Media and Cultural Politics*, 6(1), pp. 103-108.
- Smith, C. & Attwood, F. (2011) 'Lamenting sexualization: research rhetoric and the story of young people's 'sexualization' in the UK Home Office review', *Sex Education*, 11(3), pp. 327-337.
- Sontag, S. (2004) 'Regarding the torture of others', *The New York Times*, May 23.
- Stein, R. (2008) 'The Otherness of Sexuality: Excess', *Journal of the American Psychoanalytic Association*, 56(1), pp. 43-71.
- Sutherland, K. (2000) 'Legal Rites: Abjection and the Criminal Regulation of Consensual Sex', *Sask. L. Rev.*, 63, pp. 119-143.

- Teixeira, R.D. (2010) 'Child and Youth Sexualities, the Law, and the Regulatory Apparatus of Child Protection Policies in Canada in the Early 21st Century', in *Sex, Drugs and Rock & Roll: Psychological, Legal and Cultural Examination of Sex and Sexuality*, eds. H. Gavin H & J. Bent, Oxford, Inter-Disciplinary Press.
- Thie, M. (2009) 'Jongeren op internet verleiden tot seks wordt strafbaar', *NRC Handelsblad*, December 18.
- Walsh, K. (2010) 'Images of Childhood, Adolescent Sexual Reality and the Age of Consent', in *Sex, Drugs and Rock & Roll: Psychological, Legal and Cultural Examination of Sex and Sexuality*, eds. H. Gavin H & J. Bent, Oxford, Inter-Disciplinary Press.
- Wacquant, L. (2009) *Punishing the Poor: The Neoliberal Government of Social Insecurity*, Durham and London, Duke University Press.
- Weiss, D.L. (undated) 'Childhood Sexuality, Interpersonal Heterosexual Behaviors', Ch. 5, *International Encyclopedia of Sexuality*.
- Wilks, L. (2009) 'Loose Morals and Sex Maniacs. Childhood Memories and Interpretations of Sexual Desire' in *Atonement*, *CINEMASCOPE. Independent Film Journal*, July-December 2009 issue 13.
- Yar, M. (2012; Online first edition) 'Crime, media and the will-to-representation: Reconsidering relationships in the new media age', *Crime, Media, Culture*.
- Young, J. (2007) *The Vertigo of Late Modernity*, London, Sage.
- Willis, L.P. (2012) 'From Jocasta to Lolita: The Oedipal Fantasy Inverted', *International Journal of Žižek Studies*, 6(2).
- Wouters, C. (2002) 'De lustbalans van liefde en seks. Ontwikkelingen sinds de seksuele revolutie', in *Religie en erotiek. Balanceren tussen liefde en lust. Tweede serie Geestelijke Volksgezondheid*, Tilburg, KSVG.
- Žižek, S. (2006) *The Parallax View*, Cambridge, MA, The MIT Press.

'Pre-adults' Having 'Casual' Sex with No Strings Attached? Teenage Sexual Activity and Dutch Criminal Law

ABSTRACT

Those between 12 and 18 years of age are protected by Dutch criminal law against sexual contact. Based on criminal cases of sexually active youngsters, this article will show that promiscuous teenage sexual activity poses some dilemmas for the just application of law enforcement operating on the basis of age limits. This relates to the fact that sexual contact with minors can be a crime regardless of whether the act can be qualified as consensual. Taking 'consent' as a starting point, the focus will be on criminalizing sex with youngsters from the standpoint of the alleged victim, the alleged offender and society at large. What will be shown is that sex at an illegal age is much more likely to be authorized when the age discrepancy is trivial and when the act of sex is accompanied by an affective relationship over time. Most notably this poses some conflict for promiscuous sexual contact among youngsters exploring their sexual desires and consequently constituting a temporal relationship. After presenting a legal framework and analyzing some empirical data, this article will offer some theoretical reflections on teenage sexual experimentation as linked to social conditions at a more abstract level. In conclusion it will be argued that the legal application of parameters controlling teenage sexual activity is done in order to preserve more than just the sexual integrity of a minor.

Keywords: Sexual activity – Youngsters – Criminal law – Harm – Morality – Excess

Ryan Bingham: Make no mistake your relationships are the heaviest components in your life. All those negotiations and arguments and secrets, the compromises. The slower we move the faster we die. Make no mistake, moving is living. Some animals were meant to carry each other to live symbiotically over a lifetime. Star crossed lovers, monogamous swans. We are not swans. We are sharks.

Up in the Air

INTRODUCTION

This article can be characterized as a search for legal boundaries with regard to underage sex as it is enforced by the Dutch criminal justice apparatus. The technical term for underage sex deemed illegal is known as lewd conduct and that which is considered lewd is a direct reflection of moral boundaries.

It is therefore the case that illegal boundaries are a reflection of moral boundaries. Both will be dealt with throughout this article. Promiscuous teenage sexual activity poses some dilemmas for the just application of law enforcement operating on the basis of age limits. This relates to the fact that sexual contact with minors can be a crime regardless of whether the act can be qualified as consensual. Taking 'consent' as a starting point I will focus on criminalizing sex with youngsters from the standpoint of the alleged victim, the alleged offender and society at large. Regarding the latter it is interesting that the 1960s and 1970s are in retrospect often characterized as sexually permissive (Seidman 1989). At the time a wide range of sexual manifestations were no longer taboo (Mirkin 1999). In the Netherlands diversity was accepted and celebrated to the extent that in some circles even child pornography and paedophilia were treated within that range. The pathological focus on sexual deviance was somewhat replaced by the embracement of plurality. In the aftermath of this liberal era, Dutch labour party senator Brongersma, a well-respected and publicly known paedophile, stated mockingly that paedophilia and child abuse are related to each other in the same way as heterosexuality and rape.

Regarding the topic of this article there was also a lot of talk about decreasing the age of consent so that underage sex would no longer be a crime because of the age limits. All this has changed drastically over the course of four decennia (see for instance Reerink 2007). In talking about sex, the talk is not so much about the liberation from repression but rather the necessity of containment. Instead of viewing sex as a positive force, it is now intimately tied to victimhood.¹ In the slipstream of the sexual emancipation of women and homosexuals, the sexual 'liberation' of children proved to be one step too far. Women movements raised major issues concerning the patriarchal and sexual oppression of women and children. When incest was exposed as an ubiquitous feature of patriarchal society² and with the coming of high profile, sex cases, even in the Netherlands sex became once again suspect. Nowadays, Child Sexual Abuse (CSA) is the dominant discourse and vulnerability is at the centre of attention. Whenever we are dealing with children this might seem a justified compass.³ But what is exactly at stake in upholding age limits when dealing with sexually active teenagers?

-
- 1 What is more, since sex is a very private matter and has a very personal impact it has become the prominent site of the enormous inflation of the concept harassment. Within our culture, problems of insecurity seem to focus predominantly on personal safety, making sexual integrity the core of one's precarious standing in the world (see Bauman 1995; Žižek, 2008).
 - 2 Ironically, using the same comparison like the one stated above by Brongersma, but no longer in a ridicule fashion. See Liddle (1993) for a critique with regard to overly deterministic feminist approaches embracing an essentially predatory male sexuality.
 - 3 Although both fall under the heading of 'underage', it is useful to make a distinction between prepubescent children and adolescents. The latter should not be treated a priori as asexual and can engage in autonomous sexual expression. Hence, for these minors the presence of sexuality as an external and alien force penetrating their sexual innocence can be misleading (see Gooren 2011a).

Teenage sexual activity seems to be more and more viewed as problematic and youngsters are said to lack a moral compass in dealing with their sexual appeal and their sexual wishes (McNair 2002; Levy 2005; De Graaf et al. 2007; Hilken 2008; Bale 2011). A case in point is the current societal emphasis in Dutch society on sexual transgression among youngsters. Teenage sex is primarily understood as in need of regulation and is now for years on the public agenda as a major concern. In the beginning of the twenty first century these concerns focused for instance on the phenomenon of 'breezersex' as it was picked up by the Dutch media. 'Breezersex' refers to juvenile consumption prostitution and is named after a popular alcoholic drink supposedly functioning as a gift in exchange for girls offering their bodies for cigarettes, phone cards, alcohol, rides home or access to a club and on some occasions these acts are taped on camera. Recently a new Dutch phenomenon announced itself: 'banga', bang being slang for sexual intercourse and referring to sexually active girls. Allegedly there is a circulation of banga lists accompanied by a menu of sexual options that are distributed via the use of smart phones and social media listing the biggest sluts in school. These two examples are reminiscent of the American case of so called rainbow parties where females wearing various shades of lipstick would take turns fellating males in sequence, leaving multiple colors (a "rainbow") on their penises. In the Netherlands underage sex understood as an expression of 'loose morals' can be illegal.

In what will follow, I will focus on youngsters between 12 and 18 years of age who are protected by Dutch criminal law against sexual contact. If teenagers are approached or approach a person themselves such contact might be qualified as lewd, but the minor in question could have played a sexually active role nevertheless. What will be shown is that sex at an illegal age is much more likely to be authorized when the age discrepancy is trivial and when the act of sex is accompanied by an affective relationship over time. This poses some conflict for promiscuous sexual contact among youngsters exploring their sexual desires and consequently constituting a temporal relationship. The conflict in question is about a desire for free love and the societal rules that restrict it. After presenting a legal framework and analyzing some empirical data this article will offer some theoretical reflections on teenage sexual experimentation as linked to social conditions at a more abstract level. Parallel to a restricted climate as orchestrated by numerous authorities there is a more open climate as expressed by youngsters themselves practicing uncontained sex. In the last two parts of the article problems related to the absence of clear courtship rituals will be considered and assessed and also how this affects the legal standing of the offender. In the conclusion of the article, it will be argued that the legal application of parameters controlling teenage sexual activity is done in order to preserve more than just the sexual integrity of a minor.

METHOD

Besides studying case law, I have been interviewing professionals within the administration of criminal justice in order to find answers. The empirical data can be found in the sections on paradigmatic cases and analyzing the data. It is also conveyed throughout the article whenever reflecting on the assessments of underage sexual activity. For criminal cases to be selected, the teenage victim had to be at least 12 years old; the difference in age between the alleged offender and victim had to play an important role; the offender had to plea that the sex was consensual and the victim had to refrain from resistance. Together these elements make up the core narrative that is of interest here. The elements serve as preconditions in order to establish that the underage sexual event constituted something different than rape and was possibly legal considering its voluntary nature.

The following professionals have been interviewed: criminal investigators (23), public prosecutors (13), lawyers of alleged victims (8), lawyers of suspects (17) and forensic experts (5). The ultimate composition of respondents was realized through the method of snowball sampling. The criminal investigators and the public prosecutors referred to each other and sometimes to forensic experts since there is obviously a mutual dependence when it comes to investigating and bringing a case to trial. The lawyers made cross-references and sometimes referred to forensic experts. It should be noted that the cases selected were brought up by different professionals operating in different phases within the field of criminal investigation. Thus some cases were actually prosecuted whereas others were already withdrawn in a preliminary phase. It is difficult to give the total number of cases and to make clear if the same case is discussed by different professionals. With respect to case law, both the prosecution and the defense are of course present whenever presenting a specific case. For the most part however the cases are unrelated in the sense that they do fit the general profile but are not one and the same case talked about by different professionals in different phases.

The data were collected by interviewing professionals and thereby focusing on the core narrative resembling the already mentioned preconditions in order for cases to be selected in the first place. The focus was basically on the coherence of narratives and the way victim and perpetrator were portrayed by the different professionals. Furthermore, the data were analyzed according to themes found in the literature and already expressed in advance through the use of a topic list guiding the interviews. In the topic list there were a number of themes that kept on expanding and condensing due to the interaction with the professionals offering new insights. In the end nearly two dozen of themes showed up regularly whenever cases were discussed.

LEGAL FRAMEWORK

Underage Sexual Integrity

Lewd conduct (in America known as statutory rape, see Eidson 1979-Eidson 1980; Oberman 1994) is any unlawful act committed by an individual with the purpose of arousing the libido or sexual interest of themselves or the person towards which this action is directed. The difference with statutory rape is that lewd conduct does not necessarily presume that there was no consent on the part of the victim. The sexual contact is believed to be morally wrong due to its nature in combination with age. Having sex underage is widely believed to cause harm to someone's sexual integrity.⁴ The belief of harm whenever dealing with cases of underage sex is so widespread that it is hardly ever contested. Within the legal context of the Netherlands this belief of harm is grasped by the concept of facts of general knowledge. Even if a minor denies harm or victimhood altogether, in present time authorities tend to delegitimize this stance by transmitting personal harm into the nearby or distant future. It is then when the premature and already sexually awakened victim is said to become truly awake and eventually bear the full consequences (see also Grondin 2011). This inevitability of underage sex is therefore presented as singular, universal and uniformly determinative (Angelides 2009). This belief needs no further elaboration in individual cases and is therefore taken for granted as an unquestioned mechanism causing harm. When someone engages in behavior involving a minor that is intended to arouse his/her sexual libido or the minor, the offender can be charged with lewd conduct. In the Netherlands those between 12 and 18 years of age are protected by various penal codes⁵ against non-coercive sexual encounters which are a crime if deemed lewd. This is different from sexual acts with children under 12 years of age which are always lewd and thus constituting a crime. Besides children, authorities tend to think there are numerous settings in which teenagers are themselves unable to decide autonomously whether or not they want to have sex. It is believed they can end up in positions in which it is difficult to make up their mind freely and responsibly. If it is understood that way, underage sex with a minor above 12 years of age is qualified as lewd. However, as will be shown in the next section the qualification of lewd is not necessarily applied in all cases of underage sex.

4 See R. Kool in Cleiren and Nijboer 2004, (T&C Sr), aant. 1 op artikelen 245, 247, 248 en 249 Sr, p. 1006-1031.

5 There are various penal codes with diverging age limits for lewd conduct with minors referring to different constellations. The most import ones are the sections 245/247 (\16 years of age) and 248a/249 (\18 years of age) of the Penal Code. It should be noted that in most cases the sections 245/247 of the Penal Code are relevant since these are more generic as opposed to 248a/249 of the Penal Code which require a relationship of some authority.

PARADIGMATIC CASES

In this section some empirical data are presented in order to give an impression of the type of cases resembling promiscuous sexual contact among youngsters and that might be qualified as lewd conduct. This is a rather special branch of lewd conduct due to the fact we are dealing with offenders who roughly belong to the same age category as the victim. After this section, an analysis will follow in order to show whenever legal implications are likely to emerge after underage sex.

Data: Case Law

A Dutch case that can actually serve as a blue-print for a lot of similar cases of underage sex among youngsters deals with a 17 year old boy being the offender who is involved in a threesome with a fifteen year old girl being the victim (see HR March 30nd 2010, LJN BK4794). The threesome takes place without force and is to a large extent even initiated by the victim. We are dealing with a participant who knew the victim and already had sex with her before and according to some statements the victim was in love with him. He has the status of being a witness. The other participant also knew the victim and they have been friends for about 5 years according to the victim. He has the status of being the suspect. It is argued by the victim that the sex with this latter participant was a violation of her sexual integrity. This participant is in the end convicted for underage sex because he lacks a previous sexual and/or affective relationship with the victim. According to the offender the following events took place:

I had called my mother and she said it was okay that I stayed the night at my friend's place. On Saturday at about 23.00 or 24.00 I went to this club with my friend. The girl was also there. My friend had a brief conversation with her. At closing time the girl returned to us and the three of us subsequently left the club. My friend told me that the girl would join us home to chill at his place. In the cab that took us home I sat in front and my friend and the girl sat in the back. It was not exactly intimate but I felt that something was happening behind me. I saw that the girl was caressing my friend's leg and that he was giving her the same treatment. I also noticed that she was resting her head on his shoulders. Back home at my friend's place we all went to my friend's room. We all sat on the same couch. My friend sat on the other side of the girl, to her right. Both of them began to caress and kiss. They were French-kissing. At times they stood up and then they would sit down again. My friend asked if she would do a striptease for us. The girl said "you must not laugh when I am stripping" and she looked at me like "what do you think". What I do not understand is the fact that she was so easy. Any other girl would have said "yes... and so". Not this girl. She simply did it without any remark or comment. My friend and I remained on the couch. The girl began to strip. She took her clothes off until she was only wearing her thong and bra. We were very horny because of her vivid performance. I asked my friend whether he had any condoms. He said the condoms were in a nearby drawer. You ask why I asked? I knew things would likely lead to sex. We were totally horny and she was hardly wearing any clothes. I took the condoms from the drawer and went back to the couch. I saw that the girl was dancing in front of my friend and that she was also using her tits to express herself. I was sitting on the couch while the girl was on top of my friend. I handed him a condom and I heard her telling us: "pull of your clothes". The girl was turning round

and round in order for us to become more horny. My friend and I were getting undressed and I was moving closer to the both of them. My friend put on a condom. At some point he stood up. They started kissing again and then they went down on the ground. The girl was on her knees while my friend had a view on her back. They were having sex 'doggy style'. I was busy putting on a condom myself. At some point I stood up and looked at my friend. He was laughing when I replaced him by positioning myself behind the girl. You ask me how the girl responded when I was behind her? She was uttering all kinds of horny sounds. With one hand she was doing my friend and with her other hand she was rubbing my legs. This was not a very practical position. I told my friend he should go first and that I would take over when he was finished. The girl and my friend started fucking. Almost straightaway he had an orgasm. I believe he then went to the bathroom. When he left I immediately took over. The girl asked what kind of sexual position we were going to perform. She put her arms and hands on top of the couch and I fucked her from behind. I was very busy when my friend returned from the bathroom.

The Attorney-General who is an independent advisor to the Supreme Court and who reflects on this case has two crucial observations:

I think it is wrong to qualify a threesome between teenagers as inherently lewd whenever two of the three partners have no previous sexual and/or affective relationship. This is all the more problematic whenever the victim and the offender have known each other for years and are respectively 15 and 17 years old. For the Court the underage sex is already lewd even despite the threesome. The Court reasons nonetheless that the lewdness is reinforced because of the threesome ("especially in the context"). In justifying that the underage sex is lewd both the fact of having no previous sexual and/or affective relationship and the fact that it was threesome are being put forward as equally important. Also, or especially, youngsters experiment with sex. In some respects field experts have observed clear shifts (giving blow jobs instead of kissing, having online sex through the Internet instead of making out in the bike shed). I see no reason to qualify an act as lewd whenever two boys and a girl have a voluntary threesome (at least it was not known to the offender that the victim was actually not wanting to have sex with him). For me it is also really hard to imagine that the Court wanted to prescribe that a threesome between youngster of about the same age of 15-17 years is only then allowed when they already had sexual experiences two-by-two. How else does one gain a previous sexual relationship? A threesome is thus only allowed if there is past promiscuity. Is that the message?

As a side note I want to remark that the offender's friend, the one who had previous sex with the victim and also the one whom the victim was in love with (according to the evidence), has been acquitted of committing lewd acts with the victim. If the offender was in love with the victim is not clear from the evidence and this poses a problem right away when applying the criterion of the affective relationship: must it be reciprocal? What is the minimum duration? Must it be exclusive? Etc.

Data: Interviews

The interviews reveal the following logic whenever reflecting on similar cases such as the one above.

Criminal investigator

Teenagers between twelve and sixteen years of age are in need of protection. They are highly impressionable and take over these norms and values of certain groups to which they want to belong. They have sex for this or that. They go along while not thinking through the consequences or even knowing if they even want to do it. There is this case

of a girl performing fellatio for a boy. What became clear is that she only gave a blow job because everybody told her to do so. The event was even announced via social media. People posted messages like 'you will chicken out' and this triggered the feeling that she would prove them all wrong. At that moment this girl was still thinking she was doing the right thing but eventually she finds out it was not so much fun. In school she is now widely known as a slut whereas the boy is regarded as a hero.

Public prosecutor

A seventeen year old boy had sex with a fifteen year old girl. He was convicted because he 'used' the girl. It was true that they voluntarily went to bed together but they had in fact no relationship. It was not an average dating situation. The boy just said to the girl 'let us go upstairs and fuck' and the girl just went along. In this case the qualification of lewd was appropriate because the way those two behaved was not normal. The question is what is normal? That is difficult. What also played a role in this case was that she had sex with yet another boy on the same day. This happened right after the other boy was finished with her. After he had sex with her he went downstairs and then his friend took over his role by having yet again sex with this girl.

Lawyer of alleged victims

A thirteen year old girl goes to a local festival known for drinking and kissing. There she kisses openly with a twenty-one year old boy. At some point people discover her in the bushes where she is crying. Allegedly the boy raped her. The lawyer of the suspect exploits the raunchy ambiance and states that the girl knew why and what for she came to the festival. The penal codes dealing with lewd conduct and related to a specific age group are vital because most often proving rape is very difficult. All the necessary elements must be proven by supporting evidence. A less demanding penal code such as lewd conduct is crucial otherwise an offender would be entirely absolved of sexual brutality. The boy is in the end acquitted of rape but convicted for lewd conduct.

Lawyer of suspects

The authorities are not familiar with the world teenagers live in nowadays and this is especially true for sexual mores. I once had a case where a girl says 'I was in a place where I knew no one and my father was not picking me up for that evening I went out without permission. I wanted to go home and the offender would only bring me home if I would give him a blow job.' These are very tricky cases for a judge thinks almost immediately that the girl must have not wanted to do this. However I tend to think she could have also called her father by asking the neighbors if she could make a phone call. In retrospect she did not want to do it but the question is whether that is sufficient. The girl makes a choice and reasons she better give the boy a blow job so she is brought back home without her father noticing the fact that she went out in the first place. Instrumental sex like in this case is difficult to explain to a judge who might have a fourteen year old granddaughter who he thinks of as never behaving like that in a voluntary way.

Forensic expert

To me it is strange that girls are always the victim whereas boys are always regarded as the perpetrator in these lewd conduct cases. Of course boys are physically stronger but the point is precisely that it is not about this kind of coercion. It is a misunderstanding of that culture. For the current generation the difference in firmness is less relevant in my opinion. These girls are often just as assertive and tough as boys. These guys are also bullied by

these girls. It is not as simple as often thought whenever assessing a sexual interaction between a girl and a boy. It is often a social construction afterwards; it is an interpretation in hindsight and what matters tremendously is all those persons who interfere in a certain case ... How one looks back at something could be different than the lived experience at a certain moment in time. There are therefore alleged victims who simply participate in a sexual contact and do not even ask themselves whether they want it or not. It just happens and at a certain moment in time the fact that they do it or want to do it tips the scale. After it happened they might think it was actually not the right thing to do. They did not really want to do it but apparently did it anyway. To ponder whether you have wanted to do something is also a mechanism for explaining and justifying your own behavior. From a legal point of view this murky way of thinking and acting is difficult to take into account. To 'want' something is mistakenly thought of as a stable given that stays that way and does not change.

What is noteworthy is that despite a minor discrepancy in age underage sex can be considered lewd because of age limits and especially then when the sex is not embedded in an affective relationship. A majority of the public prosecutors and the lawyers of suspects argue this is the main reason why a case is brought to trial. A majority of the criminal investigators and the lawyers of alleged victims argue however that the lewdness has more to do with the absence of consent and they argue these cases are in fact a light version of rape. What is also noteworthy is the precarious standing of the offender to whom it might have been unknowable that the alleged victim was going along with sex while in fact not wanting to. Besides protecting sexual integrity the underlying message is that underage sex should be properly domesticated. Moreover, lewd conducts cases are heavily gendered. Not a lot of boys are victims in lewd conduct cases. A possible explanation is the difference in perception of victimization or the public manifestation thereof. When it comes to sex, relationships may be more important for girls than for boys. A boy might single out sex without emotional investment whereas a girl might feel 'used' whenever sex is not a subordinate element in a relationship. If the sex lacks intimacy, 'use' might coincide with 'abuse' and then criminal law might be a viable option. For boys however the expectation of sustainability is perhaps less relevant as they are more likely to interpret sex without commitment as mutual 'use'.

Analyzing the Data

There are roughly three criteria used by the professionals enforcing the law in action. Firstly, the more sizable the age difference, the more apt the police and courts are to classify sexual acts as lewd ones. This is actually the most important principle. In fact, sex and lewd are then synchronic. Any sexual contact between a thirty-year-old and a fifteen-year-old is likely to be viewed as lewd, even if the minor agrees to it and is therefore a "participating victim" (see Malón, 2011). Based on the idea that much older people have a certain authority over youngsters, contact of this kind is prohibited in a virtually absolute sense. If a minor has consensual sex with a not much older person sexual contact at an illegal age is however not automatically

apt to be considered lewd. The professionals interviewed on this issue make it quite clear that minor differences in age play an important role in disqualifying an act of underage sex as lewd. A majority of the public prosecutors and the lawyers of suspects argue that a minor difference in age makes these kind of cases weak in that more facts and circumstances are required in order to become qualified as lewd. A majority of the criminal investigators and the lawyers of alleged victims argue however that even with a small difference in age, these cases can already be lewd and especially then when they resemble rape more strongly. Secondly, the specific age of the underage victim is very significant. A 12 year old in primary school and a 15 year old in college are totally different subjects with regard to vulnerability and autonomy. Consequently, a 15 year old boy having sex with a 12 year old girl is very likely to be a crime. In reverse a 20 year old boy having sex with a 15 year old girl could very well be tolerable even though the age difference is bigger. Thirdly and the second most important principle, in addition to difference in age and the age of the victim, the type of relationship is of paramount importance. The type of relationship I am referring to is that of a romantic union between two youngsters engaged in underage sex. The three criteria that have been distilled from the empirical data are operative in the minds of professionals working within the field of criminal justice. In the United States these criteria are much more explicitly operative in so called Romeo and Juliet laws which serve to reduce or eliminate the penalty of the crime in cases where the couple's age difference is minor and the sexual contact is only considered rape because of the lack of legally recognized consent. It should be noted though that the cases presented and analyzed here are much broader and also deal with 'Juliet's' who feel violated by 'Romeo' because of the absence of love. It is therefore that the cases analyzed are not only about those in authority arguing there can be no such thing as consent due to the age of the victim but deal also with alleged victims arguing there was no consent due to the nature of the sexual contact.

REGULATING TEENAGE WILD LIFE

This article is purposefully aimed at linking the empirical research with some theoretical reflections on why upholding moral boundaries is crucial at a certain point of time (twenty first century) in a certain type of society (the West) generating certain types of sexual relations among youngsters (promiscuous sexual contact). The proximal decision-making of professionals with respect to appropriate sexual behavior among minors (charge/no charge) is thus linked to a more structural level where distal forces affect the process of decision-making of those working within criminal justice. Moral boundaries within a society in general have an indirect influence on the individual professionals deciding on cases of underage sex in the Netherlands. What is more, in the Netherlands the concept of lewd is all about social ethics and how sexual contact transgresses collective norms. Taking notice of

changing moral boundaries is thus relevant if we are to comprehend the decisions made by professionals. The more salient use of lewd conduct is related to a changing society. In this section some theoretical reflections are presented in order to understand the societal genesis of promiscuous sexual contact among youngsters and also to understand the underlying moral boundaries which in an indirect way inform the legal boundaries in the previous section.

Societal Breeding Ground for Promiscuous Sex

In studying teenage sexual activity one should also take into account fashionable notions such as the 'pornification' and commodification of society. First, sex is everywhere and at a young age people are confronted with sexual images. It is only reasonable to assume that as a consequence sex might lose some of its significance and becomes a more banal feature within the fabric of everyday life as it is lived by teenagers. It is argued that sexual mores among youngsters are nowadays more discourteous because of the omnipresent feature of degrading sexual images objectifying mostly women (see also McNair 2002; Levy 2005; Bray 2008; Hilkens 2008). Second, this sexual objectification is accompanied by a take on sex as a trade-off commodity. The act of sex is said to become less significant thereby transforming interacting subjects into consumable objects. In our consumer society there is a demand for instant gratification and all relations are increasingly valued in market terms (see for a psychoanalytic account Elliot 2002: 63). With regard to sexual relationship there is an interesting parallel with the Just in time principle which guides post-Fordism in the economic sphere. One could epitomize the phase of post-Fordism as expenditure driven and no longer investment driven as was the case in the era of Fordism. It is interesting to correlate these economic tropes with the domain of the libido. What appears is that having an affective sexual relationship requiring long lasting commitment corresponds to the era of producers while participating in short-term spontaneous sex requiring flexibility corresponds to the current era of consumers. According to Žižek (2006: 309) we live in an era wherein long-lasting commitment is inferior to sexual seduction and the social circulation/exchange involved in it.⁶ Because of this, having an enduring affective relationship of mutual trust which is based on loyalty is ever more dismissed as ballast since it limits options of choice (see also Bauman 2005: 102-115).

6 We are dealing here with sex devoid of intimacy. There are however numerous authors who argue that intimacy is in fact increasing and becoming more democratic because of social changes triggering this positive transformation (see for example Giddens 1992; Weeks 1998; Boutellier 2000). While Giddens' notion of 'confluent love' is liberal democratic in nature, the neoliberal notion of 'detached sex' is plausible as well. This is a far more pessimistic account of sexual relationships as for example expressed in the rather bleak novels of Michel Houellebecq. See also Jamieson (1999) for a powerful critique concerning Giddens' affirmations. She argues such a stance tends to individualize social problems thereby sustaining old gender inequalities.

In accord with this picture, there is a popular belief that teenagers navigate a world of instant sex expressing only interest in sexual gratification and/or material gain. This shift is exemplified by arguing that girls used to kiss to get attention whereas now they allegedly give blow jobs (De Graaf et al. 2007). These are forms of sex which are less affective and because of its volatile nature considered excessive. The excessiveness stems from the fact that the juvenile sexual energy is not contained by love and therefore believed to have run amok. With this I mean not complying to the heteronormative standard of having a sexual relationship that has developed gradually and is embedded in a durable romance (see also Weiss, n.d.). One could argue short-term hedonistic sex among youngsters which is devoid of intimacy has increasing relevance since it embodies the intersection of raunch culture (obscene sex) and consumer culture (instrumental sex).⁷

The Absence of Gender Equality ('Pornification' and Licentious Girls)

Promiscuous sex among youngsters can lead to feelings of regret afterwards. In practice it is mostly girls who are affected by this. Through sexual objectification and taking up the role of a sexual object they might lose respectability. Feelings of shame and regret are easily generated through public exposure causing stigmatization. All this can have damaging effects for mostly girls who had sexual contact of some sort. Often the trigger for initiating criminal law by the victim has much to do with a feeling of discontent generated by reactions from within the immediate social environment. How different this is in gay subcultures promoting homosexual activity which is also loose but accepted and up to a certain point even promoted. What thus has to be noted is that shame and regret have a lot to do with the honour of girls who run far greater risks to be labelled 'slut' (lust) and 'whore' (gain). See for instance Bale (2011: 309) who quotes a female teenager saying: "Like every time you sleep with another person that goes on your clock like you're a car with a speedometer. It does not really happen to guys but it does happen to young women like you have a speedometer and it goes like a milometer and every guy it goes up and the more miles it goes up the less desirable you are in a way. (Female, age 17)." As Muncie (2004: 32) states: "While it is expected that boys will 'sow their wild oats', the implications for girls of becoming known as receivers of the 'wild oats' is often drastic and irreversible. A long list of derogatory labels – slag, slut, scrubber, whore, easy lay – awaits the independent or promiscuous girl, terms for which there are no male alternatives."

In studying cases of lewd conduct among youngsters, not all of them have a lot to do with damage to the sexual integrity or malignant behavior of the alleged offender. This might also have something to do with a harmful myth belonging largely to girlhood and that is the idea that every

7 It should be noted however that even within longstanding committed relationships sex can definitely have instrumental qualities in that it is an exchange value. On sex as leverage between spouses see Bergman's masterpiece *Scenes from a Marriage*.

sexual episode should be beautiful and transformative whereas other outcomes of sexual activity are of no value whatsoever (McCreery 2004). To be treated like a disposable object does not comply to this standard and might thus provoke disillusionment. In relation to sexual contact, whenever the contribution of one party is far less than that of the other one we are usually dealing with weakness and force and in those circumstances it is relatively easy to claim victimhood and pinpoint the aggressor. With regard to lewd conduct the contribution of both parties is however far more balanced, but quite often the masculine share is made relevant before criminal law. What thus seems to play a crucial role is gender. Whereas girls are likely to be perceived as passive and damaged, boys are viewed as active and 'healed'. A possible way for sexually active girls in need of reclaiming their sexual decency and allocating culpability is to instigate criminal law. Although this might benefit those girls seeking retaliation in individual cases it actually deprives the feminine youngster of substantiality since subjectivity and sexual agency are effectively negated (see also Egan and Hawkes 2009).⁸ In fact, criminal law reproduces the old pathological nature of women's sexuality for the logic is that girls are easily corrupted because it is feared that their latently present sexuality is catalyzed by an external interference (Egan and Hawkes 2008). Angelides (2008) argues that for the meaning, experience and effect of underage sex, what is most important is not so much age but the specific gender allocating different cultural scripts. There is always the peril for girls that they become 'damaged goods' and therefore don't live up to the future promise of marriageability. Because females are ultimately tied up to the task of giving birth to a new generation, the monitoring of female chastity has a strong link with anxiety over the reproduction of social order (Myers 2009). Following this line of reasoning it is tempting to comprehend statutory rape as a way to protect a girls 'virginity' which was once the legal property of the father.

The Absence of an Affective Relationship (Commodification and Instant Sex)

Let me remind that underage sex between youngsters outside the reign of a romantic relationship is viewed much quicker as promiscuous. As mentioned earlier, the label lewd is not necessary applied to underage sex when there is a trivial age discrepancy and when the sex is embedded in a relationship of affection. If the age difference is no more than a couple of years and if both participants are in love, the police and justice departments are less inclined to punish only one participant. Say a 21 years old boy has consensual sex with his 15 years old girlfriend. According to criminal law, the boy would have committed a crime but in this case the sex might be acceptable for authorities upholding criminal law. When there is love at stake and this love is accompanied by sex then the sex is valued as a permissible element.

8 For an interesting take on how such a negation disadvantages girls within the context of date rape see Bryan and Wallbank (2004).

The empirical prove of such intimacy is found in a durable relationship that has slowly progressed towards sexual activity. Having an affective relationship is therefore an important criterion that makes underage sex between youngsters permissive and not prohibitive. This concedes to the fact that a lot of teenagers are sexually active at an illegal age. They are thus allowed to do so under the proper circumstance of expressing sex responsibly via the mediation of love.⁹ What becomes clear from case law is that having sex with multiple boys at the same time is regarded irresponsible and therefore lewd. In that respect there is a broader debate in the Netherlands that focuses on teenage girls who are willing to perform fellatio for a drink, group sex in garage boxes by offenders who have hardly passed the age of fourteen and also the internet that makes sexual exposure easy accessible (see for some recent Dutch studies De Graaf et al. 2007; Gooren 2011b; Meintser et al. 2011; Kuypers et al. 2011). We are dealing here with low-investment relationships that are mostly characterized by brief experiences with relative strangers.¹⁰ These sexual interactions are labelled as lewd whenever the alleged victim is below a certain age, regardless of small age differences. Instead of focussing on distinguishable participants it is the act itself that is frowned upon. These acts represent sexual expression outside the context of closeness and guided by egocentric lust and calculative gain.

Although any sexual contact can be grasped in terms of self-centredness and profit, sex within an affective relationship is considered more distinguished because of a deeper involvement that makes the encounter more sustainable.¹¹ The nature of non-affective contacts can be compared to prostitution; the divergence is only to be found in frequency and the respective payment for the selling of one's body that might only differ in nature and volume. In both cases we are dealing with a sexual exchange par excellence. The fact that in the Netherlands the age limit is higher for youngsters occupying this professional position in relation to sex (248b of the Penal Code) demonstrates the logical consequence that the same kind of 'non-professional' behaviour is qualified more easily as lewd. It is believed youngsters who experience spontaneous sex on a regular basis are bound to end up on a slippery slope, constituting a permanent identity readily available for exploitation and perceived as a master status. The strategy of authorities intervening via criminal law in the case of underage sex might be interpreted as reclaiming the message that sex should not be treated indifferently

9 Interestingly enough, sexual relationships that are characterized by too much love are also believed to have run amok ("amour fou" as a hazard). This is often the case in those relationships with huge age discrepancies characterized by enormous intensity due to the passion accompanying puppy love. Therefore, too much love is suspect as well.

10 Illustrative of the encompassing label lewd, these features are the exact reverse of another form of 'classic' lewd conduct, namely, incest between father and daughter (Section 249 Penal Code). There we are dealing with high-investment and long lasting contact with someone familiar.

11 Is a paedophilic relationship not unsustainability par excellence? Sooner or later the object of desire will mature, effectively ending the relationship.

while using a more modest target group, i.e. minors growing up in a sexual world where the pairing of Eros and Love is in fact no longer a prime virtue.

After these abstract remarks about the cultural embeddedness of promiscuous sexual contact among youngsters in the late modern West, glorifying sex and the logic of commodity exchange and the reason why underage sex is categorized as right or wrong, the next two sections will deal with more concrete problems related to making sexual contact and qualifying it as wrong.

EXPANDED SEXUAL EXPERIMENTATION AND THE ABSENCE OF CLEAR COURTSHIP RITUALS

I would argue there is a lot of misperception going on in the world of teenage sexual experimentation (see Gooren 2011b, 2011d). In recent discussions about sex and teenagers in the Netherlands, attention is paid to an allegedly growing number of girls who have vaginal injuries because of sexual inexperience.¹² One might view this as symptomatic of the vigorousness among boys who are not respecting boundaries. In acknowledging that individual behavior is a derivative of social processes this fits perfectly with the consumer ethic of instant gratification. The mutual act of sex between subjects has thus transformed into a solitary act of masturbation while using others as objects for sexual stimulation (see also Žižek, 2008). One could also argue the above-mentioned vaginal injuries are evidence of inertia among girls who are not guarding their boundaries properly. It should be noted however that a double standard exists in the traditional heterosexual script (see also Gagnon and Simon 1973) whereby women are expected to confine sexual behavior to the context of a committed relationship and men are expected to engage in sexual behavior in all kinds of relationships. It is said women are more likely to incorporate emotional intimacy and commitment in sexual and dating scripts whereas a greater acceptance of casual sex is more typical of male scripts (Diane Clark and Carroll 2008). The confusion related to courtship rituals is more and more relevant because the meaning of both gender and age is becoming more diverse for people within the same gender and age. With respect to age limits this is particularly pertinent since adolescent girls move more progressively towards adulthood than boys their age. Teenage girls are as a consequence more attracted to older boys or men as opposed to their somewhat infantile masculine classmates at school. In practice this constellation means that a lot of sexual activity is taking place at the intersections of the legal age limits between those who have the legal age to act on their sexual desires and those whose status makes such conduct illegal notwithstanding their matching desires (for a take on the United States see for instance Leitenberg and Saltzman 2003). Taking

12 See the documentary series for Dutch television made in 2008 by Ingeborg Beugel under the heading *Geloof, seks and (wan)hoop 2*.

in account their physical appearance and the way they present themselves it is very well plausible girls appear older than their true age might reveal. Taking into account these girls are in fact underage and therefore less autonomous can imply however that a sexual encounter between friends that might appear at first as consensual is in fact a rape between acquaintances (or lewd conduct). This all the more feasible if it is considered that there is no single rape script and that conceptions with respect to sexual assault victimization and perpetration are already very different for women and men. "Specifically, women may be more likely to focus on the victim's internal thoughts and motivations, whereas, in an effort to understand the accused's behavior, men may be more likely to focus on the victim's behaviors and how her actions or inactions contributed to the incident (Clark and Carroll 2008: 616)." In the literature the focus by men on the victim's behaviors is linked to the acceptance of rape myths and combined with the adherence to traditional views of female/male sexuality and the perception of sexual aggression as normal this is said to contribute to the potential of men engaging in sexually assaultive, abusive or coercive behavior in order to procure sexual intercourse (Schaefer Hinck and Thomas 1999: 815). The social stereotype of the "real" rape can be so powerful that even victims of rape do not acknowledge their victimization as rape (Kahn and Andreoli Mathie 1994).¹³ All this is especially relevant for sexual experimentation without clear courtship rituals which typically involves a lower level of aggression or force.

In a criminal procedure it is difficult to determine the respective positions in a clear-cut fashion after an act of underage sex has occurred. This is especially true since sex often occurs in private without witnesses and because of the consensual character leaving no physical marks which could indicate wrongdoing. In dealing with lewd conduct among youngsters that is reported to the police, the supposed perpetrator most often responds that the sex was completely voluntarily and that the supposedly harmed party abstained from giving signals that could lead to a different interpretation. The alleged offender frequently states that the act of sex was consensual and that it could not be known otherwise. The alleged victim however frequently states that the act of sex was coercive and that platonic interest has been misperceived as sexual interest (see Farris et al. 2008). A lack of resistance by the victim is often explained by referring to the Traditional Sexual Script (Byers 1996) whereby women are placed in the position of being recipients and gatekeepers, while men are the initiators in sexual situations. "As a byproduct of this conflict, there is an absence of the use of physical resistance by the women in women's acquaintance rape scripts. These scripts reflect the psychological barriers to physical resistance that women experience (e.g., being cognitively flooded and emotionally overwhelmed) (Clark and Carroll 2008: 623)." What should not be overlooked in these kind

13 It is thus possible that many women view non-consensual sex with an acquaintance as extreme seduction rather than as rape (or lewd conduct) (*ibid.*).

of affairs is that the ritual of courtship among teenagers is in itself deeply problematic for analyzing purposes in retrospect. In relation to sexual contact, initiation is not the same as malignant influence and going along in the beginning does not mean consenting to the end. Making sexual contact is highly ambiguous when it comes to sending and receiving signals of sexual intent (Wagenaar 2005, 2006). Unmistakably there is a grey area concerning encouragement and decline in dealing with sexual innuendo. Particularly for youngsters in the last couple of decades in the Western world, the grey area has only gotten bigger because of the huge amount of experimentation in the ever longer postponed phase of adulthood (Davidson Hunter 2009) characterized by a stable sexual relationship. In former times it was perhaps more clarified; there were heavily guarded courses of action and sex took place after the marriage. Now the greater part of one's sexual life is likely to take place before or without a commitment like marriage and is much more out in the open. Wouters (2002) captures this lack of guidelines as a process of informality whereby firm and detailed rules are replaced by flexible and procedural guidelines that are adjusted to specific situations. Courtship behavior is as a result a far riskier business nowadays. Both, the alleged perpetrator and the alleged victim of lewd conduct, could have contributed to a misunderstanding. An indecisive message could have been sent as well as the reception of that message could have led to a mistaken interpretation. Between the act of coding and decoding it is inevitable some things are lost. Human behavior is largely enacted through definitional negotiations that take place during social interactions (Weiss 2011). It is at the least problematic to recap a sexual event in a way that acknowledges the ongoing negotiation (verbally and bodily) which is characteristic of courting one another. A static legal framework might be unfit for incorporating such fluidity and could play out unjust in individual cases. For an act of sex to fall under the heading of lewd conduct, the facts can afterwards rather easily be rearranged and revalued as to hint at manipulation/power play that might be attributed to one party.

PRECARIOUS STANDING OF THE OFFENDER

For lewd conduct it is not necessary the victim was under any kind of pressure as is the case with rape or indecent assault. Like statutory rape we are dealing with a 'non-forceful' but criminal sexual act. Lewd conduct has much more to do with manipulation but it is less straightforward than strategy and planning. The influence of the offender is more subtle; almost to the point it becomes devoid of meaning, and relies on a mutual attraction between victim and perpetrator. This ambivalence does not matter for criminal law in practice. By numerous authors it is argued that minors are not capable of giving 'consent' to underage sex (see for instance MacMartin 2002). What is more, minors are also protected against their own recruitment when it comes to seducing someone into sex. The idea is that

minors are vulnerable and that because of this the subsequent sexual interaction possibly outgrows the minor and after the initial recruitment by the minor, the experience might be felt as too overwhelming. As a consequence even sexually active minors can be viewed as being exploited for sexual purposes. However, in theory and practice it is thus possible the offender is seduced into sex and is punished afterwards. The relatively open penal provision can be used for goals which are not directly related to the primary goal of protecting the sexual integrity of the minor. It is therefore possible that the penal codes are somewhat misused for improper motives. After underage sexual contact has ended, the alleged victim may have been hurt or offended for one reason or another and feelings of grudge can foster a desire for retaliation. Think for instance about a broken relationship or a regrettable one-night-stand. Perpetrators of lewd conduct thus have a precarious standing because the only two things mostly relevant are: (a) the occurrence of sexual contact, and (b) with someone who has an illegal age. The how is largely beside the point. However, in the literature the act of arousing the libido or sexual interest of a minor is referred to as grooming (Craven et al. 2002; Gillespie 2004); adults manipulating children by being sympathetic to their wishes in order to persuade them to engage in sex. In the course of grooming, intimate contact is gradually intensified and the child is made an accomplice to the sexual event (see also Finkelhor 1984; Leberg 1997; Fernandez et al. 1999; Warner 2000; Van Dam 2001; Gooren 2011d). Notwithstanding a romantic relationship, a much older person who has sex with a teenager is always playing a dangerous game. This becomes all the more clear once the relationship has ended and the minor at some point, perhaps under the influence of parents or a new partner, looks back at the relationship in a different light.¹⁴ Of course it is very difficult to say, especially in retrospect, exactly how a relationship developed. It is quite possible that the much older person and the minor were in love and that gifts and outings were not intended to seduce the youngster, but were simply expressions of affection.¹⁵ However, the social interaction preceding sexual contact with a minor is rather easily put under the heading of grooming; a purposeful act aimed at lewd conduct. Therefore even a romantic relationship with mutually investment is in retrospect often valued as a vulgar instrument for seduction and manipulation. With respect to promiscuous sexual contact among youngsters exploring their sexual desires and consequently constituting a temporal relationship the exact reverse takes places. The libido or sexual interest of a minor is aroused by a fellow-youngster but without any gradual intensification making the victim an accomplice. Most often it is boys who pressure girls into sex. In my view the precarious standing of the offender is most obvious when the offender is in his late teens or

14 In hindsight feelings at the times can be ascribed to a condition of puppy love and authorities might view the inherent temporality of this phase as pathological.

15 As Howitt writes (1995: 176): "Grooming ... is the steps taken by paedophiles to "entrap" their victims and is in some way analogous to adult courtship (cursive JG)".

beginning twenties and pressures someone from the same social group into sex. In these kinds of cases, legal age limits might not overlap with social age limits. Minors can have illegal sex with 'adults' but also with 'youngsters'. Although the words minor and youngster are often used interchangeable, in this article the former word is restricted to legal subjects between 12 and 18 years of age whereas the latter less distinct word refers to all subjects who are considered 'young' in Western society, encompassing an ever larger population and consequently problematizing the legal boundaries. Considering that the victim could have played a major role with regard to the sexual interaction and could have looked older upholding age limits, can cause a burden with respect to the fact that before and during the sexual act it might have been unknowable to the offender that it was an illegal way of interacting. However, the guidelines for the relevant penal codes state it is irrelevant whether the perpetrator was aware of the lack of resilience or the illegal age of the victim.

CONCLUSION

Whenever assessing underage sex there is an overlap between harm (liberal) and morality (conservative) whereby lust (libertine) is virtually excluded. In most cases having underage sex is deemed both harmful and immoral, and if not both, in any case at least one label applies. This comprehensive and dominant point of view is in fact ideological. Harm and morality are expressed via the use of a linguistic and legal apparatus conveying the appropriate coordinates and expressing a limited horizon (Arrigo 1997).¹⁶ The predominant way of thinking in our current sexual regime in the Western world is based on the ideology of 'equality'. In punishing sex among youngsters because of age limits, whenever there is too much permissiveness on the part of the victim and not enough force on the part of the perpetrator, the justice department is prone to use the quasi-legal term unequal sex instead of forcible sex. This means instead of rape or indecent assault the interaction is framed as lewd conduct (Gooren 2011c). By this legal detour a possible state of misunderstanding of the perpetrator is circumvented and made irrelevant. By viewing a sexual event through the lens of equality the more tangible lens of consent is replaced by something much more abstract. Framing an act as lewd implicates the victim is no longer burdened to prove one had given indications as to make the illegal character of the sexual encounter noticeable to the perpetrator who should have had the possibility to refrain during the course of action. In responding to the unequal character of the sexual contact a perpetrator might express confusion by emphasizing

16 For ways to circumvent such a totalizing discourse and allow for diversity see the theoretical elaborations by Milovanovic (1992; 2007). For an illuminating overview of the historical debates surrounding the regulation of sexual behavior see McGlynn and Ward (2009) who distinguish a moral, a feminist and a liberal position with regard to pornography.

the precocious stance of the victim. The gain is however marginal since the somewhat older and masculine person who has sex with a minor is obliged to do intensive research. This holds true for the nature of the sex as well as the age of the victim.¹⁷

In studying cases of lewd conduct with minor age differences it is often the case that we are dealing with girls who are said to have become the victim of boys who acted too straightforwardly and allegedly crossed sexual boundaries. Now, I would argue whenever we are dealing with significant age differences, less noticeability should always be beneficial to the alleged victim. Yet, if the victim and perpetrator belong to the same age group it should be studied per individual case whether or not it is reasonable to focus on one party, let alone punitively. Is it not reasonable to blame both sexually active youngsters whenever they cross the moral boundary of having consensual sex outside the sphere of an affective relationship? Upholding the frontier of proper sexuality at the expense of only one sexually active youngster is rather odd because if sexual transgression is understood as an excess it is only the act itself which is clear and not the respective contributions of the individual participants. For victims who are underage it is taken for granted they do not have the legal capacity to consent and are hence protected against their own immediate gratification. If this logic, which is grounded in developmental psychology, is applicable to victims it should be in same way applicable to perpetrators who are in the same age range and are perhaps a bit blunt in behaving sexually (see for instance Bouhours and Daly 2007; Crone 2008). A bluntness stemming from that same underdeveloped capacity due to their age. In a way, both victim and offender can be considered impotent. A balance must therefore be found that incorporates the notion that both parties could have been incompetent and/or immoral in expressing their sexual desires in a responsible way. Regarding immorality, there is an unmistakable field of tension between the pleasure-seeking mindset among youngsters¹⁸ and the state trying to uphold age limits via criminal law. In this day and age public prosecutors seem to apply lewd conduct more saliently in order to revitalize moral boundaries. In studying cases of underage sex it becomes apparent that applying criminal law is a tool for protecting sexual integrity but it is also a window of opportunity to man-

17 One might accuse me for focusing more on the offender than on the victim. It is important to remind however that criminal law is first and foremost offender based and since it is a *ultimum remedium* it should be scrutinized from that point of view. This of course does not mean that victims should not be protected or that victimhood should be limited to a status only accorded by criminal law. There is definitely a lot of extralegal work to be done in the field of teenage sexual activity and the far more vulnerable positions occupied by girls in this respect.

18 Although it should be acknowledged in late modern Western society, even among youngsters, sexual morality is highly plural and fragmented (about this late modern condition in general see Young 2011: 96) and ranges from puritan to hedonistic. As mentioned earlier, the discourse of criminal law is however dominant, exclusive and rejective towards this diversity.

age heteronormativity since it reproduces a double standard along the lines of gender and it enforces romantic love¹⁹ within a generation of pre-adults having casual sex.

REFERENCES

- Angelides, S. (2008). Sexual offences against "children" and the question of judicial gender bias. *Australian Feminist Studies*, 23(57), 359-373.
- Angelides, S. (2009). Inter/subjectivity, power, and teacher-student sex crime. *Subjectivity* (formerly *International Journal of Critical Psychology*), 26, 87-108.
- Arrigo, B. A. (1997). Postmodern criminology in relation to radical and conflict criminology. *Critical Criminology*, 8(2), 39-60.
- Bale, C. (2011). Rauch or romance? Framing and interpreting the relationship between sexualized culture and young people's health. *Sex Education*, 11(3), 303-313.
- Bauman, Z. (1995). *Life in fragments. Essays in Postmodern Morality*. Oxford: Blackwell Publishers.
- Bauman, Z. (2005). *Liquid life*. Cambridge: Polity Press.
- Bouhours, B., & Daly, K. (2007). Youth sex offenders in court: An analysis of judicial sentencing remarks. *Punishment and Society*, 9(4), 371-394.
- Boutellier, H. (2000). The pornographic context of sexual offences: Reflections on the contemporary sexual mentality. *European Journal on Criminal Policy and Research*, 8, 441-457.
- Bray, A. (2008). The question of intolerance: 'Corporate Paedophilia' and child sexual abuse moral panics. *Australian Feminist Studies*, 23(57), 323-341.
- Bryan, I., & Wallbank, J. (2004). The lore of sexual difference in social and legal discourse on 'date rape'. *Law and Critique*, 15, 183-206.
- Byers, E. S. (1996). 'How well does the traditional sexual script explain sexual coercion? Review of a program of research'. *Journal of Psychology & Human Sexuality*, 8, 7-25.
- Clark, M. D., & Carroll, M. H. (2008). Acquaintance rape scripts of women and men: Similarities and differences. *Sex Roles*, 58, 616-625.
- Craven, S., Brown, S., & Gilchrist, E. (2002). Sexual grooming of children: Review of literature and theoretical considerations. *Journal of Sexual Aggression*, 12(3), 287-299.
- Crone, E. (2008). *Het puberende brein*. Amsterdam: Bert Bakker.
- Davidson Hunter, J. (2009). *Wither Adulthood*. *The Hedgehog Review*, 7-17.
- De Graaf, H. et al. (2007). *Tieners seks. Vormen van instrumentele seks onder tieners*. Den Haag: Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum / Utrecht: Rutger Nisso Groep.
- Egan, R. D., & Hawkes, G. (2008). Girls, sexuality and the strange carnalities of advertisements. Deconstructing the discourse of corporate paedophilia. *Australian Feminist Studies*, 23(57), 307-322.
- Egan, R. D., & Hawkes, G. (2009). The problem with protection: Or, why we need to move towards recognition and the sexual agency of children. *Continuum*, 23(3), 389-400.
- Eidson, R. (1979-1980). The Constitutionality of Statutory Rape Laws. *UCLA Law Review*, 27, 757-815.
- Elliot, A. (2002). Modern culture and its repressed: From Freud to Lasch. In *Psychoanalytic Theory: An Introduction* (2nd ed.). Hampshire: PALGRAVE, pp. 40-67.
- Farris, C., Treat, T. A., Viken, R. J., & McFall, R. M. (2008). Sexual coercion and the misperception of intent. *Clinical psychology review*, 28(1), 48-66.

19 Illouz (2010) argues that the state is most effective in reorganizing romantic relationships through the use of cultural categories such as "power", "reciprocity" and "equality" driving them to become predictable and controllable. The criminalization of underage sex thus serves to control not only youth but also sexual relationships.

- Fernandez, Y. M., Marshall, W. L., Lightbody, S., & O'Sullivan, C. (1999). The child molester empathy measure: Description and examination of its reliability and validity. *Sexual Abuse: Journal of Research and Treatment*, 11, 17-32.
- Finkelhor, D. (1984). *Child sexual abuse: New theory and research*. New York: Free Press.
- Gagnon, J. & Simon, W. (1973). *Sexual conduct: The social sources of human sexuality*. Aldine.
- Giddens, A. (1992). *The transformation of intimacy; sexuality, love and eroticism in modern society*. Cambridge: Polity Press.
- illespie, A. (2004). "Grooming": definitions and the law. *New Law Journal*, 154, 586-587.
- Gooren, J. C. W. (2011a). Deciphering the ambiguous menace of sexuality for the innocence of childhood. *Critical Criminology*, 19(1), 29-42.
- Gooren, J. C. W. (2011b). Seksueel grensoverschrijdend gedrag en ontucht; wiens grens? *Justitie & de verkenningen*, 37(1), 90-104.
- Gooren, J. C. W. (2011c). Ongelijkwaardige seks. Enkele reflecties op de strafrechtelijke handhaving van ontucht met jongeren. *Delikt en Delinkwent*, 41(2), 132-152.
- Gooren, J. C. W. (2011d). De strafrechtelijke bescherming van jongeren tegen seksuele contactlegging. *Tijdschrift voor Veiligheid*, 10(2), 17-36.
- Grondin, A.-M. (2011). Thinking outside specious boxes: Constructionist and post-structuralist readings of 'child sexual abuse'. *Sex Education*, 11(3), 243-254.
- Hilkens, M. (2008). *McSex. De pornificatie van onze samenleving*. Amsterdam/Antwerpen: Uitgeverij L.J. Veen.
- Howitt, D. (1995). *Paedophiles and sexual offences against children*. Oxford: Wiley.
- Illouz, E. (2010). Love and its discontents: Irony, reason, romance. *The Hedgehog Review*, 18-32.
- Jamieson, L. (1999). Intimacy Transformed? A critical look at the 'pure relationship'. *Sociology*, 33(3), 477-494.
- Kahn, A. S., & Andreoli Mathie, V. (1994). Rape scripts and rape acknowledgment. *Psychology of Women Quarterly*, 18, 53-66.
- Kuyper, L, DeWit, J. & Wijsen, C. (2011). *Positieve kanten van seks*. Rutgers WPF.
- Leberg, E. (1997). *Understanding child molesters: Taking charge*. Thousand Oaks: Sage Publications, Inc.
- Leitenberg, H., & Saltzman, H. (2003). 'College women who had sexual intercourse when they were underage minors (13-15): Age of their male partners, relation to current adjustment, and statutory rape implications', *sexual abuse. A Journal of Research and Treatment*, 15(2), 135-147.
- Levy, A. (2005). *Female chauvenist pigs. Women and the rise of raunch culture*. London: Simon & Schuster UK Ltd.
- Liddle, A. M. (1993). 'Gender Desire and child sexual abuse: Accounting for the male majority'. *Theory, Culture and Society*, 10, 103-126.
- MacMartin, C. (2002). (Un)reasonable Doubt? The invocation of children's consent in sexual abuse trial judgements. *Discourse and Society*, 13(1), 9-40.
- Malón, A. (2011). The "participating victim" in the study of erotic experiences between children and adults: An historical analysis. *Archives of Sexual Behaviour*, 40, 169-188.
- McCreery, P. (2004). 'Innocent pleasures? Children and sexual politics'. *GLQ: A Journal of Lesbian and Gay Studies*, 10(4), 617-630.
- McGlynn, C., & Ward, I. (2009). Pornography, pragmatism, and proscription. *Journal of Law and Society*, 36(3), 327-351.
- McNair, B. (2002). *Striptease culture: Sex, media and the democratization of desire*. London: Routledge.
- Meintser, N. et al. (2011) Experts over ontwikkelingen en trends in seks en seksueel geweld. MOVISIE.
- Milovanovic, D. (1992). Rethinking subjectivity in law and ideology: A semiotic perspective. *The Journal of Human Justice*, 4(1), 31-54.
- Milovanovic, D. (2007). Diversity, law and justice: A Deleuzian semiotic view of 'criminal justice'. *International Journal for the Semiotics of Law*, 20, 55-79.
- Mirkin, H. (1999). The pattern of sexual politics: Feminism, homosexuality and paedophilia. *Journal of Homosexuality*, 37(2), 1-24.

- Muncie, J. (2004). *Youth & crime* (2nd ed.). London: SAGE Publications Ltd.
- Myers, T. (2009). Sex, gender, and the history of the adolescent body: 30 Years after "The Crime of Precocious Sexuality". *The Journal of the History of Childhood and Youth*, 2(1), 95-102.
- Oberman, M. (1994). Turning girls into women: Re-evaluating statutory rape law. *The Journal of Criminal Law and Criminology*, 85(1), 15-79.
- Reerink, A. (2007). Pedo-ideologie voorbij, het kind heeft gewonnen. *NCR Handelsblad*, 26 Oktober.
- Schaefer Hinck, S., & Thomas, R. W. (1999). Rape myth acceptance in college students: How far have we come. *Sex Roles: A Journal of Research*, 40(9/10), 815-832.
- Seidman, S. (1989). Constructing sex as a domain of pleasure and self-expression: Sexual ideology in the Sixties. *Theory, Culture and Society*, 6, 293-315.
- van Dam, C. (2001). Identifying child molesters: Preventing child sexual abuse by recognizing the patterns of the offenders. New York: The Haworth Press, Inc.
- Wagenaar, W. A. (2005). Sexual semiotics or the case of the popular policeman. In W. A. Wagenaar & H. Crombach (Eds.), *The popular policeman and other cases* (pp. 235-250). Amsterdam: Amsterdam University Press.
- Wagenaar, W. A. (2006). Delict of relatieconflict? In W. A. Wagenaar (Ed.), *Vincent plast op de grond: Nachtmerries in het Nederlands recht* (pp. 90-111). Amsterdam: Bert Bakker.
- Warner, S. (2000). *Understanding child sexual abuse: Making the tactics possible*. Gloucester: Handsell.
- Weeks, J. (1998). The sexual citizen. *Theory, Culture and Society*, 15, 35-52.
- Weiss, D. L. (n.d.). Childhood sexuality, interpersonal heterosexual behaviors, Chapter 5. *International Encyclopedia of Sexuality*.
- Weiss, K. G. (2011, Online first edition). Neutralizing sexual victimization: A typology of victim's non-reporting accounts. *Theoretical Criminology*.
- Wouters, C. (2002). De lustbalans van liefde en seks. Ontwikkelingen sinds de seksuele revolutie. In *Religie en erotiek. Balanceren tussen liefde en lust. Tweede serie Geestelijke Volksgezondheid* (pp.80-124). Tilburg: KSVG.
- Young, J. (2011). *The criminological imagination*. Cambridge: Polity Press.
- Žižek, S. (2006). *The parallax view*. Cambridge: The MIT Press.
- Žižek, S. (2008). 'Masturbation, or sexuality in the atonal world'. *Lacan.com*.

De strafrechtelijke bescherming van jongeren tegen seksuele contactlegging

Jongeren tussen de twaalf en achttien jaar worden volgens de Nederlandse wet strafrechtelijk beschermd tegen seksueel contact dat vrijwillig tot stand kan zijn gekomen. Voor jongeren die zonder dwang seksueel worden benaderd en/of zelf seksuele toenadering zoeken, geldt dat ze weliswaar worden beschermd tegen dat contact, maar tegelijkertijd een seksueel actieve rol kunnen hebben gespeeld. Dit artikel staat stil bij de wijze waarop ontuchtplegers seksueel contact leggen en hoe dergelijke contacten met jongeren zich geven de faciliterende rol van het slachtoffer kunnen voordoen. Met een politieke/justitiële bril zal worden gekeken naar de taxatie van zulke seksuele voorvallen. De richtinggevende vraag is hoe in de opsporing en vervolging gestalte wordt gegeven aan de bescherming van de jongere én aan de rechtsbescherming van de dader.

1 INLEIDING

In het laatmoderne Westen bestaan veel zorgen als het op seksueel gedrag van en met minderjarigen aankomt (zie bijvoorbeeld Killias 2000; Brownlie 2001; Levine 2002; Hawkes & Egan 2008; Gooren 2011a). De juridische term ‘minderjarige’ is breed en omvat zowel *kinderen* tot twaalf jaar voor wie seks betrekkelijk wezensvreemd is en *jongeren* vanaf twaalf jaar die zelfbewust seksueel actief kunnen zijn. Over die laatste groep gaat dit artikel. Met name jongeren in de wat latere tienerjaren zijn seksuele wezens en nogal wat geven daar ook uiting aan middels (soms strafbaar) seksueel gedrag. In dat verband kan worden gedacht aan jongeren die seksuele relaties hebben met volwassenen, leerlingen die seksueel contact hebben met leraren, tienermeisjes die bereid zijn tot ruilseks, groepsseks in garageboxen en ook het internet dat in toenemende mate een platform lijkt te bieden voor seksueel contact met en door jongeren. Bescherming is in bovenstaande gevallen mogelijk via de ontuchtartikelen 245, 247, 248a en 249 Wetboek van Strafrecht (Sr)¹ en voor deze artikelen is dwang geen vereiste. Jongeren tussen de twaalf en achttien jaar worden in Nederland dus strafrechtelijk beschermd

1 ‘Hij die met iemand, die **de leeftijd van twaalf jaren maar nog niet die van zestien jaren heeft bereikt**, buiten echt, **ontuchtige handelingen pleegt** die bestaan uit of mede bestaan uit het **seksueel binnendringen van het lichaam**, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste acht jaren of geldboete van de vijfde categorie.’ (245 Sr). ‘Hij die met iemand van wie hij weet dat hij in staat van bewusteloosheid, verminderd bewustzijn of lichamelijk onmacht verkeert, dan wel aan een zodanige gebrekkige ontwikkeling of ziekelijke stoornis van zijn geestvermogens lijdt dat hij niet of onvolkomen in staat is zijn wil daaromtrent te bepalen of kenbaar te maken of daartegen weerstand te bieden of met iemand **beneden de leeftijd van zestien jaren buiten echt ontuchtige handelingen pleegt** of laatstgemelde **tot het plegen of dulden van zodanige handelingen** buiten echt met een derde **verleidt**, wordt gestraft met een gevangenisstraf van ten hoogste zes jaren of geldboete van de vierde categorie.’ (247 Sr).

tegen seksueel contact dat vrijwillig tot stand kan zijn gekomen. Seksuele omgang kent voor jongeren wellicht een wat losser en vrijblijvender karakter dan wordt verondersteld door autoriteiten en daarmee ontstaat een spanningsveld tussen zelfbepaling en zelfbescherming. De vraag is dan of op dergelijke zaken ook anders gereageerd moet worden door het strafrecht. Zo komen zelfs een zedenofficier en een rechter er in de krant openlijk voor uit dat zij zich door de wetgever gedwongen voelen om bij een bewezenverklaring van seks werktuiglijk tot strafeis en strafoplegging te komen, terwijl zij vinden dat de strafbaarstelling achterhaald is gezien de meer voorlijke positie die jongeren momenteel op seksueel gebied innemen.² In het krantenbericht wordt door diezelfde officier en rechter toegevoegd dat de wetgeving eigenlijk gewijzigd moet worden omdat uit onderzoek zou blijken dat jongeren steeds vroeger en frequenter seksueel actief zijn. De leeftijdsgrens zou met andere woorden omlaag moeten, omdat het niet meer aansluit bij de belevingswereld van jongeren die dergelijke relaties aangaan. Tieners die seksueel worden benaderd en/of zelf seksuele toenadering zoeken, worden via het strafrecht dus beschermd en desnoods tegen zichzelf, maar kunnen tegelijkertijd een seksueel actieve rol hebben gespeeld.

Dit artikel staat stil bij de wijze waarop plegers van ontucht seksueel contact leggen en hoe dergelijke contacten met jongeren zich kunnen voordoen. Met een politieke/justitiële bril zal worden gekeken naar de taxatie van zulke seksuele voorvallen. Achtereenvolgens zal kort een theoretisch kader worden geschetst waarin de voor het strafrecht relevante aspecten van slachtoffers en daders aan bod zullen komen. Vervolgens zal worden verantwoord hoe data zijn vergaard aan de hand van gesprekken met professionals. Hierna worden aan de hand van de delictomschrijvingen enkele settings behandeld om de juridische materie nader te verduidelijken via concrete situaties. Daarna wordt ingegaan op het in de openbaarheid komen van dergelijke voorvallen en wat dat betekent voor bewijsvoering. Vervolgens wordt gekeken naar het beschermen van seksueel actieve jongeren in relatie tot hun eigen seksuele activiteit ten opzichte van volwassen en jeugdige daders. Ten slotte wordt het voorgaande gerelateerd aan de richtinggevende vraag hoe in de opsporing en vervolging gestalte wordt gegeven aan de bescherming van jongeren én aan de rechtsbescherming van daders.

Vervolg van noot 1 (pag. 91)

'Hij die door giften of beloften van geld of goed, misbruik van uit feitelijke verhoudingen voortvloeiend overwicht of misleiding een persoon waarvan hij weet of redelijkerwijs moet vermoeden dat deze de leeftijd van achttien jaren nog niet heeft bereikt, opzettelijk beweegt ontuchtige handelingen te plegen of zodanige handelingen van hem te dulden, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste vier jaren of geldboete van de vierde categorie.'

'Hij die ontucht pleegt met zijn minderjarig kind, stiefkind of pleegkind, zijn pupil, een aan zijn zorg, opleiding of waakzaamheid toevertrouwde minderjarige of zijn minderjarige bediende of ondergeschikte, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste zes jaren of geldboete van de vierde categorie.'

- 2 Zie: www.dvhn.nl/nieuws/nederland/article4454254.ece/Rechter_minimumleeftijd_seks_vanaf_16_jaar_achterhaald.

2 THEORETISCH KADER

Bescherming slachtoffer

Een rechterlijk vonnis over ontucht wordt vaak afgesloten met de regel: 'Naar het oordeel van de rechtbank is het een feit van algemene bekendheid dat de psychische en/of lichamelijke gevolgen van gebeurtenissen als in deze zaak aan de orde, voor het slachtoffer ernstig en langdurig kunnen zijn'. Beredeneerd vanuit de bescherming van jongeren is de strafbaarstelling van ontucht noodzakelijk daar de seksuele integriteit van jongeren door (te vroeg) seksueel contact in het geding kan zijn. Door de bestraffing afhankelijk te maken van dwang, zoals bij aanranding en verkrachting gedefinieerd (art. 242, 246 Sr), zijn jongeren overgeleverd aan hun kwetsbaarheid en de geraffineerde trucs van ontuchtplegers. Doordat een minderjarige zich niet verzet heeft, zou de conclusie getrokken kunnen worden dat deze daarin uit vrije wil meegaat en er niet door beschadigd raakt. De crux zit hem echter in de combinatie van de geringe weerbaarheid van de jongere en de invloed van de ontuchtpleger. Met een meer dan gering verschil in leeftijd is seks met een minderjarige in feite altijd ontuchtig. In die gevallen geldt dat jongeren ook beschermd worden tegen verleiding of uitlokking die mede van henzelf uitgaat, de dader moet daar met het oog op veranderd inzicht van de jongere weerstand aan bieden en geen gebruik/misbruik van maken. Bij een gering verschil in leeftijd hoeft echter geen sprake te zijn van ontuchtigheid als het gaat om seksueel contact. Vandaag de dag hoeven seksuele gedragingen met een jongere namelijk niet ontuchtig te zijn als sprake is van een betrekkelijk gering verschil in leeftijd en wanneer deze binnen het verband van een affectieve relatie zijn uitgeoefend. Als de affectieve relatie ontbreekt, kan echter ook een paar jaar verschil in leeftijd ontucht opleveren. De wet gaat er hoe dan ook van uit dat seksueel contact op een minderjarige leeftijd in principe schadelijk is en derhalve strafbaar.

Rechtsbescherming dader

Bij ontuchtzaken is dwang zoals vermeld geen vereiste. Dat wat van de dader uitgaat, datgene wat hem juridisch valt te verwijten, wordt daarom als subtiel verondersteld. In de praktijk zetten politie/justitie bij seks met een jongere vaak primair in op dwang in relatie tot aanranding of verkrachting (art. 242, 246 Sr) en daaronder wordt als vangnet de kwalificatie ontucht gehangen. Voor ontucht geldt een dermate lichte pressie dat niet langer van juridisch relevante dwang kan worden gesproken, maar vaak wel van de strafbaarstelling van ontucht. Dergelijke pressie zou ik willen omschrijven als invloed en dat is een extra protectie die jongeren tegen niet-dwangmatige seksuele toenadering (door henzelf) beschermt. Het gaat bij invloed dus om iets wat lijkt op dwang maar dat juridisch niet is. Deze speciale *light* versie in relatie tot jongeren, dat wil zeggen pressie via subtielere feiten en omstandigheden die juridisch niet meer als dwang gekwalificeerd kan worden, moet blijken uit *de leeftijd van het*

slachtoffer (art. 245, 247 Sr), *de leeftijd van het slachtoffer* in combinatie met *uitlokking, misleiding en/of feitelijke verhoudingen* (art. 248a Sr) of *de leeftijd van het slachtoffer* in combinatie met *een formele betrekking* (art. 249 Sr).³ Voor ontucht is in principe enkel de leeftijd van de jongere voldoende om aan te nemen dat deze de ontuchtige handelingen door invloed ondergaat. De juridische aanname van geringe weerbaarheid van het slachtoffer betekent dat de dader weinig tot niets kan tegenwerpen met betrekking tot de rol van het slachtoffer. Als het seksuele contact bij de toepassing van ontucht feitelijk is komen vast te staan, dan heeft een dader vrijwel geen gronden waarop hij een mogelijke dwaling kan staven. Dat kan een spanning opleveren met de rechtvaardige notie dat aan de dader vooraf en/of tijdens het seksuele voorval enigszins kenbaar moet zijn gemaakt dat de seks strafbaar was vanwege schadelijkheid.

Door zowel de kant van vermeende slachtoffers (door het beschermingsbelang dat politie en justitie voorstaan en middels het schadebelang dat door slachtofferadvocaten wordt behartigd) en die van daders (via advocaten van vermeende daders middels rechtsbescherming) te belichten kan achterhaald worden hoe uiting wordt gegeven aan bescherming en rechtsbescherming.

3 METHODE

Van belang is te achterhalen hoe de concrete opsporing en vervolging van ontucht verloopt. Derhalve is gekozen voor een discoursanalyse van de handhavingspraktijk. In het strafrecht wordt de werkelijkheid aangaande seksueel contact met jongeren gestructureerd en bijgevolg wordt vastgelegd wat voor waar en moreel wordt gehouden. Een juridisch begrip zoals 'ontucht' leent zich uitstekend voor een strafrechtelijke discoursanalyse, daar taal een essentiële component is voor het constitueren van een bepaalde gewenste toestand (Blommaert & Verfaillie 2009). In de strafrechtsketen wordt de gewenste toestand gemarkeerd doordat wordt aangegeven wat onder de acceptabele en wat onder de onacceptabele uitoefening van seksualiteit moet worden verstaan. Een vermeend slachtoffer moest minimaal twaalf jaar oud zijn, wilde de casus geselecteerd worden voor onderzoek. Voorts moest het gaan om seksueel contact van een dader waarbij vooral het geringe dan wel niet geringe leeftijdsverschil in relatie tot het vermeende slachtoffer een rol speelt. Daarbij moest de dader aanvoeren dat het seksueel contact vrijwillig heeft plaatsgevonden of het vermeende slachtoffer niet in die mate

3 De recursieve begrippen staan als bestanddelen in de desbetreffende delictomschrijvingen opgenomen. Er bestaat voorts een enorme overlap tussen de verschillende delictomschrijvingen. Zo kan het feit dat een dader misbruik maakt van een bestaande overwichtsituatie aangemerkt worden als een 'andere feitelijke' in de zin van dwang en dus verkrachting en/of aanranding (art. 242, 246 Sr) opleveren. De overwichtsituatie kan echter ook zijn gevoed door de bijzondere verhouding binnen een formele betrekking en daarvoor geldt artikel 249 Sr. Daarnaast kan nog altijd worden uitgeweken naar de meer algemene strafbaarstellingen van artikel 245, 247 en 248a Sr.

weerstand heeft geboden dat van dwang kan worden gesproken. Naast het raadplegen van wetgeving en jurisprudentie zijn hiervoor gesprekken gevoerd met professionals uit de strafrechtspleging (zedenrechercheurs (23), zedenofficieren van justitie (13), slachtoffer- (8) en daderadvocaten (17) en deskundigen (5)). Wat betreft *zedenrechercheurs* is naar praktijkervaring en casuïstiek in negen politieregio's geïnformeerd. Bij de regio Hollands Midden zijn in aanvulling op de interviews dertig dossiers uit de periode 2003-2009 geanalyseerd. Wat betreft zedenofficieren is naar praktijkervaring en casuïstiek in elf arrondissementsparketten geïnformeerd. Om een completer beeld te krijgen zijn daarnaast *advocaten van slachtoffers en daders* onderzocht en ten slotte *forensisch deskundigen* die op de achtergrond een rol spelen in de strafrechtelijke waardering van ontucht met jongeren. Via de methode van *snowball-sampling* is de uiteindelijke samenstelling van respondenten tot stand gekomen. Advocaten verwezen veelvuldig over en weer naar elkaar en soms ook naar forensisch deskundigen. Zedenrechercheurs en zedenofficieren verwezen ook weer over en weer naar elkaar (uiteraard vanwege de innige samenwerking tussen de opsporing en de vervolging) en soms ook naar forensisch deskundigen.

4 SEKSUELE CONTACTLEGGING VIA DE DELICTOMSCHRIJVINGEN BEKEKEN

Met betrekking tot de persoon waarmee een jongere seksueel contact kan hebben, geldt dat in de populaire beeldvorming met name het angstbeeld van de 'pedo' opdoemt: het type persoon dat ronselt in een speeltuin en lokt met snoepjes. Voor jongeren geldt echter dat zij zich niet langer op zulke locaties begeven en zich ook niet meer laten inpalmen door zoetigheid. Toch heeft de vreemde volwassen dader kennelijk contact weten te leggen en gevoelens bij de jongere weten aan te wakkeren. Volgens de zedenrecherche wordt door een dader van ontucht met een jongere *grosso modo* de weg van empathie en verliefdheid (verleiding) of die van giften en beloften (uitlokking) gevolgd om te komen tot seksueel contact met een jongere. Hierna wordt per delictomschrijving en aan de hand van praktijkvoorbeelden stilgestaan bij de wijze van invloed.

Artikel 245 en 247 Sr

Invloed die uitgaat van 'verleiding'⁴ heeft betrekking op de wetsartikelen 245 en 247 Sr. Voor artikel 245 en 247 Sr geldt dat de wijze waarop verleiding tot stand moet komen niet in de wet staat vermeld. Deze vorm van invloed hoeft in feite alleen maar te worden ingelezen op basis van de leeftijd van het slachtoffer. Wel is het zo dat de mate van invloed doorwerkt in de strafmaat.

4 Dit begrip wordt niet expliciet geoperationaliseerd in de delictomschrijvingen van artikel 245 en 247 Sr, maar wordt hier geïntroduceerd om het onderscheid aan te geven ten opzichte van het begrip uitlokking dat via 248a Sr wel in de wet staat opgenomen.

‘Overmatige aandacht geven, cadeautjes geven, telefoontjes plegen, sms-berichten sturen, al dat soort dingen zijn invloed uitoefenen. Zeker jongeren die onzeker zijn en aan het experimenteren zijn met seksualiteit, die vinden die aandacht wel leuk en spannend en die reageren daar dan inderdaad op.’ (Slachtofferadvocaat)

‘Zo’n meisje is hartstikke verliefd en aan het puberen. De hormonen gieren door het lijf, en ze wil alles ontdekken. Daar komt dan de ideale prins. Die heeft een auto, die heeft werk, die heeft inkomsten, die heeft een huis en die doet alles voor haar. Zij kan komen wanneer ze wil en kan zo haar ei kwijt.’ (Zedenrechercheur)

Een problematiek die door slachtofferadvocaten verscheidene malen wordt aangehaald is die van de verleiding door zogenaamde loverboys (Bullens & Van Horn 2000; Bovenkerk e.a. 2004) en de bewijstechnische moeilijkheden die zich kunnen voordoen met het specifieke wetsartikel dat op dergelijk gedrag toeziet. Als het seksuele contact met een jongere in het teken staat van het in de prostitutie brengen, dan moet dat in principe als mensenhandel worden gekwalificeerd en daarvoor geldt artikel 273f Sr. De bewijslast en de eisen die deze delictsomschrijving aan de bewijsvoering stelt, zijn echter vele malen groter dan de eisen die gelden voor de hier onderzochte artikelen die betrekking hebben op ontucht. De toepassing van ontucht kan in dit soort zaken als een strohalm dienen om dergelijke moderne pooiers, die meisjes met een geringe weerbaarheid bespelen zodat deze vrijwel nooit de doorslaggevende rol van aangever/getuige zullen vervullen, succesvol te vervolgen. De ogenschijnlijke instemming van het slachtoffer is via artikel 245 en 247 Sr namelijk geen blokkade om de gedraging strafwaardig en verwijtbaar te doen zijn. Op die manier kan de rechter, ondanks procesfrustratie aan de kant van het slachtoffer, de dader dus veroordelen bij de enkele vaststelling van seks met een minderjarige. De initiële seks met de loverboy zelf dient dan als oneigenlijke ingang om een dergelijk meisje via ontucht alsnog tegen mensenhandel te beschermen en de dader te bestraffen.

Artikel 248a Sr

Invloed via ‘uitlokking’ is ter zake bij het wetsartikel 248a Sr en hiervoor geldt dat de wijze waarop uitlokking tot stand moet komen wel in de wet staat vermeld en dat deze beïnvloeding getoetst moet worden aan de passage ‘door giften of beloften van geld of goed’. In de volksmond staat dat ook wel bekend als ruilseks (zie bijvoorbeeld De Graaf, Hoing, Zaagsma & Vanwesenbeeck 2007).

‘Een jongen blijkt seksueel afhankelijk te zijn geweest van een veel oudere dader. Het is echter de jongen die daar vervolgens weer op zijn manier gebruik van maakt. Als hij iets nodig heeft dan mailt hij van ‘ik wil graag dit en dat hebben’. Hij weet dan ook dat wanneer hij het krijgt hij daar seks voor moet leveren. Daarmee perst hij de dader ook af door te stellen dat, wanneer hij iets niet krijgt, hij alles gaat vertellen aan de autoriteiten. Maar goed, al heeft die jongen honderdduizend bergen met speelgoed gekregen of andere dingen die hij wilde hebben, zo’n man moet beter weten en moet de oudste en meest wijze zijn.’ (Zedenrechercheur)

‘Nu heb ik zo’n zaak van meisjes van veertien, vijftien jaar die in ruil voor beltegoed naaktfoto’s van zichzelf maken en opsturen naar een oudere man. Een aantal van die meisjes heeft vervolgens ook daadwerkelijk heel veel seks met deze man gehad, terwijl ze wisten dat hij veel ouder was, maar ze kregen geld voor de seks. Het is heel lastig om aan te tonen dat het niet vrijwillig is gegaan, ze zijn er zelf iedere keer naartoe gegaan. Toch zal mijn verweer zijn dat die man zelf had moeten weten dat het gewoon niet kon.’ (Zedenofficier)

Artikel 248a Sr ziet ook toe op ‘misleiding’ en dat is vooral relevant bij daders die zich bedienen van het internet voor seksueel contact (over online seksuele activiteit zie Wolak, Finkelhor, Mitchell & Ybarra 2008; Kerstens te verschijnen). Vanwege het bedrieglijke karakter van internet kan het bestanddeel misleiding, relevant voor artikel 248a Sr, door politie en justitie vaak eenvoudig worden bewezen op het moment dat een jongere vanachter de computer wordt uitgelokt of misleid tot ontuchtig gedrag, bij zichzelf of met anderen. De omvang van ontucht via internet wordt steeds groter; ogenschijnlijk consequenteloos op de slaapkamer achter de computer wordt voor veel jongeren kennelijk een situatie gecreëerd waarin zij zich in seksueel opzicht vrijpostiger opstellen en daar kan misbruik van gemaakt worden.

‘Vooral met betrekking tot webcamseks lijkt het wel of veel van die kinderen echt denken dat het virtueel is en denken: als hij het wil dan doe ik het wel want niemand ziet het. Het begin is vaak artikel 248a Sr want het gebeurt veel dat oudere mannen zeggen dat ze dertien, veertien, vijftien zijn en dan denkt dat meisje dat hij op dezelfde leeftijd zit als zij en daarom laat ze wat makkelijker haar borsten zien.’ (Zedenofficier)

Misleiding is in feite exemplarisch voor de niet-transparante setting van virtuele seks waarbij niets hoeft te zijn wat het lijkt. Bij misleiding over en weer stuiten we op de bizarre wereld van internet en op de grenzen van artikel 248a Sr.

‘We hadden een verdachte van vijftig jaar in het vizier. Dat was een man die via internet vanaf een zolderkamer bij zijn ouders contact aan het leggen was met scholieren. Op een gegeven moment had ik via het IP-adres van een van zijn slachtoffers het woonadres van dat slachtoffer te pakken. Daar woonde inderdaad een meisje. Zij woonde daar alleen met haar vader, omdat de ouders waren gescheiden. Ik vroeg hoe zijn dochter taalkundig was. Ze was slecht met ‘d’ en ‘t’, terwijl in geen van die chatwisselingen een taalfout stond. Toen brak de vader en verklaarde hij dat hij zich als meisje had uitgegeven. Hij was een boekhouder die helemaal geen sociaal contact meer had sinds zijn scheiding en dit wel opwindend vond. Dus: een 48-jarige boekhouder geeft zich uit als een meisje van een jaar of veertien en zit te chatten met een vijftigjarige man die zich uitgeeft als een jongen van een jaar of tweeëntwintig, dat is internet.’ (Zedenrechercheur)

‘We hebben eindeloos gediscussieerd over een gedraging in het kader van een internetzaak. Het “paste niet in mijn wetboek”. Het ging om een volwassen man die aan een meisje van twaalf vroeg zich seksueel te tonen. Het meisje zat zelf op internet te klooiën en op een gegeven moment had ze een volwassen website van ma te pakken. Zij deed zich daarop aanmerkelijk ouder voor dan ze was. Zij ging bloot voor de webcam en de man vroeg haar of ze niet wat in haar vagina kon stoppen. Eerst ging zij met haar eigen vingers naar binnen en daarna ging zij op zoek naar meer spannende objecten en toen kwam ze met de vibrator van moeder om de hoek. De verdachte beweert dat hij nooit heeft geweten dat zij een jong meisje was. De man heeft via internet niet kunnen snappen dat zij zo jong was. Hij zag haar gezicht niet. Je kon uit hetgeen het meisje van zichzelf toonde, daar hebben wij het met kinderpornospecialisten over gehad, niet opmaken dat zij beneden de achttien was.

Oh nee, er was geen beeldmateriaal van. Het materiaal was dus niet opgenomen want het was op een live webcamstream, dus je had ook geen 'kinderpornooveraardiging'. Uiteindelijk bleef er qua strafbaarstelling dus niets over. Ook artikel 248a Sr was ontoereikend want giften/beloften had ik niet en ook misleiding had ik niet, want eigenlijk misleidde zij hem.' (Zedenofficier)

Als laatste heeft artikel 248a Sr ook nog betrekking op invloed door 'de feitelijke verhoudingen'. Jongeren gaan ook buiten de formele betrekkingen van artikel 249 Sr om met volwassenen en kunnen daar ook seks mee hebben. Er duiken bij politie en justitie in dat verband veelvuldig verhalen op van seksuele contacten die jongeren er met volwassenen op nahouden binnen recreatieve relaties. Vooral begeleiders bij allerlei recreatievormen (sport, scouting, hobby et cetera) hebben bij uitstek een sleutelpositie om invloed uit te oefenen op het gedrag van jongeren. Deze sleutelpositie kan dus ook worden aangewend voor seks. Een goede relatie met een recreatieve begeleider kan voor jongeren essentieel zijn: dat geeft een dergelijk persoon naast het leeftijdsverschil (art. 245 en 247 Sr) een enorme invloed dankzij de feitelijke verhoudingen (art. 248a Sr).

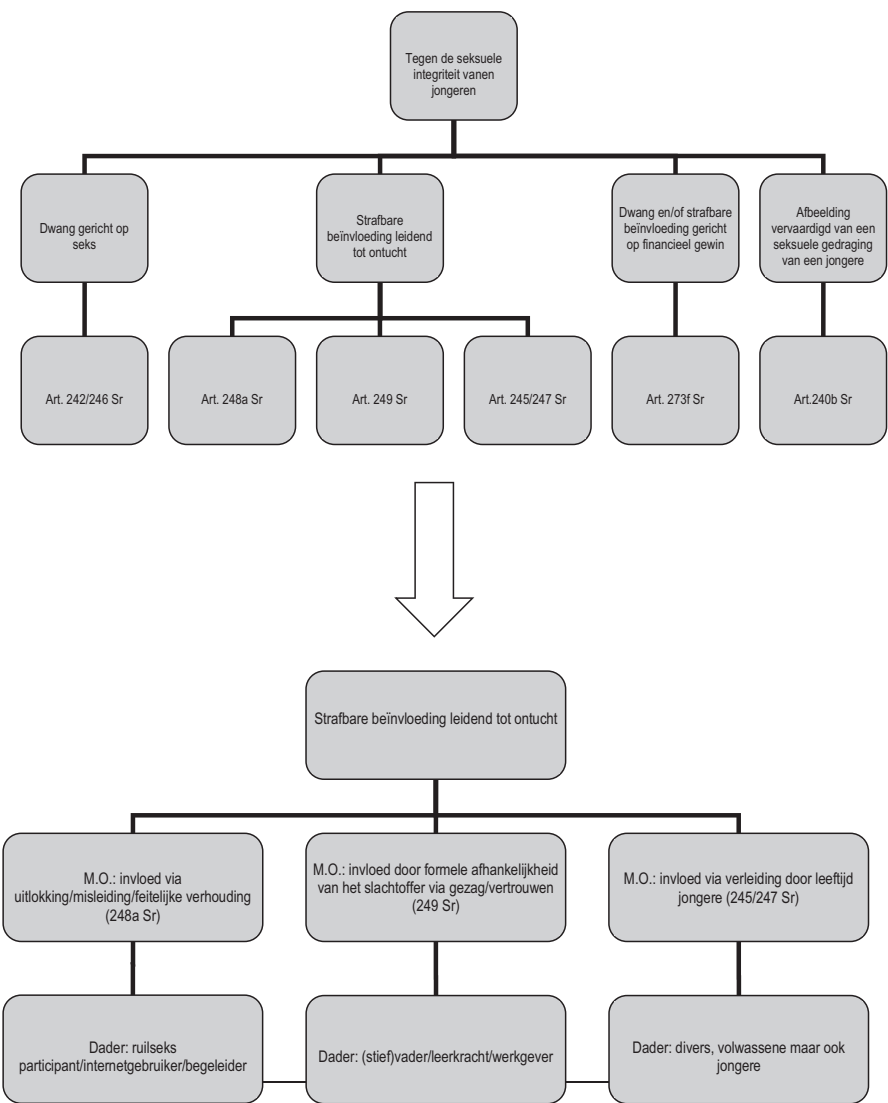
'Een dansleraar wordt vervolgd voor artikel 248a Sr. De dansleraar is vijftientwintig en de aangeefster is zijn vijftienjarige pupil. De dansleraar blijkt ook affaires te hebben (gehad) met andere pupillen, die overigens geen van allen aangifte doen. De medepupillen vinden de aangifte van de vijftienjarige aangeefster merkwaardig, omdat ze de dansleraar recentelijk nog via de sms zou hebben laten weten dat ze een relatie met hem wilde. De aangeefster kreeg van de dansleraar solotraining, werd daardoor zelfverzekerder en kreeg ook meer plezier in de sport en ook in haar leven. De afhankelijkheidscomponent zit hem volgens justitie in de volgende logica: de aangeefster stelt dat ze wel moest instemmen met de seksuele gedragingen, omdat ze anders zou zijn gedegradeerd. De aangeefster veronderstelt dat ze bij het weigeren van seksueel contact dus achteraan in de pikorde zou zijn geplaatst en uiteindelijk had moeten stoppen bij de dansschool.' (Dossieranalyse)

Artikel 249 Sr

Verwant aan reguliere ontucht is ontucht zoals strafbaar gesteld via artikel 249 Sr en dat ziet toe op de formele afhankelijkheid zoals die bijvoorbeeld aan de orde is tussen vader en dochter of leraar en leerling. Inherent aan de formele betrekking is dat er sprake moet zijn van een zekere hiërarchie waardoor de seks binnen zo'n afhankelijkheidsrelatie zonder meer als kwalijker wordt gekwalificeerd dan daarbuiten. Bovendien heeft zulk seksueel contact vaak dan ook nog eens plaats binnen een vertrouwensrelatie waarbij dat vertrouwen wordt geacht te zijn geschaad.

'Zo'n leraar heeft een verantwoordelijkheid vanuit zijn positie. Die weet dat meisjes verliefd op hem kunnen worden en die heeft ook een speciale verantwoordelijkheid op dat gebied om daar verstandig mee om te gaan. Op het moment dat hij dat niet doet, kan hij natuurlijk gaan vertellen dat hij verliefd is, maar die verantwoordelijkheid hangt gewoon aan zijn beroep en dat geeft hem dus een zwaardere verplichting dan iemand die bijvoorbeeld ander werk heeft en zonder zo'n kader geconfronteerd wordt met een meisje van dertien dat verliefd op hem is. Als het de achttienjarige hulp van de snackbarhouder is of als zij ergens werkt en het is een collega op het werk die in een bepaald betrekking tot haar staat, dan is dat weer een ander soort verhouding dan een leraar van veertig.' (Zedenofficier)

‘Bijvoorbeeld de stiefvader die seks heeft met zijn stiefdochter van twaalf jaar. Op het moment dat hij relationele problemen heeft, denkt hij een alibi te hebben om naar zijn stiefdochter toe te gaan voor troost. Hij tilt dat kind van twaalf jaar over de streep heen; de streep die volwassenen van kinderen scheidt. Zij heeft al borsten en hij zegt goed met haar te kunnen praten en met haar moeder niet. En haar moeder heeft ook af en toe de pik op haar en die laat haar ook maar. Hij brengt de stiefdochter overal naartoe en voor de buitenwereld lijken het wel man en vrouw zoals ze met elkaar omgaan. In zijn hoofd is dat niet een kind waar hij pedofiele gevoelens voor zou hebben. Nee, dat meisje is door hem tot een volwassen vrouw gebombardeerd. Dus die vertekening krijgt het en dat kan heel ver gaan. Hij neemt haar mee naar Brugge en ze gaan naar dat grote hotel aan het strand en 's avonds uit eten en ze liggen in dat enorme tweepersoonsbed. Toen kwam van het een het ander.’ (Forensisch deskundige)

Figuur 1: Handhavingrepertoire van politie en justitie en de feitelijke toepassing daarvan op seksueel contact met jongeren.

Met betrekking tot daders van ontucht binnen een formele afhankelijkheidssetting ontstaat in relatie tot de jongere vaak een glad terrein, waarbij het onderscheid tussen niet-seksuele en seksuele intimiteit alsmoer moeilijker blijkt te maken en waardoor steeds verder wordt opgeschoven richting lichamelijke intimiteit. In de regel betreft het situationele ontuchtplegers. Deze hebben zich in de gelegenheid bevonden en hebben vooral daardoor ontucht gepleegd. Bij het ontbreken van die gelegenheid hoeft de motivatie bij dit type daders dus niet dermate groot te zijn dat nieuwe gelegenheden worden gecreëerd om ontuchtig gedrag met andere jongeren voort te zetten. Uiteraard zullen er niettemin ontuchtplegers zijn die bewust of minder bewust ongelijkwaardige posities bekleden, omdat deze hun directe en mogelijk seksuele toegang verschaft tot jongeren.

5 BEWIJS VAN SEKSUELE CONTACTLEGGING

Bij de zedenrecherche heeft men het verhaal van de persoonlijk betrokkenen nodig om als primair bewijs te dienen voor een ontuchtig en daardoor strafbaar seksueel voorval. Dat zijn de directe en meest waardevolle bronnen. Wat zedendelicten moeilijk bewijsbaar maakt, in het geval dat de dader ontkent, is dat er vrijwel nooit getuigen zijn die het seksuele voorval kunnen staven. Seks, en zeker strafbare seks, vindt afgeschermd van derden plaats: enkel de direct betrokkenen kennen de feitelijke situatie. Dat betekent volgens de daderadvocaten dat juist op het gebied van zeden betrekkelijk veel vrijpraak volgt wegens gebrek aan bewijs. Op het moment dat het seksuele voorval echter door zowel de dader als de jongere wordt bevestigd, bijvoorbeeld door de erkenning van een vrijwillige seksuele relatie, kan het bewijs al snel worden rondgemaakt. De door de dader aangevoerde omstandigheden waaronder het seksuele voorval is voorgevallen hoeven niets aan de strafwaardigheid van de blote feiten af te doen. Zelfs eventuele bezwaren van de jongere, die zich niet als slachtoffer wil laten bestempelen, kunnen door politie en justitie worden genegeerd daar de jongere via de functie van getuige het voor het strafrecht noodzakelijke bewijs reeds geleverd kan hebben; de persoonlijke beschrijving van het voorval is dus belangrijker dan de persoonlijke waardering van het voorval. Naast de persoonlijke beschrijving is de zedenpolitie ook uit op tastbare bewijzen van een seksuele betrekking. Naast de verklaring moet er nog iets zijn dat kan dienen als steunbewijs. Tegenwoordig zijn chatten en sms'en vormen van interactie waar met name jongeren gebruik van maken.⁵⁵ De zedenpolitie weet vaak via zulke correspondentie de nodige sporen te achterhalen. Door de persoonlijke computer en de mobiele telefoon van de jongere te confisqueren kan in de regel veel bewijs worden verzameld. De geschiedenis van dergelijke datadragers kan

5 Het is allemaal nog revolutionairder bij de combinatie van deze twee technieken; het nu opkomende mobiele internet via de iPhone en Blackberry biedt immer en overal de mogelijkheid tot (seksuele) communicatie (met en door jongeren).

interessante informatie opleveren. Daaruit kan blijken dat (a) de jongere en de dader elkaar kennen, (b) de relatie als seksueel valt te typeren, en (c) het ook nog een strafbaar feit oplevert. Uit sms-berichten en/of MSN-contacten kan de seksueel getinte relatie worden aangetoond en in combinatie met een mogelijke verklaring van de jongere is dat vaak voldoende om de dader via het strafrecht aan te pakken.

'Hyves, weblog, Facebook. Daar is een heleboel vanaf te plukken. Voor het bewijs roepen we daarnaast ook vaak op om de computer mee naar het bureau te nemen. Bij het slachtoffer is het geen probleem, dan krijg je de computer bijna altijd mee. Als we bij de dader een doorzoeking mogen doen, dan nemen wij alles mee: computers, cd's, dvd's, usb-sticks, telefoons, harde schijven. Dat is vaak doorslaggevend voor bewijs.' (Zedenrechercheur)

'Uiteindelijk heeft het meisje wel willen verklaren, want haar moeder gaf toestemming voor het verhoor. Verder had moeder allerhande brieven en ook de telefoon van dat meisje was doorgelicht. De moeder had het seksuele voorval mede ontdekt naar aanleiding van sms-berichten en die logen er niet om, dus qua bewijs was het niet zo'n probleem. De dader heeft het uiteindelijk ook gewoon toegegeven, die had ook niet zoveel ruimte op grond van al die sms-berichten die hij ook zelf had verstuurd.' (Zedenofficier)

6 SEKSUEEL ACTIEVE JONGEREN

Met volwassenen

Ook seksueel actieve jongeren worden beschermd tegen de (eigen) verleiding en de (eigen) uitlokking van seksueel contact. Je hoeft als jongere dan ook niet een aseksuele en passieve houding te hebben om juridisch beschermd te worden. In afwijking van het aangehaalde krantenbericht uit de introductie is de leeftijdsgrens van zestien (art. 245 en 247 Sr) en achttien (art. 248a en 249 Sr) jaar volgens politie, justitie en slachtofferadvocaten cruciaal om misbruik onder voorlijke jongeren te bestraffen. Vanuit de ontwikkelingspsychologie is men dan ook kritisch over het veronderstelde verschijnsel van seksueel actievare jongeren en in hoeverre dat serieus moet worden genomen. Volgens deze discipline doen jongeren nu eenmaal ondoordachte dingen, omdat hun hersenen nog niet volledig zijn volgroeid (Ohlrichs 2007; zie ook Crone 2008). Juridisch is het daarom legitiem om deze categorie burgers nog niet volledig handelingsbekwaam te verklaren en dus ook niet op het terrein van seksueel gedrag. Voor jongeren geldt dat zij in extreme mate aan kortzichtigheid kunnen leiden en derhalve tegen eigenhandige gevaarstelling beschermd moeten worden. Met seksuele activiteit is namelijk nog niet gezegd dat jongeren ook verantwoord uiting geven aan hun seksualiteit. Het mag dan mogelijk statistisch vaker dan vroeger voorkomen dat jongeren seksueel actief of actiever zijn, het is niet automatisch zo dat zoiets normatief *normaal* moet worden bevonden. Een zekere sturing en signaalfunctie van onder andere het strafrecht kan daarin wenselijk zijn. Als het seks met iemand met een meer dan gering verschil in leeftijd betreft of seks binnen de setting van formele afhankelijkheid, dan is aan het begrip

invloed snel voldaan, daar in feite via de gelijkstelling van seks aan ontucht wordt geredeneerd. Zoals een zedenofficier opmerkt:

'Een man van achtentwintig en een meisje van veertien hebben een volledige seksuele relatie. Dan komt de familie van het meisje er op een gegeven moment achter en die schakelen het strafrecht in. Het meisje wil er op dat moment nog niet aan, maar uiteindelijk merkt zij van dit is toch niet goed. De afwikkeling is verder eenvoudig: voldoende is van "u heeft seks gehad met een minderjarige, u wist dat ze minderjarig was en dus u bent fout". Hoe lief, leuk en aardig het ook was, maar daar is het leeftijdsverschil gewoon te groot.'

De seks wordt in zulke gevallen, vaak gegeven het grote leeftijdsverschil, op zichzelf al zonder meer verwerpelijk bevonden, ongeacht de wijze waarop de dader naar de gedraging heeft toegewerkt en wat het aandeel van de jongere precies heeft behelsd.

'Een meisje van vijftien werd verliefd op de echtgenoot van haar volleybalcoach. In het gezin van die coach paste zij wel vaker op. Ze had een door haar gewenste seksrelatie met die man. Het meisje was verliefd en wilde geen klacht doen. Het meisje komt later tot inkeer, al is haar eerste verklaring nog onwennig. In de beginfase bleef het meisje volhouden van "ik was toch speciaal voor hem en hij zou zijn vrouw voor mij verlaten". In het begin waren het alleen haar ouders die vervolging wilden. Voor de dader was het toch vooral een seksuele uitlaatklep. Dat leeftijdsverschil is in deze zaak natuurlijk enorm. Die man is uiteindelijk veroordeeld door de politierechter zonder dat ik in eerste instantie schadevergoeding heb gevraagd. Het meisje was toen nog niet echt "wakker" geworden en ze was ook nog in een hevige strijd met haar ouders.' (Slachtofferadvocaat)

'Het betreft een zaak van een man van eind dertig waarbij jongens over de vloer komen voor smachtige rollenspellen waarvan afbeeldingen worden gemaakt. Diverse jongens blijken in te gaan op een oproep via internet om bij de man langs te komen en een seksavontuur te beleven. Er wordt gefocust op twee jongens: een van vijftien en een ander van zestien jaar. De jongens worden achterhaald via data die ze zelf op een website hadden geplaatst. De jongen van vijftien wordt op zijn thuisadres bezocht. Hij zegt geen aangifte te willen doen van zijn ontdekkingsreis en zijn betrokken ouders scharen zich achter hem. De ietwat oudere jongen van zestien wordt ook thuis opgezocht. De thuissituatie verschilt enorm ten opzichte van de andere jongen. De oudere jongen heeft een wat onbetrokken moeder en lijkt wat ontspoorde trekjes te hebben. De jongen was seksueel namelijk zo actief dat hij met iedereen seks wilde hebben, en de dader zelf heeft hem daar nota bene van moeten weerhouden. Voor dit slachtoffer geldt evenwel dat hij niet meer beschermd kan worden via artikel 245 en 247 Sr daar hij niet meer beneden de zestien is. De man wordt waarschijnlijk vervolgd voor tweemaal vervaardiging kinderporno via artikel 240b Sr en eenmaal ontuchtige handelingen via artikel 247 Sr.' (Dossieranalyse)

Met jongeren

Seksueel contact met een gering leeftijdsverschil kan ook ontuchtig zijn als het seksuele contact niet voortkomt uit een affectieve relatie. Er wordt in zulke gevallen verondersteld dat het slachtoffer weliswaar impliciet toestemming kan hebben gegeven voor seks en er ogenschijnlijk vrijwillig in mee kan zijn gegaan, maar dat het op basis van het bandeloze karakter desalniettemin ontucht oplevert (zie ook Gooren, 2011b). Bij te veel permissiviteit van het slachtoffer en te weinig dwang van de dader kan de strategie van justitie er namelijk uit bestaan om langs de normatieve weg van ontucht tot een bewezenverklaring te komen.

'Een jongen van zeventien met een meisje van vijftien. Die is veroordeeld want die gebruikte het meisje. Het was weliswaar vrijwillig dat ze met elkaar naar bed gingen maar de rechter zei van jullie hebben helemaal geen relatie en het is dus geen verkeringsituatie. Die jongen had gewoon tegen het meisje gezegd van: "Goh, zullen we naar boven gaan om te neuken?" Het meisje is daarin meegaan. De rechter vond het wel onder ontucht vallen, want het is niet normaal hoe er is geacteerd. De vraag is dan wat wel normaal is. Dat is lastig. Wat ook nog een rol speelde, was dat op dezelfde dag ook nog een andere jongen met haar het bed in was gedoken. Namelijk, op het moment dat de ander met haar klaar was. Deze had met haar seks, ging naar beneden en zijn vriend heeft toen zonder dwang seksuele handelingen met het meisje verricht.' (Zedenofficier)

Strafbare bandeloosheid is ook relevant voor groepsseks onder jongeren. In plaats van groepsverkrachting kan groepsseks namelijk ook gekwalificeerd worden als collectieve ontucht. Zie bijvoorbeeld Stoffelen (2010) die verhaalt over jongens die meerdere meisjes zouden hebben verkracht in een kelderbox. De verdediging schetst echter een heel ander beeld door te stellen dat het in de leefwereld van de jongeren kennelijk heel gewoon is om met meerdere vrienden in één ruimte seks te hebben met hetzelfde meisje. De meisjes hebben volgens de verdediging geweten wat er gaat gebeuren als je naar de kelderbox komt en dat de meisjes het bovendien allang 'spannend' vonden om verschillende mannen te bevredigen. Dat de seks niet in alle gevallen onvrijwillig was blijkt ook uit getuigenverklaringen van sommige slachtoffers die aangeven dat ze het niet erg vonden als hun vriend er soms een derde persoon bijhaalde, maar toen dat er steeds meer werden, werd de collectieve seks dan toch tegen de zin. Seksuele contacten onder jongeren die vanwege bandeloosheid strafbaar zijn, komen ten slotte ook veelvuldig voor via internet. Nogal wat jongeren lijken bijvoorbeeld via de webcam betrekkelijk achteloos uit de kleren te gaan en/of via sociale-netwerksites offline seksafspraken te maken. Een zedenrechercheur verbaast zich in dat verband over de toch wel erg losse normen die kunnen heersen binnen een jongeren-cultuur op seksueel gebied (Kamerman & Vasterman 2006). Het soms wel erg makkelijk uit de kleren gaan voor de webcam zou in dat verband een actueel symptoom zijn.

'Ouders betrappen dochter geregeld naakt voor de computer. Meerdere keren is ze half bloot op de bureaustoel met de webcam op haar vagina gericht betrapt. Vader ziet meerdere penissen die live worden afgetrokken wanneer hij een keer de kamer van zijn dochter binnenstormt en naar haar computerscherm kijkt. Het meisje heeft een jongen van zeventien leren kennen en via een website geven ze MSN-accounts aan elkaar door en daarna hebben ze twee tot drie keer per week contact via MSN. Na erover nagedacht te hebben, komt ze tegemoet aan de vraag om haar borsten te laten zien. Ze voelt zich niet gedwongen of bedreigd, ze was nieuwsgierig. Het meisje en de jongen hebben ook simultaan naakt voor de webcam gestaan en zichzelf om beurten gevingerd en afgetrokken. Ze heeft dat niet middels de webcam opgenomen en ze vertrouwt hem dat ook niet gedaan te hebben. Bovendien staat haar hoofd er toch niet op, redeneert ze volgens de zedenrechercheur wat achteloos. Het meisje geeft aan dat de ophef over de online seks onzin is en dat het veiliger is dan wanneer zij met de jongen daadwerkelijk zou afspreken. Ze zouden elkaar opgeilen en dan zou hij verder gaan dan dat zij zou willen en dan zou zij zijn verkracht. Haar computer is inmiddels beveiligd met een tijdslot en kinderslot.' (Dossieranalyse)

Het seksuele contact tussen jongeren moet blijken de feitelijke handhaving van ontucht onderdeel zijn van een affectieve relatie die bij voorkeur exclusief en duurzaam is, wil de gedraging strafrechtelijk toelaatbaar zijn. Volgens een zedenofficier is de aard van de verhouding cruciaal:

'Als zij al langer met elkaar een relatie hebben, waarbij het gewoon als verkering begint met zoenen en dat bouwt zich seksueel gezien verder uit met steeds verdergaande handelingen, dan zit je juist minder snel in strijd met de sociaal ethische norm.'

Seks met vreemden op basis van vluchtig contact is niet alleen in potentie schadelijker, maar ook meer bandeloos dan als het seksuele contact op basis van een vaste verkering met een enkeling zou plaatsvinden en mede daarom hoeft de laatste setting niet strafbaar te zijn.

7 BESCHERMING VAN HET SLACHTOFFER; INSTEMMEND MAAR SCHADELIJK SEKSUEEL CONTACT

Met name zedenrechercheurs constateren dat ontuchtplegers een antenne hebben om bepaalde jongeren met 'een rugzakje' te selecteren voor seksuele toenadering (zie ook Van Dam 2001). Jongeren die dus een zekere meegaandheid vertonen, doordat het hun ontbreekt aan de competentie weerstand te bieden. Naast de extra kwetsbare jongeren zijn het overigens in het algemeen jongeren die zich in de puberteit bevinden en zich bezighouden met hun uiterlijk, die een risico lopen op het moment dat ze zich als seksueel subject en object gaan gedragen (Egan & Hawkes 2008; Harrison, Manning & McCartan 2010). Een pleger van ontucht werkt vaak heel geleidelijk naar een seksuele ingang toe die de jongere zelf zal bieden daar deze zich alsmaar vertrouwd kan gaan voelen in de nabijheid van de dader (Leberg 1997). Intiem contact wordt gradueel opgevoerd en de jongere wordt op die manier medeplichtig gemaakt aan het seksuele voorval (Warner 2000). Dat vindt zelfs plaats tot op het punt dat niet eens meer duidelijk hoeft te zijn van welke kant nu precies de verleiding en/of uitlokking komt. Dat hoeft ook niet want van de ontuchtpleger wordt hoe dan ook afstand vereist. Die houding dient zich dus ook te uiten in het afslaan van seksuele contacten die door jongeren eventueel zelf worden geïnitieerd. De 'medeplichtigheid' van een slachtoffer van ontucht zit hem erin dat in plaats van dwang op een graduele en ogenschijnlijk instemmende manier wordt toegewerkt naar seksueel contact. Het eigen aandeel daarin kan voor een slachtoffer al genoeg reden zijn de buitenwacht maar niet in te schakelen. Vrijwel inherent aan zedenmisdrijven is dat ze een gesloten karakter hebben en dat maakt dat er ook maar weinig seksuele misstanden aan het licht komen. Slachtoffers doen er vaak het zwijgen toe jegens autoriteiten. In combinatie met het relationele karakter van een seksueel voorval kan de ontucht vaak langdurig blijven voortbestaan (Meuwese 2000; Vervaeke, Bogaerts & Heylen 2002). Ook allerhande loyaliteitsconflicten met de dader en anderen kunnen daarbij een

rol spelen. De ontuchtpleger blijkt vaak langere tijd vrijwel ongestoord zijn gang te kunnen gaan, omdat de jongere in kwestie uit hoofde van trouw of uit angst voor conflict de stilte niet snel zal doorbreken. De rode draad bij veel ontuchtige situaties is kortom dat sprake lijkt te zijn van een samenzwering tussen dader en slachtoffer. Hierdoor kan het slachtoffer zich schuldig gaan voelen over diens eigen aandeel en bijdrage.⁶⁶

'Dat kind zoekt gewoon troost. Dat had ze thuis niet, daar had ze alleen maar ruzie, ellende en spanningen. Dat heeft die man geweten want hij kende de thuissituatie. Een kind gaat natuurlijk altijd naar een plek waar het zich veilig voelt en als daar af en toe seks bijkomt, dat neem je dan voor lief. Ze hebben het dan zo leuk samen en het is gezellig en zo'n man probeert natuurlijk verder te gaan. Het is niet zo dat er vanaf de eerste dag seks is geweest, dat is natuurlijk een heel langzaam mechanisme. Eerst een vertrouwensband opbouwen en een heel goede relatie opbouwen en iedere keer een klein stapje verder. Dat begint natuurlijk met zoenen, handje geven en dit en dat en dat gaat dan langzamerhand verder.' (Slachtofferadvocaat)

'Er wordt een bepaalde afhankelijkheid gecreëerd. Ze mocht daar blijven oppassen, ze mocht blijven eten en slapen, er werden haar wat gunsten met die manegepaarden verleend. Dus daar maakte hij gebruik van en dan begint het met hele kleine seksuele handelingen. Het is natuurlijk niet onmiddellijk met iemand gemeenschap hebben. Het begint met per ongeluk vastpakken, wat aaien en dat gaat verder en verder. Het gaat heel geleidelijk en daar hebben ze zich niet tegen verzet, tegen die eerste beginhandelingen. Het schuldgevoel bij die jongeren is vaak heel groot, dat ze het zover hebben laten komen.' (Zedenofficier)

8 RECHTSBESCHERMING VAN DE DADER; EEN KRITISCHE KANTTEKENING

De wijze waarop invloed wordt uitgeoefend op jongeren in het kader van seksuele contactlegging, raakt aan wat de zedenpolitie vervat in termen van een *modus operandi* (M.O.). De sociale interactie die aan seksueel contact met een minderjarige voorafgaat, kan door de hantering van invloed achteraf snel suspect worden gemaakt. Zo kan een affectieve relatie worden gezien als verleiding of uitlokking of, om met vakjargon te spreken, grooming (Cravan, Brown, & Gilchrist 2002; Gillespie 2004). Invloed uitoefenen in het kader van seks is echter niet typisch en exemplarisch voor daders van ontucht. Invloed uitoefenen is derhalve een non-descriptieve term. Als criterium is het problematisch, want het komt in alle verhoudingen voor en ook daarbinnen kan het een manier zijn om legaal tot seksueel contact te geraken. In het licht van de gedraging ontucht met jongeren wordt de afgelegde route (lees: invloed) evenwel al snel verdacht (zie ook Gooren, 2011c). Het feit dat er vaak sprake is van een relationele context, maakt dat het slachtoffer en de dader een voorgeschiedenis delen van waaruit de zedenpolitie het gedrag van de dader destilleert. Alle niet-seksuele gedragingen van de dader kunnen achteraf geïnterpreteerd worden als voorbereidings-

6 Over het algemeen criminologische fenomeen collusie, de angst voor onthulling en het niet meewerken aan het naar buiten brengen van misstanden waaronder ook zelf geleden wordt, zie Van de Bunt (2007, 125), die dit in zijn oratie typeert als 'muren van stilzwijgen'.

handelingen voor ontucht. Er wordt dan gedacht in termen van een graduele opbouw waarbij empathie en verliefdheid (art. 245 en 247 Sr) en giften en beloften (art. 248a Sr) worden beschouwd als een middel van de dader opdat de jongere geen weerstand tegen de ontucht zal bieden (zie ook Fernandez, Marshall, Lightbody & O'Sullivan 1999). In principe kan dat echter ook pleiten voor de dader. Dergelijk gedrag kan net zo goed geïnterpreteerd worden als een bewijs voor integriteit in plaats van sluwheid, in de zin van het hebben van een affectieve relatie en allerlei hofmakerij⁷ waarbinnen seks slechts één component is waar niet zozeer geraffineerd maar eerder behoedzaam naartoe wordt toegewerkt. Zo kan ook het geven van cadeaus dienen als een bevestiging van een liefdesrelatie en kan het dus onjuist zijn om dat retrospectief op te vatten als een ordinair lokmiddel dat daarmee de verwerpelijkheid van de relatie zou bevestigen. Ook de notie dat een seksueel voorval geheim wordt gehouden en derhalve al laakbaar is kan, anders dan met de kwalijke intenties van de dader, even goed te maken hebben met het feit dat een dergelijke relatie maatschappelijk taboe is of dat seks überhaupt een afgesloten karakter kent. Met betrekking tot de invloed van jonge daders is het daarnaast discutabel in hoeverre de dader er planmatig naar heeft gestreefd om het slachtoffer te misbruiken, of dat het slachtoffer zelfstandig bandeloos is geraakt en daardoor dingen heeft gedaan of toegestaan die achteraf betreurd worden. Formeel juridisch zou een jongen al meerdere strafrechtelijke gedragingen plegen als hij een meisje een drankje aanbiedt en vervolgens seks met haar heeft. Dat kan gegeven de wettelijke leeftijdsgrenzen namelijk worden gezien als verleiding (art. 245 en 247 Sr) en ook als uitlokking (art. 248a Sr). Door de wat onbestemde betekenis is het begrip ontucht soms dus wat al te snel toepasbaar.

9 AFSLUITEND

Hoe wordt nu in de opsporing en vervolging gestalte gegeven aan de contouren van bescherming van de jongere en de rechtsbescherming van de dader? Personen die seks hebben gehad met een minderjarige vormen een bijzonder heterogene groep. Er is weinig onenigheid tussen de verschillende professionals in de strafrechtspleging over het beschermen van jongeren tegen seksueel contact met volwassenen en al helemaal niet als dat ook nog gepaard gaat met formele afhankelijkheid. Volgens de respondenten die in termen van bescherming denken is de 'instemming' van de jongere in feite niet meer dan een gebrek aan weerstand (zie ook Finkelhor 1984). Op twee punten wordt gesteld dat het criterium instemming onbruikbaar is. Jongeren kunnen hun wil nog niet duidelijk kenbaar maken of beschikken nog niet over een wil die als verantwoord kan worden gekwalificeerd. Het risico bestaat dat bij een veronachtzaming van de kwetsbaardere positie van jon-

7 Zo schrijft Howitt (1995, 176): 'Grooming ... is the steps taken by paedophiles to "entrap" their victims and is in someways analogous to *adult courtship* [cursief JG].'

geren, hun gebrek aan weerstand en de eventueel door henzelf aangevoerde instemming door daders zelfzuchtig wordt misbruikt (Gooren 2009). Juist door de invloed van de dader kan door het slachtoffer weinig tot geen weerstand zijn geboden en daarom is het in nogal wat situaties misplaatst om van een 'duurzame relatie' te spreken en dan lijkt 'structureel misbruik' meer op zijn plaatst. De invloed van de dader kan een methode zijn om zo min mogelijk weerstand bij de jongere te ontlokken en subtiel naar de gedraging van ontucht toe te werken. Hierdoor zal de invloed van de dader op het slachtoffer objectief gezien vaak weinig voorstellen. Het feit dat de manier van invloed door de officier van justitie nauwelijks hoeft te worden geoperationaliseerd, maakt dat echter weinig problematisch. Als uitgangspunt geldt namelijk dat personen zich überhaupt dienen te onthouden van seksueel contact met jongeren en dus ongeacht hoe dat contact is ontsproten. Een strikte hantering van de juridische leeftijdsgrens biedt derhalve de nodige houvast voor politie en justitie. Dat is veel makkelijker en eenduidiger en levert bewijstechnisch ook de minste problemen. Jongeren kunnen via de strafbaarstelling van ontucht beschermd worden tegen personen waar ze in seksueel opzicht geen duidelijk 'neen' tegen hebben kunnen zeggen en/of tegen seksuele contacten waarvan ze achteraf spijt hebben.

Tussen de verschillende professionals bestaan wel meningsverschillen met betrekking tot het eigen aandeel van het minderjarige slachtoffer in relatie tot de strafmaat en de eis tot schadevergoeding welke de volwassen dader boven het hoofd hangt. Het gaat dan om de verwijtbaarheid van de dader. Een zedenofficier merkt in dat verband op:

'Wat ik dan wel lastig vind in dat soort zaken is dat zo'n meisje zegt dat ze het vreselijk heeft gevonden en met een enorme schadevergoedingseis komt. Want eigenlijk heeft ze een hele mooie, leuke en liefdevolle eerste relatie gehad. Iets wat heel veel meiden van die leeftijd niet kunnen zeggen. Met jongens van eigen leeftijd mag het allemaal, maar dat kan heel vervelend 'lompe jongens'-gedrag opleveren. Terwijl deze man voor haar ging en er was iets tussen hen twee. Dan vind ik het lastig als zo'n meisje achteraf zegt dat ze er hele grote problemen mee heeft. Met die relatie heeft ze geen problemen gehad, maar met de reactie van de omgeving. Dat zijn hele lastige dingen, maar dit soort zaken vervolgen we wel.'

Vooral seksueel actieve jongeren die zich in hun latere tienerjaren bevinden, kunnen in dat verband een troeblerende rol hebben gespeeld. Wat betreft de vraag of de verschillende respondenten de opsporing en vervolging van ontucht vanuit hun rechtsgevoel al dan niet wenselijk vinden, kan worden opgemerkt dat vooral in de sfeer van seksuele contacten tussen jongeren onderling onenigheid bestaat. Het gaat dan om de strafwaardigheid van de gedraging. Wat moet onder het begrip 'gering leeftijdsverschil' worden verstaan en wanneer is iets een 'affectieve relatie'? Ook is onduidelijk hoe de vastomlijnde juridische categorie 'minderjarigen' en de meer diffuse sociaalpsychologische categorie 'jongeren' zich tot elkaar verhouden. Is seksueel contact onder jongeren dat is ontkoppeld van liefde op zichzelf schadelijk en daarmee strafbaar? Wanneer gaat wederzijdse exploratie onder jongeren met andere woorden over in eenzijdig misbruik? De te onderscheiden

rol van het slachtoffer is in de jeugdige settings temeer relevant omdat zich onder jongeren een enorm grijs gebied aftekent wat betreft seksuele toespelingen over en weer (Veraart 1997; Wagenaar 2005). Het probleem met de onderzochte ontuchtartikelen is dat ze bedoeld zijn voor specifieke misbruiksituaties, maar in de praktijk kunnen ze van toepassing zijn op heel veel situaties. Het risico bestaat dat een juridisch begrip zoals ontucht als semantisch sleepnet, gelijk aan het begrip 'onveilig' zoals uitgewerkt door Boutellier (2005), gaat opereren daar het meer en meer seksuele gedragingen en daders strafrechtelijk relevant kan maken. Dat is met name aan de orde als moraliteit (normatief) in plaats van schade (empirisch) het uitgangspunt van de bestraffing lijkt te zijn.

LITERATUUR

- Blommaert, J. & K. Verfaillie (2009) Discoursanalyse. In: T. Decorte & D. Zaitch (red.), *Kwalitatieve methoden en technieken in de criminologie*. Den Haag: Acco, 311-337.
- Boutellier, H. (2005) *Meer dan Veilig. Over bestuur, bescherming en burgerschap*. Den Haag: Boom Juridische uitgevers.
- Bovenkerk, F. e.a. (2004) *'Loverboys' of modern pooierschap in Amsterdam*. Utrecht: Willem Pompe Instituut voor Strafrechtswetenschappen.
- Brownlie, J. (2001) The 'Being Risky' Child: Governing Childhood and Sexual Risk. *Socio-logy*, 35(2), 519-537.
- Bullens, R.A.R. & J.E. van Horn (2000) Daad uit 'liefde': gedwongen prostitutie van meisjes. *Justitiële verkenningen*, 26(6), 25-41.
- Bunt, H. van de (2007) Muren van stilzwijgen. In: H. van de Bunt, P. Spierenburg & R. van Swaaningen (red.), *Drie perspectieven op sociale controle*. Den Haag: Boom Juridische uitgevers, 113-136.
- Cravan, S., S. Brown & E. Gilchrist (2002) Sexual grooming of children: Review of literature and theoretical considerations. *Journal of Sexual Aggression*, 12(3), 287-299.
- Crone, E. (2008) *Het puberende brein*. Amsterdam: Bert Bakker.
- Dam, C. van (2001) *Identifying Child Molesters: Preventing Child Sexual Abuse by Recognizing the Patterns of the Offenders*. New York: The Haworth Press.
- Egan, R.D. & G. Hawkes (2008) Endangered Girls and Incendiary Objects: Unpacking the Discourse on Sexualization. *Sexuality & Culture*, 12(4), 291-311.
- Fernandez, Y.M., W.L. Marshall, S. Lightbody & C. O'Sullivan (1999) The Child Molester Empathy Measure: Description and examination of its reliability and validity. *Sexual Abuse: Journal of Research and Treatment*, 11, 17-32.
- Finkelhor, D. (1984) *Child Sexual Abuse: New Theory and Research*. New York: Free Press.
- Gillespie, A. (2004) 'Grooming': definitions and the law. *New Law Journal*, 154, 586-587.
- Gooren, J.C.W. (2009) Over de bestraffing van ontucht met instemming van jongeren. *PROCES*, 88(4), 220-232.
- Gooren, J.C.W. (2011a) Deciphering the ambiguous menace of sexuality for the innocence of childhood. *Critical Criminology*, 19(1), 29-42.
- Gooren, J.C.W. (2011b) Seksueel grensoverschrijdend gedrag en ontucht; wiens grens? *Justitiële verkenningen*, 37(1), 90-104.
- Gooren, J.C.W. (2011c) Ongelijkwaardige seks. Enkele reflecties op de strafrechtelijke handhaving van ontucht met jongeren. *Delikt en Delinkwent*, 41(2), 132-152.
- Graaf, H. de, M. Hoing, M. Zaagsma & I. Vanwesenbeeck (2007) *Tieners seks. Vormen van instrumentele seks onder tieners*. Den Haag: Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum/Utrecht: Rutgers Nisso Groep.

- Harrison, K., R. Manning & K. McCartan (2010) Multi-Disciplinary Definitions and Understandings of 'Paedophilia'. *Social & Legal Studies*, 19(4), 481-496.
- Hawkes, G. & Egan, R.D. (2008) Landscapes of Erotophobia: The Sexual(ized) Child in the Post-modern Anglophone West. *Sexuality & Culture*, 12(4), 193-203.
- Howitt, D. (1995) *Paedophiles and Sexual Offences Against Children*. Oxford, UK: John Wiley and Sons.
- Kamerman, S. & J. Vasterman (2006) 'Kleed je eens uit en ga dan voor de webcam staan!' *NRC Handelsblad*, 27 mei.
- Kerstens, J. (te verschijnen) *Risico's van online seksuele activiteiten voor jongeren: een literatuuronderzoek*. Veiligheidsstudies. Den Haag: Boom Juridische uitgevers.
- Killias, M. (2000) The emergence of a new taboo: the desexualization of youth in western society since 1800. *European Journal on Criminal Policy and Research*, 8(4), 459-477.
- Leberg, E. (1997) *Understanding Child Molesters: Taking Charge*. Thousand Oaks, CA: Sage Publications, Inc.
- Levine, J. (2002) *Harmful to Minors: The Perils of Protecting Children from Sex*. Minneapolis: University of Minneapolis Press.
- Meuwese, S. (2000) Aangifte van seksueel misbruik. *Justitiële verkenningen*, 26(6), 68-76.
- Ohlrichs, Y. (2007) Normale seksuele ontwikkeling. In: A.P. van Wijk, R.A.R. Bullens & P. van den Eshof (red.), *Facetten van zedencriminaliteit*. Den Haag: Reed Business Information, 15-35.
- Stoffelen, A. (2010) 'Allemaal met hetzelfde meisje'. *de Volkskrant*, 8 april.
- Veraart, C. (1997) *Valse zeden: valse aangiften in zedenzaken*. Amsterdam: Balans.
- Vervaeke, G., S. Bogearts & A. Heylen (2002) Onderkennen van seksueel misbruik bij kinderen. In: P.J. van Koppen, D.J. Hessing, H.L.G.J. Merckelbach & H.F.M. Crombach (red.), *Het Recht van Binnen: Psychologie van het Recht*. Deventer: Kluwer, 177-200.
- Wagenenaar, W.A. (2005) Sexual Semiotics or the Case of the Popular Policeman. In: W.A. Wagenenaar & H. Crombach (red.), *The Popular Policeman and Other Cases*. Amsterdam: Amsterdam University Press, 235-250.
- Warner, S. (2000) *Understanding Child Sexual Abuse: Making the Tactics Possible*. Gloucester: Handsell.
- Wolak, J., D. Finkelhor, K.J. Mitchell & M.L. Ybarra (2008) Online 'Predators' and Their Victims: Myths, Realities, and Implications for Prevention and Treatment. *American Psychologist*, 63(2), 111-128.

Ongelijkwaardige seks.

Enkele reflecties op de strafrechtelijke handhaving van ontucht met jongeren

Voor jongeren die vrijwillig seksuele contacten aangaan, worden in dit artikel twee uitgangspunten geformuleerd: bescherming tegen misbruik vanwege geringe weerbaarheid en vrijheid tot ontplooiing vanwege zelfbepaling. Met de afweging van die belangen – vervolgen teneinde (zelf)bescherming van de jongere of niet-vervolgen teneinde ontplooiing van de jongere – moet een balans worden gevonden die recht doet aan het belang van vermeende slachtoffers. Door de uitbreiding van de strafbaarstelling van dwangmatige seks met die van vrijwillige seks bestaat bovendien het risico dat de verwijtbaarheid van de verdachte te zeer ondergeschikt wordt gemaakt aan de subjectieve en mogelijkserwijs niet-kenbaar gemaakte ervaring van het vermeende slachtoffer en/of de morele opvatting door autoriteiten.

INTRODUCTIE

In dit artikel wordt onderzocht wat de straffende overheid voorstaat bij het strafbaar stellen van niet-dwangmatig seksueel contact met jongeren. Welke belangen zijn aan de orde en hoe verhouden die zich tot elkaar en, belangrijker nog, tot het rechtsgoed achter de strafbaarstelling? Aangaande seks met dwang (artikelen 242/246 Sr) is in de regel sprake van een duidelijk slachtoffer. Hetzelfde gaat op voor seks met jongeren beneden de twaalf jaar (artikel 244 Sr) en voor seks vanuit een situatie van formele afhankelijkheid (artikel 249 Sr). In die gevallen kan bij een bewezenverklaring van het seksuele contact weinig discussie bestaan over de verwerpelijkheid en strafbaarheid daarvan. Dergelijke slachtoffers moeten worden beschermd, omdat dergelijk contact inbreuk maakt op hun fysieke en/of psychische gestel. Ook de bescherming van jongeren tussen de twaalf en achttien jaar tegen niet-dwangmatige seksuele contacten (artikelen 245/247/248a Sr), juridisch te kwalificeren als ontucht, is door dezelfde gedachte ingegeven. De gedachte is namelijk dat jongeren onvoldoende in staat zijn zelf te beslissen over hun seksuele wensen en daardoor een te kwetsbare positie genieten om de bestraffing van dwang afhankelijk te maken. Toch zijn met name jongeren in de wat latere tienerjaren seksuele wezens en nogal wat geven daar ook uiting aan middels seksueel actief gedrag.

De fundamentele vraag is wanneer het strafrecht grenzen moet stellen aan seksuele handelingen die in vrijwillige sfeer tot stand zijn gekomen. De kwalificatie ontucht kan namelijk door zowel de dader als ook door het slachtoffer als een inperking van de zelfbepaling worden ervaren. Er zit dan ook een paradox achter het beschermen van jongeren tegen seksueel con-

tact dat vrijwillig heeft plaats gevonden. Door de overheid wordt weliswaar opgetreden om de zelfbepaling van de jongere te waarborgen, maar juist dat optreden kan een inbreuk plegen op die zelfbepaling. Gradaties van zelfstandigheid zijn persoonsgebonden en moeilijk vast te pinnen aan een specifieke leeftijd. Een schending van iemands persoonlijke levenssfeer om zodoende diens seksuele autonomie te waarborgen, is derhalve een contradictoir verschijnsel.¹ Met betrekking tot het bestraffen van seksueel contact met jongeren lijkt sprake te zijn van een troebele synthese van belangen. Buiten de seksuele integriteit van het slachtoffer kan het strafrecht een podium bieden voor oneigenlijke motieven zoals onbehagen van ouders over het seksleven van hun kinderen en/of rancune en spijt van de jongere. Naast persoonlijke drijfveren lijkt ook de moraliteit van de gemeenschap een rol te spelen en dat zit hem in het begrip ontucht. Onzedelijke seks ziet namelijk toe op een sociaal-ethische norm die wordt geacht te zijn overschreden door een individuele gedraging. Het 'belang' kan dus boven de persoonlijk betrokkenen uitstijgen en dat kan nadelige consequenties hebben voor die jongeren die vrijwillig uiting hebben willen geven aan hun seksualiteit via 'normafwijkende' seksuele contacten.

Interessant is na te gaan hoe het strafrecht in diverse seksuele voorvallen met jongeren door politie/justitie wordt gehanteerd en welke overwegingen een rol spelen. Naast het raadplegen van wetgeving en jurisprudentie zijn hiervoor de afgelopen periode gesprekken gevoerd met professionals uit de strafrechtspleging (zedenrechercheurs (23), zedenofficieren van justitie (13), slachtoffer (8)- en daderadvocaten (17) en deskundigen (5)).

STRAFWAARDIGHEID VAN ONTUCHT

Sociaalethische normen betreffende het seksuele kunnen door de tijd fluctueren. Dat impliceert dat de strafwaardigheid van seksuele gedragingen een verbreding dan wel een verenging kan vertonen. De term ontucht is een negatieve beoordeling en het al of niet toepassen van die term is geheel aan de officier van justitie in een concrete zedenzaak. De criteria daarvoor kunnen dus bijgesteld worden naar gelang veranderde opvattingen en praktijken op het gebied van seksualiteit in de samenleving. Als er in de wet zou hebben gestaan 'seksuele handeling', dan was de vrijheid tot interpretatie veel geringer en dan zou de strafbaarstelling niet open hebben gestaan

1 L. Hulsman, 'Criminele politiek en (strafrechtelijke) zedelijkheidswetgeving', in A.L. Melai, *Bij deze stand van zaken* (bundel opstellen aangeboden aan A.L. Melai), Arnhem: Gouda Quint 1984, p. 219-246.

voor een zekere zedelijke dynamiek in de samenleving.² Maatschappelijke processen zullen haar juridische vertaalslag vinden via wetswijziging en/of veranderingen in de jurisprudentie en bijgevolg ook via de taxatie door politie/justitie. Aangaande ontucht met jongeren is dat bijvoorbeeld te zien aan het criterium 'affectieve relatie'.³ Vandaag de dag hoeven seksuele gedragingen met een jongere niet ontuchtig te zijn wanneer deze binnen het verband van een affectieve relatie zijn uitgeoefend en als sprake is van een 'gering verschil in leeftijd'.⁴ Dat lijkt het contemporain afgeleide van hetgeen a contrario de delictsomschrijvingen van artikelen 245/247 Sr nog met 'buiten echt' wordt aangeduid. Het huwelijksverbond maakt volgens de letter van de wet dat het wederrechtelijke karakter van seks met een jongere kan ontbreken. Tegenwoordig kan buitenechtelijke affectiviteit dus gelijkgesteld worden aan binnenecht, als ware het een gelijkwaardige huwelijksrelatie.

Seks met een meer dan gering verschil in leeftijd (artikelen 245/247/248a Sr) is ondanks een mogelijke affectieve relatie evenwel al snel ontuchtig.⁵ In die gevallen geldt dat de mening van de jongere bij een eventuele gewenstheid secundair is aan het algemene belang dat seksuele contacten tussen jongeren en volwassen vanuit maatschappelijk oogpunt onacceptabel vindt.

-
- 2 Met betrekking tot jongeren beneden de twaalf jaar geldt een absolute strafbaarstelling op seksueel contact en dat maakt dat er geen afweging tussen bescherming/ontplooiing hoeft te worden gemaakt, het gaat immers om beschermen. In het desbetreffende artikel 244 Sr wordt daarom ook niet gesproken over 'ontucht' maar over 'seks'; bij bewijs van seks is het namelijk per definitie in strijd met de sociaalethische norm. Het is voorts merkwaardig te noemen dat het begrip ontucht wel in de delictsomschrijving van artikel 249 Sr staat opgenomen. Immers, binnen een formele betrekking is de seks zonder meer te karakteriseren als zijnde sociaalethisch normoverschrijdend en daarom is de kwalificatie 'ontucht' dubbelop. De seks binnen dat verband is automatisch strafbaar en behoeft dus enkel een constatering zonder verdere interpretatie. Er had dus volstaan kunnen worden met het begrip 'seks'.
 - 3 Het ontuchtige karakter zal met name ontbreken als de seks binnen zo'n type relatie plaatsvindt en als er geen aanleiding is om aan te nemen dat de aangevende partij de handelingen tegen de zin heeft verricht, dan wel een ondergeschikte positie ten aanzien van de verdachte heeft gehad. Er moet dan sprake zijn van een zodanig serieuze affectieve relatie, waarbinnen sprake is van oprechte wederzijdse genegenheid en betrokkenheid. Zie Hof Arnhem 28 april 2005, *NbSr* 2005, 278 en Gerechtshof 's-Hertogenbosch 11 september 2007, *LJN* BB3296.
 - 4 Ook wel genoemd 'een niet-exceptionele verkenningstocht in het kader van een vrijwillig seksueel contact tussen twee jongeren die verkeren met elkaar hebben en die in betrekkelijk geringe mate in leeftijd verschillen'. Zie Rb. Leeuwarden 15 februari 2007, *LJN* AZ8616. De impliciete waarde hierachter is dat seks en liefde op die leeftijd bij elkaar dienen te horen. Anders dan voor jongeren wordt een ontkoppeling van deze begrippen bij volwassenen niet zelfstandig via het strafrecht gesanctioneerd. Het ontbreken van liefde moet boven de zestien (artikelen 245/247 Sr) of achttien (artikelen 248a/249 Sr) jaar met dwang worden aangevuld, wil het seksuele voorval strafrechtelijke betekenis hebben.
 - 5 Zie over het leeftijdsverschil als indicatie voor wel of geen ontucht HR 24 juni 1997, *NJ* 1997, 676, Gerechtshof Arnhem 28 april 2005, *NbSr* 2005, 278 en Rb. 's-Hertogenbosch 2 mei 2008, *LJN* BD1676.

Bovendien geldt dat jongeren ook beschermd worden tegen verleiding en uitlokking die mede van henzelf kan uitgaan.⁶ Ook seksueel actieve en wervende jongeren worden dus beschermd tegen hun (eigen) aandeel in relatie tot strafbaar seksueel contact.⁷ Seks binnen formele afhankelijkheid (artikel 249 Sr) is in feite altijd ontuchtig. Voor die gevallen geldt nog veel meer dat de mening van de jongere bij een eventuele gewenstheid en een mogelijk affectieve relatie secundair is aan het algemene belang dat seksuele contacten binnen een dergelijke formele verhouding vanuit maatschappelijk oogpunt onacceptabel vindt.⁸ Bovendien geldt wederom dat jongeren ook beschermd moeten worden tegen verleiding en uitlokking die mede van henzelf kan uitgaan.

-
- 6 Zie HR 11 december 2001, *NJ* 2002, 61. Volgens geldende rechtspraak is instemming van de jongere niet zozeer van betekenis, zelfs 'tegen verleiding die mede van de minderjarige zelf uit kunnen gaan dient de strafwet bescherming te bieden'.
- 7 Anders dan nu, was het hebben van een seksueel passieve houding vroeger wel een vereiste om als jongere beschermd te worden tegen seksueel contact. In dat verband merkt een geïnterviewde zedenofficier het volgende op: 'Vroeger stond er in artikel 248s Sr dat de minderjarige van onbesproken gedrag moest zijn. Je kreeg destijds op zitting de onverkwikkelijke situatie dat de verdediging met drie A-4'tjes over het reilen en zeilen van het slachtoffer verhaalde. Het hebben van drie vriendjes was al dodelijk en dan had je je recht op bescherming verspeeld. Nu is dat er gelukkig uit.'
- 8 Zie bijvoorbeeld Rb. Almelo 19 april 2005, *LJN* AT4394: 'Verdachte, een leraar, wordt vervolgd wegens het hebben van ontucht met een aan hem toevertrouwde leerlinge. Hij heeft gedurende enige tijd een affectieve relatie onderhouden met een leerlinge, gedurende welke relatie ook seksuele omgang heeft plaatsgevonden. De verdediging bepleit vrijspraak omdat het niet meer van deze tijd zou zijn dat sprake is van ontucht wanneer de leerlinge op enkele maanden na 18 jaar oud is en zij de seksuele omgang uit vrije wil heeft en zich ook niet op enig moment heeft beklagd over het gebeurde. De rechtbank deelt die mening niet. Bij de laatste grote wijziging in de zedelijkheidswetgeving (in werking getreden in 1991) heeft de wetgever een aantal strafbepalingen aangescherpt, zodat werd voldaan aan een aantal bestaande maatschappelijke behoeften. Uit het feit dat bij deze wijziging artikel 249 Sr op dit punt niet is aangepast, terwijl toen ook al werd uitgegaan van het seksuele zelfbeschikkingsrecht van minderjarigen vanaf zestien jaar, leidt de rechtbank af, dat de wetgever de relatie leraar-leerling, ook als de leerling ouder is dan zestien jaar, als maatschappelijk ongewenst heeft willen bestempelen. Dat dit niet afhankelijk is van de vraag of de minderjarige zelf achter de relatie staat, moge blijken uit het feit dat voor een vervolging door het openbaar ministerie geen klacht is vereist.' Zie ook Rb. Den Haag, 20 oktober 2006, parketnummer 09/900562/06. Een verdachte die aanvankelijk de wiskundeleraar en later ook de mentor van een meisje was, heeft met haar een vijfjarige seksuele relatie gehad. Zij was dertien jaar toen het begon en hij was toen achtentwintig jaar. Het gaat om het strelen van haar lichaam alsmede zoenen. Later is het overgegaan tot geslachtsgemeenschap en ook tot orale bevrediging door haar. Verdachte heeft volgens de rechtbank daarmee haar jeugd ontnomen. Het meisje was aanvankelijk verliefd op hem maar zag later een andere kant van hem, zijn jaloeerse en bezitterige gedrag.

VERWIJTBAAARHEID VAN ONTUCHT

Bij ontuchtzaken is dwang geen vereiste. De invloed die van de dader uitgaat, datgene wat hem juridisch valt te verwijten, wordt daarom als subtiel verondersteld. Zo merkt een zedenrechercheur op dat het plaatsen van een pistool op iemands hoofd om tot een verkrachting te komen weliswaar veel duidelijkere dwang is, maar dat strafbare beïnvloeding middels overwicht in feite een instrument is voor hetzelfde doel, namelijk ten behoeve van het faciliteren van ongelijkwaardige seks.⁹ In de praktijk is de insteek bij politie/justitie dat bij seks met een jongere vaak primair voor de dwang in relatie tot aanranding/ verkrachting (artikelen 242/246 Sr) wordt gegaan en dat daaronder als vangnet de invloed in relatie tot ontucht wordt gehangen. Dat laatste is een dermate lichte pressie dat niet langer van juridisch relevante dwang kan worden gesproken¹⁰, maar vaak wel van de strafbaarstellingen van ontucht. Deze zijn een extra protectie welke jongeren tegen niet-dwangmatige seksuele toenadering (van henzelf) kunnen beschermen. De wijze waarop ontucht tot stand komt, raakt aan de verwijtbaarheid in de persoon van de dader. Voor dwang geldt dat het slachtoffer duidelijk kenbaar moet hebben gemaakt dat de seks tegen de zin is geweest. Voor ontucht maakt in principe enkel de leeftijd van de jongere dat deze de ontuchtige handelingen door overwicht ondergaat. Een overwicht dat uitgaat van 'verleiding' heeft betrekking op de wetsartikelen 245/247 Sr. Voor artikelen 245/247 Sr geldt dat de wijze waarop verleiding tot stand moet komen niet in de wet staat vermeld; deze vorm van overwicht hoeft in feite alleen maar te worden ingelezen op basis van de leeftijd van het slachtoffer. Indien deze beneden de zestien jaar is, levert dit vrijwel automatisch een overwicht van de dader op. Een overwicht dat uitgaat van 'uitlokking' is ter zake bij het wetsartikel 248a Sr. Voor artikel 248a Sr geldt dat de wijze waarop uitlokking

9 Volgens de rechtbank moeten jongeren juist vanwege hun jongere leeftijd beschermd worden tegen een ongewenste beïnvloeding van hun wil. Zie Rb. Zutphen 16 april 2008, *LJN* BC9786.

10 De lichtste versie van juridisch relevante dwang is de 'andere feitelijkheid'. Zie over dwang door feitelijkheid HR 27 maart 2007, *LJN* AZ5707. In dat geval betreft het een verdachte die een feitelijk overwicht had op een slachtoffer en aldus voor haar een dreigende situatie had doen ontstaan. De Hoge Raad stelt dat weliswaar uit de relatie opakelekind en het leeftijdsverschil voortvloeiend feitelijk overwicht valt af te leiden, maar dat daaruit niet zonder meer volgt dat het slachtoffer tot het ondergaan van de seksuele handelingen werd gedwongen door een door verdachte opgeroepen bedreigende situatie. Juridisch relevante dwang kan dus niet zomaar op een dergelijke constellatie worden toegepast. Zie ook Rb. Zutphen 30 mei 2008, *LJN* BD2907: 'De rechtbank is met de officier van justitie en de raadsman van oordeel dat niet wettig en overtuigend bewezen is dat verdachte door middel van geweld of andere feitelijkheden of bedreiging met geweld of andere feitelijkheden een voor [slachtoffer] bedreigende situatie heeft doen ontstaan. De enkele omstandigheid dat sprake was van een leeftijdsverschil en fysiek overwicht is in het onderhavige onvoldoende om tot dat oordeel te komen.' Om seksueel geweld strafrechtelijk te staven is dus directe en tastbare dwang van de dader een vereiste.

tot stand moet komen wel in de wet staat vermeld en dat deze vorm van overwicht, naast de leeftijd van het slachtoffer, getoetst moet worden aan de passage 'door giften of beloften van geld of goed'. Het gaat bij beiden vormen van overwicht dus om iets dat lijkt op dwang maar dat juridisch niet is. Deze speciale light-versie in relatie tot jongeren - dat wil zeggen pressie via subtielere feiten en omstandigheden die juridisch niet meer als dwang gekwalificeerd kan worden - moet dus blijken uit de leeftijd van het slachtoffer (artikelen 245/247 Sr), de leeftijd van het slachtoffer in combinatie met uitlokking, misleiding en/of feitelijke verhoudingen (artikel 248a Sr), of de leeftijd van het slachtoffer in combinatie met een formele betrekking (artikel 249 Sr).¹¹ Als het seks met iemand met een meer dan gering verschil in leeftijd betreft of seks binnen de setting van formele afhankelijkheid, dan is aan het begrip overwicht snel voldaan, daar in feite via de gelijkstelling van seks aan ontucht wordt geredeneerd. De seks wordt in zulke gevallen, vaak gegeven het grote leeftijdsverschil, op zichzelf al als zonder meer verwerpelijk bevonden, ongeacht de wijze waarop de dader naar de gedraging heeft toegewerkt en wat het aandeel van de jongere precies heeft behelsd.

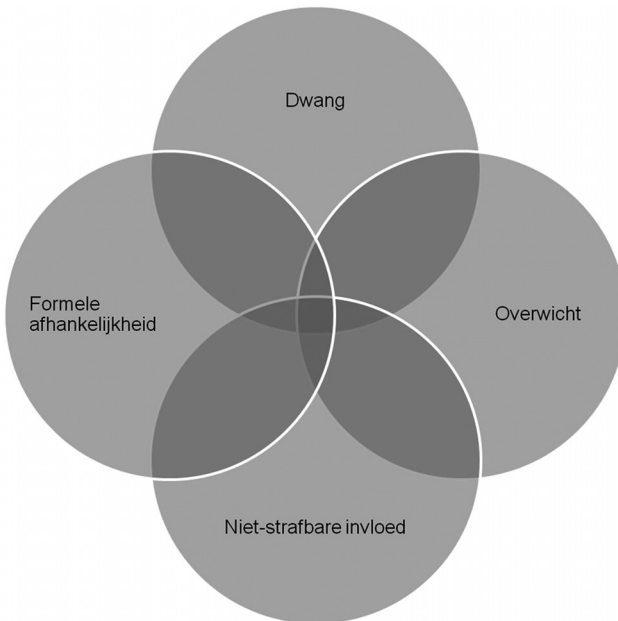
Bij de strafrechtelijke aansprakelijkheid van ontucht gaat het kort gezegd niet zozeer om de concrete verwijtbaarheid van de dader, maar veeleer om de inherente strafwaardigheid van seksueel contact met een jongere, daar dat door de gemeenschap wordt gezien als inherent ongelijkwaardig en derhalve verwerpelijk. Samengevat is seksueel contact met jongeren in de volgende combinaties strafbaar:

- **Overwicht** via verleiding¹² (artikelen 245/247 Sr): het moet gaan om *een minderjarige beneden de zestien jaar*.
- **Overwicht** via uitlokking, misleiding en/of feitelijke verhoudingen (artikel 248a Sr): het moet gaan om *een minderjarige beneden de achttien jaar*, om giften/beloften die door de dader zijn verstrekt, om misleiding door de dader en/of dat sprake is van een uit de feitelijke verhoudingen voortvloeiend overwicht.

11 Er bestaat een enorme overlap tussen de verschillende strafbaarstellingen. Zo kan het feit dat een dader misbruik maakt van een bestaande overwichtsituatie aangemerkt worden als een 'andere feitelijke' in de zin van dwang en dus verkrachting en/of aanranding (artikelen 242/246 Sr) opleveren. De overwicht- situatie kan echter ook zijn gevoed door de bijzondere verhouding binnen een formele betrekking en daarvoor geldt artikel 249 Sr. Daarnaast kan nog altijd worden uitgeweken naar de meer algemene strafbaarstellingen van artikelen 245/247/248a Sr.

12 Dit begrip wordt niet expliciet geoperationaliseerd in de delictsomschrijvingen van artikelen 245/247 Sr, maar wordt hier geïntroduceerd om het onderscheid aan te geven ten opzichte van het begrip uitlokking dat via artikel 248a Sr wel in de wet staat opgenomen.

- **Formele afhankelijkheid** via gezag/vertrouwen (artikel 249 Sr): nodig is dat er een maatschappelijk erkende formele betrekking met een *minderjarige beneden de achttien jaar* bestaat.
- **Dwang** (artikelen 242/246 Sr): vereist (dreiging met) geweld of een andere feitelijkheid. De andere feitelijkheid waaruit alsnog dwang kan worden afgeleid zit dicht tegen strafbare invloed van overwicht en formele afhankelijkheid aan.
- **Niet-strafbare invloed**: dit moet blijken uit feiten en omstandigheden (zoals seks met een gering leeftijdsverschil en dan binnen een affectieve relatie) die maken dat het seksuele contact een gelijkwaardig karakter kent en daardoor niet verwijtbaar is.

Figuur 1: Overlap van middelen om tot seks/ontucht met een jongere te geraken.

DE STRAFRECHTELIJKE PRAKTIJK BEKEKEN VANUIT POLITIE/JUSTITIE/
SLACHTOFFERADVOCATEN

De strafbaarstelling van seks met jongeren tot zestien (artikelen 245/247 Sr) en achttien (artikelen 248/249 Sr) jaar strekt tot de bescherming van de seksuele integriteit van de jongere.¹³ Niettemin lijken seksuele voorvallen waarop de onderzochte ontuchtartikelen worden toegepast zich dikwijls te kenmerken door een zekere instemming van de jongere. Zo komt het regelmatig voor dat de jongere de seksuele gedraging vooraf aan/ten tijde van de gebeurtenis niet noemenswaardig bezwaarlijk heeft gevonden, althans dat niet duidelijk heeft geuit. Het eigen aandeel van de jongere heft de strafwaardigheid van de gedraging en de verwijtbaarheid van de dader evenwel niet op aangezien de jongere ook tegen zichzelf wordt beschermd. Bij vrijwilligheid met betrekking tot een seksueel contact lijkt het directe rechtsgoed van de seksuele integriteit op het eerste gezicht niet aan de orde. Toch redeneren politie/justitie dat de schade bij een groot percentage slachtoffers zich later alsnog zal openbaren. In zulke gevallen wordt de validiteit van de instemming in relatie tot de schadeloosheid van het seksuele contact dus in twijfel getrokken. Vanuit de slachtofferhoek worden de strafbaarstellingen van ontucht onmisbaar geacht daar de integriteit van jongeren door (te vroeg) seksueel contact in het geding kan zijn. In veel gevallen is voor een ontuchtpleger vrijwel geen dwang nodig om jongeren te bewegen tot seks of tot het dulden van seks. Dat levert een meegaandheid op waar jongeren (eventueel later) door beschadigd kunnen worden. Daarom wordt gesteld dat dwang een veel te restrictief criterium is. Bijgevolg wordt door justitie weinig tot geen waarde gehecht aan de toenmalige ervaring en gedraging van het slachtoffer, daar dat wordt beschouwd als een uiting van te weinig weerbaarheid.¹⁴ Ten aanzien van jongeren is het volgens deze redenering dus zeer wel legitiem om hun eigen (toenmalige) wil opzij te schuiven en tegen een seksueel voorval strafrechtelijk op te treden dat via vrijwilligheid, of in ieder geval door te weinig weerstand, tot stand is gekomen. Met het inschakelen van het strafrecht wordt gesteld dat voor het slachtoffer wordt ingegrepen.

13 Zie R. Kool in Cleiren & Nijboer 2004, (T&C Sr), aant. 1 op artikelen 245, 247, 248 en 249 Sr, p. 1006-1031.

14 De seksuele interesse van een jongere in een ouder iemand wordt in feite niet al te serieus genomen en wordt veelal weggezet als een Stockholm syndroom. Zie ook J. Gooren, 'Deciphering the ambiguous menace of sexuality for the innocence of childhood', *Critical Criminology* 2010. Uit de volgende casus blijkt dat het feit dat sommige slachtoffers meermalen bij de dader terugkwamen om seksuele handelingen te verrichten hen desalniettemin strafrechtelijk relevante slachtoffers maakt. Zie Rb. Utrecht 22 april 2008, *LJN* BD0114: 'Dat slachtoffers van dergelijke feiten nog lang hinder in hun dagelijks functioneren kunnen ervaren is een feit van algemene bekendheid. De gevolgen van de daden van verdachte zijn verwoord in de verschillende slachtofferverklaringen, waaruit het verdriet blijkt van de slachtoffers, die op een jonge leeftijd in een volwassen seksuele wereld verzeild zijn geraakt, waarbij zij onvoldoende weerstand hebben kunnen bieden aan de ongepaste verlangens van verdachte, mede doordat hen geld werd geboden.'

In relatie tot de lange verjaringstermijn voor zedenzaken wijzen vooral slachtofferadvocaten erop dat de schade zich niet meteen hoeft te manifesteren in de prille fase van adolescentie, maar dat er tijd overheen kan gaan voordat de persoon de seksuele ervaring van destijds als een obstakel voor de persoonlijke toekomst gaat ervaren. Dan blijkt het seksuele verleden toch beslag te kunnen leggen op heden en toekomst. Naast de vergelding via straf behoort de vordering van schadevergoeding tot één van de mogelijkheden om het slachtoffer bij te staan. In een zogenaamde 'Toelichting op de vordering benadeelde partij' kan de advocaat van het slachtoffer de persoonlijke schade uiteenzetten en aannemelijk maken dat de schade causaal is toe te schrijven aan de dader van ontucht. Met de schade opgelopen door ontucht wordt meestal de geestelijke gezondheid van de jongere bedoeld. Het is namelijk onwaarschijnlijk dat bij dergelijke seksuele gedragingen daadwerkelijk fysieke kracht is aangewend, die dan ook nog tastbare sporen moet hebben achtergelaten. Als dat wel het geval zou zijn dan gaat het over aanranding of verkrachting, waar dwang wel een rol speelt en die met geweld kan zijn geuit. De schadepost ingeval van ontucht is echter veelal gebaseerd op immateriële kosten, veroorzaakt door het als traumatisch veronderstelde seksuele contact. Tegenwoordig wordt als uitgangspunt genomen dat ontuchtig contact domweg schadelijk is. Een rechterlijk vonnis over ontucht wordt dan ook vaak afgesloten met de regel: 'Naar het oordeel van de rechtbank is het een feit van algemene bekendheid dat de psychische en/of lichamelijke gevolgen van gebeurtenissen als in deze zaak aan de orde, voor het slachtoffer ernstig en langdurig kunnen zijn'. Slachtofferadvocaten pakken die passage in feite op als handvat om aan te tonen wat de negatieve consequenties van het seksuele contact voor de jongere zijn geweest.

Resumerend is er vanwege het doel van (zelf)bescherming weinig plek voor het criterium vrijwilligheid als het aankomt op seksueel contact met jongeren. Zelfs als de instemming door de jongere zelf wordt aangevoerd hoeft dit niet relevant te zijn. De buitenwereld kan heel anders denken over een door de jongere ogenschijnlijk neutrale tot positieve gevolgtrekking van een seksueel voorval. Bij het hier onderzochte type zaken blijkt bovendien dat de slachtoffers uiteindelijk ook vaak 'zelf' gaan inzien dat het seksuele contact niet geschikt voor hen was en daardoor alsnog actief meewerken aan de bestraffing van de toenmalige seksuele partner.¹⁵ Waar in eerste instantie misschien nog sprake kan zijn van een protest tegen de opsporing en vervolging, daarvan geldt doorgaans dat de jongere in kwestie uiteindelijk overstag gaat en de mening bijstelt. De seksuele integriteit van de jongere staat via deze redeneertrant ondanks eigen aandeel daarom onverminderd op het spel en met de strafrechtelijke interventie wordt de seksuele zelfbepaling

15 Zie Rb. Zutphen 15 februari 2008, *LJN* BC4442. Het gaat in dit geval over seksueel contact binnen een affectieve relatie tussen een jongere en een oudere partner. De ouders doen nog tijdens de relatie aangifte en fungeren als belangrijkste getuigen. De jongere is na het stuklopen van de relatie uiteindelijk toch ook van mening dat op diens lichamelijke integriteit en persoonlijke levenssfeer inbreuk is gemaakt door de oudere partner.

van die jongere geacht te zijn gewaarborgd. Door het 'vrijwillige' seksuele contact met de dader zou de seksuele autonomie van de jongere namelijk zijn geschonden.

DE STRAFRECHTELIJKE PRAKTIJK BEKEKEN VANUIT DADERADVOCATEN

Het precaire aan de strafrechtelijke aansprakelijkheid van artikelen 245/247/248a/249 Sr zit hem volgens daderadvocaten in de vage notie van schade. Deze kan voor meerdere belangen en op meerdere momentopnames worden geclaimd. Als er ongenoegen bestaat over seksuele gedragingen met een minderjarige dan kan men zich via het strafrecht 'ontdoen' van deze last. Het motief waarom iemand aangifte doet van een strafbaar feit is op zich zelf niet belangrijk voor de strafbaarheid daarvan, maar daaruit valt mogelijkerwijs wel te herleiden of de bescherming van het specifieke rechtsgoed, waar de strafbaarstelling zuiver beschouwd op toe dient te zien, überhaupt in het geding is. Voor het samenvallen van motief en rechtsgoed moet bij ontucht met jongeren in principe sprake zijn van een inbreuk op de seksuele integriteit van de jongere. De motieven om aangifte te doen kunnen echter minder zuiver zijn dan een inbreuk op de seksuele integriteit.¹⁶ Zo kan de strafbaarstelling van ontucht voor ouders een middel zijn om een zeker onbehagen over een seksuele relatie van dochterlief met een ouder vriendje strafrechtelijk kenbaar te maken.¹⁷ Daarnaast kan de jongere zich zelf om de een of andere manier gekwetst voelen en dergelijke emoties kunnen leiden tot een actie van strafrechtelijk wraak nemen.¹⁸ Het seksuele voorval kan bijvoorbeeld binnen een affectieve relatie hebben plaatsgevonden en die relatie kan om wat voor reden dan ook zijn afgelopen en daardoor kunnen allerlei andere pijnpunten een rol gaan spelen die het slachtoffer uit rancune kunnen doen besluiten de ex-partner strafrechtelijk aan te pakken. Ook buiten een affectieve relatie komen seksuele voorvallen met jongeren voor waarvan kan worden afgevraagd of niet spijt, in plaats van schade, de daadwerkelijke reden van aangifte is. Een verhaal kan door de jongere gradueel zijn aangedikt om zich bijvoorbeeld asexueel te handhaven tegenover de eigen ouders of een huidig vriendje. Een naderhand ongewenste vrijage kan zo in juridische zin transformeren in ontucht. Eventuele spijt achteraf over seksueel contact wordt vaak ingegeven door de tussenkomst van de directe omgeving van de jongere.

16 J. Gooren, 'Over de bestraffing van ontucht met instemming van jongeren', *Proces* 88 (2009), p. 220-232.

17 Zie ook de conclusie van de advocaat-generaal bij de Hoge Raad mr. Fokkens over het optreden tegen een ongewenst vriendje/vriendinnetje van zoon of dochter, hetgeen de wetgever niet gewild heeft HR 24 juni 1997, NJ 1997, 676.

18 Zie met betrekking tot dergelijke beweegredenen de poging van een aangeefster om een 'niet prettig verlopen' ontmaagding via het strafrecht te vergelden Gerechtshof 's-Hertogenbosch 10 april 2007, LJN BB5047.

De reactie van de omgeving kan het nodige onbehagen genereren en dat kan de jongere ertoe doen besluiten om de eigen reputatie via het strafrecht veilig te stellen. Daarmee wordt namelijk een heldere en normatieve onderverdeling gemaakt tussen de actieve (daderschap) en passieve zijde (slachtofferschap).

Een verschil tussen belang en rechtsgoed heeft op de strafbaarheid van ontucht een buitengewoon gering effect. Zoals eerder vermeld worden jongeren namelijk ook beschermd tegen verleiding/ uitlokking die mede van henzelf kan afkomen, met als gevolg dat hun eigen aandeel weinig tot niets zal af doen aan de verwijtbaarheid van de dader. Een onzuiver motief om aangifte te doen van ontucht levert dan ook geen 'valse' aangifte zolang er: (a) seks heeft plaatsgevonden, en (b) met iemand die minderjarig is. Het door het slachtoffer achteraf tegen een seksueel voorval aankijken op een manier die niet correspondeert met het toenmalige eigen aandeel is voor het staven van dwang in relatie tot aanranding of verkrachting niet legitiem, maar voor overwicht in relatie tot ontucht kan dat wel degelijk legitiem zijn. In de regel is seksueel contact met een jongere ondanks de mogelijk troebele motieven achter een aangifte dus hoe dan ook ontuchtig. Dat komt omdat het seksueel gebruik maken van jongeren in principe samenvalt met het seksueel misbruik maken van jongeren. Bij dergelijke aangiftes gaat het dus niet zozeer om valse feiten, enkel om de 'valse' mate van verwijtbaarheid naar de dader toe. Binnen het Scenario Analyse Model (SAM) van de Landelijke Expertisegroep Bijzondere Zedenzaken (LEBZ) heeft men het in deze ambigue gevallen over onjuiste beschuldigingen terwijl wel sprake is geweest van seksueel contact.¹⁹ In zulke situaties kan de jongere vanwege diens geringe mate van weerbaarheid in principe met succes het strafrecht inschakelen, ondanks het eigen aandeel. Het op legitieme wijze retrospectief inkleuren van de gebeurtenissen kan namelijk geschieden op het moment dat de jongere stelt dat diens toenmalige gebrek aan weerstand niet mag worden beschouwd als instemming en dat hij of zij zich nu dus alsnog misbruikt voelt. Tegelijkertijd met de individuele belangen en persoonlijke drijfveren speelt nog een andere adressant een belangrijke rol. Al eerder is aan bod gekomen dat het begrip ontucht niet alleen toeziet op de persoonlijke schade van een slachtoffer van vlees en bloed, maar ook op een symbolische schending van datgene wat zich op geaggregeerd niveau bevindt. Dat is namelijk het algemene belang dat wordt gepersonifieerd door de gemeenschap. Het is daar waar op zedelijk vlak een sociaalethische norm is overschreden. Een bijzonder diffuse adressant treedt op: de jongere is enerzijds slachtoffer van diens eigen 'beschadiging' en anderzijds is deze getuige van een 'normoverschrijding'.

19 N.M. Nierop. & P. van den Eshof, *Misbruik, Misleiding en Misverstanden* (onderzoeksverslag van de Landelijke Expertisegroep Bijzondere Zedenzaken over de periode 2003-2007), november 2008.

Met de signalering van de normoverschrijding dient het slachtoffer dan ook mede het belang van de gemeenschap.²⁰

‘COLLATERAL DAMAGE’

Zuiver bekeken moet een strafrechtelijk optreden zijn legitimatie vinden in het handhaven van de seksuele integriteit van de jongere; deze moet namelijk beschadigd zijn door de inbreuk van een medeburger. Inbreuk op de seksuele zelfbepaling van de jongere kan echter mede ontstaan ten gevolge van een strafrechtelijke aanpak die bedoeld is om die zelfbepaling ten opzichte van medeburgers te waarborgen. Het handhaven van het algemene belang kan daarom fricties opleveren met betrekking tot het bijzondere belang van de jongere. Met het verlaten van het directe belang van de jongere lijkt de strafrechtelijke procedure zelf, door welke de jongere in de belangstelling is komen te staan voor wat betreft zijn of haar seksuele belevenissen, tegen het belang van de jongere in te kunnen gaan. Als de bestraffing van de dader tegen de wens van de jongere wordt doorgezet, kan de jongere in het kader van straffen voor het algemene belang worden begrepen als collateral damage. Een confrontatie met de publieke gevolgen van een strafrechtelijke opsporing/vervolging kan voor de jongere hoe dan ook nadelig uitpakken, mogelijk zelfs ongunstiger dan de oorspronkelijke aanleiding die deze confrontatie enkel juridisch heeft kunnen legitimeren. In relatie tot deze problematiek is het klachtvereiste, relevant voor artikelen 245/247/248a Sr, ooit ingesteld als privacywaarborg om collateral damage bij de jongere te voorkomen. De mechaniek achter het eertijds bestaande klachtvereiste bestond erin dat daarmee aan de persoonlijk betrokkenen werd overgelaten of een overheidsoptreden een gewenste reactie is. Vanaf de wetswijziging van 1991 kan men stellen dat de jongere hierdoor een zelfbeschikkingsrecht had en de vervolging uit persoonlijke overweging kon afhouden.²¹ Dat lijkt gerechtvaardigd indien er vanuit het ‘slachtoffer’ geen gevoelens van beschadiging zijn ervaren welke om een formele vergelding vragen. Zo kon dus rekening worden gehouden met een voor de jongere mogelijk positieve belevens van de seksuele gedraging. Deze kon te kennen geven dat een corrigerende

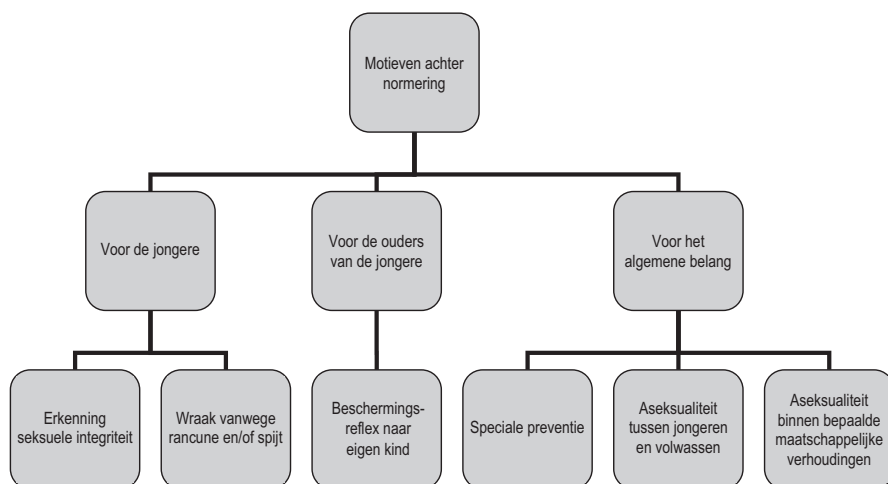
20 Iets soortgelijks is ook goed te zien bij het nu in behandeling zijnde wetsvoorstel tot de strafbaarstelling van bestialiteit. In feite wordt er strafrechtelijk gezien niet *voor* maar *via* het dier opgetreden. Het doel is namelijk niet om dieren van mishandeling te vrijwaren, want schade toebrengen aan dieren is reeds strafbaar, maar enkel om het algemene en zedelijke belang te handhaven.

21 Anders dan dit liberale uitgangspunt is het klachtvereiste door de wetgever ooit ingesteld met het oog op een meisje beneden de leeftijd van zestien jaar dat in verwachting was geraakt en naar de opvattingen van destijds beter af was met een huwelijk met haar ‘verleider’ dan met diens strafvervolging. De dader kon zijn ‘fout’ dus herstellen door met het slachtoffer te trouwen en deze daarmee niet aan haar lot over te laten. Zie T.J. Noyon, G.E. Langemeijer, J. Rummelink, J.W. Fokkens & A.J. Machielse (red.), *Het wetboek van strafrecht*, Deventer: Kluwer, artikel 245 (suppl. 120, november 2002).

inmenging niet vereist was. In principe mocht de zedenpolitie dan ook niet gericht opsporen alvorens een concrete klacht was neergelegd door een van de klachtgerechtigden.²² Dit hing samen met de ratio van het destijds ingestelde klachtvereiste: zowel beschermen alsook het bieden van een gewaarborgde vrije sfeer waarin ook jongeren het recht moesten hebben om zonder supervisie op seksueel avontuur te gaan.²³ Politie en justitie moesten die sfeer eerbiedigen en niet ambtshalve overgaan tot een bestraffing. Zonder die naleving was en is een door de jongere ongewenste inmenging in zijn of haar privéleven mogelijk. In sommige gevallen kan dat voor de jongere buitengewoon vervelende consequenties hebben. Zo zijn uit de jurisprudentie gevallen bekend waarin de politie een tot dan toe afgeschermd homoseksuele geaardheid van een jongere onbedoeld aan de onwetende ouders van de desbetreffende jongere openbaarde.²⁴ En dat terwijl de jongere in kwestie, zowel op het niveau van de ouderlijke macht als op het niveau van de overheid, geenszins prijs bleek te stellen op een bekendmaking van het seksuele voorval. Een niet-responsieve opsporing/ vervolging doet een dergelijke houding af als irrelevant. Sterker nog, het strafrecht kan tegen de seksuele zelfbepaling en persoonlijke levenssfeer van jongeren ingaan, daar de overheid zich ongevraagd als belanghebbende kan melden en zo privélevens overhoop kan halen. Eventuele nadelen voor de jongere worden zodoende opgeofferd aan de handhaving van een zedelijke norm die door diezelfde jongere (in die specifieke context althans) in het geheel niet hoeft te zijn onderschreven.

-
- 22 Het feit dat er alvorens klacht (nog) niet gericht kan worden opgespoord, is bevestigd door een arrest van de Hoge Raad van 14 oktober 1997, *NJ* 1998, 661. Let wel: ook ten tijde van het klachtvereiste kon bewijs worden verzameld van een seksueel voorval met een minderjarige. Dat was namelijk altijd nog mogelijk via die strafbaarstellingen waar het klachtvereiste niet voor gold. Derhalve kwam een ambtshalve opsporing naar ontucht ook in de tijd van het klachtvereiste veelvuldig voor aangezien het vermoeden kon bestaan dat het seksuele contact zich binnen formele afhankelijkheid had voorgedaan en/of dat sprake was van dwang. Zie de Aanwijzing opsporing en vervolging inzake seksueel misbruik (2005A001) van het College van procureurs-generaal: 'Indien de betrokkene aangeeft geen aangifte te willen doen, maar er is wel sprake van een bewijsbaar strafbaar feit, dan wordt er zoveel mogelijk bewijs verzameld ten behoeve van een eventuele ambtshalve vervolging indien de geestelijke en- of lichamelijke integriteit van het slachtoffer ernstig is/wordt bedreigd en het slachtoffer zich evident in een afhankelijkheidspositie bevindt.'
- 23 Met het klachtvereiste nam men ook in overweging dat de onderlinge betrekkingen tussen 'dader' en 'slachtoffer' onevenredig onder druk zouden worden gezet dankzij de overheidsbemoeienis. Zie ook HR 28 mei 1996, *NJ* 1997, 426. De al dan niet wenselijke of onwenselijke bemoeienis van buitenaf kon overigens maar ten dele via het klachtvereiste worden opgelost. Het diende alleen als buffer tegen de tussenkomst van derden. De rol van de ouders van de jongere was namelijk ten tijde van het klachtvereiste onverminderd groot, daar zij ook klachtgerechtigd waren en logischerwijs invloed uitoefenden op het seksuele leven hun eigen kind.
- 24 Zie bijvoorbeeld HR 7 januari 1997, *NJ* 1997, 474 en HR 24 juni 1997, nr. 105 005.

De toepassing van het begrip ontucht in combinatie met het verlaten van het individuele belang van het slachtoffer maakt het kortom mogelijk dat de adressant verwisselt van individu naar gemeenschap.²⁵ In de vaststelling of een strafrechtelijke interventie nodig is, lijkt het desalniettemin verstandig om voor jongeren een balans te vinden die recht doet aan zowel bescherming als zelfbepaling. Enerzijds moet de extra kwetsbaarheid van jongeren worden onderkend door ze te beschermen tegen seksueel contact met burgers die hun eigen seksuele verlangens op een meer evidente wijze kenbaar kunnen maken, anderzijds horen de autoriteiten ook enigszins de seksuele zelfbepaling van jonge burgers te respecteren. Er dient een zekere ruimte van autonomie gewaarborgd te worden. Een vrije sfeer die afgeschermd dient te worden van zowel onwenselijke 'horizontale' inbreuken (medeburgers) als van onwenselijke 'verticale' inmenging (strafrecht). De zelfbepaling heeft dus betrekking op de bescherming van iemands individueel recht om seksuele relaties aan te gaan of af te wijzen. Jongeren worden niettemin tot de kwetsbaardere personen in het maatschappelijke verkeer gerekend. Het is daarom dat deze extra kwetsbaren aanvullend beschermd worden tegen seksuele verlangens van derden en ook tegen seksuele verlangens van henzelf naar medeburgers toe. Echter, daarmee kan een reflectie op 'verticale' inmenging enigszins naar de achtergrond verschuiven. Weliswaar wordt bij de strafrechtelijke handhaving van ontucht openlijk gepropageerd dat het draait om het rechtsgoed van de seksuele integriteit van het slachtoffer, maar de adressant bestaat ook uit de maatschappij in het algemeen. Het draait bij ontucht om twee particulieren die een sociaal ethische norm overtreden.

Figuur 2: Achterliggende redenen voor het invoeren van de strafbaarstelling van seksueel contact met jongeren.

25 Zie over gemeenschapsdenken M. Moerings, C.M Pelser & C.H. Brants, *Morele kwesties in het strafrecht*. Utrecht: Willem Pompe Instituut 1999.

Als beiden dat vrijwillig doen en het slachtoffer wenste zich destijds en mogelijk zelfs nu niet te bestempelen als aangever, dan kan de staat alsnog optreden omdat het belang zich op geaggregeerd niveau bevindt en derhalve een signaalfunctie vereist die boven de persoonlijk betrokkenen uitstijgt. In dat verband erkennen de voor dit onderzoek geïnterviewde zedenofficieren met betrekking tot specifieke casussen dat ze weliswaar wel willen geloven dat de desbetreffende oudere partner met die specifieke jongere een mooie seksuele relatie kan hebben gehad en dat enkel de reacties van de omgeving voor problemen hebben gezorgd, maar toch zijn ze ook dan voorstander van een strafrechtelijke reactie aangezien de omgeving geschokt is en daarmee aangeeft dat een sociaalethische norm is overschreden. 'Het belang' kan zich dus ook enkel op bovenpersoonlijk niveau bevinden en dat kan belangrijker worden bevonden dan de realiteit van de twee rechtssubjecten die voorwerp van onderzoek zijn.²⁶

PLEIDOOI VOOR DUIDELIJKE BEGRIPPEN EN EEN ZORGVULDIGE TOEPASSING

Politie/justitie zullen binnen de marges van de opsporing/vervolgning moeten taxeren en beslissen over een seksueel voorval met een jongere. Vanuit de privacy van burgers is het de vraag of er op kan worden vertrouwd dat politie/justitie een zorgvuldige afweging maken en vooral dan wanneer de marges voor die afweging ruimer worden. Dat laatste gebeurt door nieuwe wetten of door ruimere en opgerechte strafbaarstellingen die meer of minder bepaald gedrag strafbaar stellen. Een veel gehoorde klacht vanuit daderadvocaten is dat de grenzen van de strafrechtelijke aansprakelijkheid door de open strafbepaling van ontucht bijzonder diffuus zijn.²⁷ Vanuit de notie van *lex certa* moet een persoon zijn gedrag ergens op kunnen afstemmen, wil hij niet het risico lopen bestraft te worden. Door de wat onbestemde en weinig definitieve betekenis is een begrip als overwicht al vrij snel toepasbaar.

26 Uit de volgende casus blijkt dat het belang van geen van de persoonlijk betrokkenen aan de orde hoeft te zijn bij de bestraffing van ontucht. Zie Rb. Roermond 01 juli 2008, parketnummer: 04-860896-07: 'Zowel de jongen als zijn ouders verklaren dat verdachte in de loop der jaren veel voor hem betekend heeft en dat hij ten gevolge van de goede invloed van de verdachte helemaal is opgebloeid en veel zelfstandiger en zelfverzekerder in het leven staat dan dat zij ooit hadden durven hopen. Reden waarom zij geen aangifte wensen te doen. Desalniettemin overweegt de rechtbank dat verdachte als professionele leerkracht er zich niet alleen bewust van had moeten zijn, maar ook haar handelen aan dit bewustzijn had moeten aanpassen, door de verliefde gevoelens van de jongen voor haar zoveel mogelijk te ontmoedigen en bij te sturen en door zich in elk geval te onthouden van het bewezenverklaarde seksuele contact. Een contact, hoezeer gewenst ook, dat mede gelet op de leeftijd van de jongen absoluut niet thuishoort in een leerling-/leraar verhouding.' De jongere in kwestie kan dus via de ouders worden gepasseerd en beiden kunnen weer via het algemeen belang worden gepasseerd.

27 Zie ook R. Kool, 'Ontucht(ig): een rechtsonzeker begrip?', *DD* 1992, 22, p. 251- 269.

Zelfs over de invulling van 'dwang' kan voortdurend worden getwist en daarmee is dat al een omstreken begrip.²⁸ Als dat voor strafbare dwang al geldt, is dat in nog veel grotere mate het geval bij overwicht in relatie tot ontucht. Alles en iedereen oefent overal en te allen tijde invloed uit en ook zeker als het gaat om seksuele aangelegenheden. Dat gaat ook op voor jongeren; die hoeven dus niet per definitie machteloos te zijn en zeker niet onder elkaar. Sterker nog, een begrip als overwicht is in wezen een lege huls, want de dader kan door de jongere ook zelf zijn verleid/uitgelokt tot seksueel contact. In theorie lijkt een dader alleen dan niet strafbaar wanneer hij door de jongere wordt gedwongen tot seksueel contact, maar zelfs dan zal hij extreem veel weerstand hebben moeten bieden om daarvoor in aanmerking te komen. Overwicht is al met al een zeer abstracte vorm van verwijtbaarheid en momenteel is alleen duidelijk dat het te weinig is voor de 'andere feitelijkheid' van dwang, maar wel voldoende voor de verwijtbaarheid van ontucht.

Voor een dader van ontucht hoeft niet duidelijk te zijn geweest dat het seksuele voorval onvrijwillig en/of ongelijkwaardig tot stand is gekomen, want de dader hoeft geen wetenschap te hebben gehad van de geringe weerbaarheid²⁹ en/of de minderjarige leeftijd van het slachtoffer³⁰. Als het seksuele contact bij de toepassing van ontucht feitelijk is komen vast te staan, dan heeft een dader vrijwel geen gronden waarop hij een mogelijke dwaling kan staven. Het verdisconteren van geringe weerbaarheid en het objectiveren van minderjarigheid betekent dat de dader dus inlevert op kenbaarheid. In relatie tot onvrijwilligheid wordt van dergelijke slachtoffers weinig tot geen weerstand vereist. Dat levert een spanning op met het billijke uitgangspunt dat aan de dader vooraf en/of tijdens het seksuele voorval door het slachtoffer enigszins kenbaar moet zijn gemaakt dat de seks onvrijwillig plaatsvindt. In relatie tot ongelijkwaardigheid is verder relevant dat jongeren zich op seksueel vlak in toenemende mate voorlijk lijken te gedragen. Daarbij kunnen jongeren ouder overkomen - qua uiterlijke verschijningsvorm en ook qua presentatie - dan ze daadwerkelijk zijn. Vooral meisjes in de puberale leeftijd lopen vaak wat voor op jongens van hun eigen leeftijd en kunnen daardoor hun toevlucht nemen tot ietwat oudere jongens. Deze ietwat oudere jongens zijn wettelijk strafbaar als ze überhaupt seksueel contact hebben met zulke meisjes. Justitie blijkt in zulke zaken ondanks de afwezigheid van dwang via de strafbaarstelling van ontucht alsnog tot een bewezenverkla-

28 K. Lindenberg, *Strafbare dwang. Over het bestanddeel 'dwingen' en strafbaarstellingen van dwang, in het bijzonder art. 284 Sr* (diss. Groningen), Apeldoorn/Antwerpen: Maklu-uitgevers 2007.

29 Uit de jurisprudentie blijkt dat het voor de strafbaarstelling van ontucht niet van belang is welke rol het slachtoffer heeft gespeeld: een mate van weerloosheid is niet vereist. Zie HR 2 juli 2002, NJ 2002, 584.

30 Zie het nog immer actuele arrest HR 20 januari 1959, NJ 1959, 102.

ring te kunnen komen, doordat op die manier de kenbaarheid voor de dader gepasseerd kan worden.³¹

Het begrip ontucht is betrekkelijk vaag en kan zodoende functioneren als quasi-juridische stoplap. Bij teveel permissiviteit van het slachtoffer en te weinig dwang van de dader kan de strategie van justitie er uit bestaan om langs de normatieve weg van ongelijkwaardige seks (lees: ontucht) tot een bewezenverklaring te komen.³² Opgepast moet worden voor oneigenlijke toepassingen die weinig van doen hebben met het directe rechtsgoed van de seksuele integriteit van de jongere. Bij onzuivere motieven vertoont de dader van ontucht maar ten dele gelijkenis met de valselijk als dader aangemerkte persoon van verkrachting. Beiden hoeven de seks niet te ontkennen, maar kunnen stellen dat deze vrijwillig is verlopen. Mislukte vrijages vallen niet onder verkrachting zolang het aspect dwang niet bewezen kan worden. Voor ontucht speelt dat aspect evenwel geen rol en daarvoor geldt dat de verdachte een dader wordt op het moment dat deze de als vrijwillig aangevoerde seks erkent. In principe is dan ook niet zozeer sprake van een valse aangifte; de focus verschuift van het slachtoffer naar de gemeenschap. Deze laatste is namelijk aangetast/beschadigd door de normoverschrijding. Het gaat niet langer exclusief om de individuele seksuele integriteit, maar om de sociale ethiek. De jongere kan in dat verband (en soms ongewild) een klokkenluider voor het collectief worden, waardoor de individuele verwijtbaar-

31 Zo doet zich een zaak voor waarin de verdachte van achttien jaar seks heeft met een meisje van veertien jaar. Zij hebben op dat moment verkering en de seks is met instemming van het meisje. Voorts blijkt ook dat het meisje steeds zelf contact heeft gezocht met de verdachte, dat zij de benoemde seksuele handelingen niet tegen haar zin heeft verricht en dat er evenmin sprake is van een ondergeschikte positie die zij ten opzichte van de dader zou hebben ingenomen. De rechtbank is evenwel van mening dat er geen sprake is van een te gering leeftijdsverschil en dat daarmee dus niet het ontuchtige karakter van het handelen van de verdachte kan worden weggenomen. Zie Rb. Assen 15 juli 2008, *LJN* BD846. Een soortgelijke zaak betreft een jongen van zeventien en een meisje van dertien. Na een 'MSN-verkering' van een aantal weken volgt een afspraak offline en dan hebben ze seks op de boot van de ouders van de verdachte. Voorafgaand aan de afspraak heeft het meisje nog foto's van zichzelf gemaild en daarop staat zij deels ontkleed. Niet is uit te sluiten dat allebei de intentie hebben gehad om met elkaar te vrijen op de boot. De primair ten laste gelegde verkrachting kan niet worden bewezen. Er zit te weinig dwang in om 'een andere feitelijkheid' te staven. Er is volgens de rechtbank sprake geweest van twee onvolwassen mensen die hun verwachtingen en verlangens niet duidelijk naar elkaar hebben uitgesproken. Uit de jurisprudentie blijkt dat enkel bij het vrijwillig seksueel experimenteren tussen gelijkwaardige personen van ongeveer gelijke leeftijd het ontuchtige karakter kan ontbreken. Volgens de rechtbank is hier geen sprake van gelijkwaardigheid gegeven het leeftijdsverschil en de verklaring van de verdachte zelf. Deze heeft namelijk te kennen te geven zich de volgende ochtend rot te voelen, omdat hij beseft dat ze veel te jong was. Het ontuchtige karakter was daarom aanwezig en voor de verdachte kenbaar. Verdachte had zijn handelingen op de leeftijd van het meisje moeten afstemmen en derhalve had hij ook moeten afzien van 'binnendringen'. Zie Rb. Leeuwarden 15 september 2009, parketnummer 17/675413-09.

32 Zie ook R. Kool, 'Verantwoorde seks. Een oriëntatie op de strafbaarstelling van verkrachting', in: A.A. Franken, e.a. (red.), *Constante waarden*, Den Haag: Bju 2008, p. 223-233.

heid van de dader en de individuele medeplichtigheid van het slachtoffer minder relevant worden. Dat is typerend voor het dadergeoriënteerde strafrechtelijke traject dat inzet op de berechting van hen die misdrijven tegen de openbare zeden hebben gepleegd. In zulke gevallen prevaleert inderdaad de openbare dimensie, aangezien de privé-dimensie, hoe de betrokkenen het hebben ervaren, van ondergeschikt belang wordt geacht.

AFSLUITING

De moeilijkheid is dat bijzonder veel onder de behandelde delictsomschrijvingen kan vallen en dat het daarom onmogelijk is om daaruit algemene conclusies te trekken of aanbevelingen te doen. Belangrijk is daarom te differentiëren naar type dader, type slachtoffer, aard van de relatie en setting. Het getuigt van weinig zorgvuldigheid als de kwetsbaarheid van het slachtoffer alleen maar wordt gebaseerd op de hoedanigheid van minderjarig zijn. De specifieke situatie en omstandigheden waaraan per seksueel voorval een wegingsfactor kan worden gekoppeld, met betrekking tot de mate van strafwaardigheid en verwijtbaarheid, blijft echter een lastig gegeven daar het grondstof biedt voor eindeloze discussies. De altijd subjectieve interpretatie van een seksueel voorval maakt dat de strafwaardigheid van de gedraging en de omvang van de verwijtbaarheid in hoge mate een onbepaald karakter kennen. Zo zou ook de rechtszekerheid ondermijnd kunnen worden als met al teveel schakeringen rekening gehouden zou worden. Veel van de hierboven aangehaalde begrippen zoals ontucht en overwicht zijn abstract en worden pas concreet bij de toepassing op individuele casussen en krijgen pas daarin betekenis. Het is lastig om strikte richtlijnen te construeren voor de taxatie van een seksueel voorval met een jongere, omdat het in een gegeven casus vaak een conglomeraat aan factoren betreft die maken of iets wel of niet strafwaardig is en/of een zware of lichte straf op zijn plaats is. Er zijn wel criteria te onderscheiden, maar die worden bij de concrete toepassing niet opgeteld of afgevinkt als ware het een formule die een eenduidige uitkomst genereert. Het andere uiterste is een strikte hantering van de leeftijdsgrenzen en dat doet weer geen recht aan de uniciteit van een casus. Door de objectieve leeftijd van de jongere zondermeer te hanteren als een kapstok voor geringe weerbaarheid kan weliswaar meer eenduidigheid worden gewaarborgd, maar hierdoor maakt de willekeur plaats voor onrechtvaardigheid en dat lijkt een weinig aantrekkelijk alternatief.

AFSLUITEND HOOFDSTUK

Conclusie: het asexuele kind en de seksuele relatie

INTRODUCTIE

Nu volgt allereerst een uitwerking van een tweetal sociale constructies ('Het asexuele kind en de seksuele relatie') en corresponderende instituten ('Het gezin en het huwelijk') die iets betekenen voor de sociale orde. Verder zal blijken dat het asexuele kind en de seksuele relatie op een abstract niveau een bijzonder wankel basis kennen ('De markt en de staat') en op een concreter niveau problemen opleveren bij het strafrechtelijk beschermen van minderjarigen tegen inbreuken op hun seksuele integriteit ('Strafrecht en contradicties'). Ten slotte zal antwoord worden gegeven op de centrale vraag uit de proloog ('Antwoord op vraagstelling').

HET ASEXUELE KIND EN DE SEKSUELE RELATIE

Het beheersen van seks en jongeren kan niet los worden gezien van het asexuele kind en de seksuele relatie als sociale constructies. Het een behoort traditioneel toe aan het gezin en de ander aan het huwelijk. Het ontstaan van een identiteit zoals het asexuele kind en een medium zoals de seksuele relatie moeten worden begrepen in termen van beheersing van seks en jongeren. Met identiteit wordt bedoeld dat de aard van een kind in belangrijke mate ligt in asexueel *zijn*, terwijl medium slaat op de relatie als manier waarop jongeren seksueel *worden*. Het gaat hier niet om een feitelijk, maar om een moreel oordeel over hoe mensen zich horen te gedragen. Denk in dit verband aan het verschil tussen het Duitse 'Sein' en 'Sollen'. Wat betreft het Sollen laat Foucault (1978) zien dat seksualiteit in de zeventiende eeuw geleidelijk aan een belangrijk onderwerp van gesprek wordt. Er treedt meer waakzaamheid op bij plekken met hoge concentraties kinderen, vooral bij scholen, waar pedagogie en architectuur mogelijkheden voor meer controle scheppen, bijvoorbeeld op masturberen door jongeren, dat als bijzonder gevaarlijk of ongezond wordt gezien. Ook autoriteiten op de terreinen van volksgezondheid en justitie leggen tot op de dag van vandaag normen op inzake seksueel gedrag. Enerzijds is seks een ingang om controle uit te oefenen op jongeren; *wie* mag zich seksueel uiten? Anderzijds zijn jongeren weer een middel om controle uit te oefenen op seksuele gedragingen; *hoe* moet seks worden geuit? In wezen gaat het hier om wat Foucault (2009) ook wel biopolitiek heeft genoemd. Dat valt te begrijpen als een moderne machtsvorm die betrekking heeft op de mens als soort (zie ook Schuilenburg & Van Tui-

nen, 2009). Met economie, biologie en politiek moet seks worden begrepen als een manier om grenzeloze reproductie en schaarste in het belang van populatiebehoud te reguleren (Deutscher, 2012; Malthus, 1993, Tellmann, 2013). Biomacht is gericht op het in het gareel houden van de bevolking. Het gaat dan niet alleen om dreiging met de dood, maar ook om behoud en regulering van het leven (Foucault, 2003, 241). De staat heeft belang bij de gezondheid van een volk, aangezien daaraan waarde ontleend kan worden. Denk bijvoorbeeld aan het rekruteren van militairen die gezond moeten zijn om de staat te kunnen verdedigen. In meer alledaagse vorm kan gedacht worden aan het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) als ingang voor de staat om achter de voordeur te kijken. De energie van lichamen wordt door de staat aangewend voor de reproductie van sociale orde en daarvoor zijn het gezin en het huwelijk belangrijke instrumenten.

Een tienerzwangerschap wordt in dit verband beschouwd als een verkeerde manier van reproductie, aangezien deze niet plaatsvindt binnen een gezin en huwelijk. Foucault (1978) stelt in zijn standaardwerk over seksualiteit dat er een seksueel discours is ontstaan door middel van *the hysterical woman*, *the masturbating child*, *the pervert* en *the Malthusian couple*¹. In deze studie spelen *the masturbating child* en *the Malthusian couple* een cruciale rol. Een kind heeft een natuurlijke behoefte aan seks, maar dit wordt tegelijkertijd onnatuurlijk bevonden gezien de asexuele status van kinderen. Daarnaast hebben volwassenen een onbegrensde behoefte aan seks, maar via socialisering wordt dat begrensd tot seks binnen een relatie. Het gezin met het asexuele kind en het huwelijk met de seksuele relatie zijn dienstbaar aan de sociale orde. Het zijn ordeningsprincipes die via het strafrecht kunnen worden afgedwongen. Des te opmerkelijker is het betoog van Borger en Wiegman (2011) die vinden dat de overheid nalaat te benadrukken dat seks onder jongeren binnen een relatie moet plaatsvinden en dat de overheid de suggestie zou wekken dat het normaal is om op jonge leeftijd te experimenteren met vrijblijvende seks. Uit dit proefschrift blijkt echter dat politie en justitie seksuele contacten van minderjarigen toelaten als deze plaatsvinden binnen een relatie. Wat betreft die relatie beweren de auteurs dat uit recent onderzoek zou blijken dat jongeren de prettigste seksuele ervaringen hebben binnen een relatie met een vaste partner die ze vertrouwen en van wie ze houden. Uit een recent onderzoek naar de seksuele ervaring onder jongeren (Kuyper, Wit, & Wijsen, 2011) blijkt echter dat ervaringen die zich kenmerken door liefde en intimiteit hoog scoren, maar dat de hoogste score is voorbehouden aan seksuele ervaringen die te maken hebben met sensatie en lust. Dat kan met vaste partners, maar ook via losse contacten. De 'inferi-

1 "Four figures emerged from this preoccupation with sex, which mounted throughout the nineteenth century-four privileged objects of knowledge, which were also targets and anchorage points for the ventures of knowledge: the hysterical woman, the masturbating child, the Malthusian couple, and the perverse adult. Each of them corresponded to one of these strategies which, each in its own way, invested and made use of the sex of women, children, and men." (Foucault, 1978, 105).

oriteit' van seksuele contacten zonder relatie lijkt dan ook minder te maken te hebben met datgene wat de persoonlijk betrokkenen hebben ervaren en meer met een opgelegde standaard van buiten; een standaard die erop neer komt dat jongeren nog niet seksueel zijn en slechts seksueel mogen zijn als dat geschiedt via een relatie die gelijkwaardig en duurzaam is. Het gebrek aan gelijkwaardigheid is aan de orde bij seks tussen jongeren zonder relatie (245/247/248a Sr), maar ook tussen jongeren en volwassenen met een relatie (245/247 Sr), en bij een relatie van formele afhankelijkheid (249 Sr). Het gebrek aan duurzaamheid is vooral aan de orde op het moment dat seks als transactie plaatsvindt (245/247/248a Sr), want dan wordt verondersteld dat seks een instrument is. Waar het intergenerationele seks tussen volwassenen en jongeren betreft, lijkt met name (de bedreiging van) het asexuele kind van belang. Bij intragenerationele seks tussen jongeren lijkt met name de (bedreiging van de) seksuele relatie van betekenis.

HET GEZIN EN HET HUWELIJK

Het 'asexuele kind' en de 'seksuele relatie' zijn te relateren aan het gezin en het huwelijk als instituten. Een gezin steunt veelal op het huwelijk en bestaat uit twee generaties die een relatie van verwantschap hebben. Het huwelijk voer ik hier op als archetype van de seksuele relatie. Uiteraard neemt een relatie tussen twee mensen waarbij seksueel contact een uitdrukking is van affectie tegenwoordig veel verschillende vormen aan. Ook alle van het traditionele huwelijk afgeleide, duurzame relaties zonder formele basis schaar ik hier onder de noemer 'huwelijk'. Instituten zijn belangrijk voor de sociale orde (Berger & Luckmann, 1967) en als zodanig hebben gezin en huwelijk een zeer belangrijke functie voor de samenleving.

Het gezin en het huwelijk krijgen nog meer betekenis tegen de achtergrond van het taboe op incest. Relevant voor deze studie is dat seksueel gedrag wordt gereguleerd, want het taboe op incest betekent dat seksuele competitie binnen het gezin is uitgesloten en dit alleen is toegestaan tussen echtgenoten. Het dwingt mensen daarnaast om buiten het gezin te trouwen en daarmee grotere verbanden tot stand te brengen. Opmerkelijk genoeg blijkt het kind buiten het eigen gezin in vroegere tijden en/of op andere plekken wel degelijk seksueel actief te mogen zijn. De vele historische en antropologische voorbeelden maken duidelijk dat dit in bepaalde samenlevingen ook een plek mocht of mag hebben. Het verbod op seks buiten het gezin is voor kinderen dus tijd- en plaatsbepaald (zie ook Killias, 2000), terwijl het hebben van seks binnen het gezin een veel robuuster taboe is (Lévi-Strauss, 1969). De conventionele moraal in het Westen is zodanig dat kinderen niet alleen binnen het gezin asexueel moeten blijven, maar ook voor een veel langere tijd buiten het gezin. Het verbod op seks met ouders (en broers en zussen) lijkt voor kinderen in het Westen geëxtrapoleerd te zijn naar seks met ouderen in het algemeen. Het gaat dan niet alleen om seks met de eigenlijke ouders, maar ook met ouders die deel uitmaken van andere gezin-

nen. Tot aan de volwassenwording dient seksueel contact voor het kind iets wezensvreemds te zijn. Het gezin moet dan ook begrepen worden als de plek waar seks alleen voor ouders en niet voor kinderen betekenis mag krijgen. Te vroege betekenisgeving wordt geacht te leiden tot een verlies van datgene wat een kind tot kind maakt. Een seksueel actief kind is in symbolisch opzicht al bezig om elders een nieuw gezin te stichten en daarmee het oorspronkelijke gezin te verlaten.

Niet alleen beschermen ouders hun eigen kinderen, opdat de naam van de familie niet wordt bezoedeld, ook de staat beschermt haar minderjarige burgers om het gezin als hoeksteen van de samenleving te eerbiedigen. Dit blijkt ook uit de werking van het strafrecht in relatie tot de ontuchtartikelen. Niet alleen een slachtoffer kan aangifte kan doen van ontucht, ook de vader of moeder in naam van het gezin. Die hebben namelijk 'ouderlijk gezag'. Uit de gesprekken met zedenrechercheurs in het empirische gedeelte van deze studie blijkt dan ook dat een niet onbelangrijk deel van de aangiftes met tegenzin van het slachtoffer door ouders wordt gedaan, omdat deze vinden dat hun zoon of dochter geen seksueel contact meer mag hebben met een vaak ouder persoon. Daarnaast kan de zedenpolitie in naam van de staat een opsporing starten en kan ook de officier van justitie in naam van de staat overgaan tot vervolging. Het gezin representeert de inbedding van jongeren als asexueel, waarbij bescherming vaak samengaat met controle (Egan & Hawkes, 2003). Robinson (2012, 271) schrijft: "Children's difficult citizenship is intensified through the volatile relationship between sexuality and childhood; a relationship that is socio-culturally constructed and constantly mobilized not just to regulate children's lives, but also to maintain dominant relations of power broadly in society, especially around the constitution of the normative citizen subject."

Een belangrijke "dominant relation of power" (ibid.) is die tussen ouders en kinderen. Zoals vermeld spreken we in Nederland ook wel over 'ouderlijk gezag'. Het kind moet worden beschouwd als een belangrijk onderdeel van het gezin. Het hebben van seks met een kind dat onderdeel is van een gezin komt in veel culturen tot stand via een huwelijk met dat kind. In de regel wordt toestemming gevraagd aan de ouders van het kind; dat is de weg van rechtmatige toe-eigening waarop het asexuele kind een seksuele volwassene wordt. Ook in Nederland is het veelzeggend dat minderjarigen toestemming van hun ouders moeten krijgen om te kunnen trouwen. Volgens de Nederlandse wet vallen deze minderjarigen vervolgens ook niet langer onder het ouderlijk gezag. Jongeren worden dus gesocialiseerd in de hoedanigheid van asexueel kind en bestendigen daarmee tegelijkertijd het gezin als instituut. De verhouding huwelijk en seksuele relatie maakt duidelijk hoe kinderen het gezin mogen verlaten: volgens de conventionele moraal is dat middels een relatie. Door middel van een seksuele relatie wordt seks dus gereguleerd en daarmee wordt tegelijkertijd het huwelijk als instituut bestendigd. Aangaande het asexuele kind en de seksuele relatie is de reactie op seks met minderjarigen te interpreteren tegen de achtergrond van het gezin en het huwelijk als blauwdruk voor de samenleving. De eigen-

lijke plaats van jongeren is dan binnen het gezin en de eigenlijke plaats van seks is dan binnen het huwelijk.

DE MARKT EN DE STAAT

Het aseksuele kind en de seksuele relatie kennen op een abstract niveau een bijzonder wankel basis gegeven het verschil tussen markt en staat.

In de structuur van de samenleving hebben instituties als gezin en huwelijk een belangrijke functie. Eind twintigste eeuw introduceert de Britse criminoloog Jock Young (1999) het begrip *bulimia* om de in- en uitsluitingsprocessen van de samenleving te begrijpen. De conditie bulimia is zowel eten ('in') als braken ('uit') en dat kenmerkt volgens Young de samenleving op het niveau van cultuur en structuur. Hij sluit daarmee aan bij gedachten die eerder in de vorige eeuw zijn ontwikkeld door de Amerikaanse socioloog Robert Merton (1938) in zijn baanbrekende artikel over anomie. Het draait bij Merton om het spanningsveld tussen *structuur* en *cultuur* waarbij hij de discrepantie tussen middelen en doelen binnen de samenleving uitwerkt in een onderverdeling van menstypes die zich verschillend aanpassen, gegeven hun verschillende posities in die samenleving. Volgens de macrosociologische analyse van Young komt het er kort gezegd op neer dat de doelen in een consumptiemaatschappij voor vrijwel iedereen gelijk zijn, maar dat de middelen niet gelijk zijn verdeeld. In een samenleving waar status in belangrijke mate wordt afgeleid uit consumptie is het dus logisch dat vrijwel iedereen overgaat tot koop en dat sommigen desnoods overgaan tot diefstal. Er is dan sprake van een afwijkend middel om een conventioneel doel te verwezenlijken. Met andere woorden: iedereen is consument (cultureel) maar niet iedereen heeft werk (structureel). Hoewel Young vooral ingaat op de sociaaleconomische dimensie achter veel criminaliteit, is zijn idee ook relevant voor de positie van jongeren in relatie tot seks. De seksuele tiener is cultureel gezien 'binnen', blijkens de commerciële seksualisering van jongeren, en structureel gezien 'buiten', getuige de patriarchale bescherming van minderjarigen tegen seksueel contact. In de geest van Galtung (1968) kan beargumenteerd worden dat er sprake is van structureel geweld vanwege een sociale structuur en sociale instituties die jongeren kunnen blokkeren bij het bevredigen van een belangrijke basisbehoefte zoals seks. Hoewel een term als 'de staat' misschien niet helemaal recht doet aan de diversiteit van betrokken partijen die al dan niet strafrechtelijk reageren op seks onder jongeren, lijkt het mij in navolging van Althusser (1971) gerechtvaardigd om te spreken van een *staatsapparaat*. In wat volgt versta ik onder de staat de wetgevende macht die verantwoordelijk is voor wetten (wetten), de controlerende macht waaronder politie en justitie die controleren of mensen zich aan de door de wetgevende macht gestelde wetten houden (handhaving), en de rechterlijke macht die recht spreekt aan de hand van de wet (jurisprudentie). Zoals reeds opgemerkt wordt de energie van lichamen aangewend voor de reproductie van sociale orde. Het gezin en het huwelijk zijn ideologisch

onlosmakelijk verbonden met de repressieve staat en zien toe op de instandhouding van het aseksuele kind en de seksuele relatie.

Als we Bauman (1995) volgen, dan wordt in westerse samenlevingen steeds meer nadruk gelegd op consumptie in plaats van productie. Dit heeft gevolgen voor sociale relaties in het algemeen en seksuele relaties in het bijzonder. Denk aan datingsites waarop te zien is dat burgers zich meer en meer gedragen als consumenten op het gebied van liefde. Dat geldt ook op het gebied van seks, waarbij het consumptieve gedrag tot uiting komt in genot zonder verdere verplichtingen zoals een relatie. Waar volwassenen binnen een huwelijk seks op een productieve manier gebruiken ten behoeve van procreatie, daar gebruiken jongeren seks op een consumptieve manier ten behoeve van recreatie. Volgens Bauman (ibid., 116) is dat laatste kenmerkend voor de hedendaagse samenleving: “The postmodern body is first and foremost a receiver of *sensations*: it imbibes and digests *experiences*; the capacity of being stimulated renders it an instrument of *pleasure*.” Niet alleen gebruiken jongeren elkaar als gebruiksvoorwerp, ook kan worden beargumenteerd dat seks voor jongeren langer los komt te staan van relaties, doordat de periode van experimenteren langer duurt. In het eerste geval wordt de tiener een seksueel object en in het tweede geval wordt de tiener een subject dat seks heeft zonder relatie. Wat dat laatste betreft is het overigens interessant op te merken dat de markt de staat ook kan volgen voor wat betreft seks. Het oprukken van het begrip authentiek (Heesakkers, 2014) laat zich bijvoorbeeld ook gelden met betrekking tot seks. Wie op zoek is naar seks als ‘beleving’ kan ook het pad der liefde bewandelen, getuige de populariteit van datingsites die seks maken tot een ‘bewuste keuze’². Op dat moment vindt seks dus wel plaats binnen een relatie en heeft het weer een besloten karakter, wat haaks staat op het meer openbare karakter van seks zonder relatie. Het betrekkelijk recente fenomeen ‘sexting’³, waarbij jongeren zich presenteren als object, is daarentegen weer de perfecte belichaming van seks als openbare consumptie in plaats van besloten productie zoals binnen het gezin en het huwelijk. Het probleem van ‘sexting’ is juist het openbare karakter, omdat controle veel beter gedijt in het beslotene (Angelides, 2013). Toch kan het feit dat jongeren zich bij seksuele activiteit lang niet altijd houden aan de wet, ertoe leiden dat sociale normen veranderen, en bijgevolg ook de wet. De beelden van ‘sexting’ kunnen politieke consequenties hebben: *the personal can become political*. Het eisen van rechten impliceert immers dat een bepaalde zaak publiek gemaakt moet worden en zo is het ook met seksueel burgerschap (vergelijk de acceptatie van homoseksualiteit). Nancy Fraser

2 Het ‘Ik Kies Bewust’-logo is geïntroduceerd door Unilever, Campina en Friesland Foods. Ik Kies Bewust-producten bevatten minder verzadigd vet, zout en suiker en helpen bij het maken van een gezondere keuze.

3 Sexting is het verspreiden of delen van seksueel getinte foto’s of berichten via mobiele telefoons of andere mobiele media. De term is afgeleid van *seks* (verwijzend naar de seksuele inhoud) en *texting* (sms/mms). De term werd voor het eerst gebruikt begin 21ste eeuw.

(2000, 114) noemt dat *recognition*, wat neerkomt op de erkenning van verschillende groepen met verschillende bijdragen voor de samenleving. In het sociale verkeer neemt *misrecognition* veel verschillende vormen aan. Het kan deel uitmaken van het recht of geïnstitutionaliseerd zijn via beleid, management en gedrag van professionals (ibid.). Hier kan worden gewezen op het feit dat jongeren volgens de wet minderjarig zijn en dat er allerlei instanties zijn die 'in het belang van jongeren' optreden tegen seksueel contact met jongeren. De miskennis zit dan in de eenzijdige nadruk op bescherming tegen seksueel contact in plaats van ruimte voor seksuele ontplooiing. Daarnaast kan miskennis ook informele vormen aannemen via gedragspatronen, traditionele gebruiken en wijdverbreide sociale praktijken in de samenleving. Hier kan nogmaals worden gewezen op het gezin als de plek waar jongeren van oudsher worden beschermd tegen seks. Welke vorm miskennis volgens Fraser (ibid.) ook aanneemt, het blijft een geïnstitutionaliseerde manier van doen, waardoor sommige sociale actoren voor minder vol worden aanzien en waardoor zij te maken hebben met uitsluiting. In het voorgaande is duidelijk geworden dat het gezin en het huwelijk belangrijke instituten zijn om jongeren uit te sluiten van seksueel burgerschap. Door de staat worden jongeren veelal genegeerd aangaande hun seksuele status.⁴ Door de markt worden jongeren wel erkend als seksueel wezen, maar of dit in het belang is van jongeren, is nog maar de vraag.⁵ Waar de markt de seksuele tiener ten volle erkent en esthetisch exploiteert, daar miskent de staat de seksuele tiener met de ethiek van voornamelijk zorg die primair gericht is op bescherming. Bij seks als consumptie draait het samengevat om de markt en de beleving van jongeren, terwijl het bij seks als productie gaat om de staat en de reactie via het strafrecht.

Bij seks ten behoeve van de sociale orde heeft met name de vrouw een belangrijke functie. Uit deze studie blijkt dan ook dat niet alleen leeftijd van belang is, maar vooral ook gender. De sociale orde is patriarchaal van aard (Greer, 1970). Het is van belang om na te denken hoe concreet seksueel geweld tegen vrouwen kan worden voorkomen, maar daarbij ook oog te hebben voor het structurele geweld dat schuilgaat achter bescherming als traditie (zie ook Daly & Chesney-Lind, 1988). Het gebrek aan seksueel burgerschap bij vooral meisjes is functioneel voor het gezin en het huwelijk als instituten van de samenleving. Het ideaal van asexualiteit wordt van oudsher aangevuld met een ander ideaal; hoe seksueel te worden? Om het gezin via uithuwelijking te verlaten moest een meisje van onbesproken

4 Een uitzondering in de politiek is de PNVD, maar men kan zijn vraagtekens zetten bij een partij (in de volksmond ook wel 'pedopartij') die zegt op te treden 'in het belang van' kinderen en hun seksualiteit, maar de schijn van 'belangenverstrengeling' oproept gezien haar pedofiele achterban.

5 De seksuele objectivering van meisjes volgens de wetten van de markt toont namelijk aan dat zoiets voor jongeren als subject niet per definitie positief hoeft uit te pakken. Zie ook de documentaire *Sletvrees* van Sunny Bergman, waarin wordt gesteld dat als iemand constant als object wordt bejegend, een dergelijke objectivering uiteindelijk zal internaliseren en zich dus als object zal gaan gedragen.

gedrag zijn. Dit is ook af te leiden uit 245 Sr⁶, want dat was vroeger nadrukkelijk gekoppeld aan het huwelijk ter voorkoming van vervolging.⁷ Heden ten dage doet dit wellicht wat achterhaald aan. Ook wordt in het Westen verbaasd gekeken naar eerwraak in relatie tot iets als 'de eerbaarheid van dochters en zussen'. Desalniettemin is ook hier en nu sprake van vergelijkbare praktijken, in de zin dat meisjes ten opzichte van jongens minder van seks mogen houden en hun eigen seksuele keuzes bovendien minder vanzelfsprekend zijn (Hekma, 2007). De enige manier waarop meisjes volgens de conventionele moraal seks kunnen hebben zonder voor slachtoffer of slet uitgemaakt te worden, is middels de seksuele relatie. In het Westen kennen we in dat verband de figuur van de maagd (Douglas, 1966). De maagd behoort toe aan het gezin en het huwelijk en beide zijn in westerse samenlevingen nog steeds een belangrijk onderdeel van de structuur. In de cultuur van nu is seks echter niet alleen gericht op productie, maar ook op consumptie en daarbij is niet de maagd, maar de hoer het andere uiterste. Freud benoemt ook een zogenaamd madonna-hoercomplex; de seksuele aantrekkingskracht van de man tot de vrouw als onbevleete moeder en minderwaardig seksobject. Deze incompatibele identiteit is op een abstract niveau dus af te lezen aan de positie van minderjarige vrouwen als seksueel wezen in relatie tot markt en staat. Opvallend is dat bij vrouwen sneller dan bij mannen een koppeling wordt gelegd tussen seksueel en jeugdig, terwijl meisjes zich daarentegen minder snel seksueel mogen gedragen dan jongens.

STRAFRECHT EN CONTRADICTIES

Op concreet niveau leveren het asexuele kind en de seksuele relatie problemen op bij het strafrechtelijk beschermen van minderjarigen tegen inbreuken op hun seksuele integriteit vanwege hun eigen belevingswereld.

Discussies over de seksuele moraal onder jongeren gaan veelal gepaard met een koppeling aan het overmatig drinken van alcohol (Van Erp, 2014). De consumptie van alcohol leidt tot seksueel grensoverschrijdend gedrag, doordat het de grenzen bij het asexuele kind en de seksuele relatie wegneemt. Hiermee doel ik op het gegeven dat alcohol werkt als 'sociaal glijmiddel.' Daardoor wordt in de regel sneller toegegeven aan seksueel ver-

6 "Hij die met iemand, die de leeftijd van twaalf jaren maar nog niet die van zestien jaren heeft bereikt, buiten echt, ontuchtige handelingen pleegt die bestaan uit of mede bestaan uit het seksueel binnendringen van het lichaam, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste acht jaren of geldboete van de vijfde categorie."

7 Oorspronkelijk bedoeld om te zorgen dat 'de man, niet zelden een zeer jonge man, die zulk een meisje in belangwekkende omstandigheden gebracht heeft, door een huwelijk zijne fout zoveel mogelijk herstelt. Werd zijne fout gestempeld tot een misdrijf ambtshalve vervolgbaar, dan zou hij uit vrees voor straf, het meisje aan haar lot overlaten.' Zie R. Kool in Cleiren & Nijboer 2004, (T&C Sr), aant. 1 op artikelen 245, 247, 248 en 249 Sr, p. 1006-1031.

langen en komt seks zonder relatie sneller tot stand. Het slachtoffer kan dan bestaan uit een daadwerkelijke minderjarige van vlees en bloed, maar ook uit de gemeenschap die inzet op bescherming van kind en relatie. Een volwaardig seksueel burgerschap impliceert echter meerdere dimensies. Het gegeven van seksuele activiteit biedt zowel risico's als kansen. Uit deze studie blijkt dat *ontplooiing* risico's in het leven roept wat betreft misbruik door derden, maar dat *bescherming* ook risico's genereert doordat jongeren klein worden gehouden en daardoor minder weerbaar zijn in relatie tot hun vrijwel onvermijdelijk seksuele toekomst. Zie ook het werk van Lyon (2007), die betoogt dat zorg altijd controle impliceert en daarmee autonomie kan uithollen. Dit brengt mij terug naar de werking van het klachtvereiste. De fundamentele vraag was en is wanneer het strafrecht grenzen moet stellen aan seksuele handelingen die in vrijwillige sfeer tot stand zijn gekomen. De kwalificatie ontucht kan namelijk door zowel de dader alsook door het slachtoffer als een inperking van de zelfbepaling worden ervaren. Er zit dan ook een paradox achter het beschermen van jongeren tegen seksueel contact dat vrijwillig heeft plaatsgevonden. Er wordt weliswaar opgetreden om de zelfbepaling van de jongere te waarborgen, maar juist dat optreden kan een inbreuk zijn op die zelfbepaling. Op een fundamenteel niveau kunnen dus vraagtekens worden geplaatst bij een strafrechtelijk optreden naar aanleiding van seksueel contact met een minderjarige 'in het belang' van jongeren. Een recente zaak in Dordrecht over een jongen (22) en een meisje (17) die zich gezamenlijk prostitueren biedt een mooie illustratie (Jensma, 2015). Hoewel de jongen beslist over het plaatsen van advertenties en filmpjes, het chauffeurs en afrekenen, willen alle persoonlijk betrokkenen, inclusief de moeder van het meisje, niets weten van slachtofferschap en ouderschap onder de noemer van mensenhandel en kinderporno. De officier spreekt echter van "geschokte rechtsorde" en stelt dat minderjarige meisjes wettelijk hun wil niet kunnen bepalen. Een schending van iemands persoonlijke levenssfeer om zodoende diens seksuele autonomie te waarborgen is derhalve een contradictoir verschijnsel. Dat heeft te maken met het feit dat niet alleen grenzen moeten worden gesteld ten opzichte van medeburgers, maar ook ten opzichte van de staat die grenzen kan overschrijden.

Ook markt en staat zijn contradictoir in relatie tot seksuele jongeren. Waar de markt irrationeel en impulsief gedrag veronderstelt, daar gaat de staat juist uit van rationeel en calculerend gedrag. Enerzijds hedonistische consument en anderzijds verantwoordelijke burger. Deze tegenstrijdigheid tekent zich af bij seks in het hier en nu door adolescenten. In wezen is seks een activiteit die zijn waarde vooral ontleent aan het feit dat iemand zijn controle verliest en volledig in het moment opgaat. Tel daarbij op dat vooral jongeren in het algemeen bekend staan als betrekkelijk impulsief en lang niet altijd over de consequenties van hun handelingen nadenken. Dit soort aspecten maakt het buitengewoon problematisch om duidelijke posities te onderscheiden en achteraf vast te stellen of één positie duidelijk de grens van de ander heeft overschreden. Dat blijkt ook wel uit de interviews en jurisprudentie in het empirische gedeelte van deze studie. Het is lang niet altijd dui-

delijk wat ieders aandeel in een ontuchtzaak nu is geweest. In een schematische voorstelling staat de dader veelal voor moedwil en het slachtoffer voor misverstand (zie ook Kranenberg, 2012). Hoewel er bij ontucht minder duidelijk sprake is van dwang dan bij verkrachting, is het voor autoriteiten vaak een zero-sum game waarbij de masterstatus van slachtoffer veelal samenvalt met minderjarig en vrouwelijk (McAlinden, 2014). Met betrekking tot seks zonder relatie wordt de oplossing vaak gezocht bij het herwaarderen van intimiteit (Thooft, 2012).⁸ Illouz (2007) stelt echter dat er sprake is van een duaal proces dat zij vat onder de noemer “emotioneel kapitalisme” en waarbij economische relaties zeer emotioneel zijn geworden, terwijl intieme relaties weer zeer sterk worden gedefinieerd in economische en politieke termen zoals ‘onderhandelen’, ‘uitwisselen’ en ‘aandeel’. Het gezin en het huwelijk zijn van oudsher vooral economisch van aard en hebben later een grotere emotionele waarde gekregen (Ariès, 1962), terwijl zich bij seks wellicht het omgekeerde heeft voorgedaan. In deze schizofrene constellatie is het belangrijk te blijven erkennen dat het spel van seksuele verleiding ambivalent is en dat deze spanning zich duidelijk manifesteert daar waar jongeren met een economische mentaliteit seks hebben in een maatschappij die aangaande gezin en huwelijk steeds emotioneler is geworden.

ANTWOORD OP VRAAGSTELLING

Wat betekenen de strafrechtelijke reactie en reacties vanuit de media op seks met jongeren nu voor de wijze waarop seksueel gedrag van jongeren in onze samenleving wordt geduid en op welke wijze werkt deze duiding omgekeerd door op deze reacties? Middels het ‘aseksuele kind’ en de ‘seksuele relatie’ als sociale constructies is duidelijk geworden welke belangen op het spel staan. De strafrechtelijke reactie en reacties vanuit de media zijn enerzijds gericht op de bescherming van het aseksuele kind als slachtoffer en anderzijds op de bescherming van de seksuele relatie in het kader van de openbare zeden. De genoemde belangen achter de voorstelling van kinderen als aseksueel en de voorstelling van seks als iets voor binnen een relatie staan onder druk door seksuele gedragingen die ingaan tegen deze beelden. Een ontuchtpleger is te begrijpen als een contrastfiguur met behulp van wie wordt vastgesteld hoe en wie uiting mag geven aan seks. Het opwaarderen van het aseksuele kind en de seksuele relatie geeft weer houvast in een samenleving waarin seks minder vanzelfsprekend leidt tot sociale orde. Middels de tweeledige kwalificatie ‘verkeerde seks op de verkeerde leeftijd’ pogen de autoriteiten orde te scheppen. Die orde komt tot stand in naam van jongeren via het aseksuele kind, en in naam van seks via de seksuele relatie.

8 In dat verband worden jongeren die massaal porno consumeren beschouwd als tikken-de tijdbommen, met het idee dat kille techniek het besef van emotionele betrokkenheid is gaan overnemen (Bakker, 2012). Niet alleen is seks dan ontkoppeld van voorplanting, maar ook van intimiteit.

Uit deze studie blijkt de aanwezigheid van de seksuele tiener voor de autoriteiten een probleem, want hij staat haaks op het aseksuele kind. Terwijl het kind de personificatie is van gebrek aan seksualiteit, personifieert de tiener juist een overvloed daaraan. Dit is opmerkelijk aangezien kind en tiener ergens in elkaar overgaan, maar aangaande seks dus twee extreme posities innemen. Naast het 'kind' als aseksueel ideaal, is seks met jongeren van vlees en bloed van belang. Met het wegvallen van andere morele kaders zoals opgemerkt in de proloog neemt het belang van het strafrecht toe. Een van de weinig overgebleven criteria waarmee seks kan worden afgekeurd zijn onvrijwilligheid en schade. Hieraan wordt vaak nog toegevoegd dat bij kinderen *altijd* sprake zal zijn van onvrijwilligheid en schade. Hoewel dit denkschema het voordeel van overzichtelijkheid biedt, kan het niet goed overweg met seksueel actieve jongeren. De aseksualiteit van jongeren is minder vanzelfsprekend dan die van kinderen en daarmee ook van het seksuele gevaar dat uitgaat van de dader. In het geval van ontucht onder jongeren komt in het strafrecht veel minder de dader centraal te staan en veel meer de gedraging waar dader en slachtoffer zich gezamenlijk schuldig aan maken. Het gaat dan niet om een minderjarige die veel te jong is en een dader die veel te oud is, maar om de seks die losbandig wordt gevonden. Het seksuele gevaar komt dan tot stand via de gedraging en bevestigt daarmee niet het aseksuele kind, maar wel de seksuele relatie.

Uit deze studie blijkt dan ook dat seks zonder affectieve relatie onder jongeren door de autoriteiten wordt geproblematiseerd, omdat dit haaks staat op de seksuele relatie. Seksuele onthouding tot aan het huwelijk is in Nederland lang niet meer overal de centrale boodschap, maar het criterium van de affectieve relatie kan wel worden gezien als een meer eigentijdse variant op het huwelijk. De achterliggende boodschap is dat seks in een relatie moet zijn ingebed, terwijl het vroeger voornamelijk was gekoppeld aan reproductie. Niet alleen hebben veel jongeren veel seks, ook heeft veel van die seks plaats zonder relatie gezien de langere periode van experimenteren tijdens adolescentie. Door de vervroeging en verlenging van puberteit en adolescentie worden jongeren eerder seksueel actief en tegelijkertijd worden de verplichtingen van een eigen gezin steeds langer uitgesteld. Anders dan een aantal decennia geleden hoeft dat uitstel niet langer gepaard te gaan met onthouding gezien de hedonistische betekenis van adolescentie, en de tegenwoordig meer consumptieve betekenis van seks. De maatschappelijke reactie op zoïets als 'breezerseks' is kenmerkend voor een samenleving die dit wil problematiseren. Het onder jongeren populaire alcoholische drankje genaamd breezer refereert aan het verrichten van seksuele handelingen of het hebben van seks in ruil voor iets, vaak een bepaald product of een bepaalde dienst, bijvoorbeeld een breezer. Het is maar een voorbeeld van de zorgen over instrumentele seks onder jongeren zoals geuit in kranten en op televisie. De strafrechtelijke reactie op seks met minderjarigen maakt duidelijk dat seks in onze samenleving aan bepaalde voorwaarden moet voldoen en daarmee wordt een moreel kader aangeleverd.

CODA

Een manier om onveilige (schadelijke) en onjuiste (immorele) seks te duiden, is met behulp van de MOVISIE-classificatie.⁹ Daar waar is voldaan aan *wederzijdse toestemming* en *vrijwilligheid* maar niet aan *gelijkwaardigheid*, *leeftijdsadequaat*, *contextadequaat* en *zelfrespect*, wordt toch een grens getrokken. Er zijn dus contacten die met *wederzijdse toestemming* en in *vrijwilligheid* plaatshebben, maar die desalniettemin worden afgekeurd vanwege ongelijkheid. Het gaat dan om jongeren die seks hebben zonder relatie en waarbij seks als onderdeel van een transactie lijkt te worden gebruikt. Deze transactie maakt dat het seksuele gedrag volgens MOVISIE 'grensoverschrijdend' zou zijn. Er zijn echter de nodige kanttekeningen te plaatsen bij deze coördinaten voor maatschappelijk verantwoorde seks. Waar het gaat om seks als transactie, wordt seks voorgesteld als iets mechanisch en niet als iets organisch, zoals bij liefde het geval is. Bij een transactie gaat het om partijen met belangen en macht. Een transactie is echter niet exclusief voorbehouden aan seksueel grensoverschrijdend gedrag van jongeren.¹⁰ Het huwelijk is ook een transactie. Denk aan het feit dat familiale uithuwelijking weliswaar plaats heeft moeten maken voor een persoonlijke keuze op basis van liefde, maar dat sociale mobiliteit bij de selectie van een geschikte partner ook tegenwoordig nog een belangrijke rol speelt. Misschien moet ook seks binnen het huwelijk wel worden opgevat als onderdeel van een transactie. In uiterst klinische bewoordingen schrijft Immanuel Kant (1991 [1797], 96-98) bijvoorbeeld: "Sexual union in accordance with principle is *marriage (matrimonium)*, that is, the union of two persons of different sexes for lifelong possession of each other's sexual attributes." Als een dergelijke transactie echter bij jongeren zonder relatie plaatsheeft, kan dat strafrechtelijke consequenties hebben.

Wanneer seks buiten een relatie plaatsvindt, dan wordt seks sneller geproblematiseerd door de autoriteiten vanwege de mogelijke ongelijkheid op basis waarvan seks tot stand kan komen. Dit is echter inherent aan verleiding, want een seksueel verlangen gaat volgens Žižek (2012) per definitie gepaard met ongelijkheid: "What is the inner logic of what is perceived or experienced as sexual harassment? It is the very asymmetry of seduction. The imbalance between desire and its object. The basic idea of this type of left-bourgeois, whatever, radicalized political correctness, is that this imbalance in the process of seduction, should be abolished, so that only contractual reciprocity, with mutual agreement is allowed (Žižek, 2012)." Het is de "imbalance in the process of seduction" die de strafrechtelijke autoriteiten veelal aanvoeren bij ontucht. Ondanks *wederzijdse toestemming* en *vrijwilligheid* is er bij gebrek aan relatie geen 'contract' waardoor *gelijkwaardigheid* is

9 Zie: <<http://www.movisie.nl/smartsite.dws?ch=def&id=132185>>

10 De aandacht naar dit soort zaken is een manier om te ontkennen dat seks en macht per definitie met elkaar te maken hebben. Door dit enkel te projecteren op seks als transactie blijft seks als liefde buiten schot.

vastgelegd. De seks binnen een relatie kent dit probleem niet, aangezien de 'contractanten' elkaar volgens de autoriteiten in gelijke mate objectiveren.¹¹ Naast de nadruk op gelijkheid lijkt duurzaamheid een belangrijke rol te spelen bij het afkeuren van seks tussen jongeren. Een tijdelijk seksueel contact kan rekenen op minder bescherming dan duurzame contacten. Dit valt bijvoorbeeld af te leiden uit het feit dat overspel vroeger strafbaar was en dat verkrachting binnen het huwelijk pas vrij recentelijk strafbaar is gesteld. In beide gevallen wordt duurzaamheid dus van oudsher als een doel op zich beschouwd. Het beschermt het huwelijk.

Het strafrecht is de plek waar de boodschap wat verantwoorde seks is het meest expliciet wordt doorgegeven. Een belangrijk vehikel daarvoor vormt de bescherming van minderjarigen tegen inbreuken op hun seksuele integriteit. Dat seks vóór het huwelijk kan plaatshebben mag *grosso modo* zijn geaccepteerd, seks zonder relatie kan blijkens strafrechtelijke en maatschappelijke reacties nog altijd op veel afkeuring rekenen. In het belang van jongeren wordt dan gedacht dat hun seksuele integriteit in het geding is, een term die doelt op een schending van persoonlijke grenzen inzake seksueel. Met betrekking tot de integriteit lijkt het Westen volgens Žižek (2006) steeds gevoeliger te worden voor inbreuken op de persoonlijke levenssfeer, zeker daar waar mensen seksuele contacten met elkaar aangaan.¹² Mensen lijken gevoeliger te worden voor ervaringen waar ze niet direct voor openstaan en dat spitst zich met name toe op de seksuele zelfbeschikking. Het ideaal is dan ook een seksuele ervaring die autonomie niet al te zeer in twijfel trekt en immer uitgaat van de redelijke mens. Een gelijke relatie is het devies. Seksueel contact voldoet daar echter lang niet altijd aan. Uit de bestraffing van ontucht blijkt dat seks binnen gelijke en duurzame relaties tot stand moet komen, maar dat seks *an sich* wellicht het probleem is. Dat komt doordat stromingen binnen het feminisme liefde en seks hebben geproblematiseerd in termen van macht en geweld. Graag refereer ik aan Grunberg (2014) die een onderzoek¹³ aanhaalt waaruit blijkt dat binnen gelijke en duurzame relaties minder seks voorkomt. Hij trekt daarbij een parallel met het in ieder geval semantisch verbannen van geweld als al te zichtbare uiting van macht naar westerse maatstaven. Vanuit deze optiek is het grote probleem

-
- 11 Zie nogmaals Kant (1991 [1797], 96-98): "For the natural use that one sex makes of the other's sexual organs is *enjoyment*, for which one gives itself up to the other. In this act a human being makes himself into a thing, which conflicts with the Right of humanity in his own person. There is only one condition under which this is possible: that while one person is acquired by the other *as if it were a thing*, the one who is acquired acquires the other in turn; for in this way each reclaims itself and restores its personality."
 - 12 Dat komt met name doordat in het laatmoderne Westen de soevereiniteit van het subject van enorm belang is en derhalve ook centraal staat in zowel het juridische als economische domein. In het seksuele domein is die soevereiniteit echter problematisch. Žižek (2006, 309-310) merkt hierover op dat necrofilie in het laatmoderne Westen wellicht de meest volmaakte vorm van seks is, aangezien dat de ander zeker niet schaadt en er bovendien geen twijfel kan bestaan over het genot van de ander.
 - 13 Kornrich, S., Brines, J. & Leupp, K. (2012) Egalitarianism, Housework, and Sexual Frequency in Marriage. *American Sociological Review*, 78(1), 26-50.

dus eigenlijk seks [zelf] en niet de wijze waarop. Het komt in gelijke relaties minder vaak voor dan in ongelijke relaties, juist omdat seks zich moeilijk verhoudt tot gelijkheid en duurzaamheid.¹⁴

LITERATUURLIJST

- Althusser, L. (1971) 'Ideology and Ideological State Apparatuses'. *Lenin and Philosophy and other Essays*. London: New Left Books.
- Angelides, S. (2013) 'Technology, hormones, and stupidity': The affective politics of teenage sexing. *Sexualities*, 16, 665-698.
- Ariès, P. (1962) *Centuries of childhood: a social history of family life*. New York: Vintage books.
- Bakker, B. (2012) 'Als je partner geen zin heeft om te vrijen, kun je altijd even de computer aanzetten'. *de Volkskrant*, April 2.
- Bauman, Z. (1995) *Life in fragments. Essays in Postmodern Morality*. Oxford: Blackwell Publishers.
- Berger, P. & Luckmann, T. (1967) *The Social Construction of Reality: A Treatise in the Sociology of Knowledge*. NY: Anchor Books.
- Borger, A. & Wiegman, E. (2011) 'Volgens overheid is seks op je vijftiende héél normaal'. *de Volkskrant*, November 9.
- Daly, K. & Chesney-Lind, M. (1988) Feminism and criminology. *Justice Quarterly*, 5(4), 497-538.
- Deutscher, P. (2012) Foucault's *History of Sexuality, Volume I: Re-reading its Reproduction*. *Theory, Culture and Society*, 29, 119-137.
- Douglas, M. (1966), *Purity and danger: An analysis of concepts of pollution and taboo*. London: Routledge Classics
- Egan, R.D. & Hawkes, G. (2013) Disavowal and foundational fantasies: A psychosocial exploration of the class, race and the social construction of the sexual child in the Anglophone West. *Sexualities*, 16, 635-650.
- Erp, J. van (2014) 'Nu gaan jongeren om zoek naar andere middelen om in extase te raken'. *de Volkskrant*, Januari 4.
- Foucault, M. (1978) *History of sexuality Vol. 1: An introduction* (R. Hurley, Trans.). New York: Vintage Books.
- Foucault, M. (2003) *Society Must Be Defended*. New York: Picador.
- Foucault, M. (2009) *Security, territory, population. Lectures at the Collège de France 1977-1978*. New York: Picador.
- Fraser, N. (2000) Rethinking Recognition. *New Left Review*, 3, 107-120.
- Galtung, J. (1968) Violence, Peace, and Peace Research. *Journal of Peace Research*, 6(4), 167-91.
- Greer, G. (1970) *The Female Eunuch*. HarperCollins e-books.
- Grunberg, A. (2014) 'Seks'. *de Volkskrant*, Februari 15.
- Heesakkers, G. (2014) 'Waarom zijn we zo bezeten van authenticiteit?'. *de Volkskrant*, Januari 1.
- Hekma, G. (2007) Seks en de wet. *Blind!*, 13.
- Hekma, G. (2013) Kinderen, seks en zelfbepaling. Praten over pedofilie. *Sociologie*, 9(3/4), 277-294.
- Illouz, E. (2007) *Cold Intimacies. The Making of Emotional Capitalism*. Cambridge: Polity Press.
- Jensma, F. (2015) 'Wie buite wie eigenlijk uit?' *NRC Next*, Augustus 4.
- Kant, I. (1991[1797]) *The Metaphysics of Morals*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Killias, M. (2000) The emergence of a new taboo: the desexualisation of youth in western society since 1800. *European Journal on Criminal Policy and Research*, 8(4), 459-477.
- Kranenberg, A. (2012) In de rechtszaal: puberseks/verkrachting. *de Volkskrant*, Mei 26.

14 Het sociale en met name het seksuele verkeer verloopt dan ook lang niet altijd op basis van gelijkwaardigheid en duurzaamheid (Hekma, 2013). De populariteit van een boek zoals *Fifty Shades of Grey* over sm-praktijken maakt duidelijk dat verlangen is gebaseerd op het gegeven van ongelijkheid.

- Kuyper, L., Wit, J. de, & Wijsen, C. (2011) *Positieve kanten van seks*. Utrecht: Rutgers WPF/Universiteit Utrecht.
- Lévi-Strauss, C. (1969) *The Elementary Structures of Kinship* revised edition, translated from the French by James Harle Bell and John Richard von Sturmer. Boston: Beacon Press.
- Lyon, D. (2007) *Surveillance Studies: An Overview*. Cambridge: Polity Press.
- Malthus, T. R. (1993) *An Essay on the Principle of Population*, edited with an introduction by Geoffrey Gilbert. Oxford: Oxford University Press.
- McAlinden, A.-M. (2014) Deconstructing victim and offender identities in discourses on child sexual abuse. *British Journal of Criminology*, 54, 180-198.
- Merton, R.K. (1938) Social Structure and Anomie. *American Sociological Review*, 3, 672-82.
- Robinson, K. (2012) 'Difficult citizenship': the precarious relationships between childhood, sexuality and access to knowledge'. *Sexualities*, 15, 257-276.
- Schuilenburg, M. & Tuinen, S. van (2009) Michel Foucault: biopolitiek en bestuurlijkheid. *Krisis. Tijdschrift voor actuele filosofie*, 3, 1-5.
- Tellmann, U. (2013) Catastrophic Populations and the Fear of the Future: Malthus and the Genealogy of Liberal Economy. *Theory, Culture and Society*, 30, 135-155.
- Thooft, L. (2012) 'Niets zo griezelig, en dus dapper, als seks met iemand op wie je stapel bent'. *de Volkskrant*, Maart 30.
- Young, J. (1999) *The Exclusive Society*. London: Sage.
- Žižek, S. (1994) *The Metastases of Enjoyment. Six Essays on Women and Causality*. London: Verso.
- Žižek, S. (2006) *The Parallax View*. Cambridge, MA: The MIT Press.
- Žižek, S. (2012) "Communist Absconditus". *European Graduate School*, June 7 2012. Lecture Transcribed by Roland Bolz.

Samenvatting

In deze studie staat de beheersing van seks en jongeren middels de reactie van met name strafrechtelijke autoriteiten centraal. Dit proefschrift bestaat uit vijf artikelen en een afsluitend hoofdstuk. Het accent ligt op de belangen die de autoriteiten beogen te beschermen. Deze invalshoek biedt een nuttige aanvulling op meer gangbaar onderzoek naar seksueel misbruik en seksuele ontsporing. In veel studies staat het gedrag van individuen centraal en niet de reactie van autoriteiten, hetgeen iets kan zeggen over de gewenste inrichting van de samenleving. Het is deze inrichting via de reactie op seks en jongeren die deze studie van vele andere studies onderscheidt.

Wat de wetenschappelijke relevantie betreft, is er weinig concreet onderzoek gedaan naar de toepassing van het strafrecht en hoe die zich verhoudt tot een samenleving waarin een beroep op collectiviteit problematisch is geworden. De samenleving is pluriform. Dat is ook relevant voor seksuele normen en waarden. Het strafbaar stellen van seksuele gedragingen met jongeren biedt een ingang om te onderzoeken wat het strafrecht in dat kader te betekenen heeft. De sociaal-ethische normen betreffende seksualiteit fluctueren door de tijd en dat impliceert dat de strafwaardigheid van seksuele gedragingen een verbreding dan wel verenging kan vertonen. Tegelijkertijd is de strafrechtelijke reactie niet alleen een reflectie van de collectieve moraal, maar ook een constituerend element van het collectieve geweten. Het strafrecht neemt toe in betekenis daar waar het collectieve bewustzijn is opgelost in een geïndividualiseerde moraal rond slachtofferschap. In dit proefschrift zullen ontwikkelingen in de samenleving worden geduid via artikelen in het Wetboek van Strafrecht, beoordelingen door politie en justitie en uitspraken van de rechter. De relatie tussen de strafrechtelijke reactie op seks met minderjarigen en ontwikkelingen in de samenleving is nog weinig onderzocht en zal centraal staan. Het gaat dan om de koppeling tussen het macroniveau via theorie over ontwikkelingen in de samenleving en het niveau van reageren door autoriteiten via empirie over de toepassing van het strafrecht in Nederland.

De maatschappelijke relevantie van dit onderzoek is gelegen in de fundamentele vraag wanneer via het strafrecht wel of geen grenzen worden gesteld aan seksuele handelingen die zich in de relationele sfeer van jongeren bevinden. Juridisch kan seks met minderjarigen vallen onder het begrip ontucht wanneer er geen sprake is van aanranding of verkrachting. Hoe wordt dit juridische begrip ingevuld door strafrechtelijke autoriteiten? Door in te zoomen op de meer ambigue gevallen van seks met jongeren kan de spanningsverhouding tussen enerzijds effectieve bescherming en anderzijds

ongewenste inmenging nader worden onderzocht en worden getoetst aan de achterliggende beginselen van de strafbaarstelling. Zodoende kan mogelijk een betere balans worden gevonden, die instructief kan zijn voor overheidsoptreden waarbij bescherming tegen schadelijke seksuele gedragingen wordt gegarandeerd en waarbij tegelijkertijd de seksuele zelfbepaling van de burgers wordt gerespecteerd.

Het strafrecht is een middel om actuele normen en waarden binnen de huidige samenleving door te geven en als zodanig is het een belangrijk onderdeel van de maatschappelijke reactie. Bij de strafrechtelijke reactie moet worden bedacht dat het gaat om het door de autoriteiten wel of niet stellen van grenzen aan seks met jongeren in het belang van hun bescherming en ontplooiing. Voor een bredere context bij het analyseren van ontuchtzaken zijn daarnaast nog andere maatschappelijke reacties van belang. Deze reacties komen tot stand via opiniemakers zoals politici, journalisten en onderzoekers. Deze studie is primair gericht op de vraag: *Wat betekenen de strafrechtelijke reactie en reacties vanuit de media op seks met jongeren voor de wijze waarop seksueel gedrag van jongeren in onze samenleving wordt geduid en op welke wijze werkt deze duiding omgekeerd door op deze reacties?*

Deze studie begint met een theoretische analyse van de wijze waarop het thema seks en jongeren een zekere plaatsbepaling heeft gekregen in de samenleving, en zet zich voort in een empirische studie naar de opsporing en vervolging van ontucht met jongeren in Nederland. De sociaal-culturele analyses zijn bedoeld om het juridische materiaal te duiden. De meer juridische plaatsbepaling legt omgekeerd weer sociaal-culturele processen bloot. De titel van dit proefschrift luidt: *Een overheid op drift? De strafrechtelijke beheersing van seks en jongeren*. De betekenis achter het begrip 'beheersing van seks en jongeren' is tweeledig: ontucht staat van oudsher voor zoveel als gebrek aan beheersing; tegelijkertijd kunnen de autoriteiten middels de eigentijdse en juridische kwalificatie van ontucht seksueel gedrag en jongeren beheersen. In dat verband zijn het 'aseksuele kind' en de 'seksuele relatie' twee belangrijke sociale constructies die aandacht verdienen. Achter deze sociale constructies, die werken als ordeningsprincipe van de samenleving, gaan grotere belangen schuil.

Dit proefschrift bestaat, zoals vermeld, uit vijf artikelen en een afsluitend hoofdstuk. In de eerste twee artikelen worden achtereenvolgens de *pedofiel* en de *seksuele tiener* opgevoerd als figuren om seks met jongeren theoretisch te doordenken. In de daaropvolgende drie artikelen wordt *seks tussen jongeren en ontucht* empirisch onderzocht en worden *seksueel contact en ontucht* en ten slotte *moraliteit en ontucht* nader bestudeerd om de beheersing van seks en jongeren te begrijpen. Ter afsluiting wordt in het laatste hoofdstuk dieper ingegaan op *het asexuele kind* en de *seksuele relatie* als sociale constructies.

DE PEDOFIEL

Er zijn weinig onderwerpen die zoveel negatieve gevoelens losmaken als pedofilie. In het Westen worden personen die seks hebben met kinderen voorgesteld als weerzinwekkend; het raakt een gevoelige snaar. Onder de noemer pedofiel kunnen deze personen rekenen op een enorme afkeer. Dat is lang niet altijd zo geweest. Waarom richt zoveel maatschappelijke woede zich tegenwoordig op de figuur van 'de pedofiel' en wat deze woede zegt over de betekenis van kinderen als asexueel? Deze vraag zal centraal staan in het eerste artikel. Wat zal blijken, is dat de seksualisering van kinderen ook door niet-pedofielen plaatsvindt, en dat de pedofiel dient als zondebok. Er is sprake van hypocrisie op het moment dat de seksualisering van kinderen alleen wordt toegeschreven aan pedofielen, terwijl 1) jongeren uit zichzelf seksueel worden, 2) de maatschappij het seksuele kind in cultureel opzicht esthetiseert, 3) de koppeling van seks en jeugd commercieel gezien interessant is, 4) het internet seks aan en van kinderen openbaart, 5) de bestrijding van kinderporno maakt dat onschuldige afbeeldingen een seksuele connotatie krijgen, 6) de seksuele voorkeur naar tieners eerder gemeengoed is dan uitzondering en 7) de seksualisering van kinderen indachtig het oedipuscomplex te herleiden is tot de ambivalente verhouding tussen ouders en kinderen. De aandacht voor de pedofiel is onder andere te verklaren door het ongeproblematiseerde gebruik van de term 'kind' en de onvermijdelijkheid van schade als gevolg van iets seksueels. Een onderscheid tussen kinderen en jongeren wordt in veel gevallen niet gemaakt. De laatste categorie kan niet a priori als asexueel worden beschouwd en er moet erkend worden dat jongeren al seksueel kunnen zijn. In feite is de aandacht voor jongeren een eerste aanzet om na te denken over de figuur van de 'seksuele tiener'. In het eerste artikel ligt de focus echter met name op seks met kinderen door volwassenen.

DE SEKSUELE TIENER

In tegenstelling tot het vorige, ligt de focus in het tweede artikel niet op seks met kinderen maar op seks tussen jongeren. Het onderscheid tussen kinderen en volwassenen valt steeds meer weg vanwege jongeren als tussencategorie. Dat komt deels doordat seks van minderjarigen veel zichtbaarder is geworden en deels doordat adolescentie als overgang in de ontwikkeling van kind naar volwassene steeds eerder aanvangt en langer duurt. In beide gevallen wordt het onderscheid tussen kinderen en volwassenen op basis van seks en leeftijd een problematisch gegeven. Waar het hier om gaat is dus niet zozeer intergenerationele seks zoals pedofilie, maar intragenerationele seks van jongeren. Het opleggen van seksuele grenzen wordt geplaatst tegen de achtergrond van jongeren die tijdens hun adolescentie vaker en langer losse seksuele contacten aangaan. Dat staat haaks op het huwelijk als *rite de passage* waardoor jongeren traditioneel gezien zowel volwassen als seksueel worden. Het seksuele contact van adolescenten wordt door de autoriteiten

geëvalueerd via het begrip 'leeftijdsadequaat'. De niet-leeftijdsspecifieke fase van adolescentie is dan ondergeschikt aan de heldere leeftijd volgens de wet. Dat wordt gedaan om te benadrukken wat de eigenlijke plek is van jeugd en seks en wat de eigenlijke route is om als kind te veranderen in een volwassene. Die *rite de passage* is cruciaal voor het onderscheid tussen kinderen en volwassenen. Het artikel gaat in op het wegvallen van het fundamentele onderscheid tussen kinderen en volwassenen via de figuur van 'de seksuele tiener'. Met het wegvallen van het onderscheid tussen asexuele kinderen en seksuele volwassenen kan de reactie van de autoriteiten worden geïnterpreteerd als een manier om grenzen weer zichtbaar te maken. Niet alleen wordt via 'leeftijdsadequaat' duidelijk *wie* seks mag hebben, maar tegelijkertijd wordt aangegeven *hoe* uiting moet worden gegeven aan seks.

SEKS TUSSEN JONGEREN EN ONTUCHT

Met het derde artikel wordt een brug geslagen tussen de theoretische artikelen en de empirische artikelen over de strafrechtelijke handhaving in Nederland. De focus ligt hier op seks tussen jongeren. Het Nederlandse strafrecht beschermt minderjarigen tegen seksueel contact. In de toepassing van het strafrecht wordt de seksuele activiteit van tieners in Nederland beschouwd op basis van 1) de context van de seks en 2) de leeftijd van het slachtoffer. Het seksueel contact kan strafbaar zijn ongeacht de leeftijd van de dader en in de praktijk kunnen jongeren dus onderling ontucht plegen. Wat blijkt is dat seks met een minderjarige door de autoriteiten wordt toegestaan op het moment dat het leeftijdsverschil gering is en op het moment dat de seks binnen een langdurige en affectieve relatie plaatsvindt. Dan is van ontucht geen sprake. Dergelijke criteria verhouden zich moeilijk tot seksueel contact tussen jongeren die hun seksuele verlangens via tijdelijke en instrumentele relaties willen ontdekken. Naast een wettelijk kader en relevante jurisprudentie biedt dit artikel theoretische reflecties op seksuele experimenten van jongeren en hoe deze corresponderen met een aantal sociale condities. De toepassing van het strafrecht geeft antwoord op de vraag *hoe* jongeren volgens de autoriteiten uiting mogen geven aan seks. Er wordt opgemerkt dat er een spanningsveld is tussen enerzijds jongeren die op zoek zijn naar seksueel genot en anderzijds de strafrechtelijke autoriteiten die de leeftijdsgrenzen voor seks handhaven. Naast de strafrechtelijke normen staat ook de seksuele moraal van jongeren centraal. Door juridische casussen te bestuderen over seks onder jongeren wordt duidelijk dat het strafrecht een ingang biedt om een dubbele standaard af te dwingen, waarbij meisjes als slachtoffer en jongens als dader worden begrepen. Daarnaast wordt duidelijk dat de strafrechtelijke autoriteiten meer waarde hechten aan seks binnen een relatie dan seks buiten een relatie. Er wordt afgesloten met de conclusie dat de juridische criteria waarmee grenzen worden getrokken voor de seksuele activiteit van jongeren veel meer doen dan alleen de seksuele integriteit van een minderjarige beschermen.

SEKSUEEL CONTACT EN ONTUCHT

De focus van het vierde artikel ligt sterker dan in de voorafgaande artikelen op seks tussen jongeren en volwassenen en op de afweging van de strafrechtelijke autoriteiten daarbij. Verschillende daders en gedragingen komen aan bod, waarbij wordt bekeken welke rol de strafrechtelijke leeftijdsgrenzen spelen en hoe die zich volgens de strafrechtelijke autoriteiten verhouden tot de feitelijke seksuele gedraging. Minderjarigen worden naar de Nederlandse wet ook strafrechtelijk beschermd tegen seksueel contact dat *zonder* dwang tot stand kan zijn gekomen. Hoe leggen ontuchtplegers seksueel contact en hoe kunnen dergelijke contacten met jongeren zich voordoen? Op basis van de strafbaarstellingen zijn er verschillende type ontuchtplegers. Wat opvalt aan de delictsomschrijvingen in de genoemde wetsartikelen is dat het element dwang dus ontbreekt. Ook als de jongere het seksuele contact vrijwillig is aangegaan, kan er dus sprake zijn van ontucht. Dat is het geval wanneer de dader zijn invloed heeft aangewend om de jongere tot seksuele handelingen te verleiden (art. 245 en 247 Sr) of het seksueel contact heeft uitgelokt via giften en beloften (art. 248a) en via misbruik van gezagsverhoudingen (art. 249 Sr). Voor de artikelen 245 en 247 Sr geldt dat de termen invloed en verleiding niet in de wet staan vermeld. Voor invloed via 'uitlokking' (art. 248a Sr) geldt dat de wijze waarop uitlokking tot stand moet komen wel in de wet staat vermeld en dat deze moet worden getoetst aan het bestanddeel 'door giften of beloften van geld of goed'. In de volksmond staat dat wel bekend als ruilseks. Ook hier is niet altijd even helder wie nu wie 'gebruikt'. Toch is het de volwassene die strafrechtelijk verantwoording moet afleggen. Artikel 248a Sr ziet ook toe op 'misleiding', en dat is vooral relevant bij daders die zich bedienen van het internet voor seksueel contact. Als laatste heeft artikel 248a Sr nog betrekking op invloed door 'de feitelijke verhoudingen'. Jongeren gaan ook buiten de formele gezagsverhoudingen van artikel 249 Sr om met volwassenen en kunnen ook seks met hen hebben. Denk bijvoorbeeld aan begeleiders van sportverenigingen. Zij hebben veelal een sleutelpositie die kan worden aangewend voor seks. Daarmee heeft een begeleider naast het leeftijdsverschil (art. 245 en 247 Sr) een enorme invloed dankzij de feitelijke verhoudingen (art. 248a Sr). Er wordt in de wet onderscheid gemaakt tussen reguliere ontucht en ontucht zoals strafbaar gesteld via artikel 249 Sr. Deze bepaling ziet toe op de formele afhankelijkheidsrelatie tussen bijvoorbeeld vader en dochter of leraar en leerling. Er is binnen zo'n relatie sprake van een zekere hiërarchie, waardoor seks zonder meer als kwalijker wordt gekwalificeerd dan daarbuiten. Bovendien vindt dergelijk seksueel contact plaats binnen een vertrouwensrelatie, waarbij het uitgangspunt is dat het seksuele contact dit vertrouwen heeft geschaad. Het probleem met de onderzochte ontuchtartikelen is dat ze bedoeld zijn voor specifieke misbruiksituaties, maar veel breder kunnen worden toegepast. Hierbij bestaat het risico dat een juridisch begrip zoals ontucht ruimer wordt toegepast, omdat het meer en meer gedragingen en daders strafrechtelijk relevant kan maken. Denk aan de criminalisering van invloed (uitgeoefend

door de oudere persoon in het contact) in plaats van dwang en van seksuele handelingen van jongeren (uitgeoefend door minder- en meerderjarigen) in plaats van enkel die van ouderen. Deze criminaliseringstendens is vooral aan de orde als het uitgangspunt van de bestraffing moraliteit lijkt te zijn, in plaats van schade

MORALITEIT EN ONTUCHT

In het vijfde artikel wordt gekeken naar de achterliggende belangen bij een strafrechtelijk optreden tegen seks met jongeren. Voor jongeren die seksuele contacten hebben, worden twee uitgangspunten geformuleerd: bescherming tegen misbruik vanwege geringe weerbaarheid en vrijheid tot ontplooiing vanwege zelfbepaling. Met de afweging van die belangen – strafrechtelijk vervolgen met het oog op (zelf)bescherming van de jongere of niet-vervolgen ten einde recht te doen aan de ontplooiing van de jongere – moet een balans worden gevonden die recht doet aan het belang van jongeren als seksueel betrokkenen. Daarnaast is de vraag hoe in de opsporing en vervolging gestalte wordt gegeven aan de rechtsbescherming van de dader. Door de uitbreiding van de strafbaarstelling van seks onder dwang met die van seks zonder dwang, bestaat het risico dat de verwijtbaarheid van de verdachte te zeer ondergeschikt wordt gemaakt aan de subjectieve en mogelijkerwijs niet-kenbaar gemaakte negatieve ervaring van het slachtoffer en/of de morele opvatting door autoriteiten. De ontuchtartikelen 245/247/248a/249 Sr zien toe op de bescherming van de seksuele integriteit van jongeren. De motieven om aangifte te doen kunnen echter minder zuiver zijn en minder van doen hebben met zorg om de seksuele integriteit van de jongere. Zo kunnen ouders via een aangifte hun onvrede over een seksuele relatie strafrechtelijk tot uiting brengen. Niet alleen ouders, maar ook jongeren zelf kunnen zich op de een of andere manier gekwetst voelen en wraak willen nemen via de strafrechtelijke weg. Het seksuele voorval kan bijvoorbeeld binnen een affectieve relatie hebben plaatsgevonden en die relatie kan om welke reden dan ook zijn beëindigd. Ook in gevallen waar geen sprake is geweest van een affectieve relatie is het soms de vraag of niet spijt, in plaats van schade de werkelijke reden van aangifte is. Het pad van liefde en seks gaat nu eenmaal niet over rozen en tieners kunnen zich mislukkingen en teleurstellingen op dit vlak bijzonder aantrekken. Dit blijkt uit ervaringen van de politie, die regelmatig valse aangiften van aanranding en verkrachting binnenkrijgt doordat jongeren verhalen verzinnen om de eigen losse seksuele moraal te verbloemen voor hun ouders. De motieven achter het opsporen en vervolgen van seks met een minderjarige kunnen worden onderverdeeld in verschillende belangen, waarbij jongeren centraal kunnen staan, maar ook hun ouders en/of de samenleving. In gevallen van ontucht met jongeren is het opmerkelijk dat de individuele verwijtbaarheid van de dader en het individuele aandeel van het slachtoffer door de strafrechtelijke autoriteiten betrekkelijk irrelevant gevonden worden. Dit is typerend voor een strafrechtelijke

traject dat inzet op de berechting van hen die misdrijven tegen de openbare zeden hebben gepleegd. Hoe de betrokkenen het zelf hebben ervaren, wordt van ondergeschikt belang geacht. Het effect van het misdrijf op de openbare orde staat centraal.

HET ASEKSUELE KIND EN DE SEKSUELE RELATIE

Het afsluitende hoofdstuk gaat nader in op het 'aseksuele kind' en de 'seksuele relatie' als sociale constructies. Met seksuele relatie doel ik op een relatie tussen twee mensen waarbij seksueel contact een uitdrukking is van affectie, te onderscheiden van seks zonder relatie. Middels de tweeledige kwalificatie 'verkeerde seks op de verkeerde leeftijd' pogen de autoriteiten orde te scheppen. Die orde komt tot stand in naam van jongeren via het aseksuele kind, en in naam van seks via de seksuele relatie. Aangaande het aseksuele kind en de seksuele relatie wordt de reactie op seks met minderjarigen geïnterpreteerd tegen de achtergrond van het gezin en het huwelijk als blauwdruk voor de samenleving. Wat blijkt is dat de genoemde constructies onder druk staan vanwege seks als consumptie, en de belevingswereld van jongeren zelf. Het aseksuele kind en de seksuele relatie kennen op een abstract niveau een bijzonder wankel basis, gegeven het verschil tussen markt en staat. Waar de markt de seksuele tiener ten volle erkent en esthetisch exploiteert, daar miskent de staat de seksuele tiener met de ethiek van voornamelijk zorg die primair gericht is op bescherming. Bij seks als consumptie draait het samengevat om de markt en de beleving van jongeren, terwijl het bij seks als productie gaat om de staat en de reactie via het strafrecht. Op concreet niveau leveren het aseksuele kind en de seksuele relatie problemen op bij het strafrechtelijk beschermen van minderjarigen tegen inbreuken op hun seksuele integriteit vanwege hun eigen belevingswereld. Het gezin en het huwelijk zijn van oudsher vooral economisch van aard en hebben later een grotere emotionele waarde gekregen, terwijl zich bij seks wellicht het omgekeerde heeft voorgedaan. In deze schizofrene constellatie is het belangrijk te blijven erkennen dat het spel van seksuele verleiding ambivalent is en dat deze spanning zich duidelijk manifesteert daar waar jongeren met een economische mentaliteit seks hebben in een maatschappij die aangaande gezin en huwelijk steeds emotioneler is geworden.

Wat betekenen de strafrechtelijke reactie en reacties vanuit de media op seks met jongeren nu voor de wijze waarop seksueel gedrag van jongeren in onze samenleving wordt geduid en op welke wijze werkt deze duiding omgekeerd door op deze reacties? Middels het 'aseksuele kind' en de 'seksuele relatie' als sociale constructies is duidelijk geworden welke belangen op het spel staan. De strafrechtelijke reactie en reacties vanuit de media zijn enerzijds gericht op de bescherming van het aseksuele kind als slachtoffer en anderzijds op de bescherming van de seksuele relatie in het kader van de openbare zeden. De genoemde maatschappelijke belangen achter de voorstelling van kinderen als aseksueel en de voorstelling van seks als iets voor

binnen een relatie staan onder druk door seksuele gedragingen die ingaan tegen deze beelden. Uit deze studie blijkt de aanwezigheid van de seksuele tiener voor de autoriteiten een probleem, want hij staat haaks op het asexuele kind. Terwijl het kind de personificatie is van gebrek aan seksualiteit, personifieert de tiener juist een overvloed daaraan. Dit is opmerkelijk aangezien kind en tiener ergens in elkaar overgaan, maar aangaande seks dus twee extreme posities innemen. Uit deze studie blijkt voorts dat seks zonder affectieve relatie onder jongeren door de autoriteiten wordt geïdentificeerd, omdat dit haaks staat op de seksuele relatie. Seksuele onthouding tot aan het huwelijk is in Nederland lang niet meer overal de centrale boodschap, maar het criterium van de affectieve relatie kan wel worden gezien als een meer eigentijdse variant op het huwelijk. De achterliggende boodschap is dat seks in een relatie moet zijn ingebed, terwijl het vroeger voornamelijk was gekoppeld aan reproductie. Een ontuchtpleger is te begrijpen als een contrastfiguur met behulp van wie wordt vastgesteld hoe en wie uiting mag geven aan seks. Enerzijds is seks een ingang om controle uit te oefenen op jongeren; *wie* mag zich seksueel uiten? Anderzijds zijn jongeren weer een middel om controle uit te oefenen op seks; *hoe* moet seks worden geuit?

Summary

CRIMINAL LAW AND TEENAGE SEXUALITY: CONTROLLING YOUTH AND SEX

The study at hand focuses on the control of sex and youngsters through the response by authorities most notably from within criminal justice. This dissertation consists of five articles and a concluding chapter. The emphasis of this study is on the societal interests as protected by the authorities. This approach provides a useful complement to more conventional research on sexual abuse and sexual transgression. In a lot of studies the behavior of individuals receives most attention and not the response by authorities, which can be indicative of the way authorities envision the organization of society. It is this organization through the control of youth and sex that sets this study apart from other studies.

Regarding scientific relevance there is not a lot of research on the application of criminal law and how it relates to a society in which an overarching moral framework has become problematic. We live in a very diverse society. This is also relevant for sexual norms and values. The criminalization of sexual behavior is a way to examine what criminal law signifies in a morally fragmented universe. The norms regarding sexuality vary from time to time and this implies that the punishment of sexual behaviors can show trends of widening and narrowing. The penal reaction is at the same time not only a reflection of collective morality but also a constitutive element of collective conscience. The significance of criminal law increases in a society where collective consciousness is largely dissolved and where victimhood offers moral guidance for individuals lacking an overarching moral framework. In this thesis larger trends in society will be understood via articles in the penal code, assessments by the police and the district attorney and lastly verdicts by judges. The relationship between the criminal justice response to sex with minors and larger trends in society is understudied and will be at the center of attention. This concerns the link between the macro level through theory on larger trends in society and the level of response by authorities from within criminal justice through empirical data on the application of criminal law in the Netherlands.

The social relevance of this research has to do with criminal law setting limits to sexual contact in the private lives of youngsters. From a legal point of view sex with minors can be qualified as lewd and this can be done without the extra requirements of assault and rape. How is this legal notion understood and applied by criminal justice authorities? By zooming in on the more ambiguous cases of sex with youngsters the tension between effec-

tive protection and unwanted interference can be further examined and checked against the underlying principles of criminalization. It might be consequently possible to find a better balance, which can be instructive for the criminal justice authorities protecting youngsters against harmful sexual behavior but also respecting the sexual autonomy of youngsters.

Criminal law is a means to pass on norms and values in contemporary society and as such it is an important part of the overall social reaction. The criminal justice response comes down to setting a limit or no limit to sex with youngsters with the goal of acting to protect sexual integrity or not acting to enable sexual experimentation. For the purpose of understanding cases of lewd conduct other social reactions offering a broader context are also studied. These reactions are produced by opinion makers such as politicians, journalists and researchers. This study is primarily focused on the question: *What do the criminal justice and media responses to sex with youngsters reveal about the interpretation of underage sex within our society and how does this interpretation inform the aforementioned responses?*

This study starts off with a theoretical analysis of how sex and youngsters are receiving attention in Western society and continues with an empirical study on law enforcement concerning lewd conduct in the Netherlands. The socio-cultural analyzes are intended to clarify the legal consequences of underage sex. These consequences in reverse expose underlying social trends. The title of this thesis is: *Criminal law and teenage sexuality: controlling youth and sex*. The meaning behind 'controlling youth and sex' is twofold: lewd conduct is traditionally understood as a lack of control; at the same time the authorities are able to control sexual behavior and youngsters via the legal application of 'lewdness'. In this context the 'asexual child' and the 'sexual relationship' are two important social constructions that deserve attention. These social constructions act as organizing principle for society and serve larger interests.

DECIPHERING THE AMBIGUOUS MENACE OF SEXUALITY FOR THE INNOCENCE OF CHILDHOOD

This article examines how late modern Western society/culture deals with the utterly despised phenomenon of paedophilia. It will be argued there are ambiguous factors and forces, which are an inherent part of mainstream culture and the wider social fabric, that make an unequivocal stand against sexuality interfering with children somewhat hypocritical. The zealous efforts in battling sexual child molesters as the primordial danger for the innocence of childhood are seen as a strategy for overt redemption. A hidden agenda is detected by recovering complicit support from a diverse range of adjacent sources that defies the genuineness of guarding the sexual innocence of children.

CONTAINING THE SEXUAL TEENAGER IN AN ERA OF SEXUAL CONSUMPTION.
ENJOY RESPONSIBLY

We live in inconsistent times for the distinction between childhood and adulthood is greatly valued, but under erosion due to 1) underage sex and 2) adolescence. Underage sex is now much more visible due to social media. Adolescence as a transition between youth and adulthood is now much more prominent due to the postponement of adulthood. In both cases the distinction between children and adults on the basis of sex and age becomes less attainable. It is the pre-adult embodying a pre-sexual hybrid who is responsible for the loss of this fundamental distinction. What is of particular interest here is not the greatly despised configuration of inter-generational sex as associated with paedophilia, but intra-generational sex of those underage and the teenage girl in particular. By arguing underage sex and adolescence are taking center stage, it will be argued the cultivation of 'asexual childhood' is becoming problematic. Teenage restriction with regard to sex is furthermore heavily undermined by the dissemination of sexual images featuring teenagers and the circulation of pre-adults having casual sex. It will further be argued that underage sex among adolescents is increasingly criminalized by employing the quasi-legal notion of 'age appropriate sex' in order to make clear once again the proper place of youth and sex and the proper transition from childhood to adulthood. This transition is crucial for the sake of upholding the aforementioned distinction. I will turn to law as an instrument for containing underage sex within appropriate parameters. In conclusion some final remarks will be made on the (im)possibility to contain teenage sex.

'PRE-ADULTS' HAVING 'CASUAL' SEX WITH NO STRINGS ATTACHED?
TEENAGE SEXUAL ACTIVITY AND DUTCH CRIMINAL LAW

Those between 12 and 18 years of age are protected by Dutch criminal law against sexual contact. Based on criminal cases of sexually active youngsters this article will show that promiscuous teenage sexual activity poses some dilemmas for the just application of law enforcement operating on the basis of age limits. This relates to the fact that sexual contact with minors can be a crime regardless of whether the act can be qualified as consensual. Taking 'consent' as a starting point the focus will be on criminalizing sex with youngsters from the standpoint of the alleged victim, the alleged offender and society at large. What will be shown is that sex at an illegal age is much more likely to be authorized when the age discrepancy is trivial and when the act of sex is accompanied by an affective relationship over time. Most notably this poses some conflict for promiscuous sexual contact among youngsters exploring their sexual desires and consequently constituting a temporal relationship. After presenting a legal framework and analyzing

some empirical data this article will offer some theoretical reflections on teenage sexual experimentation as linked to social conditions at a more abstract level. In conclusion it will be argued that the legal application of parameters controlling teenage sexual activity is done in order to preserve more than just the sexual integrity of a minor.

CRIMINAL JUSTICE AND THE PROTECTION OF YOUNGSTERS AGAINST SEXUAL CONTACT

Teenagers between twelve and eighteen years of age are protected by Dutch criminal law against sexual encounters that can be described as 'voluntarily'. If teenagers are approached without force or approach a person themselves autonomously they are thus protected against such contact, but they could have played a sexual active role nevertheless. How do the alleged offenders in these criminal cases make contact and how are the punishable interactions possible considering the facilitative role of the victim? This paper will deal with the way the officials of the police and justice departments value sexual contacts with youngsters in a diverse range of settings. The crucial question is how the professionals dealing with the protection of youngsters and at the same time safeguarding the legal rights of offenders come to their juridical deliberation.

UNEQUAL SEX. SOME REFLECTIONS ON LEWD CONDUCT AND LAW ENFORCEMENT

A state that acknowledges teenage sexuality but finds it nonetheless precarious faces a dilemma: acting to protect sexual integrity or not acting to enable sexual experimentation. Both assumptions can be related to the interest of the minor. Protection is motivated by the idea that young people are not capable to decide for themselves about their sexual wishes. If one were to disregard the vulnerability of minors their lack of resistance could purposefully be exploited by an offender and mistakenly interpreted as informed consent by the authorities. This perception with regard to vulnerability is not restricted to children but is extended to those aged twelve years or older for whom sexuality is not always an alien force. It is therefore that the criminalization of sexual contact with a minor can make interventions by authorities problematic. It can lead to an intervention, which might be experienced by the minor as a curtailment of sexual expression. Furthermore by also penalizing those sexual encounters lacking coercion there is the risk that the culpability of suspects is sacrificed for the subjective and non-articulated experience of the alleged victim and/or the moral view by the authorities.

THE ASEXUAL CHILD AND THE SEXUAL RELATIONSHIP

The concluding chapter elaborates on the 'asexual child' and the 'sexual relationship' as social constructions. With sexual relationship I am referring to a relationship between two people involving sexual contact as an expression of affection. To be distinguished from sex without a relationship. The dual qualification "wrong sex at the wrong age" offers authorities the opportunity to create order. That order is established in the name of youngsters through the asexual child and in the name of sex through the sexual relationship. As for the asexual child and the sexual relationship the response to sex with minors can be interpreted against the background of the nuclear family and marriage as a blueprint for society. The mentioned social constructions are under pressure due to sex as consumption and the lived experience of youngsters themselves. On an abstract level the asexual child and the sexual relationship are reinforced by the state but not by the market. The sexual teenager is recognized and aesthetically exploited by the market while misrecognized by the state because of the ethics of care primarily aimed at protection. A testament to sex as consumption are the market and the lived experience of youngsters whereas the state and the criminal justice response are a testament to sex as production. On a concrete level it is problematic to uphold the asexual child and the sexual relationship due to contradictions between criminal justice protecting minors against sex and the sometimes incompatible lived experience by youngsters themselves. The nuclear family and marriage are traditionally economic in nature and have gained more emotional significance over time. It seems to me that sex is moving in the opposite direction. In this schizophrenic constellation it is important to recognize that sexual seduction is ambivalent and this tension is clearly manifested there where youngsters have sex according to an economic logic in a society that has become increasingly emotional regarding nuclear family and marriage.

Now what do the criminal justice and media responses to sex with youngsters reveal about the interpretation of underage sex within our society and how does this interpretation inform the aforementioned responses? Through the 'asexual child' and 'sexual relationship' as social constructions it becomes clear what interests are at stake. The criminal justice and media responses are on the one hand aimed at the protection of the asexual child as a victim and on the other hand aimed at the protection of the sexual relationship serving as a public moral. The aforementioned social interests behind the idea of children as asexual and the idea of sex as something that needs to be embedded in a relationship are under pressure due to sexual behaviors that are contrary to these images. This study shows that the presence of the sexual teenager is a problem for the authorities as it is in direct opposition to the asexual child. While the child is the personification of a sexual lack the teenager personifies a sexual surplus. This extreme opposition regarding sex is quite remarkable for every child becomes a teenager at some point in

time. What also becomes clear from this study is that underage sex without an affective relationship is a problem according to the authorities for it is in direct opposition to the sexual relationship. Although sexual abstinence before marriage is no longer the central message in The Netherlands the affective relationship as a criterion can be seen as a more contemporary version of marriage. The underlying message is that sex should be embedded in a relationship while in the past it used to be mainly linked to reproduction. A person committing lewd conduct can be understood as a figure of contrast and is useful in establishing who can express sex and how it should be done. On the one hand sex is an access to control youngsters; *who* can express themselves sexually? On the other hand youngsters are an access to control sex; *how* should sex be expressed?

Bijlage

WERVINGSBRIEF

Mr. Drs. Juul Gooren
Universiteit Leiden
Faculteit der Rechtsgeleerdheid
Instituut voor Strafrecht & Criminologie
Steenschuur 25
2311 ES Leiden
Telefoon:
Mobiel:
E-mail:

Leiden, ...

Betreft: medewerking aan wetenschappelijk onderzoek naar de strafrechtelijke opsporing/vervolgning van ontuchtplegers

Geachte heer/mevrouw ...,

Ondergetekenden zijn bezig met een onderzoek naar de opsporing en vervolging van ontucht met instemming van minderjarigen tussen de twaalf en achttien jaar (245/247/248a/249 Sr) vanuit het perspectief van verscheidene professionals. Voor deze minderjarigen geldt dat zij enerzijds een bescheiden recht moeten hebben op een vrije sfeer van seksuele expressie, anderzijds moet deze groep extra beschermd worden (naast de bescherming tegen dwangmatige zedenmisdrijven zoals aanranding en verkrachting) daar zij kwetsbaarder zijn dan burgers boven de achttien jaar. Daarom moeten zij tegen het overwicht van oudere seksuele partners worden gevrijwaard. Deze twee visies, ontplooiing en bescherming, hebben uiteenlopende uitgangspunten en kunnen derhalve conflicterend uitpakken. In dit onderzoek laten professionals met diverse oriënteringen zich uit over het uitpakken van de afweging zelfontplooiing en bescherming in de strafrechtelijke praktijk. Het is per individueel geval de vraag wat in een gegeven situatie de meest wenselijke afdoening is. Waar de grens voor het strafrechtelijk handhaven, of het afzien van het strafrechtelijke handhaven wordt getrokken, is evenwel afhankelijk van de interpretatie, de bevoegdheden en het discretionaire handelingsrepertoire van politie en justitie. De evaluerende beslissing van politie en justitie lijkt met de afschaffing van het klachtvereiste, een

mechanisme bedoeld om de jeugdige een belangrijke stem te geven in het wel of niet opsporen en vervolgen van een oudere seksuele partner, nu meer bepalend. De vraag naar de wenselijkheid van een justitiële interventie doet zich met name voor als zich zaken aandienen die lijken te berusten op de wederzijdse instemming van dader en slachtoffer. Wat zijn in zulke gevallen de gevolgen van de strafrechtelijke tussenkomst voor de jeugdige en voor wie of wat wordt dan vergolden?

Om zicht te krijgen op het strafrechtelijke veld in kwestie zijn wij op zoek naar professionals die op enigerlei wijze betrokken zijn (geweest) bij de strafrechtelijke bejegening van daders en/of slachtoffers van seksuele contacten met jeugdigen tussen de twaalf en achttien jaar. Relevant zijn hun ervaringen met de toen geldende en de huidige regelgeving en met name ook het afschaffen van het klachtvereiste. Wat voor daders en slachtoffers hebben zij langs zien komen? We zijn benieuwd naar de beroepsmatige opvattingen over het functioneren van de wetgeving en handhaving hiervan op dit specifieke terrein. Wij zouden het bijzonder informatief vinden om in kader hiervan een open interview met u af te nemen. Daar u bekend staat als iemand die mogelijk ook de nodige ervaring heeft met dit type zedenzaken zouden wij graag kennis nemen van uw inzichten. Vandaar de vraag of u middels een open interview daarover het een en ander zou willen verklaren.

Bij voorbaat dank.

Hoogachtend,

Mr. Drs. J.C.W. Gooren
Prof.dr.mr. L.M. Moerings

TOPICLIJST

Relevant zijn strafrechtelijke casussen die zich laten omschrijven als seksueel contact met jongeren tussen de twaalf en achttien jaar (245/247/248a/249 Sr) waarbij meer dan enkel en alleen de seksuele integriteit van het slachtoffer centraal lijkt te staan.

Hoe, door wie en waarom worden dit soort zaken aanhangig gemaakt?

Hoe verloopt de bewijsgaring bij zowel de politie als het OM en hoe werken deze samen?

Wanneer en op grond waarvan dienen zich sepotgronden aan die een verdere vervolging onnodig maken?

Hoe maakt de verdediging aannemelijk dat het seksuele contact geen strafbaar feit oplevert?

In hoeverre wordt de mening van het slachtoffer door politie en justitie meegewogen?

Wat voor straffen en sancties worden zoal geëist tegen de daders en welke factoren zijn van invloed op de strafmaat?

Wat maakt de gedraging wederrechtelijk en de verdachte verwijtbaar?

Zijn er relevante overeenkomsten en verschillen tussen daders waar het gaat om belastende of ontlastende kenmerken met betrekking tot de strafwaardigheid van de gedraging?

Zijn er relevante overeenkomsten en verschillen tussen slachtoffers waar het gaat om belastende of ontlastende kenmerken met betrekking tot de strafwaardigheid van de gedraging?

In hoeverre worden getuigendeskundigen ingeschakeld en welke functie vervullen deze voor het duiden van het seksueel contact?

Wat zijn de consequenties van de afschaffing van het klachtvereiste en het momenteel geldende hoorrecht?

Is de huidige regelgeving een verbetering ten opzichte van vroeger gezien het feit dat de overheid nu zonder een klacht van de persoonlijk betrokkenen kan optreden en is dat wenselijk?

Waar liggen de knelpunten en zijn er suggesties om tot een betere/zorgvuldigere opsporing en vervolging te komen?

INTERVIEWS

04/06/08 met Ipo de Vos (advocaat verdachten) omstreeks 17.30 te Amsterdam
09/06/08 met Ivonne Leenhouders (advocate verdachten) omstreeks 11.00 te Alkmaar
16/06/08 met Anne Marie de Koning (advocate verdachten) omstreeks 14.00 te Den Haag
26/06/08 met Job Knap (advocaat verdachten) omstreeks 10.00 te Amsterdam
02/07/08 met Rob Wortelboer (advocaat verdachten) omstreeks 10.00 te Alkmaar
04/07/08 met Els Hertoghs (advocate verdachten) omstreeks 11.00 te Alkmaar
09/07/08 met Henry Seegers (advocaat verdachten) omstreeks 11.00 te Amsterdam
14/07/08 met Bart Swier (advocaat verdachten) omstreeks 14.00 te Amsterdam
15/07/08 met Anneke van Harmelen (advocate verdachten) omstreeks 10.00 te Den Haag
15/07/08 met Janta Goudswaard (advocate verdachten/rechter) omstreeks 13.00 te Den Haag
29/07/08 met Job Knoester (advocaat verdachten) omstreeks 11.00 te Den Haag

- 07/08/08 met Gabi van Driem (advocate vermeende slachtoffers) en Jose Van Beek (advocate vermeende slachtoffers) omstreeks 14.00 te Amsterdam
- 13/08/08 met Gerda van Dijk (advocate vermeende slachtoffers) omstreeks 10.30 te Alkmaar
- 10/09/08 met Hans Anker (advocaat verdachten) omstreeks 11.00 te Leeuwarden
- 15/09/08 met Chris Veraart (advocaat verdachten) omstreeks 15.00 te Bergen
- 27/05/09 met Job Knap (advocaat verdachten) omstreeks 09.30 te Amsterdam
- 09/06/09 met Rob de Granada (advocaat verdachten) omstreeks 15.00 te Alkmaar
- 10/06/09 met Hans Crombag (forensisch deskundige) omstreeks 15.00 te Maastricht
- 12/06/09 met Jet van Mastrigt ('zedenrechercheur'/teamchef SJZP) omstreeks 13.30 te Leiderdorp
- 16/06/09 met Richard Korver (advocaat vermeende slachtoffers) omstreeks 14.30 te Amsterdam
- 17/06/09 met Agathe van Bon-Moors (advocate vermeende slachtoffers) omstreeks 11.00 te Nijmegen
- 26/06/09 met Chris Veraart (advocaat verdachten) omstreeks 15.00 te Bergen
- 29/06/09 met Lei Seuren (zedenrechercheur) en Frank Mans (zedenrechercheur) omstreeks 10.30 te Venlo
- 30/06/09 met Gerda van Dijk (advocate vermeende slachtoffers) omstreeks 10.00 te Alkmaar
- 08/07/09 met Peter Björn Martens (Rechter-commissaris) omstreeks 13.30 te Amsterdam
- 09/07/09 met Sabina van der Kallen (zedenofficier van justitie) en Daphne van der Zwan (zedenofficier van justitie) 09.00 te Den Haag
- 17/07/09 met Doef van Kempen (advocate vermeende slachtoffers) 11.00 te Amsterdam
- 17/07/09 met Ruud Bullens (forensisch deskundige) 15.00 te Amsterdam
- 24/07/09 met Marjet Van der Lecq (advocate vermeende slachtoffers) 10.00 te Apeldoorn
- 28/07/09 met Willem Wagenaar (forensisch deskundige) 11.00 te Zeist
- 29/07/09 met Annet Kramer (zedenofficier van justitie) 10.00 te Amsterdam
- 05/08/09 met Fred de Meijer (zedenrechercheur) 11.00 te Alkmaar
- 07/08/09 met Jan van Leeuwen (zedenrechercheur) en Irene Schaafsma (zedenrechercheur) 11.00 te Den Helder
- 14/08/09 met Simone van Schaik (advocate vermeende slachtoffers) 11.00 te Uden
- 21/09/09 met Peter van Koppen (forensisch deskundige) 10.00 te Haarlem
- 28/09/09 met Xandra van Tromp (zedenofficier van justitie *in Zutphen*) 10.30 te Arnhem
- 28/09/09 met Sandra Wiarda (zedenofficier van justitie) 14.30 te Arnhem
- 02/10/09 met Toine van de Ven (zedenofficier van justitie) 10.30 te Roermond
- 07/10/09 met Oetse de Breejen (zedenrechercheur) 10.30 te Amsterdam
- 09/10/09 met Teuntje Gudde (zedenofficier van justitie) 10.30 Breda
- 12/10/09 met Thérèse Evers ('zedenrechercheur'/docent Zeden aan de Politieacademie) 10.30 Zutphen
- 16/10/09 met Marcel Verhoef (zedenrechercheur) 13.00 te Doetinchem
- 19/10/09 met Tanja Pastoor (zedenofficier van justitie) en Tonny Dusamos ('zedenofficier van justitie'/parketsecretaris) 14.00 te Utrecht
- 20/10/09 met Marcel Wolters (zedenofficier van justitie) 11.30 te Groningen
- 20/10/09 met Henk Mous (zedenofficier van justitie) 14.30 te Leeuwarden
- 21/10/09 met Bob Nolet (zedenrechercheur) 13.30 te Amsterdam
- 17/11/09 met Annemarie Brughuis ('zedenofficier van justitie'/advocaat-generaal) 11.00 te Den Bosch
- 19/11/09 Robert de Graaff (zedenrechercheur) en Monique Broekhoven (zedenrechercheur) 11.00 te Rotterdam
- 23/11/09 met Joyce Seuneke (zedenrechercheur *in Tilburg*) en Johan de Vogt (zedenrechercheur *in Tilburg*) 10.30 te Leiden
- 25/11/09 met Hans van Ferneij (zedenrechercheur *in Soest*) en Hans van Horssen (zedenrechercheur *in Utrecht*) 11.00 te Amersfoort
- 02/12/09 met Jaqueline Bonnes (zedenofficier van justitie *in Rotterdam*) 09.00 te Leiden
- 14/01/10 met Paul van den Eshof (forensisch deskundige/coördinator Landelijke Expertisegroep Bijzondere Zedenzaken) 10.00 te Zoetermeer

DOSSIERANALYSES

20/07/09 14.00 (OM) te Den Haag
31/07/09 09.00 (SJZP) te Leiderdorp
13/10/09 10.00 (SJZP) te Leiderdorp
28/10/09 10.00 (OM) te Den Haag
30/10/09 10.00 (SJZP) te Leiderdorp
04/11/09 10.00 (SJZP) te Leiderdorp
05/11/09 10.00 (SJZP) te Leiderdorp
12/11/09 10.00 (SJZP) te Leiderdorp

Gesprekken met individuele zedenrechercheurs te Leiderdorp: Marja Beskers/Sandra Bouwmeester/Willem Deelman/Wim van Dijk/Ciska van 't Hert/Dan Lexmond/Martijn Staal

Curriculum Vitae

Juul Gooren, geboren op 21 mei 1984, studeerde na het behalen van zijn VWO-diploma aan de Erasmus Universiteit Rotterdam. In 2007 behaalde hij zijn Master Criminologie met als specialisatie 'International and Comparative Criminology'. In 2009 behaalde hij zijn Master Rechtsgeleerdheid met als afstudeerrichting Strafrecht. Na zijn afstuderen heeft hij gedoceerd bij de afdeling Criminologie van de Universiteit Leiden en daar op basis van een externe opdracht onderzoek gedaan naar het strafrechtelijke discours rond ontucht met jongeren. Vanaf 2010 is hij werkzaam als docent/onderzoeker in dienst bij De Haagse Hogeschool – Faculteit Bestuur, Recht en Veiligheid – Integrale Veiligheidskunde/Safety & Security Management Studies. Hij is getrouwd en heeft drie kinderen.

In de boekenreeks van het E.M. Meijers Instituut van de Faculteit der Rechtsgeleerdheid, Universiteit Leiden, zijn in 2014 en 2015 verschenen:

- MI-230 R. de Graaff, *Something old, something new, something borrowed, something blue? Applying the general concept of concurrence on European sales law and international air law*, (Jongbloed scriptieprijs 2013), Den Haag: Jongbloed 2014, ISBN 978 90 7006 271 2
- MI-231 H.T. Wermink, *On the Determinants and Consequences of Sentencing*, (diss. Leiden) Amsterdam: Ipskamp 2014, ISBN 978 90 7006 271 2
- MI-232 A.A.T. Ramakers, *Barred from employment? A study of labor market prospects before and after imprisonment*, (diss. Leiden) Amsterdam: Ipskamp 2014, ISBN 978 94 6259 178 3
- MI-233 N.M. Blokker et al. (red.), *Vijftig juridische opstellen voor een Leidse nachtwacht*, Den Haag: Boom Juridische uitgevers 2014, ISBN 978 90 8974 962 8
- MI-234 S.G.C. Van Wingerden, *Sentencing in the Netherlands. Taking risk-related offender characteristics into account*, (diss. Leiden), Den Haag: Boom/Lemma 2014, ISBN 978 94 6236 479 0
- MI-235 O. Van Loon, *Binding van rechters aan elkaars uitspraken in bestuursrechtelijk perspectief* (diss. Leiden), Den Haag: Boom Juridische uitgevers 2014, ISBN 978 94 6290 013 4
- MI-236 L.M. Raijmakers, *Leidende motieven bij decentralisatie. Discours, doelstelling en daad in het Huis van Thorbecke*, (diss. Leiden), Deventer: Kluwer 2014, ISBN 978 90 1312 7772 0
- MI-237 A.M. Bal, *Taxation of virtual currency*, (diss. Leiden), Zutphen: Wöhrmann 2014, ISBN 978 94 6203 690 1
- MI-238 S.M. Ganpat, *Dead or Alive? The role of personal characteristics and immediate situational factors in the outcome of serious violence*, (diss. Leiden), Amsterdam: Ipskamp 2014, ISBN 978 94 6259 422 7
- MI-239 H.R. Wiratraman, *Press Freedom, Law and Politics in Indonesia. A Socio-Legal Study*, (diss. Leiden), Zutphen: Wöhrmann 2014, ISBN 978 94 6203 733 5
- MI-240 H. Stolz, *De voorwaarde in het vermogensrecht*, (diss. Leiden), Den Haag: Boom Juridische uitgevers 2014
- MI-241 A. Drahmann, *Transparante en eerlijke verdeling van schaarse besluiten. Een onderzoek naar de toegevoegde waarde van een transparantieverplichting bij de verdeling van schaarse besluiten in het Nederlandse bestuursrecht*, (diss. Leiden), Deventer: Kluwer 2014
- MI-242 F.G. Wilman, *The vigilance of individuals. How, when and why the EU legislates to facilitate the private enforcement of EU law before national courts*, (diss. Leiden), Zutphen: Wöhrmann 2014
- MI-243 C. Wang, *Essays on trends in income distribution and redistribution in affluent countries and China*, (diss. Leiden) 2014
- MI-244 J. Been, *Pensions, Retirement, and the Financial Position of the Elderly*, (diss. Leiden) Enschede: Gildeprint 2014, ISBN 978 94 6108 942 7.
- MI-245 C.G. Breedveld-de Voogd, A.G. Castermans, M.W. Knigge, T. van der Linden, J.H. Nieuwenhuis & H.A. ten Oever (red.), *De meerpartijenovereenkomst*, BWKJ nr. 29, Deventer: Kluwer 2014, ISBN 978 9013 13 106 2
- MI-246 C. Vernooij, *Levenslang en de strafrechter. Een onderzoek naar de invloed van het Nederlandse gratiebeleid op de oplegging van de levenslange gevangenisstraf door de strafrechter* (Jongbloed scriptieprijs 2014), Den Haag: Jongbloed 2015, ISBN 979 70 9001 563 2
- MI-247 N. Tezcan, *Legal constraints on EU member states as primary law makers. A Case Study of the Proposed Permanent Safeguard Clause on Free Movement of Persons in the EU Negotiating Framework for Turkey's Accession*, (diss. Leiden), Zutphen: Wöhrmann 2015, ISBN 978 94 6203 828 8
- MI-248 S. Thewissen, *Growing apart. The comparative political economy of income inequality and social policy development in affluent countries*, (diss. Leiden), Enschede: Gildeprint 2015, ISBN 978 94 6233 031 3
- MI-249 W.H. van Boom, *'Door meten tot weten'. Over rechtswetenschap als kruispunt*, (oratie Leiden), Den Haag: BJu 2015, ISBN 978 94 6290 132 2
- MI-250 G.G.B. Boelens, *Het legaat, de wisselwerking tussen civiel en fiscaal recht* (diss. Leiden), 's Hertogenbosch: BoxPress 2015, ISBN 978 94 6295 285 0
- MI-251 S.C. Huis, *Islamic Courts and Women's Divorce Rights in Indonesia. The Cases of Cianjur and Bulukumba*, (diss. Leiden), Zutphen: Wöhrmann 2015, ISBN 978 94 6203 865 3
- MI-252 A.E.M. Leijten, *Core Rights and the Protection of Socio-Economic Interests by the European Court of Human Rights*, (diss. Leiden), Zutphen: Wöhrmann 2015, ISBN 978 94 6203 864 6
- MI-253 O.A. Haazen, *Between a Right and a Wrong. Ordinary Cases, Civil Procedure, and Democracy*, (oratie Leiden), Amsterdam: Amsterdam University Press 2015, ISBN 978 90 8555 099 0
- MI-254 A. Marrone, *The Governance of Complementary Global Regimes and the Pursuit of Human Security. The interaction between the United Nations and the International Criminal Court*, (diss. Leiden), Zutphen: Wöhrmann 2015
- MI-255 Marieke Dubelaar, Rick van Leusden, Jeroen ten Voorde, Sigrid van Wingerden, *Alleen voor de vorm? Frequentie, organisatie en praktijk van pro-formazittingen*, Den Haag: Boom Juridische uitgevers 2015, ISBN 978 94 6290 156 8
- MI-256 Y. Li, *Inter-creditor Equity in Sovereign Debt Restructuring. Towards the Establishment of a Multilateral Legal Framework* (diss. Leiden), Amsterdam: Amsterdam University Press 2015, ISBN 978 90 8555 103 4
- MI-257 M.A.K. Klaassen, *The right to family unification. Between migration control and human rights* (diss. Leiden), Zutphen: Wöhrmann 2015, ISBN 978 94 6203 945 2

Zie voor de volledige lijst van publicaties: www.law.leidenuniv.nl/onderzoek